

การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดากับทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของเด็กวัยรุ่น

ปริญญาณิพนธ์
ของ
พัชรินทร์ วินัยกุลพงศ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ
กุมภาพันธ์ 2546
ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๒๕๖๓
๒๕๖๓
๒๕๖๓

๓

การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดากับทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของเด็กวัยรุ่น

บทคัดย่อ
ของ
พัชรินทร์ วินัยกุลพงศ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ
กุมภาพันธ์ 2546

พัชรินทร์ วินัยกุลพงศ์. (2546), การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดากับทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของวัยรุ่น. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์ ดร. ดวงเดือน ศาสตราภักดิ์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประณต คำนิม

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของวัยรุ่นตามตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา เพศ วัย สภาพการอยู่ร่วมกันของบิดามารดา สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กวัยรุ่นชายและหญิง อายุ 13 — 21 ปี ที่อาศัยอยู่กับบิดาและมารดา หรือ คนใดคนหนึ่ง ในเขตกรุงเทพฯ ซึ่งมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป โดยเป็นวัยรุ่นที่มานัดพบ มาเที่ยว มาเรียนพิเศษ หรือมาทำกิจกรรมต่าง ๆ บริเวณสยามสแควร์ กลุ่มตัวอย่างได้รับการสุ่มในช่วงเดือนกันยายนถึงตุลาคม พ.ศ.2545 จำนวน 379 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา แบบสอบถามทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าทีและค่าเอฟ

ผลการศึกษาพบว่า

1.วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยต่ำจะมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่า กลุ่มที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันต่ำจะมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสไม่ดีกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันสูงและวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยสูงจะมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่ากลุ่มที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสตามตัวแปร พบว่า วัยรุ่นเพศชายมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เด็กวัยรุ่นตอนปลายมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าวัยรุ่นตอนต้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และวัยรุ่นตอนกลางมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าวัยรุ่นตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนวัยรุ่นตอนปลายมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสไม่ดีกว่าวัยรุ่นตอนกลาง วัยรุ่นที่มีสภาพการอยู่ร่วมกันของบิดามารดาลักษณะหย่าร้างมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสไม่ดีกว่าวัยรุ่นที่มีสภาพการอยู่ร่วมกันของบิดามารดาลักษณะอยู่ด้วยกัน ลักษณะแยกกันอยู่ และลักษณะบิดาถึงแก่กรรม หรือมารดาถึงแก่กรรม วัยรุ่นที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ มีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสไม่ดีกว่าวัยรุ่นที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวปานกลางและสูง

PARENTS' CHILD REARING PRACTICES AND ADOLESCENTS' ATTITUDE TOWARD
PREMARITAL SEXUAL RELATIONSHIP

AN ABSTRACT

BY

PATCHARIN VINAIKULAPONK

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Developmental Psychology
at Srinakharinwirot University

February 2003

Patcharin Vinaikulaponk. (2003). *Parents' Child Rearing Practices and Adolescents' Attitude Toward Premarital Sexual Relationship*. Master Thesis, M.Ed. (Developmental Psychology). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc. Prof. Dr.Duangduen Satrapat, Assist. Prof. Pranot Krochim.

The objective of this research was to compare adolescents' attitude towards premarital sexual relationship in terms of parent's child rearing practices, gender, children ages, parent marital status and family economic status. The sample comprising 379 male and female adolescents were randomly selected from the period of time, during September to October' 2002, at the Siam Square area. The sample ages were 13 to 21 years old who lived with their parents or single parents in Bangkok. The tool employed in this study was a set of questionnaire child rearing practices and adolescents' attitude toward premarital sexual relationship. The data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test.

The findings were as follows:

1. Low-democratic brought up adolescents had better attitude towards premarital sexual relationship than high-democratic brought up group at .05 level. However, no significant difference in attitude was found among those with authoritarian child rearing practice. Adolescents who were brought up with high- rejection had better attitude towards premarital sexual relationship than those with low- rejection brought up group at .05 level.

2. In comparison, males had better attitude towards premarital sexual relationship than females at .05 level. Late adolescence had better attitude towards premarital sexual relationship than early adolescence at .05 level. Middle adolescence had better attitude towards premarital sexual relationship than early adolescence at .05 level. Middle adolescence has not better attitude towards premarital sexual relationship than late adolescence. Adolescents who were divorced parents had not better attitude towards premarital sexual relationship than living together, separated parents and deceased parents. Adolescents who were low economic status had not better attitude towards premarital sexual relationship than middle and high economic.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดากับทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของเด็กวัยรุ่น

ของ

นางสาวพัชรินทร์ วินัยกุลพงศ์

ได้รับการอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.นภาพร หะวานนท์)

วันที่ 24 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2546

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงเดือน ศาสตรภักดิ์)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประณต คำจิม)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วัฒนา ศรีสัตย์วาจา)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ ด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก รองศาสตราจารย์ ดร. ดวงเดือน ศาสตราภักดิ์ ประธานที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประณต แก้วจิม กรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ที่ให้ความรู้ คำแนะนำ และข้อคิดเห็นในการศึกษาวิจัย เรื่องนี้อย่างดี ด้วยความเมตตาโดยตลอด อีกทั้งผู้ช่วยศาสตราจารย์ วัฒนา ศรีสัตย์วาจา และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบพร้อมทั้งให้คำแนะนำในการปรับปรุง แก้ไข จนทำให้ปริญญานิพนธ์มีความชัดเจนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอขอบคุณ ร.ต.ท.ณัฐพงศ์ ตรงเที่ยง คุณเพชรรัตน์ เต็งวิเชียร นส.จิรสุดา สุวรรณไศรย ครอบครัวยุทธธนรัฐ ปิยะโรจนานุกุล ครอบครัวยุทธนารี ภักธอารยสกุล และด.ช.นฤพล วินัยกุลพงศ์ น้องชายสุดที่รัก ที่เป็นกำลังใจและให้ความช่วยเหลือในทุกๆด้านมาโดยตลอด

ท้ายที่สุดนี้คุณความดีทั้งหมดที่ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้จะมีให้แก่สังคม ผู้วิจัยขอมอบให้แก่ นายรุ่งโรจน์ และ นางศรีประภา วินัยกุลพงศ์ ซึ่งเป็นบิดามารดาผู้ให้กำเนิดเลี้ยงดูและให้การศึกษามีได้เห็นแก่ความทุกข์ยากเหน็ดเหนื่อย จนผู้วิจัยสามารถประสบความสำเร็จในครั้งนี้

พัชรินทร์ วินัยกุลพงศ์

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับทุนจาก
ทุนสนับสนุนการวิจัยของทบวงมหาวิทยาลัย
และ
ทุนสนับสนุนการวิจัยงบประมาณแผ่นดิน ประจำปีงบประมาณ 2546

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	5
	ความสำคัญของการวิจัย	5
	ขอบเขตของการวิจัย	5
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	6
	ตัวแปรที่ศึกษา	6
	นิยามศัพท์เฉพาะ	7
	นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	8
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
	เอกสารเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู	11
	เอกสารเกี่ยวกับครอบครัว	19
	เอกสารเกี่ยวกับวัยรุ่น	47
	สาเหตุการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของวัยรุ่น	56
	ผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของวัยรุ่น	59
	เอกสารเกี่ยวกับทัศนคติ	60
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส	66
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรชีวสังคมกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส	73
	สมมติฐานงานวิจัย	79
	กรอบแนวคิดงานวิจัย	79
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	80
	การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง	80
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	81
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	85
	การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	85

สารบัญ(ต่อ)

บทที่		หน้า
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	86
	สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	86
	การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน	87
	เปรียบเทียบทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของเด็กวัยรุ่นกับ	
	การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาแต่ละแบบผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	89
	เปรียบเทียบทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของเด็กวัยรุ่นตามตัว	
	แปรเพศ วัย สภาพการอยู่ร่วมกันของบิดา มารดา สถานภาพทาง	
	เศรษฐกิจของครอบครัว	92
5	สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	100
	สังเขปความมุ่งหมาย	100
	สมมติฐานการวิจัย	100
	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	101
	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	102
	อภิปรายผล.....	102
	ข้อเสนอแนะ	110
	บรรณานุกรม.....	113
	ภาคผนวก	124
	ประวัติย่อผู้วิจัย	133

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปรต้นของการวิจัย	87
2	ค่าสถิติพื้นฐานและเปรียบเทียบทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสเมื่อ จำแนกตามระดับอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	89
3	ค่าสถิติพื้นฐานและเปรียบเทียบทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสเมื่อ จำแนกตามระดับอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน	90
4	ค่าสถิติพื้นฐานและเปรียบเทียบทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสเมื่อ จำแนกตามระดับอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย	91
5	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบที เพื่อเปรียบเทียบคะแนน ทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส ซึ่งจำแนกตามเพศ	92
6	แสดงค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส ซึ่ง จำแนกตามวัย	93
7	เปรียบเทียบทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส ซึ่งวัยต่างกัน	94
8	เปรียบเทียบทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส จำแนกตามวัย.....	95
9	แสดงค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส ซึ่ง จำแนกตาม สภาพการอยู่ร่วมกันของบิดามารดา.....	96
10	แสดงค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของ เด็กวัยรุ่น ซึ่งจำแนกตาม สภาพการอยู่ร่วมกันของบิดามารดาแบบ2กลุ่ม	97
11	แสดงค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของ เด็กวัยรุ่น ซึ่งจำแนกตาม สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่างกัน.....	81
12	เปรียบเทียบทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส ซึ่งจำแนกตาม สถานภาพ ทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่างกัน.....	82
13	ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของ บิดามารดาแต่ละแบบ	131
14	ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทัศนคติการมีเพศ สัมพันธ์ก่อนการสมรส	132

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แผนภูมิการอบรมเลี้ยงดูตามแนวคิดของเซฟเฟอร์.....	15
2 สามเหลี่ยมความสัมพันธ์.....	21
3 ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว	22

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

เพศสัมพันธ์เป็นเรื่องธรรมชาติ ธรรมชาติคือชีวิต เพศสัมพันธ์กับชีวิตจึงเป็นสิ่งที่แยกกันไม่ได้ ในอดีต เพศสัมพันธ์ หรือกามารมณ์ เป็นการตอบสนองตามธรรมชาติเพื่อการเจริญพันธุ์ อันเป็นการดำรงเผ่าพันธุ์ของมนุษยชาติ ไม่ให้สูญหายไป พฤติกรรมดังกล่าวจะเริ่มขึ้นเมื่อมนุษย์เจริญเติบโตจนถึงวัยหนึ่งซึ่งเรียกว่า วัยรุ่น ในวัยนี้ร่างกายและจิตใจจะได้รับการกระตุ้นจากฮอร์โมนที่ทำให้มีการเจริญเติบโตทางเพศที่สมบูรณ์เป็นเหตุให้วัยรุ่นเริ่มมีความต้องการทางเพศสนใจในเพศตรงข้าม มีความรักระหว่างเพศ เป็นต้น (สุชาติ และวรรณิ โสมประยูร. 2525 :56)

ในทัศนะของนักจิตวิทยา การมีเพศสัมพันธ์ไม่ถือว่าเป็นการเรียนรู้ แต่เป็นสัญชาตญาณ อย่างหนึ่งของมนุษย์ ที่พร้อมที่จะแสดงออก เมื่อร่างกาย ถึงวุฒิภาวะ เด็กวัยรุ่น ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย อารมณ์และสังคม จะเริ่มสนใจเพศตรงข้าม และค้นหาบุคคลที่ตนพอใจ ถ้าได้รับการกระตุ้นจากสิ่งแวดล้อมที่ยั่วยุ ก็จะมีแนวโน้มในการสนองตอบ ต่ออารมณ์ทางเพศได้ง่าย ถ้าทั้งสองฝ่ายต่างมีวุฒิภาวะไม่พร้อม ในการรับผิดชอบร่วมกัน ย่อมก่อให้เกิดปัญหาตามมา ไม่ว่าจะเป็น โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การตั้งครรภ์ที่ ไม่พึงประสงค์ นำไปสู่การทำแท้งของฝ่ายหญิง ซึ่งหมายถึง การสูญเสียโอกาสทางการศึกษา เสียอนาคต และ ในบางกรณีอาจถึงขั้นเสียชีวิต(นสพ.มติชนรายวัน. วันพุธที่ 22 ก.ค. 2541) พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นในปัจจุบัน ได้ออกนอกกรอบของวัฒนธรรมดั้งเดิมมากขึ้นทุกที วัยรุ่นยังมีความเห็นต่อการคบเพื่อนต่างเพศว่าเป็นการกระทำที่ไม่เป็นความผิดและไม่ใช่วินิจฉัยและหาสาเหตุ และหญิงสาวไม่จำเป็นต้องเป็นหญิงพรหมจรรย์จนถึงวันแต่งงาน (จำเรียง ภาวิจิตร. 2522 :16)

ปัญหาสังคมที่พบเห็นในปัจจุบันนี้ประการหนึ่งคือ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของวัยรุ่นซึ่งนิยมทำกันมากขึ้น จนหนุ่มสาวจำนวนไม่น้อยคิดว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดา ถือเป็นทัศนะใหม่ในเรื่องเพศ ความคิดเห็นของบุคคลในสังคมจึงแตกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มยอมรับซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ โดยเฉพาะวัยรุ่นในเมือง และกลุ่มไม่ยอมรับซึ่งเป็นผู้ใหญ่ โดยเฉพาะผู้ปกครอง (เต็มศิริ บุญยสิงห์. 2526 : 96) สุพัตรา สุภาพ อาจารย์ทางด้านสังคมกล่าวว่า เพศสัมพันธ์กำลังเป็นปัญหาพฤติกรรมทางเพศของสังคมวัยรุ่น และปัจจุบันกล่าวพูดได้เลยว่า สาวแรกรุ่นสมัยนี้สะกดคำว่า "พรหมจรรย์" ไม่เป็นแล้ว แนนอนเด็กวัยรุ่นประพฤติดัวอยู่ในรอบประเพณีมีอยู่จำนวนไม่น้อย แต่เด็กวัยรุ่นที่เดินหลงทางทุกวันนี้ก็มีจำนวนมาก ที่เห็นการเสียตัว

เป็นเรื่องที่สนุก เป็นเรื่องของประสบการณ์ในชีวิต "ที่น่าเป็นห่วงที่สุด แม้แต่ผลการสำรวจของสวนดุสิตโพล ก็ยังระบุชัดเจนว่าเด็กผู้หญิงสมัยนี้เริ่มเสียตัวกัน ตั้งแต่อายุ 14-15 ปี บางคนก็เสียตัวด้วยความเต็มใจให้กับคนรัก คิดว่าผู้ชายจะรักจริง แต่พอเลิกกันไปมีผู้ชายคนใหม่ ก็พลิกายให้ชายคนรักใหม่อีก ซึ่งเมื่อเกิดเหตุการณ์อย่างนี้บ่อยๆ บางคนก็เห็นว่าไม่เสียหายก็เลยเกิดไปสู่การขายตัว" มีอาจารย์โรงเรียนมัธยมหลาย ๆ โรงเรียน ให้ข้อมูลว่า ขณะนี้เด็กมัธยมต้น นับเป็นระดับชั้นที่มีปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ถึงขนาดตั้งท้องมากที่สุด (นสพ. ผู้จัดการรายวัน วันที่ 7 มี.ค. 2543) จากการวิเคราะห์พฤติกรรมทางเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นของอาจารย์วัลลภ ปิยะมโนธรรม อย่างไม่เป็นทางการพบว่า เด็กผู้หญิงประมาณ 300 กว่าคน มีเพศสัมพันธ์ก่อนจบม.6 ถึงร้อยละ 30 และผู้หญิงอายุ 20-25 ปี เกือบ 500 กว่าคน มีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน โดยมองเรื่องนี้ เป็นเรื่องไม่สำคัญ (นิตยสารแม่และเด็ก. 2540)

สุพร เกิดสว่าง นายกสมาคมอนามัยเจริญพันธุ์และพัฒนาคุณภาพชีวิตแห่งประเทศไทย ได้ให้ความหมายของคำ "ก่อนวัยอันสมควร" ในทางสังคมว่าหมายถึง ต้องแต่งงานก่อนแล้วจึงมีเพศสัมพันธ์ คนที่จะมีเพศสัมพันธ์ที่ต้องแต่งงาน ต้องมีความรับผิดชอบเป็นพ่อเป็นแม่ได้ สามารถดูแลตนเองได้ เลี้ยงตัวเองได้แล้ว และมีความคิดอ่านที่ดีพอสมควร ฉะนั้นสังคมจึงมองดูว่าวัยรุ่นยังต้องเรียนหนังสืออยู่ หรือยังต้องพึ่งพ่อแม่อยู่ ถ้าหากมีเพศสัมพันธ์แล้ว ถ้าเกิดตั้งครรภ์ ก็ยังไม่สามารถรับผิดชอบอะไรได้ นั่นเป็นเหตุผลประการสำคัญที่วัยรุ่นไม่ควรจะมีเพศสัมพันธ์ แต่ถ้าพิจารณาทางชีววิทยา ความต้องการ หรือความรู้สึกทางเพศของคนเรา จะมีสูงสุด คือช่วงวัยรุ่น เราจะเห็นได้ว่ามันมีความขัดกัน ด้านหนึ่งวัยรุ่นยังไม่พร้อม ที่จะเลี้ยงตัวเอง แต่อีกด้านหนึ่งคือ ความต้องการทางเพศของวัยรุ่นในช่วงนี้สูงสุด ตรงนี้จึงไม่สอดคล้องกัน และเป็นหนทางในการเกิดปัญหา บางครั้งวัยรุ่นจะรู้สึกขัดแย้งว่า มันเสียหายหรือดีกันแน่" (นิตยสารแม่และเด็ก. 2540) มิลเลอร์ (Burr. 1979:76 ; citing Miller. N.d.) กล่าวว่า การที่บุคคลมีแนวโน้มที่จะเชื่อว่าการมีความสัมพันธ์ทางเพศและการมีความรักนั้นเป็นเรื่องของการได้รางวัลหรือได้ประโยชน์มากกว่าการเสี่ยงหรือมีผลดีมากกว่าผลเสียคือ บุคคลมองว่าการมีความสัมพันธ์ทางเพศกับเพศตรงข้ามนั้น เขาคิดว่าอย่างไร ถ้าคิดว่าทำให้มีความสุขทั้งร่างกายและจิตใจจะเรียกว่าได้รางวัลหรือได้ประโยชน์ แต่ถ้าบุคคลนั้นคิดว่าการมีความสัมพันธ์ทางเพศหรือการมีความรักนั้นเป็นการเสี่ยง คือ อาจไม่ได้กำไร เช่น ความรู้สึกผิด (Guilt) เป็นต้น เรียกว่าเป็นการสูญเสีย

วัยรุ่นเป็นวัยที่บุคคลเปลี่ยนจากความเป็นเด็กเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวัยรุ่นบุคคลได้รับอิทธิพลของครอบครัวสะสมกันมาโดยตลอด การศึกษาอิทธิพลของครอบครัวต่อวัยรุ่นนี้ นักวิชาการบางท่านเห็นว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่เพื่อนมีบทบาทมากกว่า แต่อย่างไรก็ตามยังไม่ได้มีข้อพิสูจน์ว่าครอบครัวมีความสำคัญน้อยกว่าเพื่อนของเด็กวัยรุ่น ซึ่งอิทธิพลของ

ครอบครัวที่มีต่อจิตใจสะสมพอกพูนกันมากขึ้นตามอายุของเด็ก (ดวงเดือน พันธุมนาวินและเพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม, 2524) ฉะนั้นสถาบันครอบครัวจึงถือว่าเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมาก สังคมที่ดีเริ่มมาจากครอบครัวที่อบอุ่น เพราะเป็นสถาบันพื้นฐานทางสังคมที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการหล่อหลอมสมาชิกครอบครัวให้เป็นคนดีมีคุณธรรม และคุณภาพ ดังสารนายชวน หลีกภัย อดีตนายกรัฐมนตรี เนื่องในวันครอบครัว “ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานทางสังคมที่มีความสำคัญในการสร้างคนให้มีคุณภาพและเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตเป็นปกติสุขในสังคม เริ่มจากการเป็นหน่วยย่อยผลิตสมาชิกใหม่ของครอบครัวของสังคม การเลี้ยงดูและทะนุบำรุงให้มีการพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและอารมณ์ พัฒนาคุณภาพมนุษย์ให้เติบโตเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า” (นสพ.เดลินิวส์ วันที่ 14 เม.ย. 2543) ความสำคัญของครอบครัวมิได้เป็นสิ่งสะท้อนรูปแบบการพัฒนาประเทศเท่านั้น แต่เป็นหน่วยพื้นฐานที่จะหล่อหลอมพลเมืองของชาติให้มีคุณภาพทั่วโลกได้ให้ความสำคัญกับสถาบันครอบครัวว่ามีส่วนสร้างสรรค์ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ดังเห็นได้จากการที่องค์การสหประชาชาติกำหนดให้ พ.ศ. 2537 เป็นปีครอบครัวสากล โดยรณรงค์ให้ทั่วทุกประเทศจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมความสำคัญของครอบครัว (นิศารัตน์ ทองอุปการ. 2538 :5) ทั้งนี้เนื่องจากหน้าที่สำคัญอย่างยิ่งของครอบครัวประการหนึ่งคือการอบรมเลี้ยงดูบุคคลเพื่อให้เติบโตขึ้นเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

การเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคมของวัยรุ่น ส่วนหนึ่งคือการอบรมเลี้ยงดูมาตั้งแต่ต้น ถ้าเด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดู ด้วยความรักและมีเหตุผล เด็กจะมีความพร้อมทางอารมณ์สูง จะมีความสามารถที่จะรับผิดชอบตนเองได้ จึงได้รับความอิสระในการทำกิจกรรม สังคม เพราะบิดามารดา ให้ความไว้วางใจแก่ตน(พรพนทิพย์ ศิริวรรณบุศย์,2530) ครอบครัวจึงเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างภูมิคุ้มกันให้เด็ก ซึ่งผู้ใหญ่ในครอบครัวเป็นบุคคลสำคัญที่สุดที่จะช่วยชี้นำอบรมให้ลูกวัยรุ่นคบเพื่อนต่างเพศได้อย่างปลอดภัย / เนื่องจากวัยรุ่นยังไม่บรรลุวุฒิภาวะทางอารมณ์เท่าที่ควรผู้ใหญ่ต้องเข้าใจธรรมชาติของเด็ก ให้ความไว้วางใจในตัวเขา ให้ออกาสเขาพูดเมื่อต้องการปรึกษา พยายามสังเกตท่าทีอยู่ห่าง ๆ และต้องสร้างครอบครัวให้อบอุ่น ให้รู้สึกที่บ้านน่าอยู่ ไม่ให้เกิดการผลักดันให้เด็กออกไปหา "ความอบอุ่นนอกบ้าน" "ท่านก็จะได้ลูกที่เป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในอนาคต" (เอกสารวัยรุ่นกับการคบเพื่อนต่างเพศ สถาบันสุขภาพจิตและวัยรุ่น กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข) การเกิดปัญหาที่หลากหลายของวัยรุ่น ที่มาที่สำคัญคือการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันพื้นฐานในการสร้างสรรค์ทรัพยากรมนุษย์ มนุษย์จะรับและถ่ายทอดคุณลักษณะต่างๆของสังคม โดยผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคมจากครอบครัวเป็นหน่วยแรก การที่จะทำให้ครอบครัวมีคุณภาพควรจะต้องมีเรื่องของความรัก ความเข้าใจ ความอบอุ่น จึงจะเป็นหลักของครอบครัวที่มีคุณภาพ (นสพ.กรุงเทพธุรกิจ วันพฤหัสบดีที่ 30 ธ.ค. 2542)

การสำรวจทัศนคติของวัยรุ่นและผู้ใหญ่ในสหรัฐอเมริกา พบว่า เด็กร้อยละ 38 ให้ความเห็นว่าพ่อแม่ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจที่จะมีเพศสัมพันธ์มากที่สุด รองลงมาคือ เพื่อน ร้อยละ 32 แต่ถ้าถามพ่อแม่ร้อยละ 50 คิดว่าคนที่มีความสำคัญที่สุดสำหรับวัยรุ่นคือ เพื่อน ขณะที่ร้อยละ 32 คิดว่าพ่อแม่ (นสพ. ผู้จัดการรายวัน วันศุกร์ ที่ 4 เม.ย. 2544) แสดงให้เห็นว่า พ่อแม่ จำนวนไม่น้อยที่คิดว่าตนเองมีความสำคัญน้อยหรือไม่มีอิทธิพลสำหรับวัยรุ่นต่อการตัดสินใจที่จะมีเพศสัมพันธ์ซึ่งเป็นการละเลยในสิ่งที่ไม่ควรจะมองข้าม ในสภาพครอบครัวปัจจุบัน พ่อแม่ยุคใหม่หลายครอบครัวไม่มีเวลาให้กับลูกปล่อยให้ลูกทำอะไรตามอิสระอย่างไม่มีขอบเขต หรือบางครอบครัวพ่อแม่ก็กังวลกับสภาพสังคมรอบข้างในปัจจุบันที่รู้สึกว่ายอันตรายจนทำให้หวาดระแวงสิ่งต่างๆที่จะเข้ามาในชีวิตของลูกมากเกินไปจนทำให้เด็กวัยรุ่นไม่ได้รับอิสระเท่าที่ควร แต่ก็มียุคหลายครอบครัวที่อบรมสั่งสอนลูกของตนด้วยเหตุด้วยผล ให้ความรักความอบอุ่น ปฏิบัติต่อลูกอย่างไม่เข้มงวดกวดขัน หรือปล่อยปละละเลยมากเกินไป ดังที่สุพร เกิดสว่าง กล่าว ว่า เด็กที่จะต้องทนต่อความต้องการของตัวเองในสิ่งที่อาจจะไม่สมควรอะไรต่าง ๆ นั้น มันขึ้นกับการเลี้ยงดูด้วย เด็กที่ได้รับการรักความอบอุ่นจากพ่อแม่ เด็กพวกนี้ จะมีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกมีคุณค่าในตัวเอง จะมีสติยับยั้งชั่งใจกว่า เด็กที่ขาดความรักความอบอุ่น ซึ่งเด็กกลุ่มหลังนี้จะอดทนต่อสิ่งเฝ้ายวนต่าง ๆ ได้ไม่ดี" (นิตยสารแม่และเด็ก ปีที่ 21 ฉบับที่ 309 พ.ย. 2540) ซึ่งสอดคล้องกับ วจินันท์ โลहितสุข นักจิตวิทยา อาจารย์ประจำภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล กล่าวว่า เด็กที่มีครอบครัวอบอุ่นจะไม่มีปัญหาเรื่องเพศหรือ ยาเสพติด ในทางตรงข้ามเด็กที่เป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์เร็ว ทำให้เกิดปัญหาตามมา ทั้งการตั้งครรภ์ การติดโรคอื่นๆและรวมไปทั้งโรคเอดส์ ซึ่งมักเป็นเด็กที่มีปัญหาครอบครัว ความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดี

การมีทัศนคติที่ดีในเรื่องเพศและการยอมรับเรื่องเพศโดยถือว่าเป็นปกติวิสัยของธรรมชาติมนุษย์ และการมีความสัมพันธ์ทางเพศเมื่อเข้าสู่วัยที่พร้อมแล้วนั้นก็ถือเป็นเรื่องปกติ เป็นปรากฏการณ์ตามธรรมชาติของมนุษย์ แต่หากพฤติกรรมทางเพศของบุคคลนี้อยู่ในภาวะที่ไม่พร้อมในวัยรุ่นหรือที่มักเรียกกันว่าการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่ง หรือการมีพฤติกรรมที่มาจากการมีทัศนคติที่ผิดๆแล้วเพราะการมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งๆนั้นก็แนวโน้มทำให้เกิดพฤติกรรมในสิ่งๆนั้นตามมา เมื่อเด็กวัยรุ่นเกิดมีพฤติกรรมทางเพศในภาวะที่ไม่พร้อม ปัญหาต่างๆก็อาจจะเกิดขึ้นได้ โดยผลที่เกิดขึ้นจะไม่เพียงแต่กระทบต่อบุคคลนั้นโดยตรง แต่ยังมีผลกระทบถึงสังคมทำให้เป็นการสร้างปัญหาให้กับผู้อื่นและสังคมได้ จากข้อสรุปที่กล่าวมาข้างต้น การจะเข้าใจปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของวัยรุ่นได้เข้าใจลึกซึ้งมากขึ้นนั้น จะเห็นได้ว่าทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสน่าจะได้รับอิทธิพลบางส่วนมาจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ดังนั้น การที่เด็กวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสในทางเห็นด้วยจึงน่ามีสาเหตุบางส่วนมาจากวิธีการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ การศึกษาอิทธิพลของวิธีการอบรมเลี้ยงดู

ของพ่อแม่กับทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของเด็กวัยรุ่น จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะทำให้ทราบถึงเหตุปัจจัยประการหนึ่งของปัญหาเกี่ยวกับทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสในเด็กวัยรุ่น ฉะนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาที่แตกต่างกันว่าจะส่งผลต่อทัศนคติเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของวัยรุ่นแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษา มาเป็นแนวทางให้บิดามารดาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน เพื่อจะได้สร้างความรัก ความอบอุ่นให้เกิดขึ้นในครอบครัว และก่อให้เกิดเยาวชนที่มีคุณภาพ เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนเพื่อเสริมสร้างประชากรวัยรุ่นใหม่ให้มีคุณภาพต่อไป

ความมุ่งหมายในการศึกษาวิจัย

- 1) เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของวัยรุ่นตามปริมาณการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาแต่ละแบบ
- 2) เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของวัยรุ่นตามตัวแปรเพศ วัย สภาพการอยู่ร่วมกันของบิดา มารดา สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ความสำคัญของการศึกษา

- 1) เพื่อให้บิดา มารดา ผู้ปกครอง ได้เข้าใจบุตรหลานในช่วงวัยรุ่นมากขึ้น ตระหนักถึงความจำเป็นในการใส่ใจ การอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานเพื่อสร้าง ทัศนคติ ความนึกคิดในเรื่องเพศสัมพันธ์อย่างถูกต้องอยู่ในกรอบอันดีงามของสังคม
- 2) ผลการวิจัยจะทำให้ได้ข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้เป็นประโยชน์แก่รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการใช้เป็นข้อมูลเพื่อหาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของวัยรุ่น ตลอดจนใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการกำหนดนโยบาย ด้านครอบครัว และเยาวชน รวมทั้งการวางแผน เพื่อเสริมสร้างประชากรวัยรุ่นซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศทั้งปัจจุบันและอนาคตให้มีคุณภาพโดยมีทัศนคติเรื่อง เพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของวัยรุ่น เป็นไปในกรอบของศีลธรรม และบรรทัดฐานสังคม
- 3) เพื่อเอื้อประโยชน์และเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้สนใจที่ต้องการศึกษาวิจัยในเรื่องเกี่ยวกับการ อบรมเลี้ยงดูในครอบครัวและเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ศึกษาครั้งนี้คือเด็กวัยรุ่นชาย หญิง ที่มีอายุระหว่าง 13 –21 ปี โดยเป็นวัยรุ่นที่มาทำกิจกรรมบริเวณสยามสแควร์ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้คือ เด็กวัยรุ่นชาย หญิง อายุ 13-21 ปี ที่อาศัยอยู่กับบิดาและมารดา หรือ คนใดคนหนึ่ง ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป เด็กวัยรุ่นได้รับการสุ่มในช่วงเดือนกันยายนถึงตุลาคม พ.ศ. 2545 ตามวัน เวลา และสถานที่ ขณะที่มานัดพบ/เที่ยว/เรียนพิเศษ/ทำกิจกรรมต่างๆ ที่บริเวณสยามสแควร์ โดยกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้างนี้ได้จำนวน 379 คน

3. ตัวแปรที่จะศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ

- การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
 - (1) แบบประชาธิปไตยสูง
 - (2) แบบประชาธิปไตยต่ำ
- การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน
 - (1) แบบเข้มงวดกวดขันสูง
 - (2) แบบเข้มงวดกวดขันต่ำ
- การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย แบ่งออกเป็น
 - (1) แบบปล่อยปละละเลยสูง
 - (2) แบบปล่อยปละละเลยต่ำ
- เพศ แบ่งออกเป็น ชาย และ หญิง
- วัยของเด็ก แบ่งออกเป็น วัยรุ่นตอนต้น ,วัยรุ่นตอนกลาง และ วัยรุ่นตอนปลาย
- สภาพการอยู่ร่วมกันของบิดา มารดา แบ่งออกเป็น บิดา มารดาอยู่ด้วยกัน , บิดา มารดาแยกกันอยู่ ,บิดา มารดาหย่าร้างกัน และบิดาถึงแก่กรรม หรือ มารดาถึงแก่กรรม
- สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว แบ่งออกเป็น ต่ำ , ปานกลาง และ สูง

3.2 ตัวแปรตาม

- ทักษะคิดต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส

นิยามศัพท์เฉพาะ

1) วัยรุ่น หมายถึง บุคคลที่มีอายุระหว่าง 13-21 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีการศึกษาอย่างต่ำระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งผู้วิจัยแบ่งวัยของเด็กตามระดับการศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

1.1 วัยรุ่นตอนต้น คือ วัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1- 3

1.2 วัยรุ่นตอนกลาง คือ วัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 - 3

1.3 วัยรุ่นตอนปลาย คือ วัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1- 4 หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1 - 2 (อนุปริญญา)

2) บริเวณสยามสแควร์ หมายถึง สถานที่ที่เป็นที่ทำกิจกรรมต่างๆของวัยรุ่น อันประกอบด้วย ร้านค้า ร้านอาหาร โรงเรียนกวดวิชา แหล่งบันเทิงต่างๆ ซึ่งเป็นแหล่งชุมนุมของวัยรุ่นในการทำกิจกรรมในวันหยุดหรือหลังเลิกเรียนหรือเวลาว่าง บริเวณแต่ละด้านติดกับถนนพญาไท ถนนพระราม1 ถนนอังรีดูนังต์ ซอยจุฬาฯ 64 ตามลำดับ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร

3) สภาพการอยู่ร่วมกันของบิดา มารดา หมายถึง ลักษณะความเป็นอยู่ของครอบครัวของวัยรุ่นแยกออกเป็น 4 ลักษณะ ได้แก่

3.1 บิดา มารดาอยู่ด้วยกัน หมายถึง ครอบครัวที่มีบิดา มารดาและบุตร อยู่ร่วมกัน

3.2 บิดา มารดาแยกกันอยู่ หมายถึง ครอบครัวที่มีบิดา มารดาและบุตร ไม่ได้อยู่ร่วมกัน ด้วยเหตุผลต่างๆ ที่มีใช้การหย่าร้างทางนิตินัย

3.3 บิดา มารดาหย่าร้างกัน หมายถึง ครอบครัวที่มีบิดา มารดาและบุตร ไม่ได้อยู่ร่วมกันและแยกทางกันทั้งทางนิตินัยและทางพฤตินัย

3.4 บิดาถึงแก่กรรม หรือมารดาถึงแก่กรรม หมายถึง ครอบครัวของวัยรุ่นที่มีบิดาเสียชีวิต หรือมารดาเสียชีวิตอย่างใดอย่างหนึ่ง

4) การมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส หมายถึง การที่หญิงและชายมีพฤติกรรมความเกี่ยวข้องกันหรือมีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้งทางด้านร่างกาย จนถึงขั้นมีการร่วมเพศก่อนที่จะมีการสมรส

นิยามปฏิบัติการ

1. การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การรายงานของบุตรวัยรุ่นถึงรูปแบบของปฏิสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับเด็ก ทั้งทางตรง และทางอ้อม ด้วยวาจา และการกระทำ ซึ่งวัดได้จากการรับรู้ของบุตร สามารถวัดได้ โดยใช้แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูที่ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของ เกษร จิ์จุมปัน (2532) มาดัดแปลงและปรับปรุงข้อคำถามให้เหมาะสมกับลักษณะกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนระดับมัธยมต้น มัธยมปลาย และปริญญาตรี ซึ่งแบ่งเป็น 3 แบบดังนี้

1.1 แบบประชาธิปไตย หมายถึง รูปแบบของปฏิสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับเด็ก โดยที่เด็กรับรู้และรู้สึกว่าตนเองได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรมและเหตุผลรู้สึกว่ามีบิดามารดาให้ความรัก ความอบอุ่น ให้การยอมรับนับถือในความสามารถและความคิดเห็นของตน และให้ความช่วยเหลือตามโอกาสอันควร และมีเกณฑ์การแบ่งกลุ่มดังนี้

- แบบประชาธิปไตยสูง หมายถึง ได้คะแนนการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยเท่ากับหรือสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

- แบบประชาธิปไตยต่ำ หมายถึง ได้คะแนนการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยที่ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

1.2 แบบเข้มงวดกวดขัน หมายถึง รูปแบบของปฏิสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับเด็ก โดยที่เด็กรับรู้และรู้สึกว่าตนเองไม่ได้รับอิสระเท่าที่ควร ต้องอยู่ในระเบียบวินัยที่พ่อแม่กำหนดให้ หรือถูกควบคุมไม่ให้ได้รับความสะดวกในการกระทำตามที่ตนเองต้องการ ถ้าไม่ปฏิบัติตามที่พ่อแม่ต้องการก็จะถูกลงโทษอย่างรุนแรง และมีเกณฑ์การแบ่งกลุ่มดังนี้

- แบบเข้มงวดกวดขันสูง หมายถึง ได้คะแนนการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันเท่ากับหรือสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน

- แบบเข้มงวดกวดขันต่ำ หมายถึง ได้คะแนนการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันที่ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน

1.3 แบบปล่อยปละละเลย หมายถึง รูปแบบของปฏิสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับเด็ก โดยที่เด็กรับรู้และรู้สึกว่าตนเองไม่ได้รับการเอาใจใส่ ขาดการสนับสนุนหรือการแนะนำจากพ่อแม่ ขาดความอบอุ่นจากบิดามารดา และรู้สึกว่างถูกปล่อยให้อะไรตามใจชอบอย่างไม่มีขอบเขต และมีเกณฑ์การแบ่งกลุ่มดังนี้

- แบบปล่อยปละละเลยสูง หมายถึง ได้คะแนนการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยเท่ากับหรือสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

- แบบปล่อยปละละเลยต่ำ หมายถึง ได้คะแนนการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยที่ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

2. ทศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส หมายถึง ความคิดเห็นหรือความรู้สึกนึกคิดที่กลุ่มตัวอย่างมีต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสในลักษณะเชิงบวก (Positive) ซึ่งได้แก่ การยอมรับ , ชอบ , พอใจ หรือสนับสนุนต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส ส่วนลักษณะเชิงลบ(Negative) ได้แก่ การไม่ยอมรับ ,การไม่ชอบ ,ไม่พอใจ หรือคัดค้านต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส แบบวัดนี้ผู้วิจัยนำแบบสำรวจทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของสุรศักดิ์ เอื้อมเก็บ (2541) มาใช้และปรับปรุงให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง

3. สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว หมายถึง สภาพความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวที่ได้จากการรายงานของเด็กวัยรุ่นซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ระบุในแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

3.1 ต่ำ หมายถึง สภาพความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวที่เด็กวัยรุ่นรายงานว่าตนมีความเป็นอยู่ค่อนข้างลำบากหรือลำบาก

3.2 ปานกลาง หมายถึง สภาพความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวที่เด็กวัยรุ่นรายงานว่าตนมีความเป็นอยู่แบบพอมี พอกิน

3.3 สูง หมายถึง สภาพความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของครอบครัวที่เด็กวัยรุ่นรายงานว่าตนมีความเป็นอยู่ค่อนข้างสบายหรือสบาย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดากับทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสในวัยรุ่น ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องสรุปไว้ในหัวข้อตามลำดับ ดังต่อไปนี้ คือ

1. เอกสารเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู
 - 1.1 ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู
 - 1.2 การแบ่งประเภทการอบรมเลี้ยงดู
 - 1.3 การวัดการอบรมเลี้ยงดู
2. เอกสารเกี่ยวกับครอบครัว
 - 2.1 ความสำคัญของครอบครัว
 - 2.2 หน้าที่ครอบครัว
 - 2.3 ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว
 - 2.4 คุณสมบัติของครอบครัว
 - 2.5 ปัจจัยภายนอกและภายในที่มีต่อการธำรงครอบครัวหรือล่มสลาย
 - 2.6 ครอบครัวในปัจจุบัน
3. เอกสารเกี่ยวกับวัยรุ่น
 - 3.1 ความหมายของวัยรุ่น
 - 3.2 การพิจารณาช่วงของวัยรุ่น
 - 3.3 พัฒนาการของวัยรุ่น
 - 3.4 ความต้องการของวัยรุ่น
4. สาเหตุการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของวัยรุ่น
5. ผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของวัยรุ่น
6. เอกสารเกี่ยวกับทัศนคติ
 - 6.1 ความหมายของทัศนคติ
 - 6.2 ลักษณะของทัศนคติ
 - 6.3 องค์ประกอบของทัศนคติ
 - 6.4 มิติของทัศนคติ
 - 6.5 การเกิดทัศนคติ
 - 6.6 ทฤษฎีทัศนคติ

- 6.7 ทศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของวัยรุ่น
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรชีวสังคมกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของวัยรุ่น
9. สมมติฐานงานวิจัย
10. กรอบแนวคิดงานวิจัย

1. เอกสารเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู

1.1 ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู

การอบรมเลี้ยงดูเป็นการปะทะสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและบุตร ซึ่งหมายถึง วิธีการดูแลบุตรและพฤติกรรม การฝึกฝนบุตร รวมถึงการแสดงออกซึ่งคุณค่า ทศนคติ ความสนใจ และความเชื่อของบิดามารดา

ดวงเดือน พันธุมนาวิน อรพินทร์ ชุชม และงามดา วณิชทานนท์ (2528 : 3) ให้ความหมายคำว่า “ การอบรมเลี้ยงดู ” ว่า หมายถึงการที่ผู้ใกล้ชิดเด็กมีการติดต่อเกี่ยวข้องกับเด็กทั้งทางด้านคำพูดและการกระทำ ซึ่งเป็นการสื่อสารความหมายต่อเด็กทั้งทางด้านความรู้สึกและอารมณ์ของผู้กระทำ ตลอดจนเป็นการให้ผู้เลี้ยงดูสามารถจะให้รางวัลหรือลงโทษเด็กได้ นอกจากนั้นเป็นโอกาสให้เด็กได้ดูแบบอย่างการกระทำของผู้เลี้ยงดูตนด้วย

1.2 การแบ่งประเภทและการวัดการอบรมเลี้ยงดู

การอบรมเลี้ยงดู สามารถแบ่งออกได้เป็นหลายประเภทตามลักษณะและปริมาณการปฏิบัติต่อเด็ก นักจิตวิทยาแต่ละท่านก็มีการแบ่งประเภทการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกันออกไปตามวิธีการแลจุดประสงค์ของแต่ละงานวิจัย ในที่นี้ผู้วิจัยได้เสนอการแบ่งประเภทการอบรมเลี้ยงดูของนักจิตวิทยาแต่ละท่านเท่าที่รวบรวมมาได้ดังนี้

ดวงเดือน พันธุมนาวิน , อรพินทร์ ชุชม และงามดา วณิชทานนท์ (2528 : 3-15) แบ่งการอบรมเลี้ยงดูตามแบบสังคมไทย โดยศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเป็น 5 แบบ

1. รักสนับสนุน หมายถึง การที่บิดา มารดาปฏิบัติต่อบุตรด้วยความรักใคร่เอาใจใส่ทุกข์สุขของบุตรมาก การอบรมเลี้ยงดูแบบนี้เป็นการให้ในสิ่งที่เด็กต้องการ เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้จะให้ความสำคัญต่อบิดามารดา ยอมรับการอบรมสั่งสอนต่างๆ

2. แบบใช้เหตุผล หมายถึง บิดามารดาอธิบายเหตุผลแก่เด็กในขณะที่ยังส่งเสริมหรือขัดขวางการกระทำของบุตร ลงโทษบุตร มีการให้รางวัลหรือลงโทษอย่างเหมาะสมกับการกระทำของบุตรมากกว่าปฏิบัติต่อบุตรตามอารมณ์

3. แบบลงโทษทางจิตหรือทางกาย หมายถึง การที่บิดามารดาใช้วิธีลงโทษทางกายหรือทางจิตกับเด็ก การลงโทษทางกายจะเป็นวิธีปรับพฤติกรรมที่บิดามารดาใช้อย่างจงใจ ใช้มากหรือน้อยกว่าการให้รางวัล การลงโทษทางกายมีประโยชน์น้อย ยับยั้งพฤติกรรมได้ชั่วคราว ทำให้เด็กก้าวร้าวรังแก ข่มเหงผู้ที่อ่อนแอ ส่วนการลงโทษทางจิตจะช่วยเสริมจริยธรรมของเด็ก

4. แบบควบคุม หมายถึง การที่บิดามารดาออกคำสั่งให้เด็กปฏิบัติ แล้วคอยตรวจตราใกล้ชิดว่าทำตามที่ต้องการหรือไม่ ถ้าไม่ทำตามจะลงโทษเด็ก ถ้าควบคุมน้อยลง จะปล่อยให้เด็กคิดและตัดสินใจเองว่าควรทำหรือไม่ เปิดโอกาสให้เด็กเป็นตัวของตัวเองบ่อยครั้ง

5. แบบพึ่งตนเองเร็ว หมายถึง การที่บิดามารดาเปิดโอกาสให้เด็กทำกิจกรรมในชีวิตประจำวันภายใต้การแนะนำและฝึกฝนจากบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดู ช่วยให้เด็กช่วยตนเองเร็ว และไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่นมากและนานเกินไป

วรารักษ์ รักวิจัย (2529 : 9-14) กล่าวถึง การอบรมเลี้ยงดูในสังคมไทยว่า นักจิตวิทยาได้แบ่งวิธีการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 4 แบบดังนี้

1. แบบให้ความรักอบอุ่นแบบประชาธิปไตย เป็นการอบรมเลี้ยงดูบุตรโดยให้ ความรัก ความเอาใจใส่ ความเข้าใจ ใช้เหตุผลกับบุตร ทำให้บุตรรู้สึกว่าได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม ให้อิสระแก่บุตรในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ยอมรับความสามารถและให้สิทธิบุตรในการตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยตัวเอง โดยบิดามารดาคอยให้กำลังใจ ให้คำปรึกษาแนะนำตามความเหมาะสม

2. แบบคาดหวังเอาากับเด็ก เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาเรียกร้องเอาจากบุตร โดยจะเคี่ยวเข็ญให้บุตรทำตามที่บิดามารดาหวังไว้ บิดามารดาจะกำหนดวิถีชีวิตให้บุตร บุตรจะต้องทำตามความต้องการของบิดามารดาทุกอย่างแม้ว่าจะชอบหรือไม่ก็ตาม

3. แบบปล่อยปละละเลย เป็นการเลี้ยงดูที่บิดามารดาไม่สนใจที่จะอบรมสั่งสอนบุตร ปล่อยให้บุตรทำตามอำเภอใจ โดยไม่แนะแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสมให้ ไม่สนใจความเป็นอยู่ของบุตร ไม่ดูแลยามเจ็บป่วย ให้ความรักแบบลำเอียง หรือดูต่ำโทษแรงเกินเหตุ บางครั้งก็ปล่อยหน้าที่เลี้ยงดูให้เป็นของคนอื่น

4. แบบถนอมมากเกินไป เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาคอยปกป้องบุตรมากเกินไป คอยให้ความช่วยเหลือทุกอย่างจนบุตรไม่รู้จักวิธีช่วยเหลือตนเอง

อัญชลี จุมพฏจามีกร ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี รวบรวมและเรียบเรียงในเวปไซด์ของมหิดล (มปท.) หน้าสุขภาพจิตน่ารู้ ไว้ว่า สิ่งแวดล้อมและการอบรมเลี้ยงดูลูกตลอดจนทัศนคติของ พ่อแม่เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการของลูกมาก ฉะนั้นการที่เด็กจะเติบโตขึ้นมีบุคลิกภาพเช่นใดนั้น นอกจากพันธุกรรมแล้ว การอบรมเลี้ยงดูเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญมาก ถ้าเด็ก ถูกเลี้ยงเลี้ยงดูอย่างถูกต้องเหมาะสม ก็จะทำให้เขามีบุคลิกภาพที่ดีมีการปรับตัวต่อปัญหาต่างๆได้อย่างเหมาะสม มีอารมณ์ที่มั่นคง แต่ใน

ทางตรงข้าม ถ้าเด็กถูกเลี้ยงดูอย่างไม่ถูกต้องเหมาะสมก็จะทำให้เด็กมีพัฒนาการ ทางบุคลิกภาพที่ไม่เหมาะสม ซึ่งจะเป็นปัญหาต่อการปรับตัวและเป็นผลทำให้เกิดปัญหาทางสุขภาพจิตได้ง่าย การที่พ่อแม่จะอบรมเลี้ยงดูลูกอย่างไรวิน ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น สภาพอารมณ์ของพ่อแม่ ความสัมพันธ์ในชีวิตสมรสของพ่อแม่ ลักษณะเฉพาะของลูก เหตุการณ์ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตครอบครัวนั้นๆ ประสพการณ์ที่พ่อแม่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูมาและจากการเลี้ยงดูลูกคนแรกด้วยปัจจัย ดังกล่าวจะเห็นว่าเด็กแต่ละคนจะมีพัฒนาการทางบุคลิกภาพไม่เหมือนกัน ทั้งนี้เนื่องจากสาเหตุดังกล่าว ฉะนั้น วิธีการอบรมเลี้ยงดูลูกที่ไม่ถูกต้องของพ่อแม่ เป็นปัจจัยอันหนึ่งที่ทำให้เด็ก มีพัฒนาการทางบุคลิกภาพที่ไม่เหมาะสมดังนั้น สามารถแบ่งประเภทได้ดังนี้

1. ประเภทรักมากและปกป้องมากเกินไป คือการให้ความรักแก่ลูกมากมาย ทะนุถนอมมากเกินไปปฏิบัติดูแลลูกเหมือนเป็นเด็กเล็ก ๆ ทั้ง ๆ ที่ลูกก็โตแล้ว พ่อแม่ก็ยังประคบประหงมเหมือนไขในหินไม่ยอมให้ห่างสายตา ไม่ยอมให้ทำอะไรเลยเพราะกลัวจะเป็นอันตราย ลูกไม่ต้องคิดหรือตัดสินใจทำอะไรเลย พ่อแม่จะเป็นคนจัดการให้หมด การเลี้ยงดูลูกแบบนี้ ทำให้ทักษะในการช่วยเหลือตัวเองช้า การที่จะพัฒนาไปเป็นผู้ใหญ่ที่มีความมั่นใจในตัวเองมีน้อยมาก เพราะไม่เคยตัดสินใจอะไรด้วยตัวเองเลย ทำให้เป็นผู้ใหญ่ที่มีลักษณะเหมือนเด็กคือเลี้ยงเท่าไรก็ไม่รู้จักโต

2. ประเภทที่ไม่ต้องการลูก พ่อแม่ที่มีทัศนคติแบบนี้ก็จะไม่รักลูกและพาลเกลียดลูก ซึ่งอาจเนื่องมาจากการมีลูกทำให้พ่อแม่ต้องลำบากยิ่งขึ้นอีกหรือขณะแม่ตั้งครรภ์มี อาการไม่สบายมากทำงานไม่ได้ ทำให้รู้สึกว่าการมีลูกคนนี้นำความทุกข์มาให้โดยอาจจะ เกิดตั้งแต่ระยะตั้งครรภ์หรือเกิดภายหลังคลอดลูกแล้วก็ได้ พ่อแม่ก็ชักทอดว่าเป็น เพราะลูกคนนี้ทำให้ครอบครัวต้องลำบาก นอกจากนี้พ่อหรือแม่อาจจะเกลียดลูก ซึ่งตนโทษว่าเป็นเหตุให้แม่หรือพ่อบังเอิญมาตายระหว่างตั้งครรภ์หรือการคลอด ลูกคนนั้น พ่อแม่ที่มีความรู้สึกเช่นนี้ก็จะปฏิบัติต่อลูกด้วยความรุนแรง ทั้งวาจา พฤติกรรม และสีหน้า และไม่สนใจลูก ทำให้ลูกพัฒนาไปเป็นเด็กที่กระด้าง ก้าวร้าว ขอบทะเลาะวิวาท หงุดหงิด และมีลักษณะต่อต้านสังคม อาจจะทำให้เกิดปัญหาสุขภาพจิต ดิถยาเสพติด ดิดเหล้า ดิดการพนัน ลักษณะโหมเป็นต้น

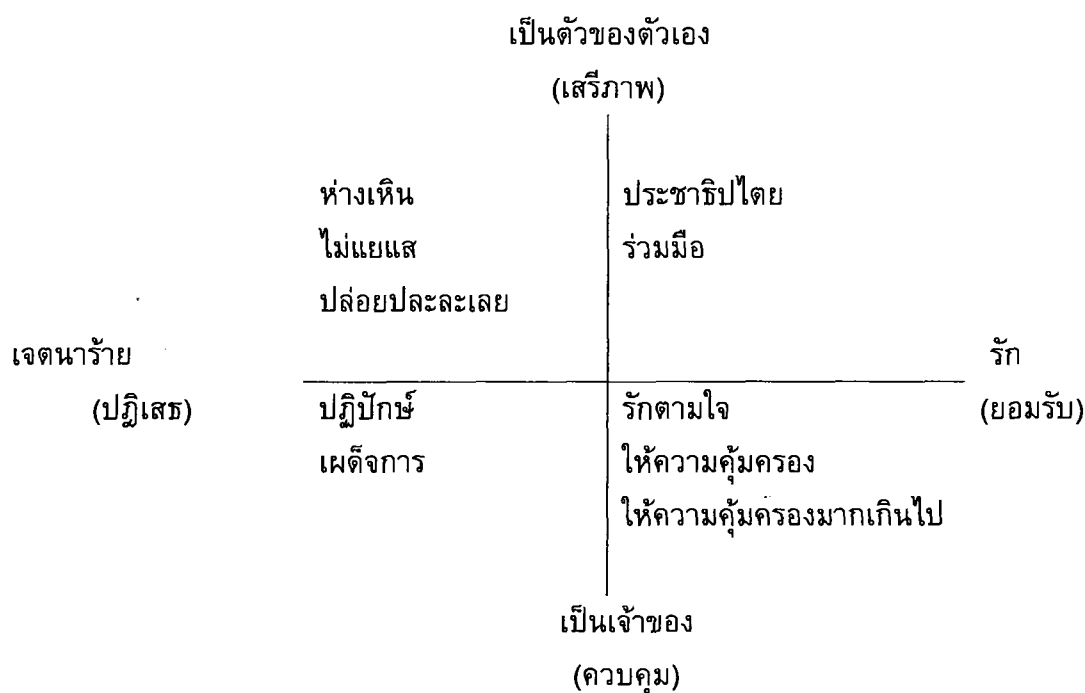
3. ประเภทตามใจมากเกินไปจนไม่มีขอบเขต พ่อแม่มักจะตามใจลูกทุกอย่าง โดยเฉพาะทางวัตถุ ลูกจะได้ทุกอย่างตามที่เขาต้องการเท่าที่ฐานะทางเศรษฐกิจ ของพ่อแม่จะ อำนวย และไม่รู้จักรับรองลูกว่าสิ่งใดผิดสิ่งใดถูก อะไรควรอะไรไม่ควรปฏิบัติ ปล่อยให้ลูกทำตามใจตัวเองตามความพอใจ ผลเสียก็คือเมื่อลูกออกสู่สังคมนอกบ้าน ก็จะอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้ยาก ทำให้เกิดปัญหาในการปรับตัว เอาแต่ใจตัวเองและ ขาดความอดทน มีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นที่ไม่ราบรื่น อันจะเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาอีกมากมาย

4. ประเภทวิตกกังวลหวาดกลัวมากเกินไปเกินกว่าเหตุ พ่อแม่มักจะติดนไปก่อนใช้ แสดงความวิตกกังวล ในตัวลูกมากเกินไปเกินกว่าเหตุ เช่น กลัวว่าลูกจะได้รับอุบัติเหตุ ลูกจะถูกหลอกไป ไม่ค่อยยอม ให้ออกไปเที่ยวข้างนอกกลัวโดนแดดหรือกรรไกรจะไม่สบาย เวลาลูกไม่สบายเจ็บป่วยเพียงเล็กน้อยก็แสดงความวิตกกังวลมาก ย้ำถามย้ำปฏิบัติต่อลูก จนทำให้เด็กพลอยวิตกกังวลไปด้วย การเลี้ยงลูกแบบนี้จะทำให้ลูกเติบโตเป็นเด็กที่มีแต่ความวิตกกังวล หวาดกลัวหวงใยในเหตุการณ์ต่างๆจนไม่มีความสุขและขาดความเชื่อมั่นในตัวเอง

5. ประเภทเจ้าระเบียบจัด พ่อแม่แบบนี้จะเป็นคนระเบียบจัดต้องการให้ทุกอย่างเรียบร้อย เป็นระเบียบถูกต้อง ทุกอย่างไม่รู้จักผ่อนปรนให้ ต้องคอยชี้แจงซ้ำซาก ตลอดเวลา ถ้าลูกทำไม่ได้ตั้งใจก็จะโกรธและตำหนิรุนแรงและคอยจุกจิกจู้จี้กับลูก แม้ในเรื่องเล็กๆน้อยๆ การเลี้ยงลูกแบบนี้จะทำให้เด็กพัฒนาไปเป็นเด็กที่เต็มไปด้วยความผิหวัง และมีปมด้อย เพราะรู้สึกว่าตัวเองไม่มีอะไรดี ไม่มีความสามารถเพราะทำอะไรไม่เคยถูกใจพ่อแม่เลย

จะเห็นว่าการเลี้ยงลูกประเภทดังกล่าวทั้ง 5 แบบนี้ ทำให้การพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กเป็นไปในทางที่ไม่เหมาะสม ฉะนั้น พ่อแม่ควรหลีกเลี่ยงการอบรมเลี้ยงดูลูกที่จะทำให้เกิดผลเสียดังกล่าว แต่ควรปฏิบัติเลี้ยงดูลูกโดยทางสายกลางเป็นสิ่งที่ดีที่สุด คือไม่มากเกินไปและไม่น้อยเกินไป ควรอบรมเลี้ยงดูลูกให้เหมาะสมกับความสามารถและวัยของเด็ก ไม่ควรใช้อารมณ์ แต่ควรอบรมสั่งสอนลูกอย่างมีเหตุผล มีวินัยที่ดีแต่ต้องไม่เข้มงวดจนเกินไป และไม่ควรตามใจเด็กจนเกินไป หรือปล่อยปละละเลย จนเกินไป ควรให้ความรักอย่างเหมาะสมและมีเหตุผล ไม่ใช้รักมากอย่างไม่มีขอบเขต ตลอดจนพ่อแม่ควรจะเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กได้เลียนแบบ ความผาสุกในชีวิตแต่งงานของพ่อแม่ การปฏิบัติต่อกันของพ่อแม่ด้วยความรัก ความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจกันจะทำให้เด็กรู้สึกอบอุ่น มันคงอันจะเป็นรากฐานของการที่เด็กจะเจริญเติบโตมาด้วยความสุขและความพอใจอันจะมีผลดีทั้งต่อตัวเด็กเอง และสังคมต่อไปในอนาคต (อัญชลี จุมพฏ จามีกร เว็บไซต์จิตเวชศาสตร์ รามาธิบดี)

เซฟเฟอร์ (พรสุตา ดิษยวรรณะ. 2534 : 24-26 ; อ้างอิงจาก Schaefer. 1959 : 226 – 235) ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบของการอบรมเลี้ยงดู พบมิติการอบรมเลี้ยงดู ที่เป็นอิสระต่อกัน 2 มิติ มิติแรก คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรัก มิติที่สอง คือการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม ซึ่งทำให้สามารถพิจารณาปริมาณการอบรมเลี้ยงดูจากน้อยไปหามาก จากมิติการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 2 มิตินี้ และจัดแบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกได้เป็น 10 ประเภท ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิการอบรมเลี้ยงดูตามแนวคิดของเซฟเฟอร์
(พรสุตา ดิษยวรรณะ. 2534 : 25 ; อ้างอิงจาก Schaefer. 1957 : 227)

จากภาพประกอบ แสดงให้เห็นตำแหน่งของการอบรมเลี้ยงดูแบบต่างๆ บนมิติ 2 มิติ ซึ่งเป็นอิสระต่อกัน คือ “รัก-เจตนาร้าย” และ “ควบคุม-เป็นตัวของตัวเอง” การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและร่วมมืออยู่บนมิติ “รัก” และ “เป็นตัวของตัวเอง” แบบเผด็จการและปฏิบัติอยู่บนมิติ “ควบคุม” และ “เจตนาร้าย” แบบรักตามใจ ให้ความคุ้มครอง ให้ความคุ้มครองมากเกินไป อยู่บนมิติ “รัก” และ “ควบคุม” ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ไม่แยแสและห่างเหิน อยู่บนมิติ “เป็นตัวของตัวเอง” และ “เจตนาร้าย”

การอบรมเลี้ยงดูแต่ละแบบที่อยู่ในมิติจะไม่อยู่จุดเดียวกัน แต่กระจายอยู่ในลักษณะใกล้เคียง แต่มีมิติใดมิติหนึ่งมากกว่า เช่น การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและแบบร่วมมือจะอยู่บนมิติเดียวกัน คือ “รัก” และ “เป็นตัวของตัวเอง” เหมือนกัน แต่ต่างกันในเรื่องลักษณะแบบประชาธิปไตยจะมีมิติ “เป็นตัวของตัวเอง” มากกว่ามิติ “รัก” ส่วนในลักษณะร่วมมือจะมีมิติ “รัก” มากกว่ามิติ “เป็นตัวของตัวเอง”

ใจทิพย์ พวงทอง (2540: 23-24) ซึ่งสรุปการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 4 แบบใหญ่ๆ ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง การที่บิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูปฏิบัติต่อบุตรด้วยความยุติธรรม บิดามารดาให้ความรัก ความอบอุ่น มีเหตุผล ยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของเด็ก ส่งเสริมให้เด็กมีอิสระในการตัดสินใจหรือแก้ปัญหาด้วยตนเอง และให้ความร่วมมือกับเด็กตามโอกาสอันควร เมื่อเด็กสามารถทำพฤติกรรมที่ต้องการ บิดา

มารดาจะให้รางวัลด้วยการยอมรับ การลงโทษจะใช้ต่อเมื่อเด็กตั้งใจที่จะปฏิเสธพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และจะใช้การลงโทษที่ไม่รุนแรง

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองเกินไป หมายถึง การปฏิบัติของบิดามารดา ที่ดูแลเด็กอยู่ตลอดเวลาโดยให้ความช่วยเหลือในทุกสิ่งทุกอย่าง เด็กจะอยู่ในสายตา ไม่ได้ทำอะไรด้วยตนเอง จึงทำให้เด็กไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง และมีความรู้สึกว่าเขาเป็นเด็กอยู่เสมอ

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน หมายถึง การที่บิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูใช้กฎหรือระเบียบที่เข้มงวดเพื่อให้เด็กมีพฤติกรรมที่ต้องการโดยไม่มีการอธิบายเหตุผลใดๆ ทั้งสิ้น ถ้าเด็กไม่ปฏิบัติตามก็จะลงโทษอย่างรุนแรง แต่ถ้าเด็กปฏิบัติตามที่ต้องการก็จะไม่มีการให้คำชมเชยหรือให้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หมายถึง การปฏิบัติของบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูที่ทำให้เด็กรู้สึกว่าเขาถูกเกลียดชัง ไม่ได้รับการเอาใจใส่ สนับสนุนหรือให้คำแนะนำช่วยเหลือเท่าที่ควร มักใช้วิธีวิจารณ์ ตำหนิ ลงโทษที่รุนแรง ปราศจากเหตุผล ไม่ให้ความสนิทสนมเป็นกันเอง และปล่อยปละละเลยความเป็นอยู่

โรเจอร์ (ใจทิพย์ พวงทอง . 2540 : 22 ; นงนุช โรจนเลิศ.2533 :45-46 และ พรสุดา ดิษยวรรณะ. 2534 : 23 ; อ้างอิงจาก Roger. 1972 : 117) แบ่งแบบแผนการอบรมเลี้ยงดูเด็กเป็น 3 แบบ คือ

1. แบบประชาธิปไตย (Democracy) หมายถึง วิธีปฏิบัติของบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ทำให้บุตรรู้สึกว่าเขาได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม ไม่ตามใจหรือเข้มงวดจนเกินไป บิดามารดาให้ความรัก ความอบอุ่น มีเหตุผล ยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของเด็ก ส่งเสริมเด็กมีอิสระในการตัดสินใจหรือแก้ปัญหาด้วยตนเองและให้ความร่วมมือกับเด็กตามโอกาสอันควร

2. แบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป (Overprotection) หมายถึง วิธีการปฏิบัติของบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ทำให้เด็กมีความรู้สึกว่าเขาไม่ได้รับอิสระเท่าที่ควร ไม่ได้ทำในสิ่งที่ตนเองต้องการหรือทำอะไรด้วยตนเอง ต้องปฏิบัติตามระเบียบวินัยที่บิดามารดากำหนดไว้ ถูกควบคุมให้อยู่ในสายตาหรือคุ้มครองป้องกันให้ความช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา ไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง และมีความรู้สึกว่าเขาเป็นเด็กอยู่เสมอ

3. แบบปล่อยปละละเลย (Rejection) หรือทอดทิ้ง หมายถึง วิธีการปฏิบัติของบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ทำให้เด็กรู้สึกว่าเขาถูกเกลียดชัง ไม่ได้รับการเอาใจใส่ สนับสนุนหรือให้คำแนะนำช่วยเหลือเท่าที่ควร มักใช้วิธีวิจารณ์ ตำหนิ ลงโทษที่รุนแรงและปราศจากเหตุผล ไม่ให้ความสนิทสนมเป็นกันเอง และปล่อยปละละเลยความเป็นอยู่

เฮอร์ลอร์ค (ใจทิพย์ พวงทอง.2540 :23 ; อ้างอิงจาก Hurlock. 1974 : 90 Adolescent Development.) ได้แบ่งวิธีการอบรมเลี้ยงดูเป็น 3 แบบ ได้แก่

1. แบบเผด็จการ (Authoritarian Method) หมายถึง การที่ผู้เลี้ยงดูใช้กฎหรือระเบียบเข้มงวดเพื่อให้เด็กมีพฤติกรรมที่ต้องการโดยไม่มีพฤติกรรมที่ต้องการโดยไม่มีการอธิบายเหตุผลใดๆ ทั้งสิ้น ถ้าเด็กไม่สามารถปฏิบัติได้ก็ถูกลงโทษอย่างรุนแรง แต่ถ้าเด็กปฏิบัติได้ตามที่ต้องการ ก็จะไม่มีการให้คำชมเชยหรือให้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น

2. แบบประชาธิปไตย (Democratic Method) หมายถึง วิธีที่ผู้เลี้ยงดูให้ความสำคัญกับการอธิบายและให้เหตุผลเพื่อให้เด็กเข้าใจว่า ทำไมเขาจึงถูกคาดหวังให้ทำพฤติกรรมหนึ่งมากกว่าอีกพฤติกรรมหนึ่ง และเมื่อเด็กสามารถทำพฤติกรรมที่ต้องการหรือแสดงว่าพยายามทำ บิดามารดาจะให้รางวัลด้วยการให้การยอมรับ การลงโทษจะใช้ต่อเมื่อเด็กตั้งใจที่จะปฏิเสธพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และจะใช้การลงโทษที่ไม่รุนแรง

3. แบบปล่อยปละละเลย (Permissive Method) วิธีนี้อาจจะถือว่าไม่ใช่วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่แท้จริง เพราะเด็กเรียนรู้โดยการลองผิดลองถูกด้วยตนเองมากกว่าจากคำแนะนำของผู้เลี้ยงดู เมื่อเด็กพบว่าพฤติกรรมใดไม่ได้รับการยอมรับ เขาจะเปลี่ยนพฤติกรรมใหม่หรือคงพฤติกรรมนั้นไว้จนกว่าเขาจะพบพฤติกรรมใหม่ซึ่งนอกจากจะทำความพึงพอใจให้ตัวเขาแล้วยังเป็นที่ยอมรับของกลุ่มด้วย

เจลิเยว บุนยงค์ (2528 : 26-28) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับบรรยากาศของบ้านสรุปได้ว่า เกิดจากบรรยากาศของการเลี้ยงดูบุตร และได้อธิบายวิธีการและผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบอัตตาธิปไตย (หรือแบบเข้มงวดกวดขัน) แบบตามใจท่าน (หรือแบบปล่อยปละละเลย) และแบบเสรีประชาธิปไตย (หรือแบบประชาธิปไตย) สรุปได้เป็นข้อๆ ดังนี้

1. การเลี้ยงดูบุตรแบบอัตตาธิปไตย (Authoritarian) เมื่อบิดา มารดาเป็นหัวหน้าครอบครัวเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัว มีอำนาจเด็ดขาดในการตั้งเป้าหมายของครอบครัว ตั้งกฎเกณฑ์ต่างๆ ให้สมาชิกทุกคนปฏิบัติตาม มารดารับผิดชอบต่องานบ้านทุกชนิด ลอดจนการอบรมเลี้ยงดูบุตร การตัดสินใจใดๆ ของครอบครัวเป็นหน้าที่ของบิดามารดา บุตรไม่มีสิทธิ มีส่วนออกเสียงด้วย ความต้องการของบุตรบางครั้งก็ถูกปฏิเสธเหมินเฉย บิดามารดาไม่แสดงออกในเรื่องความรักใคร่ต่อบุตร บุตรไม่ได้รับอนุญาตให้ออกไปไกลจากบ้านจนกว่าจะพ้นวัยรุ่น ผลที่จะออกมาในการเลี้ยงดูบุตรแบบนี้ก็คือบุตรจะขาดความสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับบิดามารดา ขาดความอบอุ่นและการที่ต้องปฏิบัติตามคำสั่งบิดามารดาเป็นประจำ จะทำให้บุตรขาดความริเริ่มและความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่กล้าตัดสินใจ ส่วนดีของการเลี้ยงดูบุตรด้วยวิธีนี้ก็เพียงทำให้บุตรเป็นคนสำรวมตน ไม่ฝ่าฝืนระเบียบกฎเกณฑ์ อ่อนน้อม เคารพและเชื่อฟังผู้ใหญ่

2. การเลี้ยงดูบุตรแบบตามใจท่าน (Laissez-Faire) ด้วยวิธีนี้ ทั้งบิดามารดาจะใคร่ไปตามวิถีทางที่ตนเองชอบ ไม่ได้สนใจซึ่งกันและกันเท่าที่ควร บิดามารดามักจะคิดว่า “ทองคำอยู่ที่ไหนมันก็เป็นทองคำอยู่วันยังค่ำ” ฉะนั้นฉันนั้น เด็กจะดีหรือชั่วมันก็เป็นไปเอง บิดามารดาจึงปล่อยปละละเลยไม่ยินดียินร้ายต่อการอบรมสั่งสอนบุตร ถึงแม้ว่าบุตรจะมีปัญหาและไม่

สามารถจะแก้ปัญหาได้เอง บิดามารดาก็ไม่รู้ว่าอะไรดีอะไรชั่ว อะไรผิดอะไรถูก บางครอบครัวที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจมักจะลงโทษเด็กอย่างรุนแรงปราศจากเหตุผล ouse เด็กเป็นที่รองรับอารมณ์ร้ายของตนเอง เมื่อเด็กเติบโตขึ้นเป็นเด็กขาดความรักความอบอุ่น มองไม่เห็นความผิดของตนเอง มักจะมองโลกในแง่ร้ายเสมอ ไม่ไว้วางใจผู้อื่น คิดอยู่เสมอว่าความยุติธรรมไม่มี

3. การเลี้ยงดูบุตรแบบเสรีประชาธิปไตย (Democratic) การเลี้ยงดูบุตรแบบนี้ บิดามารดามีความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีความรับผิดชอบในการอบรมเลี้ยงดูบุตรร่วมกัน การตัดสินใจใดๆ มักเกิดจากความคิดเห็นตกลงใจของสมาชิกหลายๆคนในครอบครัว โดยยึดถือความสุขของส่วนรวมเป็นใหญ่ บุตรมีโอกาสได้แสดงออกและใช้ความสามารถอย่างเต็มภาคภูมิ บุตรจะเริ่มเรียนรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบในภารกิจบางอย่างของครอบครัว มีโอกาสได้ฝึกคิดการตัดสินใจ บิดาสอนองความต้องการพื้นฐานของบุตรโดยให้ความรักความเอาใจใส่ พร้อมทั้งจัดสิ่งแวดล้อมทางกายเพื่อให้บุตรเจริญเติบโตได้อย่างเต็มที่ บุตรมีโอกาสได้คบหาสมาคมกับเพื่อนๆ บางครั้งบางครั้ง เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นก็ยอมใช้เหตุผลแก้ปัญหาต่างๆ บุตรที่ได้รับการเลี้ยงดูโดยวิธีนี้จะเติบโตกลายเป็นบุคคลที่เหมาะสมกับการปกครองตามระบอบเสรีประชาธิปไตยเป็นอย่างดี

จากเอกสารเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 3 แบบ คือ แบบประชาธิปไตย แบบเข้มงวดกวดขัน และแบบปล่อยปละละเลย แสดงให้เห็นว่าการอบรมเลี้ยงดูที่ต่างกันทั้ง 3 แบบ ส่งผลต่อบุคลิกภาพของเด็กและความสัมพันธ์ในครอบครัวแตกต่างกัน ซึ่งการวิจัยนี้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูตามลักษณะของ เกษร จีจุมปัน (2532:45) สรุปได้ดังนี้

1. แบบประชาธิปไตย ทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดี มีความกลมเกลียวกันในครอบครัว และทำให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์ มีความอยากรู้อยากเห็น มีความรับผิดชอบและมีความเป็นตัวของตัวเอง

2. แบบเข้มงวดกวดขันทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ไม่ดีมีความบาดหมางกันในครอบครัว และทำให้เด็กเป็นคนสุภาพแต่หวาดกลัว ขาดความคิดสร้างสรรค์ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และมีพฤติกรรมพึ่งพิงผู้อื่น

3. แบบปล่อยปละละเลย ทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ไม่ดีมีความขัดแย้งภายในครอบครัว และทำให้เด็กมีความรู้สึกว่าเขาไม่ปลอดภัยทางอารมณ์ รู้สึกว่าตนเองไร้ค่า มีปมด้อย มีความวิตกกังวล ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเองและก้าวร้าว

1.3 การวัดการอบรมเลี้ยงดู

ในการวิจัยที่ศึกษาการอบรมเลี้ยงดูเด็กของบิดามารดานั้น งานวิจัยเหล่านี้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีวิธีการศึกษาการอบรมเลี้ยงดู 2 วิธีคือ (ดวงเดือน พันธมนาวิน, อรพินธ์ ชูชม และงามตา วนินทานนท์.2528 : 42)

1. วิธีการวัดการอบรมเลี้ยงดูโดยให้บิดามารดาเป็นผู้รายงานว่าตนอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างไร วิธีนี้ใช้มากโดยเฉพาะเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเมื่อเด็กยังเล็ก

2. วิธีการวัดการอบรมเลี้ยงดูโดยให้บุตรเป็นผู้รายงานว่าตนอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา วิธีนี้ใช้ในการสอบถามบุตรที่โตแล้ว

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการวัดการอบรมเลี้ยงดูวิธีที่ 2 เพื่อศึกษาการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาโดยบุตรวัยรุ่นเป็นผู้รายงาน

2. เอกสารเกี่ยวกับครอบครัว

2.1 ความสำคัญของครอบครัว

ครอบครัวเป็นหน่วยทางสังคมที่เก่าแก่ที่สุดและมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์เป็นอันมาก ไม่เคยมี ปรากฏในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติที่แสดงให้เห็นว่า มนุษย์สามารถดำรงชีพและสืบพันธุ์ต่อเนื่องกันมาได้โดยปราศจากสถาบันทางสังคมที่เรียกว่า “ครอบครัว” (สนิท สมัการ 2513: 1) ซึ่งสามารถสรุปความสำคัญของครอบครัวได้ดังนี้

1. ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานที่สุดของมนุษย์ และเป็นสถาบันที่เก่าแก่ที่สุดในโลก ทำหน้าที่ในการหล่อหลอมความเป็นมนุษย์ของสมาชิกที่เกิดใหม่ในครอบครัว อันได้แก่ ทารก และเด็ก

2. การอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัว และการให้การศึกษาในครอบครัวมีอิทธิพลต่อระดับคุณภาพของคนและบุคลิกภาพ ซึ่งรวมทั้งค่านิยม เจตคติ และพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน และวิถีชีวิตของสมาชิกในครอบครัวมีอิทธิพลต่อกันและกัน

3. ครอบครัวเป็นสถาบันสังคมพื้นฐานที่ประกอบด้วย วิถีชีวิตของสมาชิกของครอบครัวทุกคน วิถีชีวิตนี้รวมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษา ศิลปะและวัฒนธรรม และจริยธรรม และมีผลต่อคุณภาพของสังคม

4. ครอบครัวเป็นหน่วยเศรษฐกิจที่เล็กที่สุด เป็นพื้นฐานของสังคมและครอบครัวบางครอบครัวมีบทบาทเป็นหน่วยการผลิตทางเศรษฐกิจโดยตรง

5. ครอบครัว สังคม และสิ่งแวดล้อม มีผลกระทบต่อกันและกัน และต่างก็มีกระบวนการวิวัฒนาการ และการเปลี่ยนแปลงโดยไม่มีการหยุดนิ่ง ซึ่งจะมีผลต่อพฤติกรรมของบุคคล

6. ปัญหาสังคมหลายประการจะป้องกันได้โดยสถาบันครอบครัว และสถาบันครอบครัวที่รวมตัวกันจะเป็นพลังกลุ่ม/ ชุมชน ที่สามารถพัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาของตนเองได้

2.2 หน้าที่ครอบครัว

หน้าที่สำคัญของครอบครัวจำแนกได้ 2 ประเภทคือ (วันชัย มีกลาง 2530: 28-35 อ้างอิงจากมธุรส ชำนาญทัศน์ 2532: 30)

2.2.1 หน้าที่หลักและเป็นสากล (Basic and Universal Function) ได้แก่

2.2.1.1 หน้าที่ทางชีววิทยา (Biological Function) ได้แก่ การสร้างสมาชิกใหม่ให้กับสังคม และการบริการด้านปัจจัยที่เป็นพื้นฐานของมนุษย์เพื่อการดำรงชีวิต

2.2.1.2 หน้าที่ทางจิตวิทยา (Psychological Function) ได้แก่ การสามารถสร้างความพอใจด้านความต้องการทางเพศได้ การปกป้อง และคุ้มครองเด็ก

2.2.2 หน้าที่ตามประเพณี (Traditional Function) แบ่งได้เป็น

2.2.2.1 หน้าที่ทางเศรษฐกิจ (Economic Function) ได้แก่ การแบ่งงานกันทำ การแสวงหารายได้เพื่อการดำรงอยู่ของครอบครัว การจัดการดูแลทรัพย์สิน

2.2.2.2 หน้าที่ทางสังคม (Social Function) ได้แก่ การก่อตั้งฐานะ การเลี้ยงดูเด็ก การเพิ่มพูนและถ่ายทอดมรดกทางสังคม

2.2.2.3 หน้าที่ทางศาสนา (Religious Function) ได้แก่ การถ่ายทอดความเชื่อและหลักศาสนา การปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาให้ถูกต้อง

2.2.2.4 หน้าที่ทางวัฒนธรรม (Cultural Function) ได้แก่ การถ่ายทอดแนวทางดำเนินชีวิต การปฏิบัติตัวตามประเพณี การเรียนรู้เอกลักษณ์ และค่านิยมของสังคม

2.2.2.5 หน้าที่ทางสันทนาการ (Recreational Function) ได้แก่ การจัดให้มีสิ่งต่างๆ ที่ช่วยให้เกิดความสนุกเพลิดเพลิน การร่วมกิจกรรมที่เป็นการพักผ่อนหย่อนใจของสมาชิกในครอบครัว

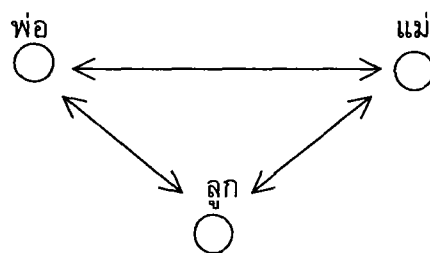
2.3 ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว

เนื่องจากครอบครัวเป็นหน่วยที่รวมไว้ด้วยการติดต่อสื่อสาร การมีทัศนคติ การปฏิบัติตนโต้ตอบของสามีภรรยา บิดามารดาและบุตร พี่และน้อง และทุกๆ คนในครอบครัวที่มีต่อกัน ดังนั้นสัมพันธภาพของสมาชิกในครอบครัวจึงอาจแยกกล่าวออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างสามี ภรรยา สามีและภรรยาเป็นจุดเริ่มต้นของ สัมพันธภาพที่สำคัญที่สุดในครอบครัวเพราะถ้าคู่สามีภรรยามีความรักใคร่เข้าใจซึ่งกันและกัน มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน พยายามปรับตัวเข้าหากัน ร่วมมือร่วมใจ ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ตลอดจนรับผิดชอบและแก้ไขปัญหาต่างๆ ภายในครอบครัวร่วมกัน ย่อมทำให้ครอบครัวนั้นมีความราบรื่นมั่นคง สมาชิกอื่นๆ ในครอบครัวก็พลอยมีความสุขไปด้วย โดยเฉพาะบุตร แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าสามีภรรยามีสัมพันธภาพที่ไม่ดีต่อกัน ไม่มีความรักใคร่ปรองดองกัน ขาดความเข้าใจเห็นอกเห็นใจกัน และขาดความรับผิดชอบร่วมกันแล้ว ย่อมเกิดความขัดแย้งกันอยู่เสมอ อันอาจจะทำให้ครอบครัวต้องแตกสลายลง หรือถ้าไม่ถึงกับแตกสลายก็จะทำให้ครอบครัวขาดความสงบสุข โดยเฉพาะบุตรเมื่อประสบกับสภาพการณ์ของความขัดแย้งอยู่เป็นประจำย่อมกระทบกระเทือนจิตใจมาก เพราะเด็กมีอำนาจการสำนึกสูง

มาก ถึงแม้ว่าจะไม่มีถ้อยคำที่เป็นปรปักษ์ต่อกัน พุดออกมาเขาก็อาจทราบถึงความไม่ปรองดองกันในบ้านได้ และถ้าความรู้สึกเช่นนี้มีอยู่เป็นเวลานานก็จะเป็นอันตรายต่อระบบประสาทของเขายิ่งกว่าการเลิกร้างกันไปโดยเด็ดขาดเสียอีก(สตรัค สรีเพญ 2514: 81)

2. สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาและบุตร ความสัมพันธ์นี้มีพื้นฐานมาจากความสัมพันธ์ระหว่างสามี และภรรยา เพราะเมื่อมีการให้กำเนิดบุตรแล้ว ความสัมพันธ์ในครอบครัวก็เพิ่มขึ้น เป็นสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดากับบุตรตามมาซึ่งในเรื่องนี้ สเตอเรท (ฝนแสงสิงแก้ว. 2510 : 100 ; อ้างอิงจาก Sterate. 1956: 189) จิตแพทย์เด็กผู้หนึ่งได้สร้างรูปสามเหลี่ยมความสัมพันธ์ไว้ดังรูป

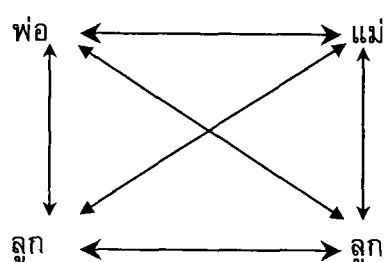

ภาพประกอบ 2 สามเหลี่ยมความสัมพันธ์

จิตแพทย์ได้อธิบายประกอบภาพว่า สายโยงความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและบุตรและสายโยงนั้นจะแน่นด้อยอยู่เสมอ ถ้าบิดามารดาทำตัวเป็นหลักรักใคร่ผูกพันกันดี ความรักใคร่ผูกพันแน่นหนาของบิดามารดานั้น จะมีผลสะท้อนไปผูกพันรักใคร่ต่อบุตรให้แน่นต่อไปเองโดยปริยาย

3. ความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้อง เมื่อบิดามารดาให้กำเนิดบุตรคนที่ 2 ที่ 3 และคนต่อๆ มา ความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้องย่อมเกิดขึ้น สัมพันธภาพระหว่างพี่น้องจะดีหรือไม่จะมีมากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ในครอบครัว อันประกอบด้วยความสัมพันธ์พื้นฐานและลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาเพราะถ้าบิดามารดามีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน และให้การอบรมเลี้ยงดูลูกด้วยความรัก ความเข้าใจ ให้ความยุติธรรม ตลอดทั้งสร้างเสริมความรักใคร่ในระหว่างพี่น้องแล้ว ความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้องย่อมดำเนินไปด้วยดี มีความรักใคร่ช่วยเหลือปกป้องซึ่งกันและกัน แต่อย่างไรก็ตาม “ไม่มีครอบครัวใดที่มีลูกมากกว่าคนหนึ่ง จะห้ามไม่ให้มีการอิจฉา การแข่งขัน หรือทะเลาะเบาะแว้งเกิดขึ้นได้ หรืออย่างน้อยที่สุดเด็กอาจจะซ่อนความน้อยใจไว้เงียบๆ ก็ได้” (ทวิรัสมิ วัฒนาคมและคณะ 2512: 104) ดังนั้นบิดามารดาจะต้องใช้ความอดทนใช้ปัญญา และความเข้าใจต่อเหตุการณ์ เพื่อจะให้ความรู้สึกไม่ดีระหว่างบุตรมีอยู่น้อยที่สุดเท่าที่จะน้อยได้

4. ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกทุกๆ คนในครอบครัว ในครอบครัวเดี่ยว ความสัมพันธ์ของสมาชิกทุกๆ คนในครอบครัวก็คือ ความสัมพันธ์ระหว่างสามีกับภรรยา มารดากับบุตร บิดากับบุตร และพี่กับน้อง หรือเป็นการรวมความสัมพันธ์ใน 3 ข้อแรกเข้าไว้ด้วยกันนั่นเอง ซึ่งในกรณีที่เป็นครอบครัวเดี่ยวเช่นนี้ เฮฟวิกเฮอร์ท (วรรณภา ลำเจียกเทศ 2530: 19; อ้างอิงจาก Harvighurst .1962: 63) ได้อธิบายถึงความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัวว่าเป็นความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด มีการเผชิญหน้าซึ่งกันและกัน ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นถึงระบบของความสัมพันธ์ดังรูปข้างล่างนี้

ภาพประกอบ 3 ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว

สำหรับครอบครัวขยาย สมาชิกในครอบครัวจะขยายตัวรวมไปถึง ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา ลูกพี่ลูกน้อง ตลอดจนเขยสะใภ้ ซึ่งเมื่อจำนวนสมาชิกในครอบครัวมีมากขึ้นเช่นนี้ ความสัมพันธ์เกี่ยวข้อกันภายในครอบครัวก็ย่อมเพิ่มขึ้น และมีความซับซ้อนมากขึ้นด้วย มีตั้งแต่วัยใกล้เคียงกันไปจนกระทั่งถึงวัยที่แตกต่างกันมากๆ นอกจากนี้ บทบาทของแต่ละคนก็เพิ่มมากขึ้น เช่น นอกจากจะเป็นลูกของพ่อแม่ น้องของพี่ พี่ของน้องแล้ว ยังจะต้องเป็นหลานของลุง ป้า น้า อา ปู่ ย่า ตา ยาย เป็นต้น

ลักษณะความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวดังกล่าว หากเป็นไปด้วยดีความขัดแย้งต่างๆ ในครอบครัวก็จะไม่เกิดขึ้น หรือหากเกิดขึ้นก็มีแนวโน้มที่จะไม่มีความรุนแรงเท่ากับการที่สมาชิกในครอบครัวขาดสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน

ทั้งนี้บทบาทของบุคคลในครอบครัวก็มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านความสัมพันธ์ภายในครอบครัว โดยแบ่งเป็นบทบาทดังต่อไปนี้

2.3.1. บทบาทหน้าที่สามีภรรยาที่สำคัญมี 4 ประการดังนี้

2.3.1.1 เรื่องการตัดสินใจ เจตคติของชายหญิงในสังคมเมืองที่มีต่อบทบาทสามีภรรยาเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางดีขึ้น คือ ชายหญิงมีส่วนร่วมตัดสินใจในเรื่องของครอบครัว ทั้งด้านการทำมาหากิน การมีบุตร การอบรมบ่มนิสัยทางสังคม การศึกษาต่อของบุตร การใช้จ่ายทรัพย์สินเงินทองภายในครอบครัว ฯลฯ และยังพบว่าปัจจัยที่ทำให้หญิงมีโอกาสมีส่วน

ร่วมตัดสินใจในประเด็นสำคัญนั้นมาจากการศึกษา การประกอบอาชีพ อันเป็นผลนำมาซึ่งความสมดุลของอำนาจภายในครอบครัว ดังเช่น การศึกษาวิจัยของ นภาพรณ์ หะวานนท์ (2520: 84-89) เรื่องผลการออกไปทำงานนอกบ้านของภรรยาที่มีต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว พบว่าการออกไปทำงานนอกบ้านของภรรยาทำให้ภรรยาเข้าไปมีส่วนในการตัดสินใจในเรื่องสำคัญๆ ของครอบครัวเพิ่มขึ้น และทำให้เกิดความคิดที่ว่าสามีและภรรยาควรมีอำนาจเท่าเทียมกัน

2.3.1.2 เรื่องภาระงานบ้าน หมายถึง การหุงหาอาหาร การทำความสะอาดบ้านเรือน และเครื่องนุ่งห่ม ฯลฯ ซึ่งแต่เดิมผู้หญิงเป็นผู้รับภาระตลอดมา และแนวโน้มก็ยังคงเป็นเช่นนั้นอยู่ โดยเฉพาะในสังคมชนบท ภาระงานบ้านจะตกอยู่กับภรรยาและบุตรสาว (สุริยา วีรวงศ์ 2534: 42) สำหรับสังคมในเมืองการเปลี่ยนแปลงบทบาทระหว่างสามีภรรยาในเรื่องงานบ้าน จะเป็นการช่วยลดและแบ่งเบาภาระกัน ดังเช่น การศึกษาทัศนคติและบทบาทในครอบครัวของบุรุษที่มีผลต่อการพัฒนาสตรีของทัศนีย์ ปุวรรณ์ (2529 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าในขณะที่สตรีต้องรับภาระทั้งงานภายในบ้านและงานนอกบ้านนั้น เป็นภาระที่หนัก สามีควรมีส่วนแบ่งเบาภาระงานบ้านของภรรยา ไม่เป็นการเสียหายที่สามีจะเข้ามามีส่วนช่วยงานบ้านของภรรยาและเห็นว่าทั้งบุรุษและสตรีสามารถทำหน้าที่ในครอบครัวได้ดีเท่าเทียมกัน นอกจากนี้ผลจากการออกไปทำงานนอกบ้านของภร่ายังทำให้สามีเข้ามามีส่วนช่วยภรรยาเรื่องภาระงานบ้านมากขึ้น (นภาพรณ์ หะวานนท์. 2520 : 84-89)

2.3.1.3 เรื่องชีวิตครอบครัว จากบรรทัดฐานของสังคมที่วางไว้เกี่ยวกับการสมรส ย่อมหมายถึงความรักระหว่างกันทั้ง 2 ฝ่าย การปรับตัวเข้าหากันและซื่อสัตย์ต่อกันในเรื่องทางเพศ มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีเสรีภาพในการแสดงความเป็นตัวของตัวเอง ซึ่งควรมีเป็นอย่างมากที่สุดตราบเท่าที่ไม่กระทบกระเทือนความรู้สึกอันเป็นอันหนึ่งเดียวกัน ฯลฯ และถ้าหญิงชายสามารถปฏิบัติตามบรรทัดฐานที่สังคมวางไว้ให้ ชีวิตการแต่งงานย่อมราบรื่นปราศจากความขัดแย้งภายในครอบครัวตลอดชั่วชีวิตของการอยู่ร่วมกัน แต่สาเหตุของความแตกร้างในครอบครัว มักจะเกิดจากการที่สามีภรรยาให้ความสำคัญในบรรทัดฐานดังกล่าวข้างต้นแตกต่างกัน นำมาสู่ปัญหาต่างๆ ภาวะความขัดแย้งเพิ่มระดับความรุนแรงไปเรื่อยๆ จนกระทั่งถึงขั้นสุดท้าย คือ การหย่ากันตามกฎหมายและการแยกกันอยู่ในที่สุด สภาพปัญหา และสาเหตุที่พบจากชีวิตครอบครัวในปัจจุบันมีแนวโน้มว่าจะทวีความรุนแรงต่อไปในอนาคต ซึ่งสภาพปัญหาและสาเหตุที่พบมีดังต่อไปนี้

การจดทะเบียนสมรส การรับรองความเป็นภรรยาตามกฎหมายย่อมถือทะเบียนสมรสเป็นสำคัญ ประเด็นปัญหาข้อขัดแย้งประการหนึ่งที่เกิดขึ้นในครอบครัวและปัญหาร่วมของสตรี ทั้งที่เป็นภรรยาคนเดิมและภรรยาคนใหม่ กล่าวคือ สามีไม่ซื่อสัตย์ต่อภรรยาเดิมด้วยการไปมีภรรยาคนใหม่ โดยการจดทะเบียนสมรสซ้อน หรือในบางกรณีภรรยาคนเดิมมิได้มีการจดทะเบียนที่ถูกต้องตามกฎหมาย แต่เป็นภรรยาที่แท้จริงทำให้ผู้ที่เป็ภรรยาซึ่งมาทีหลัง

กลับเป็นภรรยาที่ถูกต้องตามกฎหมายในเรื่องการจดทะเบียนสมรสนี้ วิมลศิริ ชำนาญเวช (2526) ได้ทำการศึกษาคนหนุ่มสาวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างพบว่าคนหนุ่มสาวเห็นความสำคัญของการจดทะเบียนสมรสน้อยลง ต้องการทดลองอยู่ร่วมกัน โดยไม่จดทะเบียนสมรสมากขึ้น และถ้าเลือกได้จะเลือกทำการสมรสโดยไม่จดทะเบียนสมรส ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาสถานภาพสตรีและภาวะเจริญพันธุ์ในประเทศไทยของ นภาพร ชโยวรรณและคณะ จากสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (สุนทรี กาญจนะวสิต 2539 :11 ; อ้างอิงจาก นภาพร ชโยวรรณและคณะ 2537: 40) พบว่า สตรีในเมืองจะมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานมากกว่าสตรีในชนบท สตรีส่วนใหญ่ยังไม่เห็นความสำคัญของการจดทะเบียนสมรส สตรีในกรุงเทพมหานครมีอัตราการจดทะเบียนสมรสต่ำที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับสตรีในเขตเทศบาลและชนบท จากผลการวิจัยดังกล่าวทำให้มองเห็นถึงสภาพปัญหาเกี่ยวกับการจดทะเบียนสมรสว่าอาจจะทวีความรุนแรงมากขึ้นได้ในอนาคต

ส่วนในเรื่องความรุนแรงในครอบครัว ที่หมายถึงการทำร้ายกันระหว่างสมาชิกในครอบครัวให้บาดเจ็บทางร่างกายและข่มขืนใจให้อีกฝ่ายหนึ่งกระทำในสิ่งที่เขาไม่ปรารถนา ระดับความรุนแรงแตกต่างกันตั้งแต่การทะเลาะโต้เถียงกัน การทำร้ายร่างกายด้วยอวัยวะหรืออาวุธไปจนถึงการทำลายชีวิต หรือทำลายพัฒนาการทางบุคลิกภาพของบุคคล เช่น การกระทำหรือละเลยที่เป็นข้อบกพร่องในบทบาทหน้าที่ของสามีภรรยาหรือบทบาทหน้าที่ของบิดามารดาในการเลี้ยงดูบุตรอย่างเหมาะสม ดังนั้น เมื่อปัญหาความรุนแรงเกิดขึ้นในครอบครัวย่อมมีผลกระทบต่อสมาชิกทุกคน อย่างไรก็ตามผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากปัญหาความรุนแรงในครอบครัว คือผู้หญิงที่เป็นภรรยาและบุตร

2.3.1.4 การหย่าร้าง เป็นอีกพฤติกรรมหนึ่งที่เป็นตัวชี้ให้เห็นถึงความไม่มั่นคงในการมีชีวิตคู่ร่วมกัน เมื่อศึกษาข้อขัดแย้งระหว่างสามีภรรยาจนถึงขั้นหย่าร้างของครอบครัวในสมัยปัจจุบันน่าจะมีสาเหตุซับซ้อนมากกว่าในอดีต เนื่องจากในปัจจุบันสามีภรรยาจะต้องออกไปทำงานนอกบ้านมากขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวจะมีความผูกพันกันน้อยลง คนในครอบครัวจะมีความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น การพึ่งพากันทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และความเอื้ออาทรต่อกันลดไป ในบางอาชีพก็เกิดสาเหตุให้เกิดการขัดแย้งไปจนถึงขั้นการหย่าร้างได้ โดยเฉพาะอาชีพที่สามีภรรยาต้องแยกกันอยู่ หรืออาชีพที่ต้องทำงานในยามค่ำคืน

ผลกระทบของการหย่าร้างและการแยกกันอยู่ที่มีต่อผู้หญิง คือ ผู้หญิงจะมีสถานภาพเป็นหัวหน้าครัวเรือนที่ไร้คู่ ผู้หญิงต้องรับผิดชอบตนเอง และสมาชิกในครอบครัว จากการหย่าร้างโดยทั่วไปฝ่ายหญิงจะเป็นผู้รับภาระเลี้ยงดูบุตรเป็นส่วนใหญ่ ฝ่ายชายจะเป็นผู้จ่ายค่าเลี้ยงดูลูกจนลูกบรรลุนิติภาวะ สำหรับในกรณีนี้มีผู้ศึกษาการหย่าร้างในกรุงเทพมหานครพบว่า ข้อตกลงการเลี้ยงดูบุตรของผู้หย่าร้างนั้น บุตรที่อยู่ในความดูแลของมารดาหลังการหย่าร้างมีสัดส่วนใกล้เคียงกับอยู่กับบิดา นอกจากนั้นในด้านค่าเลี้ยงดูบุตรที่อยู่กับฝ่ายหญิงนั้นพบว่า เกือบครึ่งหนึ่งของผู้หย่าร้างฝ่ายชายยินดีที่จะจ่ายค่าเลี้ยงดูบุตรให้ แต่ก็ใกล้เคียงกับ

ความเข้าใจแก่ลูก รวมทั้งทำตัวอย่างที่ดีให้ลูกได้เห็น จะสามารถช่วยป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กด้านต่างๆ ได้ (อุษา จารุสวัสดิ์. 2537 : 61)

แต่ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นที่เป็นปัญหาสังคม อันเนื่องมาจากปัญหาของการเสียระเบียบของครอบครัวในด้านการไม่ทำหน้าที่บทบาทพ่อแม่ คือ การทอดทิ้งลูก สาเหตุของการที่เด็กถูกทอดทิ้งและเด็กเร่ร่อนนั้น มาจากครอบครัวและผู้ปกครอง ได้แก่ ครอบครัวแตกแยกในรูปการหย่าร้าง แยกกันอยู่ หรือละทิ้งฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง สมาชิกในครอบครัวขาดความผูกพันความรักและความเข้าใจต่อกัน รวมทั้งตัวพ่อแม่ ผู้ปกครองขาดความรับผิดชอบติดการพนัน สุรายาเสพติด ฯลฯ และจากข้อมูลขององค์การเอกชนสหทัยมูลนิธิที่พบว่า ร้อยละ 80 ของผู้ที่มาขอลูกให้กับมูลนิธิในช่วงระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา เป็นมารดาที่รับภาระเพียงผู้เดียว (Single Mother) มารดากลุ่มนี้ร้อยละ 80 มีลักษณะการตั้งครรภ์นอกสมรส (อุ้นตา นพคุณ. 2535) สำหรับจำนวนของเด็กที่ถูกทอดทิ้งและเด็กเร่ร่อนจากข้อมูลของกรมประชาสงเคราะห์ในระหว่างปี 2524-2526 มีเด็กและเยาวชนเร่ร่อนจรจัดเฉพาะที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ทั่วประเทศ 24 แห่ง และสถานแรกรับอีก 4 แห่ง พบว่ามีจำนวนอยู่ถึง 8,500 คน ต่อปี โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานครจะมีจำนวนเด็กเร่ร่อนในปี 2530 ถึง 7,171 คน (อุ้นตา นพคุณ. 2532: 60)

การที่พ่อแม่ไม่สามารถแสดงบทบาทหน้าที่ในการเลี้ยงดูให้ความรักความอบอุ่นแก่ลูก ตลอดจนให้การอบรมปณิธานทางสังคมที่ถูกที่ควรแก่ลูกได้ ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ทางสังคมขึ้น จากผลงานวิจัยต่างๆ พบว่า ครอบครัวเป็นสาเหตุสำคัญในการผลักดันให้เด็กและเยาวชนเกิดปัญหาทั้งในด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต ปัญหาการกระทำผิดทางกฎหมายและปัญหายาเสพติด ฯลฯ

นภวัลย์ กัมพลาศิริ (2524: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมทางครอบครัวของผู้ป่วยจิตเวชวัยรุ่น ที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลสมเด็จพระยา จำนวน 50 ราย พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาของผู้ป่วยส่วนมากอยู่ในระดับน้อยที่สุด ซึ่งมีความบาดหมางหรือห่างเหิน หรือแยกทางกัน กิจกรรมในครอบครัวส่วนมากต่างคนต่างทำ ความร่วมมือกันมีน้อยและปัญหาภายในครอบครัวของผู้ป่วยส่วนมากมีปัญหาในเรื่องของบิดามารดาไม่มีเวลาใกล้ชิดเอาใจใส่บุตรมากที่สุด

นอกจากนี้ พิมพรัตน์ จงเจษฎากุล (2527: 148-149) ซึ่งศึกษาการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กสาวด้านเศรษฐกิจและสังคม พบว่าสัมพันธภาพในครอบครัวที่ไม่ดีมีความสัมพันธ์กับความรุนแรงของการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินของเด็กและเยาวชน โดยที่เด็กและเยาวชนที่พ่อแม่ทะเลาะวิวาทกันบ่อย พ่อแม่ขาดการดูแลเอาใจใส่ ขาดความรักความอบอุ่นจากพ่อแม่ มีผลต่อการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินของเด็กและเยาวชน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อมรา พงศาพิชญ์และคณะ (2531: 54-60) ที่ได้ทำการศึกษาถึงสภาวะ การณ์ด้านพฤติกรรมปัญหา พบว่า การที่เยาวชนมีพฤติ

กรรมที่เป็นปัญหาต่อสังคมและส่วนรวม เนื่องจากสภาพครอบครัวเป็นสาเหตุใหญ่สาเหตุหนึ่ง คือ เด็กขาดความเอาใจใส่ทะนุถนอมจากพ่อแม่ การมีครอบครัวแตกแยก การสูญเสียพลัดพราก กลายเป็นเด็กกำพร้า การเข้มงวดกวดขัน ตลอดจนการลุ่มหลงอบายมุขของพ่อแม่ การลงโทษเด็กเกินกว่าเหตุ และยังพบว่าสถานภาพการพึ่งพิงของเด็กที่ถูกจับกุมอยู่ในปกครองของพ่อแม่ มีอัตราเฉลี่ยการกระทำผิดสูงที่สุดถึงร้อยละ 51.54 ต่อปี ส่วนเด็กเร่ร่อนมีอัตราต่ำสุดเพียงร้อยละ 2.2 โดยเฉลี่ยต่อปี ถ้าเปรียบเทียบกับเด็กหรือเยาวชนที่อยู่ในความปกครองของคนอื่นที่ไม่ใช่บิดาหรือมารดาจะมีอัตราส่วนในการทำผิดเฉลี่ยร้อยละ 18.09 ซึ่งมากกว่าเด็กที่อยู่กับมารดา (กระทำผิดร้อยละ 17.74) แต่เด็กที่อยู่กับมารดากลับมีการกระทำผิดมากกว่าเด็กที่อยู่กับบิดา (กระทำผิดร้อยละ 10.62)

และปัญหานอกเหนือจากพ่อแม่ไม่สามารถแสดงบทบาทในการเลี้ยงดูให้ความอบอุ่น ตลอดจนให้การอบรมบ่มนิสัยทางสังคมที่ถูกที่ควรแก่ลูก ก่อให้เกิดปัญหาสังคมดังกล่าวแล้วยังพบว่าในปัจจุบันครอบครัวไทยมีเจตคติด้านบวกต่อการยอมรับการกระทำที่สะท้อนออกมาให้เห็นถึงการขาดจริยธรรม ค่านิยม จารีตประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงาม ซึ่งน่าจะมีผลต่อกระบวนการอบรมบ่มนิสัยทางสังคมแก่บุตรหลานในอนาคต จากการศึกษาของ โสภา ชูพิกุลชัย และคณะ (2531: 209-210) ที่พบว่าค่านิยมของครอบครัวไทยในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในเรื่องรักษานวลสงวนตัวน้อยลง และครอบครัวส่วนใหญ่ยอมรับค่านิยมเกี่ยวกับเรื่องความเห็นแก่ตัว การขาดความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนเอง นอกจากนี้ครอบครัวส่วนใหญ่ยังชื่นชอบและนิยมใช้ของนอกเพราะเห็นว่าเป็นสิ่งโก้เก๋ เมื่อครอบครัวที่เปรียบเสมือนเบ้าหลอมแบบอย่างของพฤติกรรมในสังคมให้เป็นแบบแผนเดียวกัน ยอมรับค่านิยมและการกระทำผิดมาปฏิบัติและปลูกฝังแก่ลูกหลาน ย่อมส่งผลให้รูปแบบความสัมพันธ์ของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ ก่อให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่เป็นปัญหาสังคมมากยิ่งขึ้น

2.3.2.2 การแบ่งเบาภาระการเลี้ยงลูก และการกำหนดบทบาททางเพศ

สภาพสังคมไทยในอดีตและปัจจุบัน การแบ่งเบาภาระการดูแลเลี้ยงลูกในช่วงปฐมวัยนั้น ภาพที่ปรากฏทั้งในเมืองและชนบทผู้เป็นพ่อจะมีส่วนช่วยแบ่งเบาภาระ ในกรณีที่พ่ออยู่บ้าน จากการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของสามีภรรยาที่คาดหวัง พบว่าบทบาทในเรื่องของการอบรมเลี้ยงดูลูกปลูกฝังจริยธรรมให้แก่ลูกเป็นสิ่งที่สามีภรรยาต้องร่วมกันรับผิดชอบ (โสภา ชูพิกุลชัยและคณะ. 2534) ดังนั้นหน้าที่ในการดูแลและอบรมลูกควรเป็นหน้าที่ในการดูแลและอบรมลูกควรเป็นหน้าที่สำคัญที่จะต้องทำร่วมกันทั้งสามีภรรยา ไม่ควรถือว่าเป็นหน้าที่ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

เนื่องจากสังคมปัจจุบันและอนาคตสตรีได้มีบทบาทเข้ามามีส่วนร่วมในทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองมากขึ้น จากการศึกษาของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2531: 23) พบว่าหญิงสมรสร้อยละ 76.9 ต้องทำงานเพราะต้องการช่วยเหลือครอบครัวให้มีรายได้เพิ่มขึ้น และจะ

ให้สมาชิกอื่นๆ ในครัวเรือน ญาตินอกครัวเรือน คนรับใช้หรือสถานรับเลี้ยงเด็กเป็นผู้ดูแลบุตรให้ ดังนั้น บทบาทในด้านการเลี้ยงดูบุตร จึงถูกแบ่งไปเพื่อภารกิจดังกล่าวมากขึ้นและได้มอบหมายภารกิจนั้นให้กับพี่เลี้ยงเด็กและสถานรับเลี้ยงเด็กต่างๆ ทั้งนี้เพราะครอบครัวในเมืองมีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยวมี พ่อ แม่ ลูกอยู่ตามลำพัง และเมื่อทั้งพ่อและแม่ต่างมีภารกิจนอกบ้านส่วนใหญ่ โอกาสในการที่พ่อแม่จะเป็นผู้เลี้ยงดูอบรมบ่มนิสัยทางสังคมแก่บุตรด้วยตนเอง ตั้งแต่วัยเด็กไปจนถึงวัยรุ่นน้อยน้อยตามไปด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ลูก ย่อมจะลดลงไป จากสภาพของการที่มีเวลาอยู่ร่วมกันกันและยังไม่มีคุณภาพ เป็นผลให้เด็กบางคนมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากสังคม โดยเฉพาะเด็กที่เติบโตขึ้นมาในสังคมเมืองที่สับสนวุ่นวาย

จากข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของครอบครัว ไทยใน ปัจจุบันที่กล่าวมาแล้ว แสดงให้เห็นว่าสถาบันครอบครัวได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมต่างๆ มีผลทำให้สถาบันครอบครัวมีการเปลี่ยนแปลงและอ่อนแอลงไปทุกขณะ ดังนั้น ทุกฝ่ายควรร่วมมือช่วยเหลือกันหาแนวทางที่จะสร้างสรรค์ให้ครอบครัวมีความมั่นคง โดยการสร้างความสัมพันธ์ของครอบครัวให้เป็นไปในทางสร้างสรรค์ มีการกระทำบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนอย่างถูกต้อง โดยมีความรัก ความอบอุ่น ความเข้าใจกันเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตคู่ ครอบครัวนั้นก็จะกลายเป็นครอบครัวที่มีความมั่นคง และเป็นครอบครัวที่มีคุณภาพของสังคม ซึ่งเป็นเสมือนเกราะป้องกันปัญหาต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น

2.4 คุณสมบัติของครอบครัว

นิคโกลาส สตินเนท (นงลักษณ์ เขมประดิษฐ์ 2540: 39-41 ; อ้างอิงจาก Nic holas Stinnett. 1983 : 27-38) ได้เขียนคุณสมบัติของครอบครัวที่มีคุณภาพไว้ 6 ประการ ดังต่อไปนี้

2.4.1 การชื่นชมคุณค่าของคนในครอบครัว

คุณสมบัติประการแรกนี้มีความสำคัญมากที่สุด และเป็นการค้นพบจากการวิจัยอย่างคาดไม่ถึงถึงเป็นสิ่งที่กระทำได้ง่ายที่สุด แต่หลายคนมักจะมองข้ามไปโดยง่ายคือความพึงพอใจ ชื่นชม และเห็นคุณค่าของแม่และลูก แสดงความชื่นชมพอใจในตัวเองและลูก ขณะเดียวกันลูกก็แสดงความรู้สึกที่ดีนี้ต่อพ่อแม่เช่นกัน โดยปกติคนทุกคนมีส่วนดีอยู่ในตัวมากมาย เมื่อคนในครอบครัวแสดงความรู้สึก แสดงการกระทำที่พึงพอใจในคนอื่น ๆ ที่อยู่ร่วมครอบครัวกัน ตระหนักในคุณค่าซึ่งกันและกัน คุณสมบัติประการนี้จึงเปรียบเสมือนพื้นฐานของความอบอุ่น และความมั่นคงในครอบครัว ยิ่งไปกว่านั้น ยังเป็นการหล่อหลอมสมาชิกของสังคมให้มีทัศนคติมองสังคมส่วนรวมในแง่ดีด้วย

2.4.2 การมีเวลาอยู่ร่วมกัน

คุณสมบัติประการที่ 2 ได้แก่ การที่ทุกคนในครอบครัวได้ร่วมทำกิจกรรมหลายอย่างร่วมกัน และเป็นกิจกรรมที่ทุกคนพอใจจะทำร่วมกัน มิใช่เพราะการบังคับหรือโดยบังเอิญ กิจกรรมที่พบ เช่น การรับประทานอาหารโดยพร้อมหน้ากัน การสนุกสนานรื่นเริง

เรียงร่วมกัน และการทำงานร่วมกัน บางครอบครัวอาจจะมีกิจกรรมกลางแจ้งร่วมกัน เช่น เดิน หรือวิ่ง ออกกำลังกายร่วมกัน ทัศนจรร่วมกัน ไปค่ายพักแรมร่วมกัน หรือเล่นเกมกลางแจ้งด้วยกัน เป็นต้น

2.4.3. การมีพันธะต่อความสุขและสวัสดิภาพของครอบครัวร่วมกัน

ครอบครัวที่มีคุณภาพมักจะมีพันธะดังกล่าวอยู่ในระดับสูง กล่าวคือ คนในครอบครัวรู้สึกเป็นพันธะที่ต้องส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวได้มีความสุขและมีสวัสดิภาพที่ดี เป็นการห่วงใยซึ่งกันและกันอย่างแท้จริง ชีวิตในปัจจุบันคนเรามากไม่ใคร่มีเวลาว่างหลายคนวุ่นวายกับการทำงานหรือการเรียนของแต่ละคน ครอบครัวที่มีคุณภาพอาจประสบปัญหาไปด้วย แต่คนในครอบครัวเหล่านี้จะมานั่งลงพร้อมหน้ากัน และเล่าให้คนทั้งครอบครัวฟังว่า กิจกรรมที่วุ่นวายของแต่ละคนนั้นมีอะไรบ้าง และเป็นอย่างไรบ้าง ด้วยวิธีนี้แสดงให้เห็นว่า โดยแท้จริงแล้ว เวลาไม่ได้เป็นอุปสรรคของการแสดงความห่วงใยต่อสวัสดิภาพของกันและกันในครอบครัวแต่อย่างใด

2.4.4. การติดต่อสื่อสารระหว่างกันเป็นอย่างดี

คุณสมบัติข้อนี้ไม่ใช่เป็นของแปลกใหม่ ครอบครัวที่มีคุณภาพจะมีวิธีการติดต่อสื่อสารที่ดีมาก ทว่าครอบครัวทั่วๆ ไปมักมีปัญหา คือไม่มีเวลาพูดคุยกัน บางครอบครัวพอรู้เรื่องราวของลูกโดยผ่านบุคคลที่สาม หรือจากบุคคลนอกครอบครัว แต่สำหรับครอบครัวที่มีคุณภาพจะติดต่อกันโดยตรง มีเวลาสำหรับพูดคุยกันเสมอประการสำคัญที่พบคือ สมาชิกในครอบครัวมักเป็นผู้ฟังที่ดี และมีความไว้วางใจต่อกัน และเรื่องที่จะละเว้นการกล่าวถึงไม่ได้ก็คือ ครอบครัวทุกครอบครัวย่อมมีเรื่องขัดแย้งจนถึงถกเถียงกัน ครอบครัวที่มีคุณภาพก็เช่นกัน แต่สำหรับครอบครัวเหล่านี้ คนในครอบครัวที่จะนำความขัดแย้งมาพูดคุยกัน ไม่ปกปิด ไม่เก็บไว้ในใจ แต่พยายามที่จะร่วมกับความรู้สึกของกันและกัน และพยายามหาทางเลือก หรือทางแก้ไขที่ดีที่สุดสำหรับทุกคน วิธีการนี้อาจเรียกว่า “วิธีการใช้ความขัดแย้งไปในทางสร้างสรรค์”

2.4.5. การมีศรัทธาต่อศาสนาอย่างแรงกล้า

คุณสมบัติข้อนี้ พบว่าในครอบครัวที่มีคุณภาพ ไม่ว่าจะนับถือศาสนาใดคนในครอบครัวจะมีความศรัทธาต่อศาสนานั้น ๆ ในระดับสูง มักจะมีกิจกรรมทางศาสนาด้วยกัน เช่น เข้าโบสถ์ทุกวันอาทิตย์พร้อมกัน หรือเข้าวัดฟังพระเทศน์ร่วมกันในหลายๆ ครอบครัว อาจมีส่วนจัดตั้งองค์การทางศาสนา เช่น สร้างวัด หรือเป็นธุระให้แก่กิจกรรมของศาสนา เป็นต้น การที่คนในครอบครัวมีศรัทธาต่อศาสนาเช่นนี้ทำให้มีสติ มีความอดทนต่อกัน มีการอภัยต่อผู้อื่นสูง ระวังความโกรธได้เร็ว และรู้จักที่จะช่วยเหลือผู้อื่นในสังคม ซึ่งเป็นพื้นฐานความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมด้วย

2.4.6. การมีสมรรถนะจัดการกับวิกฤตการณ์ในครอบครัว

คุณสมบัติข้อนี้เป็นการสกัดกัน และป้องกันปัญหาสังคมได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ ครอบครัวที่มีคุณภาพมักจะมีวิธีการที่ดีในการแก้ปัญหา หรือกู้สถานการณ์ที่วิกฤตให้กลับคืนสู่

สภาพที่ดีเช่นเดิมได้ แม้ว่าการประสบปัญหาความทุกข์ยากจะเป็นธรรมชาติของมนุษย์ แต่ครอบครัวจะมีความมั่นใจ และไว้วางใจต่อกัน คนในครอบครัวจะอยู่ร่วมกันต่อสู้ปัญหาแทนที่จะทอดทิ้ง หรือแตกแยกกันไปคนละทิศทาง พวกเขาจะให้กำลังใจซึ่งกันและกัน และร่วมกันคลี่คลายปัญหาได้ในที่สุด

คุณสมบัติทั้ง 6 ประการที่พบได้ในครอบครัวที่มีคุณภาพนั้น ได้มาจากศึกษาวิจัยหลาย ๆ ครั้ง ในประชากรของหลายประเทศ จะเห็นได้ว่าไม่มีข้อใดเลยระบุถึงฐานะทางเศรษฐกิจ ดังนั้นความยากจน ความร่ำรวยจึงไม่ใช่ปัจจัยชี้ขาดว่าครอบครัวนั้นจะดีหรือมีปัญหา อย่างไรก็ตาม ปัจจัยทางเศรษฐกิจย่อมมีผลกระทบต่อครอบครัวบ้างไม่มากนัก ปัญหาเดียวกันที่พบในครอบครัวยากจนอาจมีความรุนแรงมากกว่าในครอบครัวที่ร่ำรวย แต่ในที่สุดหากครอบครัวยากจนนั้นได้พัฒนาความเข้าใจกันเห็นคุณค่าของกันและกัน มีเวลาให้แกกัน เอาธุระเป็นพันธมิตรต่อสุขทุกข์ของกันและกันมีการติดต่อสื่อสารกันอย่างดี มีศรัทธาต่อศาสนา และพัฒนาความสามารถในการเผชิญหน้ากับสถานการณ์วิกฤตต่าง ๆ ได้ดี ทั้งหมดนี้จะทำให้ครอบครัวยากจนด้านทานปัญหา และเอาชนะปัญหาได้ดีขึ้นเป็นลำดับ ยิ่งไปกว่านั้นด้วยพื้นฐานที่ครอบครัวมีคุณภาพเข้มแข็งขึ้นเรื่อย ๆ สักวันหนึ่งครอบครัวเหล่านี้ก็จะจัดการความยากจนไปได้อย่างแน่นอน

ตรงกันข้าม ครอบครัวที่ยิงขาดคุณสมบัติทั้ง 6 ประการมากเท่าใด ก็จะมีอ่อนแอมากเท่านั้น แม้เพียงปัญหาเล็กๆ ก็อาจกลายเป็นปัญหาใหญ่โตเกินเหตุ และจะส่งผลกระทบต่อเนื่องกลายเป็นปัญหาสังคมที่เสียหายต่อประเทศชาติได้ แม้ว่าครอบครัวจะร่ำรวยมหาศาลเท่าใดก็ตาม

2.5 ปัจจัยภายนอกและภายในที่มีต่อการธำรงครอบครัวหรือล่มสลาย

ครอบครัวย่อมมีความเปลี่ยนแปลง หรือมีพัฒนาการเหมือนมนุษย์เรา ที่ผ่านพ้นวัยเริ่มต้น หรือวัยเด็กมาจนถึงวัยเติบโตใหญ่ และในที่สุดก็ถึงวัยสุดท้าย ซึ่งความเปลี่ยนแปลงโดยลำดับของครอบครัวจนถึงระยะสุดท้าย หรือล่มสลายนั้นมีสาเหตุปัจจัยอยู่หลายประการ ดังที่ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2525: 60-78) ได้เขียนเรื่อง “ครอบครัวสลาย: ปัจจัยภายนอกและภายใน” หลายตอนที่ได้อธิบายและติดตามโดยรวบรวมแนวคิดจากหลายท่านได้ด้วยก็คือ

ปัจจัยภายนอกและภายในที่มีผลต่อการธำรงครอบครัวหรือล่มสลายมีรายละเอียดดังนี้

2.5.1. ปัจจัยภายนอกครอบครัว ที่สำคัญคือปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และปัจจัยทางขนบธรรมเนียมวัฒนธรรม

2.5.1.1 ปัจจัยทางสังคม นับแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมาสังคมไทยได้รับวิทยาการและอารยธรรมจากสังคมตะวันตกอย่างรวดเร็ว จนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในโครงสร้างของสังคม สังคมชนบทส่วนหนึ่งได้กลายเป็นสังคมเมือง และสังคมเมืองเล็กได้เปลี่ยนสภาพไปเป็นสังคมเมืองใหญ่ นอกจากกรุงเทพมหานครแล้ว เมืองใหญ่ๆ อีกหลายแห่งทั่วประเทศ เช่น เชียงใหม่ ขอนแก่น อุดรธานี พัทยา จันทบุรี หาดใหญ่

และภูเก็ต เป็นต้น ชายหญิงไม่ว่าจะเป็นโสดหรือสมรสแล้ว จำนวนมากมุ่งสู่เมืองด้วยความหวังที่จะหางานทำตามโรงงานอุตสาหกรรมธุรกิจเอกชน บ้านเรือนที่อยู่อาศัยของบุคคลชั้นกลางและชั้นสูง รวมทั้งตามสถานเริงรมย์ต่างๆ โดยทั่วไปชายหญิงที่สามารถหางานทำได้ในเมืองใหญ่ก็ยังคงติดต่อดำเนินการกับครอบครัวของตนในชนบท แต่ก็มีชายหญิงจำนวนหนึ่งที่หลงใหลแสงสี และความเป็นอิสระเสรีของเมืองใหญ่ ทำให้ลดความสัมพันธ์กับครอบครัว จนถึงขาดการติดต่อกับบิดามารดา หรือแยกทางกับคู่สมรส และทอดทิ้งบุตรธิดา

ปัจจุบันนี้สำหรับครอบครัวไทยในเมืองใหญ่ๆ เช่น กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ ภูเก็ต มักประสบกับภาวะความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งครอบครัวที่ตั้งถิ่นฐานเดิมและที่ย้ายเข้ามาอยู่ใหม่ในเมืองใหญ่เหล่านี้ ต่างผจญกับการแก่งแย่งขัดแย้งทางผลประโยชน์ ซึ่งทวีความรุนแรงและความถี่ขึ้นของการต่อสู้เพื่อความอยู่รอดของตนเอง และครอบครัวที่เป็นปัญหาไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ บางครอบครัวอาจปรับตัวได้เป็นผลสำเร็จ แต่ครอบครัวอีกจำนวนหนึ่งมักประสบสมรสรอบด้าน รวมทั้งความเครียดของการดำรงชีวิตในสังคมเมืองจนเกิดความล้มเหลวทางครอบครัว ซึ่ง กิสท์ และ ฟาวา (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. 2525: 61 ; อ้างอิงจาก Gist and Fava.1968) นักสังคมวิทยาทั้งสองท่าน เรียกสภาวะเช่นนี้ว่า "สภาพไร้ระเบียบทางครอบครัว" (Family Disorganization)

ในทัศนะของนักสังคมวิทยาทั้งสองท่านเห็นว่าการเปลี่ยนจากสภาพสังคมชนบทสู่สภาพสังคมเมืองมีผลกระทบต่อโครงสร้าง และความสัมพันธ์ทางครอบครัว ในลักษณะสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

ก. การเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างทางอำนาจของครอบครัวในที่นี้หมายถึงการลดอำนาจการปกครองของบิดามารดาที่มีต่อบุตรธิดา และของสามีที่มีต่อภรรยา โดยเพิ่มความเป็นอิสระ เสรีแก่บุตรธิดา และภรรยาในการเลือกประพฤติปฏิบัติ

ข. การเปลี่ยนแปลงบทบาททางสังคมของสมาชิกในครอบครัวทั้งภายในบ้านและภายนอกบ้าน ซึ่งหมายความว่าพฤติกรรมของสมาชิกแต่ละคน ทั้งบิดามารดาหรือบุตรธิดา มักถือเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน และอาจไม่สอดคล้องประสานกับสมาชิกอื่นในครอบครัว การมีบทบาทที่แตกต่างกันในงานที่ทำภายนอกบ้านของสมาชิกแต่ละคนโดยเฉพาะงานของบิดาและมารดา ยิ่งก่อให้เกิดความสนใจที่แตกต่างกันออกไป จนทำให้ลดการรวมตัวทางครอบครัว

ค. การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของครอบครัวจากระบบเชื่อมโยงที่มี ครอบครัวขนาดใหญ่มาเป็นครอบครัวที่มีขนาดเล็ก ถึงแม้ว่าในสังคมเมืองจะมีครอบครัวแบบเชื่อมโยงเหลืออยู่บ้างก็ตาม แต่ก็เปลี่ยนไปจากรูปแบบเดิม เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมเมือง

ง. การเปลี่ยนแปลงสัดส่วนของบุคคลที่เป็นโสด หรือที่หย่าร้าง หรือแยกทางกัน กล่าวคือ บุคคลดังกล่าวในสังคมเมืองอาจไม่รู้สึกสูญเสียสถานภาพใดๆ แต่กลับได้รับประโยชน์ในทางเศรษฐกิจบางประการ ในฐานะบุคคลทำงานซึ่งไม่มีผู้ที่ต้องอุปการะเลี้ยงดู

2.5.1.2 ปัจจัยทางเศรษฐกิจ นับแต่ปี พ.ศ. 2516 เป็นต้นมา วิกฤตการณ์พลังงาน ผ่นวกกับปัญหาเรื้อรังทางเศรษฐกิจจากอดีต ทำให้อัตราค่าครองชีพปรับตัวสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งมีแนวโน้มจะทวีความรุนแรงขึ้นทุกขณะ ในสภาวะที่เศรษฐกิจตกต่ำอย่างมากเช่นปัจจุบัน ครอบครัวไทยย่อมได้รับผลกระทบด้านมาตรฐานความเป็นอยู่โดยตรง ขณะนี้ไม่เพียงแต่ครอบครัวในระดับหาเช้ากินค่ำเท่านั้น ที่อยู่ในสภาพยากไร้ และฝืดเคืองอย่างหนัก แต่ครอบครัวชนชั้นกลางเองก็ถูกจำกัดอำนาจการซื้อ และต้องรัดรอนมาตรฐานความเป็นอยู่ที่เคยสุขสบายด้วย วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจเช่นนี้ย่อมมีผลกระทบต่อบทบาทของสตรีเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในชุมชนที่มีความเจริญทางวัตถุระดับสูง ดังเช่น กรุงเทพมหานคร และเมืองใหญ่อื่นๆ สตรีที่สมรสแล้วจำเป็นต้องทำงานอาชีพนอกบ้านในจำนวนเพิ่มมากขึ้น พร้อมกันนี้สิ่งที่กีดกันในอดีตที่ขัดขวางสตรีไม่ให้มีบทบาท และตำแหน่งหน้าที่การงานภายนอกครอบครัวได้ค่อยๆ ลดอิทธิพลลงไปด้วยทั้งนี้เพราะประการแรก การเพิ่มจำนวนของประชากรทำให้ตลาดแรงงานขยายตัวกว้างขวางขึ้น รวมทั้งการปรับปรุงพัฒนาการจัดองค์การให้สะดวกต่อการบริหารและปฏิบัติงาน ประการที่สอง สตรีต้องการมีอิสระทางการเงิน ตลอดจนช่วยเพิ่มพูนมาตรฐานความเป็นอยู่ของครอบครัวให้ดียิ่งขึ้น

แม้จะเป็นความจริงที่ว่า การที่สตรีเข้ามามีส่วนร่วมในตลาดแรงงานย่อมช่วยเพิ่มพูนความมั่นคงทางเศรษฐกิจของครอบครัวและสังคมเป็นส่วนรวม แต่ผลกระทบอันไม่พึงปรารถนาคือ การที่มารดาห่างเหินครอบครัวโดยเฉพาะในวัยที่บุตรธิดายังเป็นทารกซึ่งต้องการเลี้ยงดูอย่างทะนุถนอม

ในทางตรงกันข้าม สตรีบางคนอาจตั้งเป้าการแสวงหาความรุ่งโรจน์ในอาชีพการงานจนลดความสำคัญของครอบครัวเป็นอันดับรอง ในขณะที่มารดาเริ่มคลายความเอาใจใส่ที่มีต่อครอบครัวลงนั้น บิดาก็มักปฏิเสธตนเช่นเดิม คือยึดถืองานอาชีพ และงานสังคมเป็นหลัก โดยมองข้ามความจำเป็นในการปรับตัวเพื่อเข้าแทนมารดา ซึ่งเริ่มห่างจากครอบครัวไปเพราะภาระหน้าที่การงานนอกบ้าน

นอกจากมารดาที่ต้องทำงานเพื่อช่วยบิดาพยุฐานะทางเศรษฐกิจของ ครอบครัวแล้ว บุตรธิดาคงได้อาจต้องเลื่อนกำหนดการศึกษาในระดับสูงขึ้นไปด้วยความจำเป็นที่ต้องทำงานหาเงินมาค้ำจุนครอบครัวซึ่งมีบุตรธิดาหลายคนอีกทางหนึ่งด้วย ผลที่ตามมาคือในชีวิตปัจจุบันสมาชิกในครอบครัวต่างใช้เวลาภายนอกบ้านมากขึ้นตามลำดับ ความห่างเหินจากครอบครัวมักก่อให้เกิดความไม่เข้าใจกัน และลดความสนใจที่มีต่อกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว หนึ่งสิ่งที่มีักเพิ่มความห่างเหินและวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจไปด้วยก็คือ ความไม่มั่นคงทางอารมณ์ความรู้สึกไม่มั่นใจต่ออนาคต และความวิตกกังวลเกี่ยวกับปัญหาเรื่องปากท้อง ในสภาวะเศรษฐกิจเช่นปัจจุบัน การรวมตัวและการปรับตัวของครอบครัวในฐานะที่เป็นสถาบันทางสังคมย่อมมีความสำคัญ ในที่นี้การรวมตัวย่อมหมายถึง การเสริมสร้างความรักความผูกพันภายในครอบครัว การปรับทัศนคติในทางพึงพาซึ่งกันและกันในทางเศรษฐกิจ ตลอดจนการ

กำหนดกิจกรรมร่วมกัน ส่วนการปรับตัวนั้น ได้แก่ การประหยัด การใช้จ่าย การยอมรับ ปฏิบัติตามปรัชญาชีวิตที่ลดความสำคัญทางวัตถุ และลดการจัดงานรื่นเริงที่อ้างขึ้นตามโอกาสต่างๆ ให้อยู่ภายในขอบเขตที่เหมาะสม

2.5.1.3 ปัจจัยทางชนบทธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม ในช่วงสามทศวรรษที่ผ่านมา ความสะดวกและความรวดเร็วในการเดินทางโดยบริการขนส่งมวลชนประเภทต่างๆ ช่วยเพิ่มอัตราการย้ายถิ่นฐาน การสมัครเข้าศึกษาเพิ่มเติมคุณวุฒิ หรือการแสวงหางานอาชีพให้มีขอบเขตกว้างออกไปทั้งในระดับภายในประเทศ และระดับระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับกลุ่มคนหนุ่มสาว การย้ายถิ่นที่อยู่ทั้งในและระหว่างประเทศด้วยวัตถุประสงค์ต่างๆ มักสามารถกระทำได้ง่ายกว่ากลุ่มบุคคลที่สมรสแล้ว คนหนุ่มสาวจึงมีโอกาสดูหาติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลในท้องถิ่นมากขึ้น การเลือกคู่ครองของคนหนุ่มสาวยุคปัจจุบันได้ขยายกว้างไปจากเดิมอย่างมาก การสมรสของหนุ่มสาวต่างสัญชาติ หรือต่างท้องถิ่นเพิ่มจำนวนมากขึ้น อย่างไรก็ตามก็ดี กลุ่มสมรสที่มาจากท้องถิ่นหรือสังคมที่มีชนบทธรรมเนียมวัฒนธรรมแตกต่างกันย่อมมีพื้นฐานของการเรียนรู้ และประสบการณ์ที่ไม่เหมือนกัน แม้แต่การตีความของภาษาที่ใช้ก็อาจแตกต่างกันไปไม่มากนักน้อย ฉะนั้นครอบครัวที่คู่สมรสต่างเชื้อชาติต่างวัฒนธรรมจึงมักประสบอุปสรรคขัดขวางนับแต่ก้าวแรกของชีวิตคู่ คือ ความยากลำบากในการสื่อความหมายและแม้แต่คู่สมรสที่มีเชื้อชาติสัญชาติเดียวกัน แต่อาจมีวัฒนธรรมรอง (Subculture) ที่ไม่สอดคล้องต้องกันก็มักประสบปัญหานี้เช่นเดียวกัน แม้จะไม่รุนแรงเท่ากับกลุ่มแรกก็ตาม นอกจากนี้ สตูป (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. 2525 : 65 ; อ้างอิงจาก Stroup. 1966) ได้ศึกษาพบว่า ในระดับครอบครัวก็มักมีประเพณีนิยมบางประการที่จัดเป็นวัฒนธรรมรองของตนเอง และอาจแปรผันไปตามฐานะทางเศรษฐกิจสังคมอันเป็นพื้นฐานของครอบครัว การใช้ถ้อยคำสัญลักษณ์ การสร้างอารมณ์ขันและรสนิยม ตลอดจนมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ถ่ายทอดมาในสายครอบครัวจึงผิดแผกแตกต่างกันไป ด้วยเหตุนี้ เมื่อคู่สมรสมาจากพื้นฐานครอบครัวและประสบการณ์ที่ต่างกันการก่อตั้งครอบครัวใหม่จึงต้องปรับความแตกต่างเป็นระยะเวลานานพอควรก่อนสมรสจึงได้เปรียบในด้านโอกาสของการเรียนรู้พื้นฐานชนบทธรรมเนียมของกันและกันมากกว่าชายหญิงที่รู้จักกันเพียงระยะเวลาสั้นๆ ก่อนการสมรส

ในช่วงทศวรรษนี้ ปัจจัยทางชนบทธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมในแง่การสื่อความหมายภายในครอบครัวจัดเป็นหัวข้อสำคัญที่นักวิทยาศาสตร์สังคมได้ให้ความสนใจศึกษาค้นคว้ามากขึ้น เพราะเป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อการอบรมสั่งสอนบุตรธิดาโดยตรง อนึ่ง แม้ในหลักใหญ่ใจความ บิดามารดาต่างมีเป้าหมายรวมกันที่ปรารถนาให้เห็นบุตรธิดาเป็นที่รักใคร่ยอมรับในชุมชนและเป็นสมาชิกที่ดีในสังคม แต่ในขั้นต้น บิดามารดาจำเป็นต้องกำหนดนิยามคำว่า “ดี” ร่วมกันให้ได้เสียก่อนว่า หมายถึงอะไร ในแง่ใดและสำหรับใคร เป็นต้น เพราะหน้าที่ประการสำคัญของครอบครัวคือการอบรมสั่งสอน และถ่ายทอดให้บุตรธิดาเข้าใจลึกซึ้งถึงชนบทธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมของสังคม รวมทั้งส่งเสริมให้บุตรธิดาประพฤติปฏิบัติตามครรลอง

ของสังคมไทย ซึ่งมักเรียกขั้นตอนในการเรียนรู้ว่า “การกล่อมเกลายุติสนัย” คำถามที่ตามมาก็คือ บิดามารดาควรเลี้ยงดูและอบรมสั่งสอนบุตรธิดาด้วยวิธีใด หรือมาตรการอย่างไร จึงจะได้ผลตามความมุ่งหมายของครอบครัวและสังคม วิธีการเลี้ยงดูบุตรธิดาในปัจจุบันได้กลายเป็นประเด็นโต้แย้งในสังคมไทย บางรายตำหนิว่าบิดามารดาผู้ปล่อยปละละเลยบุตรธิดามากเกินไปจนทำให้เอกลักษณ์ของสังคมไทยเสื่อมลง ในทางตรงกันข้าม อีกทัศนะหนึ่งกลับมองเห็นว่าบิดามารดาในขณะนี้ใช้อำนาจบีบบังคับบุตรธิดาให้ดำเนินชีวิตภายในกรอบของสังคมจนเกินไปทำให้เด็กขาดความคิดริเริ่ม แม้ในระดับครอบครัวก็ตาม บิดาและมารดาก็มักขัดแย้งกันเองในเรื่องวิธีการอบรมสั่งสอนบุตรธิดาเพื่อให้เด็กสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความรับผิดชอบ มีวินัยและมีความคิดสร้างสรรค์ ในยุคที่สภาพสังคมเต็มไปด้วยการแก่งแย่งเพื่อประโยชน์ ความขัดแย้งระหว่างอุดมคติ และความเป็นจริงในสังคมมีลักษณะค่อนข้างรุนแรงจนเกือบไม่สามารถหาทางประนีประนอมได้ ทางสายกลางจึงน่าจะเป็นครรลองที่เชื่อมโยงระหว่างความเห็นที่แตกต่างกันของโลกนี้ แต่การสนับสนุนทางสายกลางก็ประสบปัญหาในการตีความว่า จุดยืนของทางสายกลางอยู่ตรงไหน และจะผันผวนไปตามกาลเวลาหรือไม่ ถ้าทางสายกลางดังกล่าวแปรปรวนไปตามกาลเวลาของการเปลี่ยนแปลงที่เร่รุ่มดังเช่นปัจจุบัน บิดามารดาจะมีเวลาเพียงพอที่จะคอยศึกษาความแปรปรวนของครรลองนี้หรือไม่ ในขณะนี้คำตอบมีแนวโน้มว่าทางสายกลางผันผวนไปตามกาลเวลาและตามปรากฏการณ์ทางสังคม จุดยืนดังกล่าวไม่คงที่ซึ่งมีผลกระทบทำให้บิดามารดามักปฏิบัติต่อบุตรธิดาผิด หรือหย่อนเกินไปเกือบทุกสถานการณ์ นอกจากนั้น ปัญหาที่ตามมาก็คือ การเรียนรู้มักเรียนรู้ หรือรับการถ่ายทอดจากกลุ่มเพื่อน และสื่อมวลชนเป็นส่วนมาก ซึ่งอาจขัดแย้งกับค่านิยมของบิดามารดาตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีอยู่เดิม

2.5.2. ปัจจัยภายในครอบครัว

นักสังคมวิทยายอมรับว่าบิดามารดาคือแกนของสถาบันครอบครัว บุตรธิดาจะมีแนวโน้มไปทางที่ดีหรือเลวก็มักขึ้นอยู่กับอิทธิพลของบิดามารดาอยู่มาก กล่าวได้ว่า นับตั้งแต่วัยเยาว์วัยแรกเริ่มของชีวิตจนเข้าสู่วัยเด็กเล็ก “วัยรุ่น” และวัยหนุ่มสาวบิดามารดาย่อมมีบทบาท และอิทธิพลไม่น้อยที่จะกำหนดแนวทางชีวิตแก่บุตรธิดาทั้งทางตรงและทางอ้อม ในที่นี้บทบาทและพฤติกรรมของบิดามารดาจึงสรุปรวมเรียกว่า ปัจจัยภายในครอบครัวซึ่งอยู่ในขอบเขตความสามารถของบิดามารดาที่จะควบคุมหรือกำหนดบังคับได้ไม่มากนักน้อย รวมทั้งเป็นปัจจัยที่มี ปฏิสัมพันธ์กับปัจจัยภายนอกครอบครัวอีกด้วย อนึ่ง แม้ปัจจัยภายในครอบครัวสามารถแบ่งแยกได้มากมายและต่างต่อเนื่องสัมพันธ์กัน แต่พอที่จะสรุปแต่ละปัจจัยที่สำคัญได้ 6 ประการดังนี้

2.5.2.1 ปัจจัยเกี่ยวกับบุคลิกภาพของบิดามารดา ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา นักจิตวิทยาได้ให้ความสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพของคู่สมรสกับความสำเร็จหรือความล้มเหลวในชีวิตครอบครัวกล่าวคือ นักวิชาการกลุ่มหนึ่งเชื่อว่าคู่สมรสที่มีบุคลิกภาพ

และภูมิหลังที่คล้ายคลึงกันน่าจะประสบผลในชีวิตน้อยกว่าคู่สมรสที่มีบุคลิกภาพแตกต่างกัน เบอร์กีส และ ล็อค (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. 2525 : 68 ; อ้างอิงจาก Burgess and Locke. 1953) ในขณะที่นักวิชาการอีกกลุ่มหนึ่งเชื่อว่าคู่สมรสที่มีความแตกต่างในบุคลิกภาพแต่เป็นไปเพื่อเกื้อหนุนซึ่งกันและกันน่าจะมีชีวิตครอบครัวที่ราบรื่นกว่า วินช์ (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. 2525 : 68 ; อ้างอิงจาก Winch. 1963) อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัยในทศวรรษนี้ ฟรีแมน และ โจนส์ (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. 2525 : 68 ; อ้างอิงจาก Freeman & Jones. 1970) ได้สรุปว่า ข้อมูลสนับสนุนแนวความคิดของนักวิชาการทั้งสองกลุ่มดังกล่าว ซึ่งหมายความว่าครอบครัวที่มีความสุขนั้นมักก่อกำหนดจากคู่สมรสที่มีบุคลิกภาพคล้ายคลึงกัน หรือถ้ามีบุคลิกภาพแตกต่างกันก็มักเป็นไปในลักษณะเกื้อกูลซึ่งกันและกัน แต่ครอบครัวที่ไม่ราบรื่นนั้นมักประกอบด้วยคู่สมรสที่มีบุคลิกภาพที่มีลักษณะขัดแย้งกัน นอกจากนี้ เบอร์กีส และ วอลลิน (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. 2525 : 68 ; อ้างอิงจาก Bugress & Wallin. 1953 : 529) ยังได้กล่าวเสริมถึงความแตกต่างระหว่างบุคลิกภาพของคู่สมรสในครอบครัวที่ราบรื่นและไม่ราบรื่นไว้ดังนี้

ครอบครัวที่ราบรื่น

- ความมั่นคงทางอารมณ์
- ความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน
- ความอ่อนโยนเข้าหากัน
- การฟังพากัน
- ความมั่นใจซึ่งกันและกัน

ครอบครัวที่ไม่ราบรื่น

- ความไม่มั่นคงทางอารมณ์
- การดำเนินชีวิตโดยความผิดให้แก่กัน
- การข่มขู่ซึ่งกันและกัน
- การแยกตัวโดดเดี่ยว
- ความระแวงสงสัยต่อกัน

ในความเป็นจริง คู่สมรสมีจำนวนไม่น้อยที่ไม่รู้ซึ่งถึงอุปนิสัย และบุคลิกภาพจริงของกันและกันก่อนสมรส จนเมื่อมีชีวิตร่วมกันแล้วจึงตระหนักว่าความเป็นจริงของแต่ละฝ่ายอาจห่างไกลจากความมุ่งหวังไว้ต่อกันอย่างไม่คาดคิดได้ และในกรณีเช่นนี้แทนที่ต่างฝ่ายจะปรับตัวเข้าหากัน กู้ด (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. 2525 : 69 ; อ้างอิงจาก Goode. 1968) พบว่าคู่สมรสที่ผิดหวังส่วนมากกลับทอดถอนความรัก ความหวังแทนที่มีต่อกันออกไปที่เล็กลงๆ จนถึงจุดซึ่งแม้จะเป็นความไม่เข้าใจกันเพียงเล็กน้อยก็อาจจุดระเบิดความร้ายแรงจนประสานกันไม่ได้

2.5.2.2 ปัจจัยเกี่ยวกับเวลาสำหรับครอบครัว ในยุคที่ธุรกิจการงานรัดตัวเช่นปัจจุบัน บิดามารดามักทุ่มเทเวลาส่วนใหญ่ให้กับงานในตำแหน่งหน้าที่ และงานสังคมจนอาจไม่มีเวลา

เหลือสำหรับบุตรธิดา ในบางครอบครัวอาจกลายเป็นเรื่องธรรมดาที่บิดามารดาบุตรและธิดาเกือบไม่มีโอกาสพบปะพูดคุยกันในแต่ละวัน หรือแม้แต่ในวันหยุดงาน เมื่อขาดความเอาใจใส่ดูแลจากบิดามารดา บุตรธิดาก็มักหาที่พึ่งทางใจจากกลุ่มเพื่อน ซึ่งเพื่อนที่เอาใจใส่ต่อการศึกษาก็ย่อมหาเวลาว่างได้น้อยกว่าเพื่อนที่ชอบเที่ยวเตร่ ดังนั้น การที่เด็กและเยาวชนขาดความเอาใจใส่จากบิดามารดาจะเข้าหาอบายมุข จึงเป็นเรื่องที่ง่ายกว่าการจะเข้าคุณธรรมในเรื่องการแบ่งเวลาสำหรับครอบครัว บัส และ โวฟฟ์ (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. 2525: 69 ; อ้างอิงจาก Blood & Wolfe. 1960) ได้กล่าวเสนอว่า สามัญภรรยาและบุตรธิดาควรสละเวลากระทำสิ่งต่างๆ ร่วมกันเพื่อเป็นการสมัคสมานสัมพันธ์ภาพภายในบ้าน ในบางประเทศได้เริ่มมีการรณรงค์เพื่อเตือนสติบิดามารดาให้หาเวลาว่างสำหรับบุตรธิดาโดยการโฆษณาเชิงถามว่า “วันนี้ท่านกอดลูกบ้างหรือยัง” ข้อเสนอแนะและคำเตือนสติเหล่านี้ถือว่าสำคัญยิ่ง เพราะบ่อยครั้งที่คู่สมรสทั่วไปโดยเฉพาะเมื่อยังมีชีวิตสมรสนานปีมากขึ้น มักมองเห็นความรักความอบอุ่นในครอบครัวเสมือนได้เปล่าจวบจนเมื่อได้ประสบความทุกข์ ความเดือดร้อน จึงหวนกลับมานึกถึงครอบครัว แต่เมื่อเวลานั้นสำหรับบางรายก็จัดได้ว่าสายเกินกว่าการแก้ไขแล้ว ฉะนั้น การแบ่งเวลาสำหรับคู่สมรสและบุตรธิดาจึงเป็นการลงทุนที่ให้ดอกผลคุ้มค่าในระยะยาว

2.5.2.3 ปัจจัยเกี่ยวกับบรรยากาศในครอบครัว สามัญภรรยาจำนวนไม่น้อยที่ต่างฝ่ายประกอบอาชีพนอกบ้านเพื่อพูนหรือดำรงไว้ซึ่งมาตรฐานความเป็นอยู่ของครอบครัว แต่ความเร่งรีบและความขัดแย้งในที่ทำงาน ย่อมก่อให้เกิดความเครียดทางอารมณ์ประกอบกับการเดินทางท่ามกลางจราจรที่แออัดและเต็มไปด้วยมลพิษยังมีส่วนกระทบต่อสภาพอารมณ์ที่เครียดอยู่แล้วให้ยิ่งเครียดและหงุดหงิดเพิ่มมากขึ้น บ่อยครั้งที่ความตึงเครียดทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัวถูกเก็บกดจากภายนอกและระบายออกภายในบ้าน สำหรับบางครอบครัวซึ่งสมาชิกมีความเข้าใจเห็นอกเห็นใจกัน ปัญหาความขัดแย้งที่นำมาจากที่ทำงาน หรือสภาพแวดล้อมภายนอกกลายเป็นการปรับทุกข์ภายในบ้าน และบ้านคือสถานที่เหมาะสมที่สุดสำหรับผ่อนคลายความตึงเครียดทางอารมณ์ แต่มีอีกหลายครอบครัวซึ่งสามัญภรรยาต่างไม่เข้าใจกันบีบบังคับต่อกันให้ต้องรับผิดชอบมากขึ้น กล่าวคือ บ่อยครั้งที่ภรรยาทำงานนอกบ้านเหน็ดเหนื่อยเช่นเดียวกับสามี แต่เมื่อกลับถึงบ้าน ภรรยายังต้องเตรียมอาหารมื้อเย็น ดูแลบุตรธิดาโดยที่สามีบางคนไม่ได้เข้าช่วยเหลือโดยยึดค่านิยมดั้งเดิมว่า “งานบ้านเป็นงานของสตรี” ผลก็คือ การขาดความเห็นอกเห็นใจกัน ภรรยาอาจนำมาซึ่งความขัดแย้งบาดหมางภายในครอบครัวสร้างบรรยากาศที่เย็นชาน่าเบื่อหน่าย และบรรยากาศซึ่งไม่เอื้ออำนวยต่อการเลี้ยงดูบุตรธิดาให้สามารถพัฒนาบุคลิกภาพไปในทางสร้างสรรค์ การแก้ไขบรรยากาศดังกล่าวทำได้โดยให้คู่สมรสติดต่อดูแลสัมพันธ์กันอย่างเปิดเผยและจริงใจแทนการเก็บกดหวาดระแวง หนึ่งในสภาวะที่ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมบีบรัดรอบด้านเช่นนี้ ถ้าสมาชิกในครอบครัวทุกคนไม่เดือดร้อนร่วมกันแล้ว ครอบครัวก็อาจกลายเป็นแพแตกได้โดยง่าย

2.5.2.4 ปัจจัยเกี่ยวกับการวางแผนชีวิตบุตรและธิดา โดยปกติบิดามารดาทุกคนย่อมปรารถนาที่จะเห็นบุตรธิดาของตนประสบความสำเร็จในชีวิตอนาคต แต่บุตรธิดาคือ บุคคลที่มีบุคลิกภาพ ทัศนคติและความถนัดของตนเอง บิดามารดาจึงควรอยู่ในฐานะผู้ป้อนข้อมูลและแนะแนวทางดำเนินชีวิตแก่บุตรธิดาไม่ใช่ผู้บังคับการชีวิต หรือตัดสินใจแทนบุตรธิดาในการเลือกวิถีชีวิตยิ่งเมื่อบุตรธิดาเติบโตมากขึ้นจึงควรเปลี่ยนเรื่อง que บุตรธิดาจะต้องตัดสินใจโดยมีบิดามารดาเสมือนเป็นที่ปรึกษา ในบางครอบครัว บุตรธิดาไม่โชคดีดังเช่นที่กล่าวนี้ ตรงกันข้ามบิดามารดาบางรายที่ปราศจากความเข้าใจมักใช้วิธีกำหนด และบีบบังคับให้บุตรธิดาเลือกวิถีชีวิตและวิชาชีพตามที่ตนมุ่งหวัง ข้ำร้ายบิดามารดาจำนวนไม่น้อยใช้การปฏิบัติของบิดามารดาดังกล่าวเป็นการขัดขวางการพัฒนาบุคลิกภาพของบุตรธิดา และทำให้เด็กขาดความเชื่อมั่นในตนเอง รวมทั้งขาดกำลังใจในการที่จะตัดสินใจแก้ไขปัญหาชีวิตในอนาคต ในทางตรงข้ามบุตรธิดาบางรายซึ่งมีแรงผลักดันภายในจิตใจได้สำนึกอย่างรุนแรงที่จะสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตนแต่กลับถูกบิดามารดาบีบบังคับในการเลือกทางเดินชีวิต ก็อาจเกิดความคับข้องใจ และความขัดแย้งภายในจิตใจอย่างรุนแรง จนกระทั่งมีการพัฒนาบุคลิกภาพในทางก้าวร้าวรุนแรงยิ่งขึ้น ในที่สุดบุตรธิดาดังกล่าวอาจไม่ยอมแม้แต่จะรับฟังคำเตือนของบิดามารดาเลยก็เป็นได้

2.5.2.5 ปัจจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมของบิดามารดา ตามหลักทฤษฎี “กฎการเลียนแบบ” (Law of Imitation) พฤติกรรมอาชญากรรมเกิดจากการเรียนรู้โดยการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ดังนั้นจึงนับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่บิดามารดาจำเป็นต้องปฏิบัติตนตามครรลองของวัฒนธรรมเพื่อเป็นแบบฉบับแก่บุตรธิดาในการเรียนรู้ในทางศีลธรรม แต่ละคราศนาก็มีบทบัญญัติเกี่ยวกับข้อห้าม และข้อควรปฏิบัติไว้คล้ายคลึงกันพุทธศาสนากำหนดศีล 5 ข้อสำหรับฆราวาสสำหรับคริสต์ศาสนามีบัญญัติ 10 ประการ ส่วนศาสนาอิสลามก็มีบัญญัติห้ามเสพย์สุรา รวมทั้งกำหนดความกรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ผู้อื่นเป็นทางแห่งบุญกุศล เป็นต้น ครอบครัวที่ล่มหลมัวเมาในอบายมุขย่อมนำมาซึ่งความเสื่อมแก่ตนเองและครอบครัว เพราะบิดามารดาที่หันเข้าหาอบายมุขไม่เพียงแต่ทำลายเวลาอันมีค่าที่ควรจะใช้เพื่อเสริมความสุขความใกล้ชิดกับ ครอบครัวแต่กลับใช้เวลาที่มีอยู่นั้นประทุษร้ายต่อร่างกายและชื่อเสียง เกียรติยศของตนเองและคู่สมรส นำความอับอายและปมด้อยมาสู่บุตรธิดา ในทางตรงข้ามเมื่ออบายมุขเข้าครอบงำครอบครัวใดบุตรธิดาอาจกลับรู้สึกคุ้นเคยกับพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องเหล่านี้ และในที่สุดก็ยอมรับพฤติกรรมดังกล่าวไปใช้ประพฤติดังปฏิบัติต่อไป คาเวน (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. 2525: 70 ; อ้างอิงจาก Cavan. 1969 : 175) กล่าวเสริมว่า “พฤติกรรมของบิดามารดามีอิทธิพลอย่างลึกซึ้งทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการพัฒนาบุคลิกภาพและพฤติกรรมของเด็ก อิทธิพลดังกล่าวมิได้สิ้นสุดในวัยเด็ก แต่มีผลต่อเนื่องจนเด็กพัฒนาเข้าสู่วัยหนุ่มสาว และผู้ใหญ่”

2.5.2.6 ปัจจัยเกี่ยวกับการหย่าร้าง พฤติกรรมอีกลักษณะหนึ่งของบิดามารดาซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อชีวิตครอบครัวก็คือ การหย่าร้างหรือแยกทางกัน แม้ว่าการหย่าขาดจากกันหรือการแยกทางกันอยู่ของคู่สมรสในปัจจุบันมักไม่ถือเป็นเรื่องเสียหายก็ตาม แต่พฤติ

กรรมดังกล่าวก็ยังเป็นดัชนีที่บ่งบอกถึงความล้มเหลวในชีวิตครอบครัว และเป็นมูลฐานของปัญหาสังคมหลายประการที่จะติดตามมา จากผลการวิจัย ไนท์ (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. 2525: 70 ; อ้างอิงจาก Nye. 1952) พบว่าเด็กที่มาจากครอบครัวซึ่งขาดความสุขมักมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนจนถึงกับประพฤติดีกฎหมาย ต่อมา เฮอร์ซี่ (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. 2525: 70 ; อ้างอิงจาก Hirschi. 1973) รายงานผลการสำรวจว่าครอบครัวแตกแยกค่อนข้างจะมีความสัมพันธ์กับทุพภิกขกรรมเยาวชน เฮอร์ซี่ (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. 2525: 71 ; อ้างอิงจาก Hirschi. 1973: 94) สรุปว่า “บุตรที่ยังมีความผูกพันใกล้ชิดกับบิดามารดา ก็ยังจะประพฤติดีกฎหมายของความมุ่งหวังของบิดามารดา และไม่ละเมิดกฎหมาย” นอกจากนี้ นักพฤติกรรมศาสตร์ วอลลิน และ ยูดรี (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. 2525: 71 ; อ้างอิงจาก Wallin. 1945 ; Udry. 1971) ยังเห็นพ้องต้องกันว่าเด็กและเยาวชนที่มาจากครอบครัวแตกแยกมักมีโอกาสนประสบความสำเร็จในชีวิตสมรสในอนาคตน้อยกว่าเด็กและเยาวชนที่มาจากครอบครัวสมบูรณ์

ส่วนผลกระทบของการหย่าร้างต่อเด็กโดยตรงมักยากที่จะวัดได้ แต่ที่ปรากฏแน่ชัดก็คือ ในระหว่างขั้นตอนการหย่าร้างของบิดามารดา บุตรธิดามักมีอาการหงุดหงิดและเกิดความกังวลใจอย่างมาก ดังเช่นที่ เดสเพอร์ (Despert. 1953) ได้แสดงทัศนะว่าเด็กจะรู้สึกขาดความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต นอกจากนี้ ผลกระทบต่อบุตรธิดาจะรุนแรงเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับวัยของบุตรธิดาในขณะนั้นเป็นสำคัญด้วยในวัยก่อนเข้าโรงเรียน การหย่าร้างมักมีผลกระทบรุนแรงต่อเด็กเล็กทั้งสภาพร่างกายและจิตใจ เพราะเด็กอาจขาดความรักความอบอุ่นในวัยที่กำลังต้องการอย่างมาก ส่วนในวัยเด็กโต และแม้ในวัยหนุ่มสาวก็ได้รับผลกระทบทางจิตใจจากการหย่าร้าง หรือแยกทางของบิดามารดาเช่นกัน ถึงจะไม่รุนแรงเท่ากับในวัยเด็กและวัยรุ่นก็ตาม

เด็กในครอบครัวสมบูรณ์ที่พร้อมด้วยความสุข สามารถปรับตัวได้ดีกว่าและประพฤติดีกฎหมายน้อยกว่าเด็กในครอบครัวแตกแยก ส่วนเด็กที่บิดามารดาหย่าร้างกับปรับตัวได้ดีกว่าและประพฤติดีกฎหมายน้อยกว่าเด็กที่บิดามารดาอยู่ร่วมกันโดยปราศจากความสุข

บิดามารดามีความสำคัญต่อชีวิตครอบครัวดังรายละเอียดที่นำเสนอแล้ว ดังนั้นบิดามารดาจึงควรศึกษา เสริมสร้างและประยุกต์ใช้ปัจจัยภายในให้เกิดประโยชน์ในทางบวกสำหรับทดแทนแนวโน้มในทางลบของปัจจัยภายนอก เพื่อรักษาคุณภาพในอันที่จะประคับประคองครอบครัวให้ผ่านพ้นภาวะวิกฤตการณ์ทั้งหลายในปัจจุบัน และบรรลุถึงเป้าหมายในที่สุด

2.6 ครอบครัวในปัจจุบัน

ทุกวันนี้เมื่อพูดถึง “ครอบครัว” จะหมายถึง รูปแบบเดียวคือรูปแบบครอบครัวในยุคของคลื่นลูกที่สองนั่นคือลักษณะของครอบครัวเดี่ยว (The Nuclear Family) ซึ่งประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก อาจมีลูก 1-2 คนหรือ 3 คน เป็นอย่างมาก สำหรับผู้ที่ต้องการให้รูปแบบ “ครอบครัวเดี่ยว” คงอยู่ต่อไป และมีความสำคัญดังเดิม (นงลักษณ์ เอมประดิษฐ์. 2540: 51-53;

อ้างอิงจาก รจิตลักษณ์ แสงอุไร. และคณะ. มปท.) ให้ข้อคิดเห็นว่าควรจะต้องกระทำในสังคมต่อไป

2.6.1. หยุดยั้งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีใหม่ที่ทันสมัยซึ่งก็คือ คอมพิวเตอร์ เพราะเป็นตัวทำลายรูปแบบของครอบครัวเดี่ยว เมื่อหยุดยั้งคอมพิวเตอร์แล้ว ก็ให้คงรูปแบบของสังคมโรงงาน และการผลิตเพื่อมวลชนไว้ดังเดิม เพราะครอบครัวเดี่ยวจำเป็นต้องคงอยู่ในสังคมเช่นนี้ สังคมที่มีการผลิตคราวละมากๆ แต่คอมพิวเตอร์นั้นได้ก้าวไปไกลกว่าการผลิตเพื่อมวลชนเสียแล้ว

2.6.2. สนับสนุนโรงงาน และกรรมกรผู้ใช้แรงงานในขณะเดียวกันก็ขัดขวาง การเพิ่มขึ้นของลักษณะงานให้บริการในสำนักงาน ผู้ที่ทำงานในสำนักงาน ผู้บริหาร วิศวกรเหล่านี้เป็นพวกทำงานใช้สมอง และไม่ยึดติดกับครอบครัวยังมีบุคลิกประเภทนี้มากขึ้นเท่าไร อัตราการหย่าร้างก็เพิ่มสูงขึ้นตามจำนวน

2.6.3. แก้ปัญหาการขาดแคลนพลังงาน ด้วยการหันมาใช้พลังงานนิวเคลียร์ หรือพลังงานอื่นที่มีจุดศูนย์กลางการใช้พลังงานร่วมกัน แต่การรวมพลังงานไว้ที่เดียวกันมีผลกระทบต่ออย่างมากต่อจุดรวมทางสังคมและการเมือง

2.6.4. ขัดขวางการเพิ่มขึ้นของสื่อประเภทย่อยแยกมวลชน ไม่ว่าจะเป็นเคเบิลทีวี หรือเทปบันทึกเสียง ภาพ นิตยสารต่างๆ เป็นต้น เพราะครอบครัวเดี่ยวจะอยู่ได้ดี เมื่อมีค่านิยมและข่าวสารข้อมูลที่สอดคล้องกัน สังคมที่มีความหลากหลายเป็นปฏิปักษ์ต่อการคงอยู่ของครอบครัวเดี่ยว

2.6.5. ผลักดันให้ผู้หญิงกลับเข้าไปอยู่ในครอบครัวตามเดิม ลดค่าแรงงานผู้หญิงให้ต่ำลงที่สุดเพื่อแสดงให้เห็นว่าเป็นแรงงานที่ไม่มีประโยชน์ในตลาดแรงงาน เพราะครอบครัวเดี่ยวจะเป็นครอบครัวไม่ได้ จะไม่มีจุดศูนย์กลางถ้าไม่มีผู้หญิงอยู่ในบ้าน ในทางกลับกันอาจให้ผู้ชายอยู่บ้านเลี้ยงลูก และให้ผู้หญิงออกไปทำงานนอกบ้านก็ได้

2.6.6. ตัดทอนค่าจ้างแรงงานเด็ก เพื่อเด็กจะได้กลับไปอยู่กับครอบครัวให้มากขึ้น ถ้าลูกๆ ทั้งพ่อแม่ไปทำงานนอกบ้านกันหมด ครอบครัวเดี่ยวจะกลายเป็นครอบครัวอีกต่อไป

2.6.7. ห้ามการคุมกำเนิด และการวิจัยทางด้านชีววิทยาเกี่ยวกับการให้กำเนิด เพราะจำทำให้ผู้หญิงมีอิสระทางเพศมากขึ้น ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญในการทำลายความผูกพันในครอบครัวเดี่ยว

2.6.8. ปรับระดับค่าครองชีพให้เหมือนกับสมัยก่อนปี ค.ศ.1955 ครอบครัวเดี่ยวจะอยู่ดีกินดีไม่ได้ มิฉะนั้นระบบครอบครัวเดี่ยวจะอยู่ไม่ได้ ถ้าคนโสด คนหย่าร้าง และผู้หญิงที่ทำงานนอกบ้านสามารถอยู่ได้ด้วยตนเอง โดยไม่เดือดร้อนทางเศรษฐกิจครอบครัวเดี่ยวย่อมล้มเหลว

2.6.9. ขัดขวางการเปลี่ยนแปลงทุกรูปแบบที่จะทำให้สังคมย่อยแยกไปสู่ความหลากหลายไม่ว่าจะเป็นทางด้านการเมือง การปกครอง ศิลปะ การศึกษา ธุรกิจ การเคลื่อนไหวเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพทางด้านความคิด หรืออะไรก็ตามที่ส่งเสริมความเป็นตัวของตัวของปัจเจกบุคคลเหล่านี้ก็จะต้องยับยั้งทั้งสิ้น และพยายามรณรงค์ให้สังคมกลับไปสู่สังคมมวลชนตามเดิม เพราะครอบครัวเดียวจะยังคงอยู่ได้ในสังคมที่รวมตัวกันได้เท่านั้น

กล่าวโดยสรุปก็คือ ถ้าเรายังคงต้องการจะรักษารูปแบบของครอบครัวเดี่ยวไว้เป็นลักษณะครอบครัวมาตรฐานของสังคม เราก็จำเป็นต้องรักษาอารยธรรมของคลื่นลูกที่สองไว้ให้มั่นคง กล่าวคือไม่ใช่เพียงหยุดยั้งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเท่านั้น เรายังจะต้องหยุดประวัติศาสตร์ไว้กับที่อีกด้วย อย่างไรก็ตาม สิ่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ไม่ใช่การสิ้นสุดสภาพของ “ครอบครัวเดี่ยว” เพียงแต่เมื่อเราก้าวเข้าสู่ยุคของคลื่นลูกที่สาม ลักษณะของครอบครัวมีหลากหลายรูปแบบ และครอบครัวเดี่ยวไม่ใช่รูปแบบของครอบครัวมาตรฐานในสังคมอีกต่อไป แต่ลักษณะของครอบครัวเดียวยังคงอยู่เป็นหนึ่งในหลายๆ รูปแบบของลักษณะครอบครัวที่เกิดขึ้นในยุคคลื่นลูกที่สามนั่นเอง

วิถีชีวิตในยุคของคลื่นลูกที่สามและก้าวสู่นาคตของครอบครัว

ในยุคของคลื่นลูกที่สาม “ครอบครัวเดี่ยว” ไม่ใช่แบบจำลองของลักษณะครอบครัวที่เหมาะสมสำหรับทุกคนอีกต่อไป ในประเทศคลื่นลูกที่สามกำลังก้าวหน้าที่สุด คืออเมริกัน ในขณะที่ผู้คนส่วนใหญ่ดำเนินชีวิตนอกระบบครอบครัวเดี่ยว โดยมีกลุ่มคนจำนวนหนึ่งที่แยกตัวออกมาจากครอบครัว เพื่อมาใช้ชีวิตอยู่คนเดียวในช่วงปี ค.ศ. 1970-1978 จำนวนคนที่มีอายุระหว่าง 14-34 ปี ที่แยกตัวมาอยู่คนเดียวเพิ่มขึ้นถึง 3 เท่าตัว ในสหรัฐอเมริกา หรือจาก 1.5 ล้านคนเป็น 4.3 ล้านคน ปัจจุบันมีบ้าน 1 ใน 5 หลังคาเรือน จะมีคนใช้ชีวิตอยู่ตามลำพัง เขาเหล่านั้นไม่ได้ผิดหวังในชีวิตหรือเปล่าเปลี่ยวขาดเพื่อน แต่เพราะเขาเลือกที่จะดำเนินชีวิตเช่นนี้เอง อาร์เธอร์ นอร์ตัน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านประชากรกล่าวว่า เป็นแนวโน้มใหม่ของการดำเนินชีวิตที่กำลังเป็นที่ยอมรับ

คนผ่านการแต่งงานมาแล้ว ปัจจุบันหันมาใช้ชีวิตตามลำพังหรือคนโสดที่มีมากขึ้นทำให้เกิดวัฒนธรรม “การอยู่คนเดียว” เพิ่มขึ้น มีธุรกิจหลายรูปแบบเกิดขึ้นมาเพื่อรองรับการใช้ชีวิตของคนโสด เช่น บาร์ แหล่งสกี การท่องเที่ยว และบริการอื่นๆ เช่น อุตสาหกรรมเกี่ยวกับบ้าน อาร์พาร์ทเมนต์ หรือบ้านชานเมืองเริ่มมีขนาดเล็กลง เกือบ 1 ใน 5 ที่เป็นลูกค้าซื้อบ้านในสหรัฐอเมริกาเป็นคนโสด นอกจากนี้ยังมีกลุ่มคนอีกประเภทหนึ่งที่ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันโดยไม่ได้จดทะเบียนสมรส กลุ่มคนเหล่านี้มีมากขึ้นเรื่อยๆ ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นกว่า 1 เท่าตัว การปฏิบัติเช่นนี้ถือเป็นเรื่องปกติธรรมดาไปแล้ว การเคหะแห่งชาติของสหรัฐอเมริกาต้องเปลี่ยนกฎเกณฑ์ใหม่อนุญาตให้คู่สามีภรรยาที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรสสามารถเข้ามาอยู่อาศัยในเคหะสงเคราะห์ได้ และเมื่อทั้งคู่มีปัญหาแตกร้างเกิดกรณีพิพาท

เรื่องทรัพย์สิน ศาลในสหรัฐอเมริกาสามารถพิจารณาให้ความยุติธรรมได้ นอกจากนี้สังคมก็ยอมรับมากขึ้น

เพราะความหลากหลายของรูปแบบครอบครัวในยุคคลื่นลูกที่สามที่กำลังจะเกิดขึ้น จึงต้องให้โอกาสทุกคนมีทางเลือกส่วนตัวที่เหมาะสม มีอิสระที่จะหาแนวทางของตนเองเพื่อที่จะเลือกสร้างครอบครัวที่สนองความต้องการของตนเอง ดังนั้นในยุคของคลื่นลูกที่สาม จึงไม่มีรูปแบบมาตรฐานของครอบครัวที่จะเป็นแบบให้ใครดำเนินรอยตามเพียงแบบเดียวอีกต่อไป

การที่จะทำให้ความหลากหลายกลายเป็นผลดีมากกว่าเป็นการสร้างปัญหาสังคมจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงหลายอย่างหลายระดับ นับแต่เรื่องศีลธรรม ภาษี ไปจนถึงเรื่องการทำงาน

ค่านิยมในการใช้ชีวิตครอบครัวก็ต้องเปลี่ยนไปไม่จำเป็นต้องยึดติดกับรูปแบบของครอบครัวอีกต่อไป ทัศนคติเดิมในยุคของคลื่นลูกที่สองที่เห็นว่าการใช้ชีวิตครอบครัวนอกกรอบครอบครัวเดี่ยวเป็นเรื่องผิดปกตินั้นจะต้องถูกยกเลิก หรือผิดศีลธรรมนั้นจะต้องถูกยกเลิก

รจิตลักษณ์ แสงอุไร และคณะ ยังให้ความเห็นว่า อารยธรรมของคลื่นลูกที่สองไม่ให้ความสำคัญแก่การทำงาน ทั้งๆ ที่เป็นงานที่สำคัญอย่างยิ่งในกลไกเศรษฐกิจ สตรีไม่ได้รับเกียรติเท่าที่ควร ยกย่องบุรุษให้เป็นผู้มีรายได้หลัก หาเลี้ยงครอบครัว สตรีแม้จะทำงานนอกบ้านด้วย ก็ถือว่าเป็นผู้หารายได้เสริม แต่ในอนาคตหญิงชายจะต้องมีความสำคัญเท่าเทียมกัน งานดูแลบ้านอาจเป็นของสามีหรือภรรยาก็ได้ อาจทำเป็นกลุ่มหรือทำคนเดียว นอกจากนั้นยังจะต้องมีการจ่ายค่าแรงและกำหนดค่าทางเศรษฐกิจด้วยในตลาดแรงงานหญิง และชายจะเป็นอิสระ และอยู่ร่วมกันในตลาดแรงงานอย่างเท่าเทียมกัน(นางลักษณ์ เอมประดิษฐ์. 2540 : 53 ; อ้างอิงจาก รจิตลักษณ์ แสงอุไร และคณะ. ม.ป.ป.)

ประกาศ อุดรธานี นายแพทย์โรงพยาบาลนิติจิตเวช กล่าวว่า ไม่ว่าจะมีสมัยใดก็ตาม บิดามารดาก็ยังจำเป็นต้องดูแลใกล้ชิดลูก 7 ปีแรกของลูกเป็นวัยสำคัญบิดามารดาต้องดูแลเอาใจใส่อย่างมาก ให้รูปแบบที่ดี การปล่อยให้ผู้อื่นเลี้ยงดูลูกของเรา อาจหล่อหลอมบุคลิกแก่เด็กเป็นอย่างอื่น บางทีกว่าพ่อแม่จะรู้จักสายเกินไป และบุคลิกนี้จะติดตัวเด็กไปจนเติบโตใหญ่ (นางลักษณ์ เอมประดิษฐ์. 2540: 54. ; อ้างอิงจาก ประกาศ อุดรธานี. 2538)

การสร้างครอบครัวที่ดี คือวัคซีนสร้างภูมิคุ้มกันโรค แม้จะอยู่ท่ามกลางสังคมที่ไม่ดี สมาชิกของครอบครัวนั้นก็ยังมีบุคลิกภาพไม่คล้อยตามสังคมนั้นๆ หากครอบครัวใดได้รับการเรียนรู้จากสังคมว่าวัดดูหรือเงินคือพระเจ้า สมาชิกของครอบครัวนั้นก็จะต้องทำให้ได้มาซึ่งวัดดูหรือเงิน กลายเป็นบุคลิกส่วนหนึ่งของเขา เพราะฉะนั้นพฤติกรรมการเรียนรู้ในวัยผู้ใหญ่จะมาจากพฤติกรรมการเรียนรู้ในวัยเด็ก

แต่ปัจจุบันครอบครัวที่พ่อแม่ต้องช่วยกันทำงาน โดยเฉพาะครอบครัวในเมืองที่ค่าครองชีพสูง ทำให้เวลาของพ่อแม่ที่จะให้แก่วัยลูกลดลง ทำให้เด็กต้องแสวงหาสิ่งทดแทนเอง เกื้อ แก้วเกตุ ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาเยาวชน ได้กล่าวไว้ว่า “คนในปัจจุบันยกลูกให้ศูนย์การ

คำ แทนที่จะให้เด็กได้มีกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะศูนย์เยาวชนของรัฐ ยังไม่สามารถทำงานได้ดีเพียงพอก็ได้" (นงลักษณ์ เอมประดิษฐ์. 2540: 55 ; อ้างอิงจาก เกื้อ แก้วเกตุ. 2538: 54)

การที่ครอบครัวมีเวลาให้แกกันน้อยลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งพ่อแม่มีเวลาให้ลูกน้อย ย่อมเป็นอันตรายแก่อนาคตของชาติ ฉะนั้นคนยุคใหม่จำเป็นต้องกลับมาทบทวนเรื่องครอบครัว กันใหม่ และผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับครอบครัวและเด็ก พยายามอย่างมากที่จะดึงครอบครัวที่มีคุณภาพให้เกิดขึ้น แม่ชีตันสนีย์ เสถียรสุด (นงลักษณ์ เอมประดิษฐ์. 2540: 55; อ้างอิงจาก แม่ชีตันสนีย์ เสถียรสุด. 2538: 33) เคยกล่าวไว้ว่า ถ้าเราทำงานกลุ่มใด ก็ควรถามกลุ่มเป้าหมายนั้นๆ ว่า ครอบครัวในใจของท่านคืออะไรเพราะเราอยากให้ทุกคนมีครอบครัวในใจ"

สุนน อมรวิวัฒน์และคณะ (นงลักษณ์ เอมประดิษฐ์. 2540: 55-56 ; อ้างอิงจาก สุนน อมรวิวัฒน์และคณะ. 2534: 414-415) ได้อภิปรายในผลงานวิจัยซึ่งให้ความสำคัญเกี่ยวกับเด็ก โดยมีครอบครัวและสถาบันสังคมอื่นๆ เป็นองค์ประกอบคือปัจจุบันสังคมไทยกำลังเปลี่ยนแปลง จากสังคมเกษตรกรรมไปสู่สังคมอุตสาหกรรม อิทธิพลของความเจริญทางวัตถุกำลังแพร่ไปอย่างรวดเร็วจากเมืองสู่ชนบท รวมทั้งอิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีผลกระทบอย่างมากต่อประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็ก และวิธีการอบรมเลี้ยงดูเกี่ยวกับเครื่องเล่นของเด็กก็เป็นเรื่องสำคัญ อย่างหนึ่ง เครื่องเล่นพลาสติกสีฉูดฉาด และเป็นพิษ เช่น ปืน มีดพลาสติก ซึ่งเราให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง รายการต่อสู้กันล้มตายเกลื่อนกลาดในโทรทัศน์ ตลอดจนการโฆษณาสินค้าได้เกิดผลกระทบอย่างเห็นได้ชัดต่อแนวความคิดและพฤติกรรมของเด็ก ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวกล่าวคือ ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับลูกก็เริ่มเปลี่ยนแปลง การอพยพจากชนบทเข้าสู่ตัวเมืองเพื่อทำงานรับจ้างในโรงงานได้ทำให้พ่อแม่เริ่มต้องทิ้งลูกไว้กับตายาย ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับสิ่งแวดล้อมทางบุคคลและสิ่งแวดล้อมทางจิตวิญญาณ กำลังลดน้อยลงเด็กในทศวรรษหน้าจะใช้เวลาส่วนใหญ่ในการดูโทรทัศน์ เล่นวิดีโอเกม และอ่านการ์ตูนที่มีได้ส่งเสริมการเรียนรู้มากนัก ปัญหาที่พึงสังวรก็คือเด็กจะเริ่มถอยห่างจากธรรมชาติ ขาดสุนทรียภาพ และไม่ได้รับการพัฒนาค่านิยมที่พึงประสงค์

ด้วยเหตุนี้สุนน อมรวิวัฒน์ และคณะ (นงลักษณ์ เอมประดิษฐ์. 2540: 55-56 ; อ้างอิงจาก สุนน อมรวิวัฒน์ และคณะ. 2534: 414-415) จึงได้ให้ข้อคิดเห็นและเสนอแนะเกี่ยวกับเด็กก่อนวัยเรียน กล่าวคือ หลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรคำนึงถึงประเด็นต่อไปนี้

1. ควรมีการร่วมมือกันอย่างจริงจังระหว่างหน่วยงานทางการศึกษา หน่วยงานทางสุขภาพอนามัย และองค์กรเอกชน เกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาเด็กและปรับปรุงโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยให้เหมาะสมกับบริบททางสังคม และวัฒนธรรมตลอดจนวิธีการอบรมเลี้ยงดูของชาวบ้านในชนบทด้วย

2. ควรมีการผสมผสานความเจริญทางวัตถุกับคุณค่าทางวัฒนธรรม ให้กลมกลืนกันกับกระบวนการพัฒนาเด็กต้องส่งเสริมให้เด็กได้มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งในด้านกาย

ภาพ และนามธรรม เป็นแนวคิดพื้นฐานที่สำคัญของการอบรมเลี้ยงดูเพื่อให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดี และพัฒนาการที่สมบูรณ์

3. กิจกรรมและการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน หรือศูนย์เด็กไม่ควรแตกต่างจากสิ่งแวดล้อมที่บ้านจนเกินไป ความสัมพันธ์ระหว่างครู หรือผู้ดูแลเด็กปฐมวัยควรมีความใกล้ชิดสนิทสนมเพราะ “ครู คือ พ่อแม่คนที่สองของเด็ก” และ “โรงเรียนก็คือบ้านที่สองเด็ก” โดยแท้

4. การสัมผัสและความสัมพันธ์ มีความหมายลึกซึ้งและกว้างกว่าการเกี่ยวข้อหรืออิงอาศัย (Involvement of Attachment) การสัมผัสและความสัมพันธ์ (Touching and Relation) หยั่งรากลึกถึงวัฒนธรรม คุณธรรม ประเพณี และจิตวิญญาณอันเป็นเอกลักษณ์ของสังคมไทย

ไม่ว่าการเปลี่ยนแปลงในอนาคตจะเป็นอย่างไร สถาบันครอบครัวก็ยังคงเป็นสถาบันหลักในสังคมท่ามกลางการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ยากแก่การยับยั้งเสียแล้ว การพัฒนาทางด้านกลไกและเทคโนโลยีสมัยใหม่ กลับเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างสังคมและการปรับตัวเข้าสู่อารยธรรมยุคใหม่ แม้ว่าปัจจุบันจะเกิดแนวคิดที่ต่อต้านการพัฒนาความเจริญทางด้านเทคโนโลยีดังนำเสนอแล้ว โดยเหตุผลที่น่าคิดทบทวนก็คือ เราไม่ควรยอมรับว่าสังคมที่เสื่อมด้วยศักยภาพของมนุษย์ เสื่อมทางศิลปวัฒนธรรม การเมือง และสิ่งแวดล้อม เป็นสังคมที่ก้าวหน้า ไม่ว่าสังคมนั้นๆ จะมีความมั่งคั่งและความรุดหน้าทางด้านเทคโนโลยีสักเพียงใดก็ตาม เราจะไม่เอาวัดมาตัดสิน แต่เราจะวัดความเจริญของสังคมด้วยนิยามที่ลึกซึ้งกว่านั้น กล่าวคือ ความมั่นคงของสถาบันครอบครัว โดยเฉพาะสายใยความผูกพันที่มีความสมดุลของสมาชิกทุกคนในครอบครัว

รูปแบบครอบครัวไทยของสังคมสมัยใหม่:

1. ขนาดของครอบครัว ครอบครัวไทยสมัยก่อนเป็นครอบครัวขยายที่ประกอบด้วยครอบครัวเดี่ยวหลายๆ ครอบครัวอยู่อาศัยภายในอาณาบริเวณบ้านเรือนเดียวกัน มีความผูกพันรักใคร่ระหว่างสมาชิกทั้งหลายอย่างแน่นแฟ้น มีความเคารพนับถือกันตามลำดับอาวุโสช่วยเหลือเกื้อกูลแบ่งปันกัน มีทุกข์สุขร่วมกัน แต่ลักษณะของครอบครัวไทยปัจจุบันมีขนาดครอบครัวเล็กมีสมาชิกภายในครอบครัวน้อย จะอยู่ในลักษณะครอบครัวเดี่ยวเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมแบบเมือง สมาชิกครอบครัวมีความเป็นอิสระในการเลือกดำเนินชีวิตเองและเอาอย่างค่านิยมของสังคมชาวตะวันตก ความสัมพันธ์ ความผูกพันไม่ค่อยแน่นแฟ้นเพราะทุกคนต้องดำเนินชีวิตแบบมุ่งผลประโยชน์ หรือแบบธุรกิจมากขึ้น จึงทำให้ขาดความอบอุ่น ขาดการให้ความช่วยเหลือเกื้อกูล (นิยม บุญมี. 2530 : 11)

ในการเปลี่ยนแปลงขนาดของครอบครัวไทย พบว่าจะมีขนาดครอบครัวเล็กลงมีจำนวนสมาชิกเพียง พ่อแม่ ลูกเท่านั้น เด็กสมัยใหม่เมื่อแต่งงานแล้วมักจะแยกครอบครัวไปอยู่

ต่างหาก ชายหญิงไม่นิยมแต่งงานหรือมีครอบครัว หญิงชอบการทำงานอิสระ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเป็นการเตรียมตัวที่จะต่อสู้กับสังคมที่เปลี่ยนแปลงด้านวัตถุอย่างรวดเร็ว (บำรุง สุขพรรณ. 2533 : 79-80) การคาดประมาณประชากรและครัวเรือน ในปี พ.ศ. 2528 ว่ามีจำนวนครัวเรือน 10.2 ล้านครัวเรือน และในปี พ.ศ. 2548 จำนวนครัวเรือนจะเพิ่มขึ้นเป็น 18.1 ล้านครัวเรือน ทั้งนี้โดยมีอัตราการเพิ่มครัวเรือนต่อปีสูงกว่าร้อยละ 2.9 ในขณะที่อัตราประชากรที่เพิ่มต่อปีคิดเป็นร้อยละ 1.4 ดังนั้น จะเห็นได้ว่าขนาดของจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีแนวโน้มลดลงไปเรื่อยๆ จากครัวเรือนที่มีสมาชิกโดยเฉลี่ย 5 คน ไปเป็น 4 คน และ 3 คน ตามลำดับ (สุริยา วีรวงศ์ 2534: 38) และจากการศึกษาของดาร์ตัน โซติพันธุ์โสภณ (2527 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษานาครอบครัวในอุดมคติของวัยรุ่นพบว่า วัยรุ่นต้องการมีขนาดครอบครัวในอุดมคติโดยเฉลี่ยเท่ากับ 2.84 คน นอกจากนี้ผลการสำรวจทัศนคติเกี่ยวกับบุตรของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2531 : 17) ยังพบว่าจำนวนบุตรในอุดมคติของหญิงสมรสอายุ 15-49 ปี จำนวนร้อยละ 47.8 ต้องการมีบุตรเพียง 2 คน ซึ่งการศึกษาทั้ง 3 ให้ผลที่สอดคล้องกัน

2. สถานภาพหัวหน้าครอบครัว ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจและสังคมจากสังคมเกษตรมาสู่สังคมอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรมนี้ ยังได้ส่งผลกระทบต่อสถานภาพหัวหน้าครัวเรือนชายหญิงด้วย ดังที่สุกัญญา หุตะเสรี (2534: 86, 122) ได้ชี้ให้เห็นว่าในช่วง 13 ปี (พ.ศ. 2530-2543) โครงสร้างครัวเรือนในประเทศไทยจะเปลี่ยนแปลงไป โดยที่ครัวเรือนมีคู่ (Intact Household) จะลดลงจากร้อยละ 73.8 เหลือร้อยละ 68.7 ส่วนครอบครัวไร้คู่ (Single-headed Family) จะเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 21.67 เป็นร้อยละ 25.21 และส่วนใหญ่วินิจฉัยหัวหน้าครัวเรือนจะเป็นหญิงไร้คู่มากกว่าชายไร้คู่ นอกจากนี้ยังพบว่าครัวเรือนโดดเดี่ยว (One-person Household) ก็จะมีเพิ่มจากร้อยละ 4.5 เป็นร้อยละ 6.1 ซึ่งเป็นสิ่งบ่งชี้ว่าในอนาคตหญิงไทยจะไร้คู่มากขึ้นหรือแต่งงานช้าลง อันเนื่องมาจากความเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดจากปัจจัยภายนอกทางด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เช่น การศึกษา และการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม ซึ่งเปิดโอกาสทางเศรษฐกิจให้แก่หญิงไทย ทำให้ผู้หญิงเข้าสู่ตลาดแรงงานพัฒนางานและพึ่งพิงตนเองได้มากกว่าเดิม

3. รูปแบบและประเพณีการตั้งครอบครัว การพิจารณารูปแบบและประเพณีการตั้งครอบครัวเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงลักษณะครอบครัว และระบบเครือญาติในอดีต ปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคตของเขตเมือง และชนบทพบว่าการเลือกที่อยู่ภายหลังการแต่งงานที่พบแพร่หลายมากที่สุด เป็นลักษณะที่สมรสแล้วยังอยู่กับพ่อแม่และญาติพี่น้องฝ่ายหญิง ซึ่งงานวิจัยของภัสสร ลิมานนท์ (2529: 45) พบว่าประเพณีการตั้งครัวเรือนหลังสมรสของหนุ่มสาวไทยไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก กล่าวคือ การตั้งครัวเรือนหลังสมรสจะอาศัยอยู่กับพ่อแม่ฝ่ายหญิงนั้นยังคงรูปแบบเดิมเด่นชัด โดยเฉพาะในเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 72.4 % ภาคเหนือ 59.3% ภาคใต้ 43.5 % และภาคกลาง 40.4 % ส่วนในเขตเมืองโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรุงเทพมหานคร ประชากรส่วนใหญ่จะแยกครัวเรือนออกเป็นอิสระหลังสมรส 48.5 % และ

จากการคาดการณ์เกี่ยวกับกรุงเทพมหานครในปี พ.ศ. 2545 ของ เทียนฉาย กิระนันท์ และ ไพศาล เล็กอุทัย (2530: 59) คาดว่ารูปแบบของครอบครัวในเขตกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 86.7 จะเป็นครอบครัวที่มีสมาชิกจำนวนน้อย ประกอบด้วย พ่อแม่และลูก ส่วนการคาดการณ์แบบแผนการเลือกที่อยู่หลังการสมรสพิจารณาจากแบบแผนในปีแรกของการสมรสที่สามีภรรยาเลือกที่อยู่ตามลำพังนั้น มีจำนวนเพียงร้อยละ 45 แต่เมื่อสมรสเกินกว่าหนึ่งปีแล้วสามีภรรยาเลือกอยู่ตามลำพังมีจำนวนถึงร้อยละ 89

ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเขตเมืองที่มีเนื้อที่ในบ้านเพื่ออยู่อาศัยจำกัด รวมทั้งที่ดินบริเวณบ้านไม่พอที่จะให้ปลูกบ้านอยู่ในบริเวณเดียวกัน ดังนั้น ครอบครัวในกรุงเทพมหานครจึงเป็นครอบครัวเดี่ยว (Nuclear Family) เป็นส่วนใหญ่ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภา ชปิลมันน์ และคณะ(2534: บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษารูปแบบครอบครัวไทยที่พึงปรารถนาในสังคมเมืองในประเทศไทย พบว่า รูปแบบครอบครัวที่กลุ่มตัวอย่างคาดหวังในเรื่องที่อยู่อาศัยหลังแต่งงาน ส่วนใหญ่ต้องการมีบ้านแยกอยู่ต่างหาก และกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 36-45 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการแยกครัวเรือนของบุตรว่า บุตรควรแยกครัวเรือนไปอยู่ตามลำพัง

4. ทศนคติในการเลือกคู่สมรสและการแต่งงาน แบบแผนการเลือกคู่ครองและการแต่งงานของสังคมไทย นอกจากจะมีความแตกต่างกันระหว่างอดีตกับปัจจุบันแล้ว ยังมีความแตกต่างระหว่างสังคมชนบทกับสังคมเมืองด้วยมีงานวิจัยที่การแต่งงานและการเลือกคู่สมรสของหนุ่มสาวไทยในปัจจุบันมีลักษณะกึ่งประเพณี และกึ่งสมัยใหม่ กล่าวคือ การเลือกคู่ครองอยู่กึ่งกลางระบบที่พ่อแม่ หรือผู้ใหญ่เป็นผู้เลือกคู่สมรสให้กับระบบที่หนุ่มสาวมีเสรีภาพในการเลือกคู่สมรส ปัจจุบันสตรีในเมือง โดยเฉพาะสตรีที่มีโอกาสได้รับการศึกษาระดับสูง และทำงานนอกบ้าน มักจะเลือกคู่ครองเอง พ่อแม่เพียงแต่คอยดูแลให้คำแนะนำอยู่ห่างๆ เจตคติและค่านิยมของสตรีไทยเกี่ยวกับการสมรสในเขตกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ (ยกเว้นผู้ที่แต่งงานแล้ว) มีแนวโน้มที่ยอมรับว่าการอยู่เป็นโสดน่าจะดีกว่าการแต่งงาน และสาเหตุที่สำคัญที่ทำให้ตนยังครองโสดอยู่จนถึงปัจจุบัน เพราะต้องการความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ต้องการอยู่คนเดียวเป็นอิสระ ไม่ต้องการมีภาระจากมีครอบครัว หรือการดูแลบุตร รวมทั้งไม่มีความกังวลกับสถานภาพการเป็นโสดของตน ซึ่งนับว่าค่อนข้างแตกต่างจากค่านิยมแบบเก่าที่ถือว่า "เป็นผู้หญิงต้องแต่งงาน" (ภัสสร ลิ้มมานนท์. 2529: 55) นอกจากนี้ สุพัตรา สุภาพ (2518: 45) ยังได้กล่าวถึงการเลือกคู่ครองของหญิงชายในปัจจุบันไว้ว่า

.....ในสมัยปัจจุบันชายและหญิงมีฐานะเท่าเทียมกัน เนื่องจากอารยธรรมตะวันตกเข้ามามีอิทธิพลมากขึ้นทำให้หญิงมีโอกาสดำเนินการศึกษาสูงขึ้น สามารถประกอบอาชีพได้ทัดเทียมชาย รวมทั้งมีเสรีภาพในการคบเพื่อนต่างเพศและการเลือกคู่ครองมากขึ้น ส่วนพ่อแม่ลดการควบคุมลง ดังนั้น บุตรส่วนใหญ่มักจะเลือกคู่ครองด้วยตนเอง โดยยึดถือเรื่องของความรักเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะมีคู่ครอง

จากการศึกษาของชนิษฐา โพชนุกูล (2522: 20) เรื่องทัศนคติของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยต่อ การเลือกคู่ครอง พบว่า นักศึกษาทั้งชายและหญิง ต้องการเลือกคู่ครองด้วยตนเองมากที่สุด แต่ก็ยังเห็นว่าควรจะรับฟังความคิดเห็นของบิดามารดาด้วย นอกจากนี้การ ศึกษาของอนุลักษณ์ นิติรัช (2525: 42) เรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ การเลือกคู่ครอง การสมรส และการหย่าร้างของนักศึกษาวิทยาลัยครูภาคตะวันตกยังให้ผลสอดคล้องกัน กล่าวคือ นักศึกษาทั้งชายและหญิงมีความเห็นว่า การเลือกคู่ครองเป็นสิ่งที่ต้องตัดสินใจเอง และความรักเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการเลือกคู่ครอง

ในรายงานของคณะทำงานวางแผนพัฒนาสตรีระยะยาว (2526: 69) ได้เสนอผลการสำรวจความคิดเห็นของสตรีไทยว่า ชายร้อยละ 48.4 ที่เห็นว่าความบริสุทธิ์ของหญิงเป็นเรื่องสำคัญ สำหรับในเรื่องเสรีภาพทางเพศพบว่า ร้อยละ 72 มีความเห็นว่า ชายและหญิงในสภาพปัจจุบัน (2524) มีเสรีภาพไม่เท่ากัน และร้อยละ 47 ที่คาดว่าในปี 2534 ความไม่เท่าเทียมกันนี้จะดำรงอยู่ ซึ่งเป็นความไม่เสมอภาคของสังคมในการคาดหวังพฤติกรรมของแต่ละเพศต่าง ๆ คือ เพศชายจะสามารถมีพฤติกรรมทางเพศได้โดยเสรี และได้รับการยกย่อง ในขณะที่พฤติกรรมทางเพศของหญิงจะอยู่ภายใต้เงื่อนไขของการแต่งงานและจารีตประเพณี และจากการศึกษาของวิมลศิริ ชำนาญเวช (2526) เรื่องอนาคตของกฎหมายครอบครัวไทยได้ให้ผลในทำนองเดียวกัน กล่าวคือ ทัศนคติของชายหญิงที่มีอายุเกิน 25 ปี เห็นว่าความบริสุทธิ์ของหญิงไม่ใช่สิ่งสำคัญ ความเข้าใจกัน อธิปไตยต้องกันสำคัญกว่าความบริสุทธิ์ของเจ้าสาว สำหรับความบริสุทธิ์ของเจ้าบ่าว ทุกกลุ่มเห็นตรงกันว่าไม่ต้องรักษาไว้ แต่กลับเห็นว่าชายควรมีประสบการณ์ทางเพศกับหญิงอื่นก่อนทำการสมรส

5. หญิงและชายที่อยู่ร่วมกันโดยมิได้จดทะเบียนสมรสจะมีมากขึ้น อันจะส่งผลให้กระทบกระเทือนต่อสถาบันครอบครัวและสภาพภาพของลูก

6. ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกครอบครัวจะเปลี่ยนไป ทั้งระหว่างหญิงชาย สามิภรรยา บิดามารดากับบุตร หรือญาติผู้ใหญ่กับบุตรหลาน โดยมีการเปลี่ยนแปลงบทบาทอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสภาพเศรษฐกิจ และสังคม ตลอดจนมีการเคลื่อนย้ายถิ่นที่สูงขึ้น (Mobilization) การรัดตัวของงานจะมีผลให้สมาชิกในครอบครัวมีเวลาอยู่ด้วยกันน้อยลง

7. ครอบครัวไทยยังคงมีความผูกพันกับหลาย ๆ สถาบัน เช่น สถาบันการศึกษา สถาบันการศาสนา รวมทั้งยังคงผูกพันกันเรื่องวัฒนธรรม ค่านิยม ตามสมควร

8. สมาชิกในครอบครัวจำเป็นต้องปรับบุคลิกภาพ เช่น เพิ่มความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น มีความอดทน อดกลั้น มีขีดความสามารถในการพึ่งตนเอง ลดความคาดหวังสูงที่มีต่อกันและกันลงบ้าง รวมทั้งความคาดหวังในตัวบุตรธิดาจนเกินการ เป็นต้น นอกจากนี้อาจต้องมีการปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่กันบ้าง โดยไม่ยึดมั่นถือมั่นในบทบาทใดบทบาทเดียว โดยไม่ยอมรับหรือเกื้อกูลบทบาทหน้าที่ของอีกฝ่ายหนึ่ง เช่น สามิไม่ยอมทำงานบ้าน โดย

อ้างว่าเป็นงานของสตรี ทำให้ภรรยาซึ่งทำงานนอกบ้านเช่นกันต้องรับภาระการทำงานบ้านอีกด้วย เหล่านี้หากปรับปรุงได้จะเป็นการสร้างความเท่าเทียมระหว่างเพศได้อีกประการหนึ่ง

9. วิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดามารดานับแต่ปัจจุบันถึงอนาคต จำเป็นต้องมีการผสมผสานแนวทางปฏิบัติตามอดีต กับปัจจุบันอย่างเหมาะสม เช่น การเคารพผู้อาวุโส มีความอ่อนน้อมถ่อมตน แต่คงบุคลิกที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีศักยภาพในการพึ่งตนเอง หรือการเล่นของเด็ก แม้จะมีเครื่องเล่นที่ทันสมัยล้ำยุค กอปรด้วยเทคโนโลยีแต่ก็ควรจะให้รู้จักการเล่นที่ใช้เครื่องมือธรรมชาติบ้าง เพราะช่วยให้เด็กเกิดความรัก ความผูกพัน ความเป็นธรรมชาติ ต้องการอนุรักษ์ธรรมชาติเหมือนคนไทยรุ่นปู่ย่า ตายาย หรือการเล่นนั้นมีจุดเน้นให้เล่นร่วมกับคนอื่น ได้ออกกำลังกาย มีความคิดสร้างสรรค์ เกิดกลุ่มสัมพันธ์แต่ไม่ถึงกับทำให้เกิดการรู้สึกแข่งขันเอาแพ้เอาชนะกันอย่างรุนแรง นอกจากนั้นการลงโทษ การให้รางวัล การแสดงความรักความเอาใจใส่ของบิดามารดา หรือผู้ใหญ่ต่อเด็ก ควรยึดความเหมาะสม ความพอดี หรือยึดทางสายกลาง ซึ่งสอดคล้องกับกาลเวลา และตามปรากฏการณ์ของกระแสความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย แต่ไม่ถึงกับทำให้โครงสร้างของครอบครัวปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ที่จำเป็น เช่น ขนาดครอบครัวเล็กลงดังกล่าไปแล้วในข้อหนึ่ง โครงสร้างอำนาจในการดูแลครอบครัวไม่มีบีบบังคับตายตัว เช่น อำนาจสิทธิขาดของการตัดสินใจในบ้านไม่เป็นของฝ่ายชายฝ่ายเดียว แต่ทั้งบิดามารดาหรือสามีภรรยาจะต้องมีส่วนร่วมกันที่จะทำให้เกิดศูนย์รวมแห่งจิตใจของสมาชิกทุกคนในบ้าน ในยามที่สังคมไทยกำลังเข้าสู่ยุคของการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาความเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ ธุรกิจ และอุตสาหกรรม เพราะฉะนั้นสถานการณ์ครอบครัวจะปราศจากความเข้มแข็ง เด็ก ๆ จะขาดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีจากครอบครัว และไม่อาจจะเป็นทรัพยากรที่สมบูรณ์แบบของประเทศชาติในอนาคตได้

10. จะมีการใช้เครื่องทุ่นแรงและสภาพเอื้อความสะดวกต่าง ๆ ในภารกิจการดูแลครอบครัวมากขึ้น แต่สตรีก็ยังคงรับผิดชอบครอบครัว ถ้าบุรุษไม่เปลี่ยนแปลงค่านิยมและพฤติกรรมมาช่วยแบ่งเบาภาระภายในบ้านให้มากขึ้น

11. คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นด้านสาธารณสุขจะส่งผลให้บุคคลมีอายุยืนมากขึ้น ซึ่งหมายถึงผู้สูงอายุในครอบครัวจะมีจำนวนมากขึ้นด้วย

3. เอกสารเกี่ยวกับวัยรุ่น มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ความหมายของวัยรุ่น

คำว่าวัยรุ่น ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า อะโดเลสเซนซ์ (Adolescence) มีรากศัพท์มาจากภาษาลาตินว่า อะโดเลสเชียร์ (Adolescere) ซึ่งหมายถึงการเจริญเข้าสู่วุฒิภาวะ (ชูลีพร อินทรไพบุรณ์. 2536 : 36 อ้างอิงจาก Hurlock Elizabeth. 1967 : 1 Adolescent Development.) วัยรุ่นได้รับสมญานามหลายอย่าง เช่น วัยพายุบูแคม (Storm & Stress) วัยทีนเอจ (Teen-ages) และยุวชน (Juvenile)

อลิซาเบท เฮอร์ล็อก (ซูลีพร อินทรไพบุรณ. 2536 : 36 ; อ้างอิงจาก Elizabeth Hurlock . 1974 : 391) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง การเจริญเติบโต หรือเจริญเติบโตไปสู่วุฒิภาวะ ซึ่งเด็กจะบรรลุถึงขั้นวุฒิภาวะนั้นไม่ใช่จะเจริญเติบโตแต่ทางด้านร่างกายด้านเดียวเท่านั้น ทางจิตใจก็เจริญเติบโตเป็นเงาตามตัวไปด้วยนั่นคือ จะต้องมีการพัฒนาทั้ง 4 ด้านไปพร้อมๆ กัน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญาและสังคม

วัยรุ่น เป็นช่วงวัยเด็กที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายไปในทางที่ แสดงให้เห็นชัดว่าเป็นชายหนุ่ม และหญิงสาว วัยนี้จะเป็นวัยที่มีสมองเจริญเติบโตอย่างเต็มที่ มีพัฒนาการทางธรรมชาติและสังคม วัยนี้จะสิ้นสุดลงก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นบรรลุวุฒิภาวะมีความสามารถพอที่จะดำรงชีวิตอย่างอิสระ ไม่ต้องตกอยู่ภายใต้การคุ้มครองของบิดามารดา สามารถรับผิดชอบต่อชีวิตของตนเอง และมีพฤติกรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม (ซูลีพร อินทรไพบุรณ. 2536 : 37 ; อ้างอิงจาก Elizabeth Hurlock. 1974 : 391)

สโตน และ เชิร์ช (ซูลีพร อินทรไพบุรณ. 2536 : 37 ; อ้างอิงจาก Stone and Church. 1968 : 5) กล่าวว่าวัยรุ่นเป็นช่วงวัยที่เด็กจะพัฒนาไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ในระยะเด็กเริ่มให้ความสนใจตนเอง ค้นหาตนเอง แสวงหาค่านิยมและปรัชญาชีวิต ขณะเดียวกันมักจะมีควมวิตกกังวลเกี่ยวกับตนเอง ส่วนทางด้านจิตใจวัยรุ่นจะพัฒนาในด้านความรู้สึกนึกคิด และอารมณ์แตกต่างไปจากวัยเด็ก ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จึงเป็นสาเหตุให้เกิดความแปรปรวนทางอารมณ์ด้วยการแสดงออกทางอารมณ์ ไม่ว่าจะเป็นรัก โกรธ ดีใจ เสียใจ ก่อนข้างจะรุนแรง

จี สเตรลี ฮอลล์ (มลวิภา ทรงวุฒิสีล. 2526 : 249 ; อ้างอิงจาก G.Stanley Hall. 1967 : 268) กล่าวถึงวัยรุ่นว่าเป็นวัยของพายุและความกดดันวัยรุ่นเป็นวัยของการกระทำที่เหมือนเด็กแต่ก็เหมือนผู้ใหญ่ด้วย ระยะเวลาของวัยรุ่นจัดว่าเป็นระยะที่เริ่มตั้งแต่วัยเด็กตอนปลายจนย่างเข้าสู่ผู้ใหญ่ ในช่วงเวลาดังกล่าวจึงยังอาจมีการแสดงออกถึงการกระทำที่ยังเป็นเด็กอยู่หลายอย่าง แม้ว่าจะเป็นเวลาที่เด็กกำลังเจริญเติบโตขึ้นเรื่อยๆ ก็ตามวัยรุ่นถูกจัดว่าเป็นช่วงเวลาที่คุณคนไม่สมควรได้รับการปฏิบัติเยี่ยงเด็ก แต่ก็ยังไม่พร้อมที่จะได้รับการปฏิบัติอย่างเช่นผู้ใหญ่ ช่วงเวลาที่อยู่ในระหว่างวัยเด็กกับวัยผู้ใหญ่จึงถูกจัดว่าเป็นระยะของวัยรุ่น

สุชา จันทรเอม (ซูลีพร อินทรไพบุรณ. 2536 : 37 ; อ้างอิงจาก สุชา จันทรเอม. 2521:18 -19) ได้ให้ความหมายไว้ว่า วัยรุ่นคือวัยที่สิ้นสุดความเป็นเด็กเป็นวัยที่เป็นสะพานไปหาผู้ใหญ่ ไม่มีเส้นขีดขั้นแน่นอนว่าเริ่มเมื่อใด และสิ้นสุดลงเมื่อใด แต่เรากำหนดเอาความเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย และรูปร่างเป็นสำคัญ และถ้ากำหนดไปว่าเริ่มเมื่อใดก็คือเอาตอนที่เด็กหญิงเริ่มมีประจำเดือน และมีขนขึ้นในที่ลับ ส่วนเด็กชายถือเอาตอนที่เริ่มมีน้ำกาม

สุพัตรา สุภาพ (ซูลีพร อินทรไพบุรณ. 2536 : 37 ; อ้างอิงจาก สุพัตรา สุภาพ. 2525 : 2) ได้ให้ความหมายว่า วัยรุ่น เป็นวัยที่มีความเจริญทางร่างกายและจิตใจ"ร่างกาย"

หมายถึง การไม่เป็นเด็กต่อไป "จิตใจ" หมายถึง การรู้จักใช้เหตุผล รู้จักควบคุมอารมณ์ รวมทั้งสามารถเข้าร่วมกลุ่ม หรือทำกิจกรรมต่างๆ ในสังคมได้ กล่าวโดยสรุปแล้ว วัยรุ่น คือ วัยที่เพิ่งพ้นจากวัยเด็กไปสู่วัยผู้ใหญ่

3.2 การพิจารณาช่วงอายุของวัยรุ่น

อายุเป็นเกณฑ์หนึ่งที่นักจิตวิทยาใช้ในการแบ่งวัยรุ่นให้แตกต่างกันออกไปจากวัยอื่นๆ การให้นิยามวัยรุ่นโดยใช้อายุนี้นี้ มักจะไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริงมากนัก เพราะเด็กแต่ละคนเจริญเติบโตเข้าสู่วัยรุ่นไม่พร้อมกัน เป็นแต่เพียงโดยประมาณเท่านั้น

นักจิตวิทยาชาวอเมริกันชื่อ ลุยส์ลา โคล (ซูลีพร อินทรไพบุรณ. 2536 : 37 ; อ้างอิงจาก Luella Cole. 1956 : 264) ได้แบ่งวัยของมนุษย์ออกตามอายุต่างๆ ดังนี้

1. วัยทารก (Infancy) ตั้งแต่เกิดจนถึงอายุ 2 ปี
2. วัยเด็กตอนต้น (Early Childhood) อายุ 2-6 ปี
3. วัยเด็กตอนกลาง (Middle Childhood) หญิงอายุ 6-10 ปี ชายอายุ 6-13 ปี
4. วัยก่อนวัยรุ่น (Preadolescence) หญิงอายุ 10-13 ปี ชายอายุ 13-15 ปี
5. วัยรุ่นตอนต้น (Early Adolescence) หญิงอายุ 13-15 ปี ชายอายุ 15-17 ปี
6. วัยรุ่นตอนกลาง (Middle Adolescence) หญิงอายุ 15-18 ปี ชายอายุ 17-19 ปี
7. วัยรุ่นตอนปลาย (Late Adolescence) หญิงอายุ 18-21 ปี ชายอายุ 19-21 ปี
8. วัยผู้ใหญ่ (Adulthood) อายุ 21 ปีขึ้นไป

วัยรุ่นจึงเป็นวัยของเด็กที่มีอายุระหว่าง 13-21 ปี สำหรับเด็กหญิง และอายุ 15-21 ปี สำหรับเด็กชาย

มินล์เนอร์ และ ลาวาเดียน (ซูลีพร อินทรไพบุรณ. 2536:37 ; อ้างอิงจาก Milner & Valadian. 1963 : 10) ได้กำหนดช่วงอายุของวัยรุ่นไว้ ดังนี้

อายุ 10-14 ปี เป็นระยะวัยรุ่นตอนต้น (Early Adolescence)

อายุ 15-19 ปี เป็นระยะวัยรุ่นตอนปลาย (Late Adolescence)

อลิซาเบท เฮอร์ลอค (ซูลีพร อินทรไพบุรณ. 2536:37 ; อ้างอิงจาก Elizabeth Hurlock. 1969 : 27-28) ได้แบ่งวัยของวัยรุ่นดังนี้

อายุ 10-12 ปี เป็นระยะวัยก่อนวัยรุ่น (Preadolescence)

อายุ 13-16 ปี เป็นระยะวัยรุ่นตอนต้น (Early Adolescence)

อายุ 17-20 ปี เป็นระยะวัยรุ่นตอนปลาย (Late Adolescence)

3.3 พัฒนาการของวัยรุ่น

พัฒนาการ (Development) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านโครงสร้าง และแบบแผนของอินทรีย์ต่างๆ ส่วน การเปลี่ยนแปลงนี้จะพัฒนาไปเรื่อยๆ จากระยะหนึ่งไปสู่อีก

ระยะหนึ่งอันจะทำให้มีลักษณะ และความสามารถใหม่ๆ เกิดขึ้น ซึ่งจะทำให้เกิดความเจริญเติบโตตามลำดับ ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม

การเจริญเติบโต (Growth) หมายถึง ความเจริญเติบโตที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านขนาด รูปร่าง สัดส่วน กระดูก และกล้ามเนื้อ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้จะทำให้สิ่งที่เปลี่ยนแปลงมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีน้ำหนักเพิ่มขึ้น ความเจริญเติบโตนี้ยังรวมไปถึงพฤติกรรมต่างๆ ของวัยรุ่นอีกด้วย (มลวิภา ทรงวุฒิสิต. 2526 : 287)

พัฒนาการด้านต่างๆ ของวัยรุ่นเป็นเรื่องที่สำคัญเรื่องหนึ่ง ซึ่งจะช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่นสามารถเข้าใจพฤติกรรมต่างๆ ของวัยรุ่นได้ดีขึ้น พัฒนาการที่สำคัญของวัยรุ่นแบ่งออกเป็น 5 ด้านที่สำคัญดังนี้

✓ 3.3.1. พัฒนาการทางร่างกาย

พัฒนาการทางร่างกายของวัยรุ่น จะเห็นได้อย่างชัดเจนอัตราการเจริญเติบโตทางร่างกายอย่างรวดเร็วนี้ ประมาณได้น้ำหนักจะเพิ่มขึ้นประมาณ 50 เปอร์เซ็นต์ และส่วนสูงเพิ่มในอัตรา 25 เปอร์เซ็นต์ การเจริญเข้าสู่วัยรุ่นนี้มีข้อที่น่าสังเกตคือ เราไม่อาจกำหนดแน่นอนได้ ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของการพัฒนาการทางร่างกาย สิ่งที่จะส่งเสริมการเจริญเติบโตทางกาย รวมตลอดจนถึงอิทธิพลต่างๆ ที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการวุฒิภาวะ และความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลด้วย พัฒนาการวัยรุ่นทางร่างกายนี้ จะมีส่วนสัมพันธ์ต่อเนื่องกับพัฒนาการด้านเพศ ถ้าร่างกายเจริญเติบโตเร็ว ภาวะของความเป็นวัยรุ่นก็จะเร็วด้วย

ลักษณะการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วระหว่างเด็กชาย และเด็กหญิงมีความแตกต่างกันอยู่ 3 ประการดังนี้

1. เด็กหญิงจะเริ่มเติบโตเร็วกว่าเด็กชาย สังเกตได้ว่าในเด็กหญิงช่วงอายุประมาณ 9-12 ปี จะสูงกว่าและตัวโตกว่าเด็กชาย
2. เด็กชายจะเริ่มเติบโตช้ากว่าเด็กหญิง โดยประมาณราว 2 ปี (ระยะแตกเนื้อหนุ่มสาวของเด็กหญิง อายุโดยเฉลี่ย 12 ปี เด็กชายอายุ 14 ปี)
3. เด็กหญิงจะมีขนาดการเจริญเติบโตของโครงสร้างทางร่างกายน้อยกว่าเด็กชาย

✓ 3.3.2. พัฒนาการทางอารมณ์

อารมณ์จะมีบทบาทต่อระยะวัยรุ่นมากเพราะวัยรุ่นเปรียบได้กับเป็นวัยพายุบูแคม วัยรุ่นจะทำกิจกรรมแทบทุกอย่างด้วยการใช้อารมณ์รุนแรง การปรับตัวของชีวิตในวัยรุ่น จึงค่อนข้างจะสับสนความต้องการทางด้านเพศจะมีอิทธิพลสูงในระยะนี้ และความอยากรู้อยากเห็นอยากลอง จะผลักดันให้วัยรุ่นออกไปเผชิญกับโลกภายนอก ซึ่งจะทำให้วัยรุ่นได้ผลทั้งความสำเร็จและความล้มเหลวอันจะนำและเป็นแนวทางไปสู่การพัฒนาการทางอารมณ์ที่กว้างขวางออกไป

อารมณ์ของวัยรุ่นมักจะไม่คงที่แปรปรวนได้ง่าย ซึ่งทำให้เกิดปัญหาในการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ และวัยรุ่นมักได้รับการตำหนิตติเตียนจากผู้ใหญ่อยู่เสมอ การใช้อารมณ์

ของผู้ใหญ่เป็นเครื่องตัดสินอารมณ์ของวัยรุ่นจึงเป็นเรื่องที่ไม่ทำให้เกิดผลดีต่อพัฒนา การทางด้านอารมณ์ของวัยรุ่น อารมณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับวัยรุ่นที่สำคัญ ได้แก่ ความหวาดกลัว ความกังวลใจ ความโกรธ ความรัก ความอิจฉาริษยา ความอยากรู้อยากเห็น (มลวิภา ทรงวุฒิสีล. 2526 : 300)

โรเจอร์ (ซูลีพร อินทรไพบุรณ์. 2536 : 37 ; อ้างอิงจาก Rogers. 1972 : 27 -28) ได้กล่าวถึงวัยรุ่นว่า เป็นวัยที่มีอารมณ์รุนแรงจึงได้ชื่อว่าเป็น “วัยพายุบุแคม” ชอบแสดงอารมณ์หรือความรู้สึกตรงไปตรงมา เปิดเผยอารมณ์ต่างๆ เกิดขึ้นง่าย และเปลี่ยนแปลงง่าย วัยรุ่นมักจะทำกิจกรรมแทบทุกอย่างด้วยการใช้อารมณ์รุนแรง การปรับตัวในชีวิตของวัยรุ่นจึงค่อนข้างสับสน ในระยะนี้ความต้องการทางเพศจะมีอิทธิพลสูงมาก วัยรุ่นจะเกิดความอยากรู้อยากเห็น อยากรลองโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องเพศ ซึ่งเป็นเรื่องแปลกใหม่ในชีวิต ในช่วงนี้วัยรุ่นมักเกิดปัญหาการติดต่อสัมพันธ์ หรือปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่น เพราะวัยรุ่นเกิดความไม่แน่ใจ เนื่องจากเขาไม่ใช่เด็กแต่เขาก็ยังไม่เป็นผู้ใหญ่ ในบางครั้งเขาก็อยากเป็นผู้ใหญ่จะได้ทำอะไรตามใจชอบ แต่ในบางครั้งเขาก็ต้องการที่จะเป็นเด็ก อย่างไรก็ตามเนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่เปลี่ยนจากเด็กไปเป็นผู้ใหญ่ วัยรุ่นจึงมีความต้องการที่จะพึ่งพาตนเอง ซึ่งอาจแสดงออกโดยการฝ่าฝืนกฎระเบียบของครอบครัวหรือโรงเรียน ทั้งๆ ที่เขาต้องการความสนใจจากผู้ใหญ่ ทั้งนี้เพราะวัยรุ่นต้องการความเป็นอิสระ ดังนั้นความเข้มงวดกวดขันของพ่อแม่หรือผู้ปกครองนอกจากจะทำให้วัยรุ่นเกิดความเครียดแล้ว ยังอาจแสดงออกด้วยการมีพฤติกรรมที่ไม่เป็นที่ยอมรับของผู้ใหญ่ เช่น การแต่งกายแปลกๆ หรือมีพฤติกรรมก้าวร้าว เป็นต้น

การที่วัยรุ่นมีอารมณ์รุนแรงและเปลี่ยนแปลงได้ง่าย เนื่องมาจากสาเหตุดังนี้

2.1 ความเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย เนื่องจากวัยรุ่นมีรูปร่างแตกต่างจากวัยที่ผ่านมา การมีรูปร่างเปลี่ยนแปลงไปเป็นแบบผู้ใหญ่ ทำให้วัยรุ่นสนใจตนเองมากขึ้น และมีความสนใจที่จะทำตามแบบพฤติกรรมของผู้ใหญ่ และมีความสนใจที่จะทำตามแบบพฤติกรรมของผู้ใหญ่ แต่เนื่องจากวัยรุ่นยังไม่สามารถที่จะเข้าใจ และทำตนได้เหมาะสม รวมทั้งผู้ใหญ่มองว่าบุตรของตนยังเป็นเด็ก วัยรุ่นและผู้ใหญ่จึงมักขัดแย้งกัน ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้วัยรุ่นมีอารมณ์ไม่มั่นคงเกิดความเครียดและมักจะแสดงออกมาทันที

2.2 การเปลี่ยนแปลงของอวัยวะภายใน ต่อมไร้ท่อ นับว่าเป็นตัวสำคัญที่ทำให้วัยรุ่นเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกายและอารมณ์ เช่น การขยายตัวของกระเพาะอาหารทำให้เด็กกินจุขึ้น ภายในร่างกายมีการใช้พลังงานเพิ่มมากขึ้น ทำให้เด็กเหนื่อยง่ายและต้องการพักผ่อน การทำงานของต่อมเพศ ทำให้วัยรุ่นเริ่มสนใจเพศตรงข้าม และเริ่มมีอารมณ์รักต่อเพศตรงข้าม

2.3 การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องไปมีส่วนต่อสังคมนอกบ้านในลักษณะต่างๆ มากขึ้น ทำให้วัยรุ่นต้องปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ เช่น ในหมู่เพื่อนเพศเดียวกันและต่างเพศ การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ ของวัยรุ่นมักจะ

ขัดแย้งกับผู้ใหญ่ ความเข้มงวดกวดขันของผู้ใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการคบเพื่อน การเรียน การแต่งกาย ทำให้วัยรุ่นเกิดความหงุดหงิด วิตกกังวล ไม่มั่นใจในตนเอง เกรงว่าเพื่อนจะไม่ยอมรับ สิ่งเหล่านี้จึงมักทำให้วัยรุ่นเกิดความคับข้องใจอยู่เสมอ

วัยรุ่นเป็นวัยที่อยู่ในระยะปรับตัว ดังนั้นวัยรุ่นจึงมักตกอยู่ใต้อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่ยั่วเย้าทางอารมณ์ได้ง่าย เพราะวัยรุ่นมีอารมณ์อ่อนไหว เชื่อง่าย หลงง่าย มีอารมณ์ไม่มั่นคง จึงมักเกิดปัญหายุ่งยากทางอารมณ์เสมอ การที่ผู้ใหญ่ค่อยๆ เตรียมวัยรุ่นและให้ความสนใจอย่างสม่ำเสมอด้วยความเข้าใจ จะช่วยให้วัยรุ่นผ่านพ้นวัยนี้ไปได้ด้วยดี

3.3.3. พัฒนาการทางสังคม

พัฒนาการทางสังคมในวัยรุ่นนี้ สืบเนื่องจากพัฒนาการทางสังคมในวัยเด็ก โดยจะเริ่มมาจากภายในครอบครัว แล้วจึงขยายไปสู่ความสัมพันธ์ภายนอก เช่น เด็กวัย 13 ปี มักชอบอยู่ตามลำพัง ทั้งนี้เป็นเพราะการเปลี่ยนแปลงภายในของตนเอง คือ เปลี่ยนแปลงทั้งทางกาย อารมณ์ และความคิด ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเข้าสังคมด้วย แต่มิได้เป็นดังนี้เสมอไป การที่วัยรุ่นไม่ชอบรวมกลุ่มกับสมาชิกในครอบครัว อาจเป็นเพราะต้องการความเป็นอิสระ นอกจากนี้การที่มีเสียงเปลี่ยนไปจากเดิมหรือร่างกายเริ่มสูงใหญ่ แขนขาเก้งก้างทำให้วัยรุ่นเกิดความรู้สึกอาย (สมชาย รัชตะนกุล. 2526: 45)

สำหรับความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศนั้น ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น พบว่าเด็กชายจะเริ่มสนใจเด็กหญิงเมื่ออายุประมาณ 14 ปี สำหรับเด็กหญิงจะสนใจเด็กชายที่มีอายุมากกว่า เนื่องจากเด็กหญิงวุฒิภาวะทางเพศเร็วกว่าเด็กชายในวัยเดียวกัน (ประสาร ทิพย์ธารา. 2521: 21)

ลักษณะความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศของวัยรุ่นนั้น เด็กวัยรุ่นทุกคนมักมีความลำบากใจอย่างยิ่งในการปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนต่างเพศ และต้องระวังตัวมากด้วย เพราะเกรงว่าจะไม่เป็นที่ถูกใจกันและกัน เป็นสาเหตุให้วัยรุ่นกังวล และหมกมุ่นอยู่กับปัญหานี้มาก เขาคิดเพื่อฝันอยู่กับเรื่องรักๆ ใคร่ๆ ส่วนความเพ้อฝันจะเป็นลักษณะใดขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่เขาได้ เช่น จากหนังสือ ภาพยนตร์ จากที่ได้รู้ได้เห็นหรือได้ยินมาในความรู้สึกของวัยรุ่นนั้น สิ่งที่เขาต้องการคือ “การได้เป็นที่รัก” ใครจะรักเขาหรือเขาจะรักใคร่นั้นไม่สำคัญ ขอให้เขาได้เป็นที่รักและได้รักซึ่งถือว่าเป็นชีวิตที่สมบูรณ์ของวัยรุ่น แต่เมื่อเขาเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เขาจะคิดได้ว่า ความคิดหรือการกระทำที่แล้วมานั้นเป็นเรื่องเหลวไหล (ชยันต นาคนุปผา. 2515 : 19 - 20)

3.3.4. พัฒนาการทางสติปัญญา

วัยรุ่นเป็นระยะของการพัฒนาทางด้านสติปัญญาอย่างเต็มที่ ซึ่งเป็นผลต่อเนื่องมาจากการดูแลเอาใจใส่ของบิดามารดาผู้ปกครอง นับแต่การเริ่มแรกของชีวิต ความสามารถในการรับรู้จะพัฒนาอย่างเต็มที่ก่อนช่วงอายุ 25 ปี และค่อยๆ ลดลงตามลำดับ ในช่วงอายุ 35 ปี ความสามารถทางสติปัญญาจะเริ่มลดลง

เพียร์ (ฉวีวรรณ สุขพันธ์ไพฑาราม. 2527: 68 ; อ้างอิงจาก Fear J. 1977: 236) กล่าวถึงพัฒนาการทางสติปัญญาของวัยรุ่นว่าเป็นช่วงที่ระดับสติปัญญาพัฒนาสูงสุด จะมีความสามารถคิดได้อย่างเป็นระบบ ทั้งในสิ่งที่ป็นรูปธรรมและนามธรรม มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์จำแนกเปรียบเทียบทฤษฎี กฎเกณฑ์หรืออาจคิดค้นแนวคิด ทฤษฎีใหม่ๆ ได้ นอกจากนั้นวัยรุ่นยังสามารถมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง พยายามรู้จักตนเองและขัดเกลาพฤติกรรมให้ดีขึ้นอยู่เสมอ รู้จักอดกลั้นและเข้าใจสังคมดีขึ้น รู้จักพยายามที่จะพึ่งตนเอง และเริ่มมีความคิดส่วนตัวที่เก็บบัวเป็นความในใจเฉพาะตน ไม่เปิดเผยให้ใครรู้ อย่างไรก็ตาม แม้ในช่วงวัยรุ่นนี้ ระดับสติปัญญาจะพัฒนาเต็มที่ สมองมีความจำดี การหาเหตุผลก็พัฒนา มากวัยรุ่นจะสนใจทุกสิ่งทุกอย่างรอบตัว อยากรู้อยากเห็นไปหมด มีความคิดที่จะแก้ไขปัญหาได้ดีและคิดได้หลายแง่มุม แต่วัยรุ่นเป็นวัยที่เพิ่งผ่านพ้นจากวัยเด็ก แม้ว่าวัยรุ่นจะมีสติปัญญาดี แต่มักขาดความรับผิดชอบหรือขาดการไตร่ตรองที่ดี ดังนั้นพฤติกรรมบางอย่างของวัยรุ่นในบางครั้งก็อาจผิดพลาดได้ สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ผู้ใหญ่ควรทำความเข้าใจถึงธรรมชาติของวัยรุ่น เพื่อที่จะช่วยลดความขัดแย้งระหว่างวัยรุ่นและผู้ใหญ่ให้น้อยลง

การคิดด้วยการพิจารณาจริงจังกับสิ่งที่พบเห็นกับการคิดนามธรรมที่อาศัยความคิด ความเข้าใจ ทศนคติ อารมณ์ เป็นลักษณะแนวคิดของวัยรุ่นที่มักทำให้เกิดความสับสนในใจ อยู่เสมอ บางอารมณ์เขาอาจมีความคิดที่จริงจัง ต้องให้เห็นเข้าใจชัดเจนจึงจะยอมรับ บางที่เขาอาจผิมนึกคิดเอาตามอารมณ์ความรู้สึกของตนจนไม่รับฟังผู้อื่น อาจเกิดแนวคิดหลายอย่างกับวัยรุ่นได้พร้อมๆ กัน และสร้างความขัดแย้งภายใน ในการวางตัวและการทำงานให้กับวัยรุ่น ได้มาก ซึ่งเป็นสาเหตุของปัญหาที่ทำให้เขาขัดแย้งภายใน ในการวางตัวและการทำงานให้กับวัยรุ่นได้มาก ซึ่งเป็นสาเหตุของปัญหาที่ทำให้เขาขัดแย้งกับผู้ใหญ่ ลักษณะการคิดนามธรรมนี้ ทำให้เกิดการพัฒนาทางความคิดของวัยรุ่น ดังนี้

(1) วัยรุ่นสามารถคิดแก้ปัญหาโดยอาศัยวิธีการหลายอย่าง เช่น การลองผิดลองถูก ซึ่งการเรียนรู้โดยวิธีนี้วัยรุ่นได้ลงมือทำเอง ได้พบปัญหาและหาวิธีแก้ไขปัญหา จนกว่าจะเป็นที่พอใจ

(2) ความสามารถในการเข้าใจลักษณะสัญลักษณ์ต่างๆ วัยรุ่นสามารถเข้าใจและจำสัญลักษณ์แทนได้ ไม่จำเป็นต้องอธิบายละเอียด โดยวัยรุ่นจะประมวลจากความคิดรวบยอด และลักษณะเหตุการณ์ต่างๆ บางทีวัยรุ่นนำลักษณะความคิดนี้มาใช้ตั้งเครื่องหมาย สัญลักษณ์ ภาษาแสดง ใช้เป็นที่เข้าใจกันในกลุ่มของตน

ประสบการณ์ของวัยรุ่นแต่ละคนเป็นต้นแบบของการอธิบายความเข้าใจ สัญลักษณ์ การพัฒนาความคิดนี้แสดงให้เห็นว่า วัยรุ่นสนใจในการใช้ความคิด ความเข้าใจมากกว่าการจำ การเลียนแบบ และรับฟังคำบอกเล่า ผู้ใหญ่จึงควรปล่อยให้วัยรุ่นได้มีโอกาสแสดงความคิดของตนบ้าง

(3) ความสามารถในการคิดอย่างมีระบบ (Systematic Thinking) การคิดอย่างมีระบบคือ ลักษณะการคิดใคร่ครวญที่ เพียเจท์ อธิบายว่ามี 3 ขั้นตอน คือ

(3.1) การหาสมมติฐาน (Hypothesis) คือการคาดการณ์ว่า ถ้ามีสิ่งนี้เกิดขึ้นแล้ว น่าจะมีสิ่งนั้นเกิดขึ้น

(3.2) การพิจารณาอนุมานข้อคิดเห็น (Deductive) คือการรวบรวมข้อคิดจากการคาดคะเนขั้นต้นเพื่อหาความจริง หรือความถูกต้อง

(3.3) การให้เหตุผล (Reasoning) คือการย้ำแนวคิดที่รวบรวมว่ามีสิ่งที่น่าเชื่อถืออย่างไร การคิดทั้ง 3 ขั้นตอนที่กำลังกล่าวนี้ วัยรุ่นและผู้ใหญ่อาจไม่ได้พัฒนาถึงขั้นการใช้เหตุผลสูงสุด (Formal Operation Thought) ได้ทุกคนบางคนอาจคิดเพียงขั้นรู้จักยึดตนเอง เช่น ระดับเด็กเล็กก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่างๆ เช่น ฐานะทางสังคม เศรษฐกิจ ฐานะทางวัฒนธรรมของครอบครัว ระดับสติปัญญาของแต่ละบุคคล (ฉวีวรรณ สุขพันธ์ไพฑาราม. 2527: 68)

3.3.5. พัฒนาการทางจริยธรรม

เพียร์ (เพียร์ตัน เพชรกาปี. 2524: 24 ; อ้างอิงจาก Fear J. 1977 : 236) พบว่า วัยรุ่นมีพัฒนาการทางจริยธรรม แบบคิดเชื่อมโยงหาเหตุผลคำนึงถึงความเป็นไปได้และเป็นไปไม่ได้ (Moral Relativism) คือในวัยเด็กจะตัดสินอะไรโดยคำนึงถึงสาเหตุ และสถานการณ์ที่แตกต่างกันด้วย เด็กพวกนี้จะเข้าใจว่า “กฎ” นั้นไม่ใช่ระเบียบที่ตายตัว แต่เป็นข้อตกลงที่ควรเคารพปฏิบัติตาม เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม วัยรุ่นจะตัดสินคุณค่าทางจริยธรรมโดยพิจารณาจากความคิดเห็น ค่านิยมซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคมว่า เป็นสิ่งที่ดีงาม และเป็นสิ่งที่สังคมยอมรับ ขั้นนี้จะเป็นจุดเริ่มต้นของการพิจารณาค่านิยมของตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่ปรัชญาในการดำเนินชีวิตเมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่

3.4 ความต้องการของวัยรุ่น

เมื่อลักษณะทางกายและทางอารมณ์เปลี่ยน ความต้องการต่างๆ ของวัยรุ่นย่อมเปลี่ยนตามไปด้วย เพราะเป็นวัยที่ไม่ได้ยึดความต้องการของกลุ่มครอบครัวเป็นหลักเหมือนในสมัยเด็กๆ ที่พ่อแม่มีอิทธิพลต่อเด็กอย่างมากในการสร้างทัศนคติ และความประพฤติต่างๆ เพราะความต้องการของวัยนี้มักเกิดจากค่านิยมของกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิก โดยเฉพาะกลุ่มเพื่อนฝูง ริชแมน (ฉวีวรรณ สุขพันธ์ไพฑาราม. 2527: 68 ; อ้างอิงจาก Riesman. 1976 : 352) กล่าวว่า กลุ่มเพื่อนเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบัน เราเพราะบุคคลจะยึดเอากลุ่มเพื่อนเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ความต้องการเหล่านี้ อาจจะแยกเป็น

3.4.1. ความต้องการทางกาย เป็นความต้องการทางด้านปัจจัยสี่ คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย เนื่องจากเป็นวัยที่เลี้ยงตนเองยังไม่ได้ ต้องพึ่งพาผู้

ใหญ่ตลอดเวลา เด็กจึงอยากได้รับความมั่นใจว่า เขาจะได้รับการเลี้ยงดู ค้ำครอง ป้องกันจนสามารถจะช่วยตัวเองต่อไปได้

3.4.2. ความต้องการทางด้านจิตใจ เป็นความต้องการที่มองเห็นไม่ได้ จับต้องไม่ได้ แต่ความต้องการแบบนี้มีส่วนสำคัญเช่นเดียวกัน ได้แก่

3.4.2.1 ต้องการความรัก คือ อยากรักและอยากถูกรัก เช่น รักพ่อแม่ พี่น้อง เพื่อนฝูง รักเพื่อนต่างเพศ เป็นต้น

3.4.2.2 ต้องการความสนุกสนานเพลิดเพลิน ส่วนมากจะออกในรูปกิจกรรมกีฬา หรือการบันเทิงต่างๆ

3.4.2.3 ต้องการความเป็นอิสระ ความต้องการอิสระนี้อาจจะแสดงออกมาในรูปของการต่อต้านระเบียบกฎข้อบังคับต่างๆ ขัดขึ้น คือตั้งคำสั่งสอนของพ่อแม่ หรือครูอาจารย์ เป็นต้น

3.4.2.4 ต้องการได้รับการยกย่อง ต้องการมีชื่อเสียงคือ อยากให้สังคมชมเชย อยากเด่น อยากดัง เช่น อยากเป็นนักกีฬาที่เก่ง อยากเป็นขวัญใจโรงเรียน ความต้องการนี้ บางครั้งอาจจะออกมาในรูปฝ่าฝืนระเบียบของสังคม หากการพยายามทำดีแล้วไม่เป็นผล

3.4.2.5 ต้องการมีอนาคตคือ อยากให้ผู้ใหญ่นำทางว่าเขาควรจะยึดอาชีพอะไร ในอนาคต ที่เหมาะสมกับความถนัดและความสามารถของเขา

3.4.2.6 มีอุดมคติสูง เป็นวัยแห่งการเรียนรู้ทฤษฎี และยังไม่เคยออกไปประสบกับสภาพความเป็นจริง จึงอาจจะละเลยมองข้ามความเป็นจริงไปบ้างจัดเป็นพวกอุดมคติ (Idealist) มากกว่ามุ่งไปในทางปฏิบัติได้จริงๆ (Pragmatist)

3.4.2.7 ต้องการประสบการณ์ใหม่ๆ ความต้องการนี้อาจจะรุนแรงและหาความพอใจโดยทางใดทางหนึ่ง เช่น อยากแต่งกายแปลกๆ ตามสมัยนิยม อยากมีเพื่อนต่างเพศๆ หากผู้ใหญ่คัดค้านก็จะเกิดการซ่อนเร้นปิดบังหลอกลวง และในที่สุดจะเกิดความเสื่อมเสีย เพราะเป็นวัยที่มีความรักกับความเกลียดใกล้ชิดกันมาก แต่มีข้อสังเกตว่า วัยนี้จะมีความรุนแรงที่ผิดธรรมชาติ เช่น พลาดหวัง หรือเพียงถูกคัดค้าน หรือดูต่ำ ไม่ให้ทำสิ่งที่ผู้ใหญ่เห็นด้วย ก็อาจถึงทำร้ายตัวเองได้เหมือนกัน เพื่อเป็นการประท้วง (สุพัตรา สุภาพ. 2525 : 5-6)

นอกจากนั้น วิทยา นาควัชระ (ณัฐวิ วิชิธรรม. 2539 : 22-23 ; อ้างอิงจาก วิทยา นาควัชระ. 2527 : 392-393 รู้จักชีวิต.) ได้กล่าวถึงความต้องการของเด็กวัยรุ่นไว้ดังนี้ คือ

1. ความต้องการความรัก วัยรุ่นต้องการความรักจากบุคคลหลายฝ่าย เช่น จากพ่อแม่ ญาติพี่น้อง จากครู จากเพื่อนทั้งเพศเดียวกันและต่างเพศ การต้องการความรักนี้อาจเป็นเพราะว่าตนเองคิดว่าคนสนใจและรักตัวน้อยลง ซึ่งเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย อารมณ์และจิตใจที่ไม่ค่อยมั่นคง ไม่มั่นใจในค่าของตนเอง คิดว่าคนอื่นจะมองไม่เห็นสิ่งเหล่านี้ จึงอยากเรียกร้องให้เขารักและสนใจตัวเองมากขึ้น

2. ความต้องการอยากรู้และทดลองเกี่ยวกับเรื่องเพศ วัยรุ่นจะมีความสนใจในเรื่องเพศและเพื่อนต่างเพศ เป็นวัยที่ต้องการความรู้ความเข้าใจทางเพศอย่างถูกต้อง ถ้าถูกกีดกันจะแสดงออกทางอ้อมโดยการปิดบัง หรือโดยการหาความรู้อย่างไม่ถูกวิธี นอกจากความสนใจแล้ว วัยรุ่นยังอยากทดลองเกี่ยวกับเรื่องเพศอีกด้วยเพราะเป็นวัยที่สนใจเพื่อนต่างเพศ รักแบบหลงใหล ใฝ่ฝัน และเป็นความรักแบบรุนแรงไม่ค่อยมีเหตุผล

3. ความต้องการอิสระภาพมากขึ้น สำหรับความต้องการอิสระภาพนั้น จะรุนแรงมากในวัยนี้ วัยรุ่นต้องการเป็นตัวของตัวเอง ต้องการตัดสินใจ วางแผน วางโครงการของชีวิต และอยากลงมือทำด้วยตนเอง จะไม่ยอมให้ผู้ใหญ่มากำกวดำเนินชีวิตของตน และมักคิดว่าผู้ใหญ่ไม่เข้าใจความต้องการของตน

4. ความต้องการเป็นที่ยอมรับในสังคม วัยนี้เป็นวัยที่อยากให้สังคมยอมรับหรือชมเชย อยากมีชื่อเสียง อยากเด่น อยากรับผิดชอบในกิจกรรมบางอย่าง เพื่อจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมแต่ก็ทำได้สำเร็จค่อนข้างยากเพราะขาดระบบในการทำงาน ขาดวิจารณญาณในตัวเอง ดังนั้น ผู้ใหญ่จะต้องหาสาเหตุแห่งปัญหาและแนวทางแก้ไข

5. ความต้องการรวมกลุ่ม วัยนี้เป็นวัยที่เพื่อนมีความสำคัญมาก เป็นวัยที่อยากให้เพื่อนยอมรับ จึงทำตามเพื่อน แม้ว่าบางครั้งจะขัดกับความรู้สึกส่วนตัวก็ตาม

6. ความต้องการประสบการณ์ใหม่ๆ ความต้องการนี้อาจจะรุนแรงมากในวัยนี้ เช่น ต้องการคบเพื่อนใหม่ๆ ต้องการทดลองสิ่งต่างๆ ตามเพื่อน เช่น การเดินขบวน การติดสิ่งเสพติด ฯลฯ

7. ความต้องการมีอนาคต ต้องการมีความสำเร็จ วัยรุ่นเป็นวัยที่เริ่มสนใจอาชีพต่างๆ อยากรับผิดชอบ อยากพึ่งตนเอง มีจุดมุ่งหมายในอนาคต มีการวางแผนว่าสำเร็จการศึกษาแล้วจะประกอบอาชีพอะไร

8. ความต้องการแบบอย่างที่ดี ถึงแม้ว่าวัยรุ่นจะชอบความเป็นอิสระ แต่ก็ยังอยากได้คำแนะนำจากผู้ใหญ่ที่ดี อยากเลียนแบบผู้ใหญ่ซึ่งจะเห็นได้จาก เด็กชายที่ต้องการพ่อมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต เด็กหญิงก็ต้องการแม่เช่นกัน ฉะนั้นผู้ใหญ่จึงต้องเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่เด็ก ต้องคอยแนะนำทาง คอยตักเตือนเมื่อเด็กทำผิด และให้รางวัลเมื่อทำดี

4. สาเหตุการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของวัยรุ่น

วันทนี วาลิกะสิน (2527 : 27) การมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสเป็นพฤติกรรมที่ได้รับความนิยมกล่าวขวัญกันมากในวัยรุ่นที่เป็นนักเรียน และนักศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามามาก การถูกเนื้อต้องตัวกันระหว่างหนุ่มสาวกระทำกันโดยเปิดเผยกันมากขึ้น จึงอาจมีแนวโน้มนำไปสู่พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส วิศิษฐ์ วังวิทย์บุญ (ณัฐวดี วิจิธรรม. 2539 : 31 ; อ้างอิงจาก วิศิษฐ์ วังวิทย์บุญ. 2518 : 66) โดยที่วัยรุ่นชายบางคน

คิดว่า การร่วมเพศเป็นการครอบครอง เป็นการเอาชนะ และมีความภาคภูมิใจในตัวเอง และสาเหตุของการที่คนเรานิยมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสเนื่องมาจาก

1. เป็นการสนองเพื่อความปรารถนาทางเพศ และสนองความพอใจทางด้านร่างกาย และจิตใจ เพื่อความสนุกสนาน
2. เป็นการพิสูจน์ว่ามีความสามารถทางเพศ ไม่เป็นผู้ผิดปกติในเรื่องเพศ
3. เป็นการเตรียมตัวก่อนเข้าสู่ภาวะการสมรสหรือเป็นการปรับความต้องการทางเพศของทั้งสองฝ่ายให้เข้ากันได้
4. เป็นการผูกมัดฝ่ายตรงข้ามหรือสำหรับผู้หญิงบางครั้งเป็นเพราะความรักต่อเพศตรงข้าม
5. เป็นการทำตามความนิยมของสังคมในปัจจุบัน

วิทยา นาควัชร : ได้กล่าวถึง สาเหตุที่วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสไว้ดังต่อไปนี้ (วิทยา นาควัชร . 2527 : 33 –34)

1. วัยรุ่นชอบทดลอง อยากรู้ อยากเห็น ดังนั้นจึงมีพฤติกรรมมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส
2. วัยรุ่นทนการอดอ้อนของอีกฝ่ายหนึ่งไม่ได้ ซึ่งส่วนใหญ่ฝ่ายชายจะเป็นฝ่ายอดอ้อน ฝ่ายหญิงก็ใจอ่อน
3. วัยรุ่นคิดว่าเป็นแฟชั่น เมื่อคบกันเป็นแฟนกันก็ต้องมีได้เสียกัน แถมนางคนบอกด้วย “ ไม่เห็นว่าจะเสียหายอะไร ”
4. วัยรุ่นอยากได้ความรู้สึกเป็นเจ้าของซึ่งกันและกัน ซึ่งเกิดได้ทั้งชายและหญิงแต่หลังจากมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสกันแล้วความสมรสแล้วความรู้สึกว่าจะเป็นเจ้าของซึ่งกันและกันไม่ได้จริงหรือไม่
5. วัยรุ่นรู้สึกว่าตนเองมีค่าเป็นที่ต้องการของอีกฝ่ายหนึ่ง
6. วัยรุ่นมีแรงผลักดันจากฮอร์โมน และสัญชาตญาณของการสืบพันธุ์

กินเซย์ (Landis. 1975 : 357 – 358 ; citing Kinsey . n.d.) ได้ศึกษาพฤติกรรมทางเพศของผู้ชาย และได้สรุปถึงเหตุผลทั้งที่สนับสนุน และต่อต้าน ดังนี้

เหตุผลในการสนับสนุนพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส คือ

1. ช่วยปลดปล่อยความต้องการทางเพศ
2. เป็นแหล่งหาความรื่นรมย์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ
3. ช่วยพัฒนาความสามารถในการปรับอารมณ์ให้เข้ากับคนอื่น ๆ ได้
4. ช่วยพัฒนาความสามารถในการปรับอารมณ์ และร่างกายให้เข้ากับคู่สมรสได้ดีขึ้น
5. ความล้มเหลวของการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสนั้นให้ความสูญเสียทางสังคม น้อยกว่าความล้มเหลวหลังการสมรส

6. ประสบการณ์ทางเพศของเพศของผู้ชาย และผู้หญิง อาจจะช่วยป้องกันพฤติกรรมรักร่วมเพศได้
7. การร่วมเพศก่อนการสมรสอาจนำไปสู่การสมรสได้

เหตุผลที่ต่อต้านการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส คือ

1. อาจทำให้ตั้งครรภ์นอกสมรส
2. อันตรายจากการทำแท้ง เพื่อหยุดยั้งการครรภ์
3. อาจทำให้เกิดการติดโรคได้
4. การตั้งครรภ์ก่อนการสมรสนำไปสู่การสมรสแบบจำยอม
5. ความรู้สึกผิดที่ได้สูญเสียพรหมจรรย์ไป
6. ความรู้สึกละอายกลัวการไม่ยอมของสังคม
7. เกิดความรู้สึกกลัวว่า คนที่มีเพศสัมพันธ์ด้วยจะไม่ยอมสมรสด้วย
8. อาจทำให้ถูกดูหมิ่นว่าใจง่าย
9. เป็นการกระทำที่ผิดศีลธรรม

ไรส์ (Reiss.1960 : 119- 124) ได้เสนอว่าการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสเป็นผลด้านดี และ ผลด้านลบดังนี้

ผลด้านดี คือ

1. นำมาซึ่งความพอใจทางร่างกาย
2. นำมาซึ่งความสุขทางใจ
3. เป็นเครื่องช่วยในการปรับตัวทางเพศแก่คู่สมรส

ผลด้านลบ คือ

1. อาจเกิดการตั้งครรภ์ได้
2. มีอันตรายจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
3. การถูกดูหมิ่นเหยียดหยามจากสังคม
4. เกิดความรู้สึกละอายใจ
5. นำไปสู่ชีวิตสมรสที่ล้มเหลว

จากการศึกษาถึงสาเหตุของการที่วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส ทำให้ได้ทราบเหตุผลต่างๆ เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีในพฤติกรรมดังกล่าว และเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ช่วยกัน แนะนำ หรือให้คำปรึกษาแก่วัยรุ่น เพื่อวัยรุ่นจะได้ประพฤติในทางที่ถูกต้องและเหมาะสม ทั้งนี้เนื่องจากผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของวัยรุ่นนั้น มีมากมายที่อาจจะทำให้วัยรุ่นเสียโอกาสดีๆ ในการที่จะดำเนินชีวิตต่อไปในอนาคต ซึ่งผู้วิจัยจึงเสนอผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสในลำดับต่อไป

5. ผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของวัยรุ่น

ในทัศนะของนักจิตวิทยาของไทยนั้นได้กล่าวถึงผลที่จะเกิดขึ้น จากการที่วัยรุ่นชาย และวัยรุ่นหญิงมีพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสไว้ดังนี้

วิทยา นาควัชระ กล่าวว่า การที่วัยรุ่นชายมีพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส ผลที่จะเกิดก็คือ(ณัฐดี วิจิธรรม. 2539 : 40 ; อ้างอิงจาก วิทยา นาควัชระ. 2527 : 35-36 รู้จักชีวิต.)

1. เกิดความซาซึนกับพฤติกรรมร่วมเพศ ไม่ได้มองเห็นค่าหรือ ความหมายของการมีเพศสัมพันธ์หรือเหมือนกับการสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง โดยเฉพาะในเพศชายที่มีรูปร่างหน้าตาดี มีคนมาจีบเขาอยู่เรื่อยๆ หรือเขาสามารถจีบใครได้ง่ายๆ ก็อาจเบื่อคนได้ง่ายๆ

2. ความรับผิดชอบในกิจกรรมต่างๆไปของชีวิตก็จะมีน้อยลง เพราะอาจจะแลดูว่าอะไร ก็ไม่ตื่นเต้น แม้แต่การจะชวนขวยขวายเป็นการเรียนหรือการทำงานให้มากขึ้นก็คงจะมีน้อย เพราะมีสิ่งล่อใจที่เร้าใจมากกว่า

3. อารมณ์แปรปรวนง่ายหงุดหงิดเพราะเขาไม่รู้จักรูขุดหลักของชีวิตจริงๆ ที่เขาจะต้องยึดถือให้ได้ ชีวิตไม่ได้มีแต่เพียงการร่วมเพศ ความสุขหรือความสนุกจากการร่วมเพศที่เขาได้รับ ซึ่งเป็นเพียงชั่วครู่ชั่วยาม แต่แล้วเขาก็ต้องออกมาเผชิญกับปัญหาต่างๆของชีวิตที่ไม่สามารถจะแก้ไขได้ด้วยความปลอดภัยหรือชั้นเชิงทางเพศรส เขาอาจจะรู้สึกด้อยในจิตใจก็เป็นได้ เลยยิ่งพยายามเน้นกิจกรรมทางเพศให้มากขึ้นในเปลือกนอก โดยที่จิตใจจริงๆแล้ว อาจจะไม่ต้องการก็ได้ การอยากทำงานเพื่อช่วยตนเองก็จะมีน้อย เพราะใจจะหมกมุ่นกับเรื่องเพศรส

4. ขาดการพัฒนาตนเอง ตามที่ควรจะเป็นทั้งร่างกายและจิตใจ

5. ถ้าหากมีลูกออกมา ตัวเขาก็คงไม่พร้อมจะเป็นพ่อของเด็ก การอบรมเลี้ยงดูหรือช่วยพัฒนาเด็กก็จะเป็นไปได้ยาก อาจจะกลายเป็นภาระอย่างมากจน อาจจะไม่รับความเป็นจริงเหล่านี้ได้

6. ขาดโอกาสในการจะชวนขวยขวาศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมต่อไป

ในทางตรงกันข้าม ถ้าหากเป็นวัยรุ่นหญิง ผลที่ตามมา ก็จะเป็นดังนี้ (ณัฐดี วิจิธรรม. 2539 : 40 ; อ้างอิงจาก วิทยา นาควัชระ. 2527 : 37-39 รู้จักชีวิต.)

1. มีความรู้สึก ว่า ตัวเองเสีย สิ่งที่ตัวเองสงวนไว้ บางคนเสียความรู้สึก มีความละอาย มีความเสียตายเป็นความภาคภูมิใจในชีวิต ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกรอบของพ่อแม่ ถ้าในบางครอบครัวไม่ได้อบรมในสิ่งนี้ เด็กก็คงไม่รู้สึกอะไร แต่ในสังคมของพ่อแม่ที่เป็นไทย ส่วนใหญ่ยังอบรมถึงค่านิยมของการรักษาความเป็นสาวของลูกสาวเอาไว้

2. เกิดเป็นความเคยชิน มีความต้องการมากขึ้นหรือต้องการเรื่อยๆ ซึ่งอาจจะหาได้ยากจากชายคนเดิม เพราะพอเขาได้รู้จักแล้ว เห็นแล้ว ประจักษ์แล้วเขาก็อาจจะรู้สึก "ก็อย่างนั้นๆ" ไปอีกนั่นแหละ ตัวเองก็ต้องทุกข์ทรมาน

3. เกิดความกร้านต่อชีวิตได้เร็ว เพราะต้องผจญกับปัญหาการรักษาตัวเอง บำรุงตัวเอง ระวังไม่ให้ตั้งครรภ์ ในกรณีที่ไม่ต้องการมีลูกหรือแม้แต่การรักษาโรคที่อาจจะติดมาจากฝ่ายชาย แถมต้องคอยห่วง และก็พะวงว่าฝ่ายชายจะไปสนใจผู้หญิงคนอื่นใหม่อีกไหม เสียเวลาและพลังงานมาก ผู้หญิงเหล่านี้มักจะต้องเผชิญกับการถูกชายคนรักทอดทิ้งด้วย ความไม่พร้อมและเธอก็ต้องทนทุกข์ทรมานใจมาก ในขณะที่เพื่อน ๆ รุ่นเดียวกันเขายังหาความสุขหรือสนุกตามวัยรุ่นของเขาได้ตามปกติ

4. ถ้าหากมีลูกออกมาก็จะเป็นปัญหาใหญ่มาก พ่อแม่คงไม่พร้อมจะชื่นใจแน่ๆ ถ้ามีลูกสาววัยรุ่นท้องขึ้นมาโดยไม่มีพ่อ หรือมีพ่อแต่ไม่พร้อม ภาระการอบรมเลี้ยงดู เด็กจะยุ่งยากมาก และแน่ๆ ก็คือ แม่ลูกอ่อนนั้นมักจะพลาดโอกาสในการศึกษาต่อไป ขาดการเตรียมตัวหาความรู้เพื่อการทำงานช่วยตัวเองต่อไปในอนาคต

5. โอกาสที่จะได้ผู้ชายดีๆ ที่จะมาสนใจก็คงจะน้อยไป เพราะว่าผู้ชายคงไม่ชอบผู้หญิงที่เคยมีเพศสัมพันธ์บ่อยๆ หรือค่อนข้างสับสนแน่ๆ แม้ว่าเขาจะบอกว่าไม่ถือสาหรอก แต่ก็ไม่ถือสาในแง่ที่ว่าถ้าจะเป็นแฟน และมีส่วนร่วมสนุกด้วย แต่การที่เขาจะมาร่วมทุกข์ร่วมสุขแบบสามีภรรยาด้วยนั้นคงน้อยมาก

6. ค่านิยมของคนไทยทั่วไป ไม่ได้มองว่าดีเลย แม้ว่าคุณจะบอกว่า ไม่สนใจเขาก็ตาม แต่เขาก็ไม่สนใจคุณ เขาจะดูถูกคุณ ยิ่งถ้าหากมีท้องขึ้นมาแล้วหาพ่อไม่ได้ ก็อย่าคิดว่าจะมีคนเห็นใจ อาจจะมีพวกที่มามีปากว่าน่าสงสารเด็กไม่มีพ่อ อยากช่วยเหลือ แต่จะมีใครมาช่วยเหลือ มีแต่จะนินทาหลังหลังมากมาย

6. เอกสารเกี่ยวกับทัศนคติ

6.1 ความหมายของทัศนคติ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525: 389) ได้ให้ความเห็นของคำว่า ทัศนคติว่าหมายถึง ความรู้สึกส่วนตัวที่เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย ต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เป็นคำสมาส ระหว่างคำว่า ทัศนะ ซึ่งแปลว่า ความเห็น กับ คติ ซึ่งแปลว่าแบบอย่างหรือลักษณะ เมื่อรวมกันเข้าจึงแปลว่า ลักษณะของความเห็น

ศักดิ์ สุนทรเสถียร (2528 :1) ทัศนคติ (Attitude) มาจากคำว่า "Aptus" ในภาษาละติน ซึ่งตรงกับคำว่าความเหมาะสม (Fitness) หรือการปรองดอง (Adapted ness) ทัศนคติ เป็นพฤติกรรมเตรียมพร้อมทางสมองในการที่จะกระทำซึ่งจะบ่งบอกหน้าที่ของสภาวะจิตใจหรือสภาพของอารมณ์ที่สลับซับซ้อน ก่อนที่คนเราจะตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งในการแก้ปัญหาโดยส่วนใหญ่แล้วจะขึ้นอยู่กับทัศนคติที่จะคงไว้ซึ่งสิ่งที่ตนเองมีประสบการณ์มา เพื่อที่จะรักษาทัศนคติที่ถูกต้องไว้จากประสบการณ์ที่ผ่านมา ความถูกต้องหรือไม่ถูกต้องเป็นอย่างไรตามระดับความเชื่อหรือระดับความรู้สึกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จะเห็นได้ว่าทัศนคติเป็นนามธรรมที่เป็นพฤติกรรมภายในของคนเรา

ฟิชไบน์ (สุรศักดิ์ เอี่ยมเก็บ. 2541 : 10 ; อ้างอิงจาก Fishbien.1967 :8 *Attitude Theory and Measurement.*) ให้ความหมายของ ทศนคติ หมายถึง สภาพความพร้อมของสมองและประสาท การจัดระบบมวลประสบการณ์ อิทธิพลภายนอกหรือภายในที่มีต่อบุคคลในการที่จะตอบสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งต่อสภาวะการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งนั้นๆ

กิลฟอร์ด (ณัฐวดี วิจิธรรม. 2539: 43; อ้างอิงจาก Guilford.1939 : 336) ทศนคติเป็นอารมณ์ที่สลับซับซ้อนของบุคคลที่จะยอมรับหรือไม่ยอมรับ ชอบหรือไม่ชอบเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ เช่น บุคคล สถาบันหรือเรื่องราวต่างๆทางสังคม

ชอร์ และ ไรท์(นิสารัตน์ ทองอุปการ. 2538 :20 ; อ้างอิงจาก Shaw and Wright. 1976 :3) ทศนคติ หมายถึง ความรู้สึกทางจิตใจของบุคคล เนื่องจากการเรียนรู้ตลอดจนประสบการณ์ ซึ่งกระตุ้นให้บุคคลมีพฤติกรรมไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือจินตนาการต่างๆ ที่บุคคลเข้าไปเกี่ยวข้อง

โรเซนเบิร์ก (วิระชัย บัวผัน. 2534 :12 ; อ้างอิงจาก Rosenberg.1956)กล่าวว่า ทศนคติ คือ การตอบสนองด้านความรู้สึกที่บุคคลมีต่อสรรพสิ่งต่างๆ ซึ่งความรู้สึกเหล่านั้น เกี่ยวข้องกับความคิด และความเข้าใจของบุคคลนั้น

นิวคอมบ์ (ณัฐวดี วิจิธรรม. 2539 ; อ้างอิงจาก Newcomb.1954 : 128) กล่าวว่า ทศนคติเป็นความโน้มเอียงทางจิตใจที่มีต่อประสบการณ์ที่ได้รับ อาจจะมีมากหรือน้อยในทางพึงพอใจเห็นด้วยหรือชอบ ซึ่งเรียกได้ว่าเห็นไปในทางบวก ถ้าไม่พึงพอใจ ไม่เห็นด้วยหรือไม่ชอบก็เรียกว่าเป็นทศนคติทางลบ ถ้ารู้สึกเฉยๆ ไม่ชอบ ไม่เกลียด เรียกว่า เป็นทศนคติในทางกลางๆ

โดยสรุป ผู้วิจัยขอสรุปความหมายของทศนคติเป็นเรื่องภายในของจิตใจ ความรู้สึกมีผลมาจากการเรียนรู้และประสบการณ์ของบุคคล ที่จะก่อให้เกิดแนวโน้มพฤติกรรมของบุคคลที่จะแสดงออก ต่อบุคคล หรือสถานการณ์หนึ่งๆ ซึ่งอาจจะเป็นในแนวทางด้านบวก ลบ หรือเป็นกลางก็ได้

6.2 ลักษณะของทศนคติ

ทิตยา สุวรรณขง (2520 : 602-603) กล่าวถึงลักษณะที่สำคัญของทศนคติ 4 ประการ คือ

ก. ทศนคติเป็นสภาวะก่อนพฤติกรรมตอบโต้ต่อเหตุการณ์หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยเฉพาะ เป็นสภาวะที่พร้อมจะมีพฤติกรรมจริง

ข. ทศนคติมีความคงตัวอยู่ในชั่วระยะเวลา คือ มีความมั่นคงถาวรพอสมควร เปลี่ยนแปลงได้ยาก แต่มิใช่ว่าจะไม่มีเปลี่ยนแปลง

ค. ทศนคติเป็นตัวแปรที่นำไปสู่ความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับความรู้สึกนึกคิด ไม่ว่าจะเป็นในรูปของการแสดงออกทางวาจา หรือความรู้สึก ตลอดจนการที่จะต้องเผชิญหรือหลีกเลี่ยงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ง. ทศนคติมีคุณสมบัติของแรงจูงใจในอันที่จะทำให้บุคคลประเมินและเลือกสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งรวมถึงกำหนดทิศทางของพฤติกรรมจริงด้วย

6.3 องค์ประกอบของทศนคติ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2523) ได้อธิบายถึง องค์ประกอบของทศนคติว่ามี 3 องค์ประกอบดังนี้ คือ

1. องค์ประกอบทางด้านความรู้ หรือความคิด (Cognitive Component) หมายถึง ทศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น จะต้องประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับสิ่งนั้นเป็นลำดับแรก และความรู้หรือความเชื่อถือที่ใช้ประเมินสิ่งนั้น

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Effective Component) หมายถึง ความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจ ความรู้สึกนั้นจะเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ เมื่อบุคคลมีความรู้เกี่ยวกับคุณหรือโทษของสิ่งนั้นแล้ว

3. องค์ประกอบด้านความพร้อมที่จะกระทำ (Action Tendency Component) หมายถึง ความพร้อมหรือความโน้มเอียงที่บุคคลนั้นจะประพฤติปฏิบัติเมื่อบุคคลมีความรู้เชิงประมาณค่าและมีความรู้สึกชอบ ไม่ชอบสิ่งนั้นแล้ว สิ่งที่มาคือ ความพร้อมในการกระทำการที่สอดคล้องกับความรู้สึกของตนต่อสิ่งนั้น

6.4 มิติของทศนคติ (Dimension of Attitude)

ศักดิ์ สุนทรเสนี (2528:6)กล่าวว่า โดยทั่วไปแล้ว “ทศนคติ” มีคุณสมบัติมากมายหลายอย่าง ถ้าเรามองทศนคติในแง่ของมิติ (Dimension) ต่างๆ จะสามารถมองทศนคติได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นและเข้าใจทศนคติได้ดีขึ้น การมองทศนคติในแง่หรือมิติต่าง ๆ นั้นทำได้หลายวิธี อย่างไรก็ตามวิธีที่ดีมีที่น่าสนใจ และสมควรกล่าวถึงมี 7 ประการ คือ

1. ด้านความเข้มข้น (Intensity) คือ มีลักษณะอื่นๆของทศนคติเข้ามประกอบ ทำให้เกิดความเข้มข้น ส่วนมากมักจะมีสิ่งอื่นๆเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น ความมั่นใจ ความสำคัญของจุดมุ่งหมายที่มีต่อวัตถุของทศนคติ เช่น ทศนคติต่อบิตามารดาของเราย่อมเข้มข้นกว่าทศนคติต่อบิตามารดาของบุคคลอื่น

2. ด้านขนาดหรือปริมาณ (Magnitude) คือ ปริมาณการชอบหรือไม่ชอบว่ารุนแรงเพียงใด คือชอบมาก ชอบน้อยหรือไม่ชอบเลย

3. ด้านความเด่น (Salience) คือ ความพร้อมที่จะแสดงทศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น เราเป็นคนไทยนับถือพุทธศาสนา เมื่อมีคนมาว่าพุทธศาสนาไม่ดีเราพร้อมที่จะตอบโต้

4. ด้านความเป็นแกนสำคัญของชีวิต (Centrality) ทศนคติบางอย่างมีสถานภาพที่สูงมาก การที่บุคคลมองโลกมองชีวิตจะใช้ทศนคตินี้เป็นหลักในการมองทศนคติ

5. ด้านมิติทั้งสามขององค์ประกอบทศนคติ คือ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านความรู้สึกและด้านกระทำ (Cognitive, Affective and Action –Tendency Trichotomy)การมองทศนคติ

ทั้งสามนี้เป็นการมองในด้านความเชื่อความคิดเห็น ในความรู้สึกและในด้านการกระทำหรือพฤติกรรมนั่นเอง

6. ด้านจิตสำนึก (Consciousness) ตามมิตินี้ทัศนคติจะถูกมองว่า ทัศนคตินั้นอยู่ในสภาวะจิตสำนึกหรือจิตไร้สำนึก หรืออยู่ในสำนึกเพียงบางส่วนหรือไม่อย่างไร

7. ด้านความมั่นคง (Stability) การพิจารณาทัศนคติตามมิตินี้ก็ดูได้จากว่าทัศนคตินั้นๆ มีความทนทานยืดหยุ่น หรือยากง่ายต่อการเปลี่ยนแปลงมากน้อยขนาดไหนอย่างไร

มิตินี้ทั้ง 7 ที่กล่าวมานี้เป็นส่วนหนึ่งที่สามารถจะใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์และทำความเข้าใจเกี่ยวกับทัศนคติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการศึกษาเกี่ยวกับการวัดทัศนคติมิตินี้เหล่านี้จะมีประโยชน์มาก

6.5 การเกิดทัศนคติ

ฟอสเตอร์ (นิสาร์ตัน ทองอุปการ. 2538 : 21-22 ; อ้างอิงจาก Foster.1952:119 *Psychology for Life Adjustment.*) ได้สรุปแนวความคิดเกี่ยวกับการเกิดทัศนคติว่าขึ้นอยู่กับปัจจัย 2 ประการ คือ

1. ประสบการณ์ที่บุคคลมีต่อ สิ่งของ บุคคล หรือ สถานการณ์ ก่อให้เกิดทัศนคติในตัวบุคคลจากการที่ได้พบเห็น ค้นเคย ทดลอง ซึ่งถือว่าเป็นประสบการณ์โดยตรง (Direct Experience) และการได้ยิน ได้ฟัง ได้เห็น หรือได้อ่าน แต่ไม่ได้ทดลองพบเห็นค้นเคยด้วยตนเอง ถือว่าเป็นประสบการณ์โดยอ้อม (Indirect Experience)

2. ค่านิยมและการตัดสินใจค่านิยม เนื่องจากแต่ละกลุ่มมีค่านิยม และการตัดสินใจค่านิยมแตกต่างกัน โดยขึ้นอยู่กับวัฒนธรรม ค่านิยม หรือมาตรฐานของกลุ่มที่บุคคลนั้นร่วมใช้ชีวิตอยู่

อัลพอร์ท (สุรศักดิ์ เอี่ยมเกิบ. 2541 : 14-15 ; อ้างอิงจาก Allport.1985 : 8 *Attitude : Handbook of Social Psychology Worcester.*) เสนอความคิดเห็นว่าทัศนคติเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ของบุคคล ทัศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งของคนเกิดขึ้นได้ ตามเงื่อนไข 4 ประการ คือ

1. กระบวนการเรียนรู้ที่ได้จากการเพิ่มพูนและบูรณาการของการตอบสนองแนวความคิดต่างๆ เช่น ทัศนคติ จากครอบครัว โรงเรียน ครู การเรียนการสอน และอื่นๆ

2. ประสบการณ์ส่วนตัวขึ้นอยู่กับความแตกต่างของบุคคล ซึ่งมีประสบการณ์ที่แตกต่างกันไป นอกจากประสบการณ์ของคนจะสะสมขึ้นเรื่อยๆ แล้วยังทำให้มีกระบวน (Pattern) เป็นของตัวเองด้วย ดังนั้นทัศนคติบางอย่างจึงเป็นเรื่องเฉพาะของแต่ละบุคคลแล้วแต่พัฒนาการและความเจริญเติบโตของคนๆ นั้น

3. การเลียนแบบ การถ่ายทอดทัศนคติของคนบางคน ได้มาจากการเลียนแบบ ทัศนคติของคนอื่นที่ตนพอใจ เช่น พ่อ-แม่ พี่น้อง และบุคคลอื่นๆ

4. อิทธิพลของกลุ่มสังคม คนย่อมมีทัศนคติคล้ายคลึงตามกลุ่มสังคมที่ตนอาศัยอยู่ตามสภาพแวดล้อม เช่น ทัศนคติต่อศาสนา สถาบันต่างๆ เป็นต้น

6.6 ทฤษฎีทัศนคติ

คัทซ์ สุนทรเสณี (2528 : 8-12) ทัศนคติไม่ได้เกิดโดยกำเนิดหรือพันธุกรรมแต่ทัศนคติเกิดขึ้นภายหลัง อาจเกิดจากการเรียนรู้ การเลียนแบบหรือเกิดจากการได้รับแรงเสริมก็ได้ ทฤษฎีทัศนคติมีมากมายหลายทฤษฎี ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ทฤษฎีใหญ่ๆ ได้คือ

1.ทฤษฎีวางเงื่อนไขและการใช้แรงเสริม (Conditioning and Reinforcement Theories)

เป็นทฤษฎีทัศนคติที่ใช้หลักการเรียนรู้ที่มีเงื่อนไขและแรงเสริม คือ จะให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีทฤษฎีที่ดีต่อสิ่งใดก็นำสิ่งนั้นมาเป็นเงื่อนไขหรือนำไปเกี่ยวโยง (Associate) กับอีกสิ่งหนึ่งที่ชอบ หรือสิ่งที่เขา มีทัศนคติที่ดีอยู่ก่อนแล้ว เขาจะเชื่อมโยงของสองสิ่งดังกล่าวและจะชอบในสิ่งที่เป็นเงื่อนไขนั้นด้วย

2.ทฤษฎีเครื่องล่อใจ (Incentive Theories)

สิ่งจูงใจต่างๆจะทำให้คนเรามีทัศนคติต่อสิ่งนั้นๆ ในทางใดทางหนึ่ง เช่น ผีน เป็นสิ่งจูงใจหรือเครื่องล่อใจอย่างหนึ่ง ทัศนคติของคนทั่วไปจะมีทัศนคติต่างจากพวกชาวเขาที่ปลูกผีน คนเราจะมีทัศนคติต่อสิ่งต่างๆ ในทางที่ดีต่อสิ่งที่เป็นประโยชน์ หรือสิ่งที่ทำให้เราเกิดความพอใจ ชาวเขาที่ปลูกผีนจะมีทัศนคติที่ดีต่อผีน เพราะว่าผีนทำให้พวกเขาได้รับประโยชน์มากมายจากการปลูกผีน คนเราจะมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งใดเราต้องเชื่อแล้วว่าสิ่งนั้นจะมีประโยชน์หรือสร้างความพอใจแก่เรา

3.ทฤษฎีการสอดคล้องของการเรียนรู้ (Cognitive Consistency Theories)

เป็นเรื่องเกี่ยวกับการคิดหรือการเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทำให้เกิดความความรู้หลายๆ ด้านหรือมีส่วนประกอบของการรู้ (Cognitive Element) หลายอย่าง รู้ในทางที่ดีหรือไม่ดี ถ้าเรารู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางที่ดีมากกว่าในทางที่ไม่ดีก็จะเกิดความสอดคล้องของการเรียนรู้ขึ้น ทำให้เราเกิดทัศนคติที่ดีในสิ่งนั้นหรือถ้าเรารู้ในทางที่ไม่ดีมากกว่าในทางที่ดีก็จะเกิดความไม่สอดคล้องของการเรียนรู้ ทำให้เรามีทัศนคติที่ไม่ดีหรือไม่ชอบสิ่งนั้น และเมื่อเรารู้สิ่งหนึ่งสิ่งใดในทางที่ดีและไม่ดีพอๆกัน จะทำให้เราเกิดความขัดแย้งของการเรียนรู้เรียกว่าเกิดความไม่สอดคล้องของการเรียนรู้ (Cognitive Dissonance) ดังนั้นเราจะต้องรู้ในทางที่ดีมากกว่าที่ไม่ดี เราจึงมีเจตคติในทางที่ดีมากกว่า

ณัฐดี วิจิตรธรรม (2539 : 3 – 4) กล่าวในเรื่องของการทำความเข้าใจพฤติกรรม และอธิบายพฤติกรรมนั้นได้มีทฤษฎีทางจิตวิทยา ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า แนวโน้มหรือทัศนคติในการประกอบพฤติกรรมสามารถที่จะลดลง ถ้าบุคคลนั้นมีความเชื่อที่ถูกต้อง และก็นำไปสู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์ ทฤษฎีดังกล่าวคือ ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (The Theory of Reasoned Action) ของฟิชเบิน และ ไอเซน (Fishbein and Ajzen) ซึ่งกล่าวว่าทัศนคติมีความเกี่ยวข้องกับ ความเชื่อ(Beliefs) และความเชื่อที่เป็นรากฐานของทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรม เรียกว่า ความเชื่อ

เกี่ยวกับผลของการกระทำ (Behavioral Belief) โดยทั่วไปบุคคลที่เชื่อว่า หากกระทำพฤติกรรมอย่างหนึ่งจะนำไปสู่ผลการกระทำอันหนึ่งที่ออกมาซึ่งถ้าผลการกระทำอันนั้นเป็นสิ่งที่ดีก็จะมีทัศนคติที่ดีต่อการกระทำพฤติกรรมนั้น ในขณะที่บุคคลซึ่งเชื่อว่าการกระทำพฤติกรรมอย่างหนึ่ง จะนำไปสู่ผลการกระทำอันนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ดีก็จะมีทัศนคติไม่ดีต่อการกระทำพฤติกรรมนั้น (ณัฐดี วิจิตรธรรม. 2539 : 4 ; อ้างอิงจาก Fishbein and Ajzen. 1975 : 181) ดังนั้นความเชื่อจึงเป็นข้อมูลพื้นฐานของทัศนคติต่อพฤติกรรมโดยสะท้อนให้เห็นเหตุผลที่ทำให้บุคคลมีทัศนคติที่แตกต่างกันในทิศทางที่แตกต่างกัน (ณัฐดี วิจิตรธรรม. 2539 : 4 ; อ้างอิงจาก Ajzen and Fishbein. 1980 : 72)

6.7 ทัศนคติเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส

วรัญญู กุลดิลก (2541 : 55-56) ทัศนคติเป็นความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ทัศนคติในเรื่องเพศจึง หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ ของบุคคลในเรื่องเพศ ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการเลี้ยงดูของครอบครัว การอบรม การสั่งสอน ตลอดจนการเลียนแบบจากการกระทำต่อกัน ตั้งแต่วัยเด็กจะมีส่วนช่วยให้พฤติกรรมนั้นสมบูรณ์ขึ้นได้ เพราะการปรับตัวของมนุษย์ได้ดีในช่วงระยะเวลาต่างของวัยมีความต่อเนื่องกัน บุคคลมีความสามารถปรับตัวได้ดีในช่วงระยะเวลาต่าง ๆ ของวัยมักจะเป็นผลมาจากการมีชีวิตที่ดี หรือมีประสบการณ์ที่ดีในวัยเด็ก การปรับตัวในเรื่องเพศก็เช่นกันจะเป็นไปตามระยะต่างๆตามลำดับของช่วงชีวิต ทัศนคติ ค่านิยมต่าง ๆ ที่ถูกปลูกฝังมาตั้งแต่เด็กนั้นก็เปลี่ยนแปลงไป เมื่อระยะเวลาผ่านไปเนื่องจากบุคคลมีการเรียนรู้ มีประสบการณ์เพิ่มขึ้น ทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ ชนิดใดที่คิดว่าเป็นสิ่งที่ดีงามก็ควรเก็บเอาไว้ ส่วนทัศนคติที่ไม่เข้ากับสภาพแวดล้อมและสังคมก็ควรยกเลิกหรือปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไป

ถึงอย่างไรมันก็คงจะไม่มีทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งที่สามารถอธิบายพฤติกรรมที่สลับซับซ้อนเกี่ยวกับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ได้ครอบคลุมทุกกลุ่มบุคคล ตามแนวคิดของแพกซ์แมน และ ชัคเคอร์แมน (Paxman and Auckerman. 1987 : 30 – 31) ได้กล่าวว่า พฤติกรรมเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นแบบดั้งเดิมนั้นถูกกำหนดโดย ศีลธรรม และค่านิยมของสังคม ในขณะที่เดียวกันปัจจัยทางชีวภาพ และเศรษฐกิจสังคม ได้มีส่วนเปลี่ยนแปลงจริยธรรม ค่านิยมระบบสื่อสารมวลชน รวมถึงกลไกการควบคุมทางสังคมด้วย จะเห็นได้ว่าแนวคิดนี้ให้ความสำคัญแก่สภาพแวดล้อมทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของสมาชิกในสังคม โดยเฉพาะในเรื่อง จริยธรรม และค่านิยม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดอื่นๆ เกี่ยวกับค่านิยมในเรื่องเพศ ซึ่งกล่าวว่า การที่บุคคลจะมีพฤติกรรมทางเพศอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับการศึกษาชื่อเสียงของตนเอง จากการเชื่อฟังคำสั่งสอนตามประเพณีเกี่ยวกับเรื่องเพศ ตลอดจนการยอมรับปทัสถานทางสังคมที่บุคคลนั้นอาศัยอยู่

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูกับทัศนคติการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของวัยรุ่น

ทัศนคติการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของวัยรุ่นหากจะกล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผล คงจะมีตัวแปรหลายตัวที่เป็นสาเหตุที่ส่งผลต่อเรื่องนี้ และในการศึกษาคั้งนี้การอบรมเลี้ยงดูก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่เป็นต้นเหตุที่สำคัญที่เราไม่ควรจะมองข้าม เพราะเป็นต้นเหตุที่จะทำให้เด็กแต่ละคนมีความรู้ ทัศนคติ ความเชื่อ และประเพณีที่ได้รับจากคนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่งซึ่งการเรียนรู้ และการลอกเลียนแบบนี้จะมีผลต่อบุคลิกภาพ และพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไป ดังที่แลนดิส (Landis. 1952 : 160) ได้กล่าวถึงลักษณะและผลของการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และแบบเข้มงวดกวดขัน สรุปได้ว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยเป็นวิธีการที่ต้งอยู่บนรากฐานสัมพันธภาพที่ดีทั้งการให้และรับ มีความเข้าใจต่อกันและมีความยุติธรรมคือการที่พ่อแม่ลดการควบคุมบังคับลงแล้วค่อยๆ เพิ่มความรู้สึกเสมอภาคและความเข้าใจเด็กมากขึ้นเมื่อเด็กเริ่มโตเป็นวัยรุ่น การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะเป็นจะค่อยๆ สร้างพัฒนาการของเด็ก เมื่อโตเป็นวัยรุ่นเขาจึงพร้อมที่จะเป็นตัวของตัวเอง ซึ่งโรเจอร์ (Rogers. 1962 : 325) ได้กล่าวว่า เด็กพวกนี้จะได้เรียนรู้ทักษะและทัศนคติที่จำเป็นสำหรับการมีชีวิตที่ดี เด็กวัยรุ่นจะยอมรับในกฎระเบียบที่จำเป็น และเฮอรัลด์ (เกษร จัจุมปัน. 2532 : 37-38 ; อ้างอิงจาก Hurlock. 1955 : 433-435 *Adolescent Development.*) กล่าวว่าเมื่อเวลาเขามีปัญหา ก็อยากจะเข้าไปปรึกษาหารือกับพ่อแม่ ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน แลนดิส (Landis. 1952 : 160) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูวิธีนี้นักจะสิ้นสุดลงเมื่อเด็กโตถึงช่วงวัยรุ่น มีหลายกรณีที่รูปแบบนี้จะสิ้นสุดลงเมื่อมีการต่อสู้กันระหว่างพ่อแม่และเด็กซึ่งเป็นสาเหตุให้เด็กถูกล้อออกหรือหนีออกจากบ้านแทนการยอมจำนน ซึ่งการเลี้ยงดูแบบนี้จะทำลายพัฒนาการของเด็ก ทำลายพลังในการตัดสินใจทางด้านศีลธรรม (Moral decision) ของเด็ก สอดคล้องกับดวงกมล เวชยรรยงรัตน์ (2526 : 552 – 555) ที่ได้สรุปว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด จะทำให้เกิดลักษณะพฤติกรรมของเด็กที่ได้รับการอบรมแบบนี้แสดงออกได้ในสองลักษณะคือ มีความหวาดกลัว ไม่กล้าตัดสินใจ และอีกประเภทคือ กล้าตัดสินใจอย่างบ้าบิ่น พวกนี้จะไม่สนใจระเบียบวินัยเลย โดยจะใช้ตนเองเป็นหลัก กระทำตามที่ตนเองชอบ เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้มักเป็นเด็กที่เข้าสู่วัยรุ่นด้วยแรงดันผู้ใหญ่ค่อนข้างแรง ซึ่งเกิดพฤติกรรมเป็นปัญหาต่อสังคม เช่น หนีโรงเรียน ใช้จ่ายเสพติด สำนอนหรือวุ่นวายเกินวัยทางเพศและอื่นๆ แบบที่ไทยเราเรียกว่า “ใจแตก” ส่วนการอบรมในลักษณะสุดท้ายที่ทางผู้วิจัยทำการศึกษาคั้งนี้คือการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย วอลเบิร์ก (อรัทัย ชื่นมณุษย์. 2518 : 44 – 45 ; อ้างอิงจาก Wolberg. N.d. : unpagged) ได้ศึกษาลักษณะและผลพบว่า เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย เด็กจะรู้สึกว่าคุณพ่อคุณแม่ทอดทิ้ง ไม่ได้รับความรัก ไม่เป็นที่ยอมรับของพ่อแม่ ผลที่ได้คือ เด็กจะสร้างนิสัยและทัศนคติที่ต่อต้านคนอื่น ไม่ต้องการทำอะไรตามกฎเกณฑ์ ชอบเขตและตามข้อจำกัดที่วางไว้ มีความวุ่นวายทางอารมณ์สูงแล้วแสดงออกในลักษณะการตอบโต้ความกดดันหรือต่อต้านการบีบคั้นรอบตัวที่ตนกำลังเผชิญ

อยู่ นอกจากนี้อาจจะมีลักษณะชัดเจน ดีอรั้นที่แฝงๆ เช่น การโกหก ลักขโมย ล้อส่อนหรือการกระทำผิดต่างๆ จากผลพวงของการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องกับการที่เด็กวัยรุ่นที่เติบโตมาจะมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสต่างกันได้ ซึ่งการถือว่าการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสเป็นพฤติกรรมที่เสียหายหรือไม่นั้นก็ขึ้นอยู่กับหลายอย่าง เช่น การยอมรับของสังคม คือ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสบางสังคมถือว่าเป็นเรื่องที่ไม่เสียหาย ในขณะที่บางสังคมให้ความสำคัญกับพรหมจรรย์ของหญิงสาวไว้มาก ถึงแม้สังคมไทยจะเปิดรับสิ่งต่างๆ และก้าวตามประเทศโลกตะวันตกในหลายสิ่งหลายอย่างนั้น แต่ส่วนใหญ่ในสังคมเราก็มองให้ความสำคัญกับเรื่องพรหมจรรย์ มองเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของวัยรุ่นเป็นเรื่องที่ไม่สมควรกระทำ ในที่นี้ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา กับทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสในวัยรุ่นนั้นในประเทศไทย ผู้ทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ยังพบไม่มากนักและเป็นการศึกษาในลักษณะการอบรมเลี้ยงดูแบบสอนเพศศึกษามากกว่าที่จะศึกษาในเชิงการอบรมเลี้ยงดูแบบทั่วไป แต่ผู้วิจัยพยายามเชื่อมโยงตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กัน สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเสนอดังต่อไปนี้

7.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยกับทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อน

* การสมรสของวัยรุ่น

บาร์ช (Bahr. 1989) วิจัยพบว่าวัยรุ่นอายุ 15-16ปี ที่มีการสนทนากับบิดา มารดา ในเรื่องเพศ ผลพบว่าวัยรุ่นจะมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสในระดับต่ำ ฉะนั้นผู้วิจัยมองว่าวัยรุ่นที่มีการสนทนากับบิดา มารดาก็เป็นส่วนหนึ่งของการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยที่สมาชิกในครอบครัวมีการพูดคุยยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

ไรส์ (ระพีพรรณ ภูผกาพันธ์พงษ์. 2540 : 48; อ้างอิงจาก Reiss and Miller.1979: 62,89) มองว่าบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อน้องในครอบครัวจะมีแนวโน้มที่จะได้รับการอบรมเรื่องค่านิยมที่เกี่ยวกับเรื่องเพศจากพ่อแม่พอๆกับได้รับการอบรมเรื่องอื่นๆเพราะบุคคลนั้นจะได้ติดต่อกับพ่อแม่อย่างใกล้ชิดโดยเป็นการติดต่อผ่านงานบ้านหรือความรับผิดชอบของครอบครัว และความผูกพันกับพ่อแม่ที่เกิดจากความรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัวนอกจากมีผลต่อค่านิยมแบบอนุรักษ์นิยม (Conservative) แล้ว จากศึกษายังพบว่า บุคคลที่เป็นพี่นิยมนำมีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนการสมรสต่ำกว่าบุคคลที่เป็นน้อง ซึ่งมองว่าบุคคลที่เป็นพี่ได้รับการสั่งสอนอบรมให้มีลักษณะรับผิดชอบต่อเรื่องต่างๆมากกว่าน้อง (ระพีพรรณ ภูผกาพันธ์พงษ์. 2540 : 48 ; อ้างอิงจาก Reiss.1967) ดังที่ มุสเซน และคนอื่น ๆ (Mussen and other.1969:627) ได้กล่าวถึง ความรับผิดชอบและการเป็นตัวของตัวเอง ซึ่งคุณลักษณะนี้เกี่ยวข้องกับสุขนิสัย เพราะเป็นรากฐานของสุขนิสัยโดยมุสเซน ได้ให้หลักว่า ความรู้สึกรับผิดชอบและการเป็นตัวของตัวเองขึ้นอยู่กับ การอบรมเลี้ยงดู ของบิดามารดา กล่าวคือ บิดามารดาที่เสริมสร้างความเป็นตัวของตัวเองให้ลูกมากขึ้นตามอายุ แต่ขณะเดียวกันก็ยังให้ความสนใจเกี่ยว

กับการตัดสินใจของบุตรอยู่ และปกครองบุตรด้วยเหตุผลจะสามารถปลูกฝังทั้งในด้านความรับผิดชอบ การพึ่งตนเอง หรือการดูแลตนเองให้บังเกิดขึ้นกับบุตรได้สำเร็จดงาม ฮอฟแมน (Hoffman. 1970) ศึกษาพบว่าการศึกษาที่บิดาฝึกวินัยโดยให้เหตุผล ทำให้เด็กมีวินัยสูงกว่าการใช้อำนาจและการยับยั้งความรัก นอกจากนี้การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยเป็นการอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาให้เสรีภาพแก่บุตร ให้บุตรทำสิ่งต่างๆด้วยตนเองให้บุตรมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบกิจการต่างๆ ภายในบ้าน สามารถแสดงความคิดเห็นเรื่องต่างๆ ภายในบ้าน แสดงให้เห็นถึงการยอมรับบุตร ซึ่งทำให้บุตรมีความมั่นใจในตนเอง มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย มีความร่วมมือ ได้รับการยอมรับจากเพื่อนและมีพฤติกรรมทางบวก ฉะนั้นการที่วัยรุ่นจะมีลักษณะความรับผิดชอบต่อตนเองหรือต่อครอบครัวนั้น เป็นผลมาจากการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อทัศนคติการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส

นิศารัตน์ ทองอุปการ (2538: 89) ศึกษารูปแบบการสื่อสารในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อเรื่องเพศ โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบการสื่อสารแบบเปิด ลักษณะครอบครัวแบบนี้จะให้สิทธิและความเสมอภาคแก่บุตรหลาน เปิดโอกาสให้มีความคิดเห็น ซึ่งเป็นลักษณะครอบครัวประชาธิปไตย ผลการศึกษาพบว่าลักษณะรูปแบบการสื่อสารแบบเปิดส่วนใหญ่จะมีทัศนคติเชิงบวก คือมีความเข้าใจต่อเรื่องเพศ การที่วัยรุ่นมีทัศนคติที่ดีต่อเรื่องเพศ ย่อมช่วยให้พวกเขาเข้าใจตนเอง แสดงบทบาททางเพศได้อย่างเหมาะสม ปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่นได้ง่าย สามารถตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต การเลือกคู่ครอง และการมีครอบครัวได้อย่างดี รวมทั้งยังเป็นวิถีทางหนึ่งที่จะช่วยลดปัญหาทางเพศ โดยเป็นเครื่องปลูกฝังความรับผิดชอบในการแสดงออกเกี่ยวกับเรื่องเพศ

จากเอกสารที่ศึกษาพบว่าเด็กที่ถูกอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เด็กที่ได้รับการรักความอบอุ่นจากพ่อแม่ เด็กพวกนี้ จะได้รับการอธิบายเหตุผลในเรื่องต่างๆ ให้เข้าใจ เด็กมีอิสระในการเรียนรู้และทำตามความต้องการภายใต้การดูแลจากพ่อแม่ ทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกมีคุณค่าในตัวเอง จะมีสติยับยั้งชั่งใจกว่า เด็กจะยอมรับกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่สมาชิกในครอบครัวร่วมกันออกความคิดเห็น ซึ่งเด็กจะทำในสิ่งที่สมาชิกในครอบครัวยอมรับซึ่งกันและกัน เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยเด็กเหล่านี้จะมีความเป็นตัวของตัวเอง ให้ความร่วมมือกับผู้อื่น มีความอดทนในการทำงาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีลักษณะมุ่งมั่นอนาคต และมีเหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับสูง (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์, 2520 : 28-34) สามารถปรับตัวได้ดีกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่บิดามารดาปกครองแบบเข้มงวด (Landis. 1954 : 105 –106) ดังที่ สุพร เกิดสว่าง นายกสมาคมอนามัยเจริญพันธ์ และพัฒนาคุณภาพชีวิตแห่งประเทศไทย กล่าวถึงการสร้างภูมิคุ้มกันให้เด็ก คือ มั่นขึ้นกับการเลี้ยงดูด้วย เด็กที่ได้รับการรักความอบอุ่นจากพ่อแม่ เด็กพวกนี้ จะมีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกมีคุณค่าในตัวเอง จะมีสติยับยั้งชั่งใจกว่า เด็กจะต้องทนต่อความต้องการของตนเองในสิ่งที่อาจจะไม่สมควรอะไรต่าง ๆ นั้น เด็กที่ขาดความรักความอบอุ่น ซึ่งเด็กกลุ่มหลังนี้จะอดทนต่อ

สิ่งเข้ายวนต่าง ๆ ได้ไม่ดี" (นิตยสารแม่และเด็ก. 2540) ฉะนั้นผู้วิจัยคาดว่ากรอบมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยแตกต่างกันจะทำให้เด็กวัยรุ่นมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสแตกต่างกัน จึงนำไปสู่สมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ คือ วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยต่ำจะมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยสูง

7.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันกับทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของวัยรุ่น

ไรส์ (พะเยาร์ ละกะเต็บ. 2538 : 17 ; อ้างอิงจาก Reiss. 1967) บุคคลที่ขาดความอิสระที่เกิดจากการควบคุมของบิดามารดานั้นน่าจะมีแนวโน้มที่จะยอมรับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสต่ำ เนื่องจากการเข้มงวดต่อกิจกรรมต่างๆ ของบุตร อาทิ การคบเพื่อน หรือการนัดเที่ยวลักษณะดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันที่พ่อแม่ปฏิบัติอย่างเข้มงวดจนเด็กขาดอิสระ เด็กจะมีความรู้สึกกว่าตนเองไม่ได้รับอิสระเท่าที่ควร เด็กไม่มีความเป็นตัวของตัวเองและรู้สึกกว่าตนเองนั้นเป็นเด็กอยู่เสมอ

ใจทิพย์ พวงทอง (2540) การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาควบคุมอย่างเข้มงวดทั้งพฤติกรรม ความคิด ทัศนคติ และความรู้สึกของเด็กโดยบิดามารดาจะออกคำสั่ง หรือตั้งกฎเกณฑ์ให้ปฏิบัติเสมอ ถ้าไม่ปฏิบัติตามจะถูกลงโทษ ดังนั้นถ้าหากบิดามารดาควบคุมพฤติกรรมทางเพศมาก เด็กจะมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์เป็นไปในทางไม่เห็นด้วย สอดคล้องกับสุรศักดิ์ เอื้อมเก็บ (2541:98) ศึกษาทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสกับบุคคลที่คาดหวังว่าจะสมรสด้วยของนักศึกษามหาวิทยาลัยพบว่ามีความสัมพันธ์เชิงลบกับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมพฤติกรรมทางเพศของลูกอย่างมีนัยสำคัญ การที่บิดามารดาอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมพฤติกรรมทางเพศมาก บุตรไม่มีโอกาสหรือมีโอกาสในการมีเพศสัมพันธ์น้อย ทำให้บุตรมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสเป็นไปในทางไม่เห็นด้วย

นิสาร์ตัน ทองอุปการ (2538: 87-89) ศึกษารูปแบบการสื่อสารในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อเรื่องเพศ ในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อเรื่องเพศโดยกลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบการสื่อสารแบบปิดนี้บิดามารดาหรือผู้ปกครองจะมีอำนาจสิทธิ์ขาดเต็มที่ กฎระเบียบในครอบครัวจะเข้มงวดตามตัว การเปิดรับสื่อต่างๆ ก็จะมีการควบคุมเป็นลักษณะของครอบครัวอัตตาธิปไตย พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปิดส่วนใหญ่จะมีทัศนคติต่อเรื่องเพศเป็นกลาง กล่าวได้ว่า แม้กลุ่มตัวอย่างจะไม่มีทัศนคติเชิงลบต่อเรื่องเพศ แต่ส่วนใหญ่ยังขาดความเข้าใจที่ถูกต้องต่อเรื่องเพศทัศนคติจึงเป็นกลางมากกว่า เนื่องจากการสื่อสารรูปแบบนี้ นอกจากจะมีควบคุมการเปิดรับข่าวสารแล้ว บุตรหลานต้องทำหน้าที่ผู้ตามและผู้ฟังที่ดี ต้องเชื่อฟังคำสอน

ของผู้ปกครอง ดังนั้น สมาชิกในครอบครัวจึงมีขอบเขตทางความคิดต้องอยู่ในกรอบของกฎระเบียบจากผู้ปกครอง

พิมพ์พรรณ ศิลปสุวรรณ (2536 : 97) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลพฤติกรรมเพศสัมพันธ์ของคณานสดรวิทย์รุ่นในโรงงานอุตสาหกรรม เขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งพบว่า วัยรุ่นที่มีการเชื่อฟัง คำอบรมสั่งสอนมากมีระดับพฤติกรรมเพศสัมพันธ์ต่ำสุดในขณะเดียวกัน วัยรุ่นที่มีการเชื่อฟัง คำอบรมสั่งสอนน้อยมีระดับพฤติกรรมเพศสัมพันธ์สูงสุด

การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน นั้นเป็นลักษณะที่บิดามารดาเข้มงวดมากเกินไป ควบคุมทั้งพฤติกรรม ความคิด ทัศนคติ และความรู้สึกของเด็ก โดยที่บิดา มารดา จะออกคำสั่ง หรือตั้งกฎเกณฑ์ให้ปฏิบัติเสมอ ถ้าไม่ปฏิบัติจะถูกลงโทษ ซึ่งการอบรมลักษณะนี้จะส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการทางจริยธรรมต่ำ (Morrison.1990 : 343 ; citing Maccoby and Martin. 1983) การที่เด็กมีจริยธรรมต่ำจะทำให้มีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสในทางบวก เด็กเหล่านี้มักลงโทษตนเอง และหนีห่างจากสังคม (Faw and Belkin. 1989 : 387) ทำให้เด็กเหล่านี้มักจะขาดเหตุผลขาดผล จึงมักจะทำอะไรโดยขาดการไตร่ตรอง อดทนต่อสิ่งเย้ายวนต่าง ๆ ได้ไม่ดี และเมื่อพิจารณาอีกแง่หนึ่งการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันจะทำให้เด็กวัยรุ่นขาดอิสระที่เกิดจากการควบคุมของบิดามารดา เนื่องจากการเข้มงวดต่องิจกรรมต่างๆของบุตร บิดามารดาจะควบคุมพฤติกรรม ความคิด ทัศนคติ และความรู้สึกของเด็กโดยบิดามารดาจะออกคำสั่ง หรือตั้งกฎเกณฑ์ให้ปฏิบัติเสมอ ถ้าไม่ปฏิบัติตามจะถูกลงโทษ พบว่าจะมีแนวโน้มที่จะยอมรับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสต่ำ จากเอกสารงานวิจัยพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันแตกต่างกันจะทำให้เด็กวัยรุ่นจะนำไปสู่การมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสแตกต่างกัน แต่ผลที่ได้ก็ไม่ใช่ไปในแนวทางเดียวกัน ฉะนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ คือ วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันต่ำจะมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันสูง

7.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยกับทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของวัยรุ่น

อัญชลี คติอนุรักษ์ (ปาริฉัตต์ ครอบงำ. 2535 ; อ้างอิงจาก อัญชลี คติอนุรักษ์. 2539 : 17) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมทางเพศและทัศนคติของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส พบว่านักศึกษาที่ปรึกษาปัญหาส่วนตัวกับเพื่อนมีเพศสัมพันธ์มากกว่า นักศึกษาที่ปรึกษาปัญหาส่วนตัวกับบิดามารดาหรือญาติพี่น้อง หากเด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย บิดามารดาของเด็กกลุ่มนี้จะไม่เอาใจใส่ ไม่สนใจบุตร ฉะนั้นเมื่อเด็กกลุ่มนี้จะปรึกษาปัญหาส่วนตัวก็จะไม่ได้ปรึกษากับบิดามารดา ดังที่เฮอร์ลอร์ค (Hurlock.1974:90) กล่าวว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูลักษณะนี้จะเรียนรู้โดยการลองผิดลอง

ถูกด้วยตนเองมากกว่าการได้รับคำแนะนำของบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดู เด็กวัยรุ่นจึงมีแนวโน้มไปปรึกษาปัญหาส่วนตัวกับเพื่อนมากกว่าที่จะเป็นบิดามารดา

ไรส์ (พะเยาร์ ละกะเต็บ. 2538 : 17 ; อ้างอิงจาก Reiss. 1967) มองว่ายิ่งบุคคลมีอิสระจากการควบคุมดูแลของผู้ใหญ่อาทิ บิดามารดามากเท่าใดแล้ว โอกาสในทางกายภาพที่เข้าสู่การมีพฤติกรรมทางเพศก่อนการสมรสจะเพิ่มขึ้น และมีการยอมรับเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสมากด้วย การมีอิสระจากการควบคุมดูแลหากพิจารณาลักษณะการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมากเด็กวัยรุ่นก็จะมีอิสระมากตาม ฉะนั้นเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูลักษณะนี้มากจึงมีโอกาสยอมรับเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสมากขึ้น

ใจทิพย์ พวงทอง (สุรศักดิ์ เอื้อมเก็บ. 2541 :98 ; อ้างอิงจากใจทิพย์ พวงทอง. : 2540) พบว่า เด็กวัยรุ่นที่บิดา มารดาควบคุมพฤติกรรมทางเพศน้อย เด็กวัยรุ่นจะมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์เป็นไปในทางเห็นด้วย สอดคล้องกับ สุรศักดิ์ เอื้อมเก็บ (2541:98) ที่ศึกษาทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสกับบุคคลที่คาดหวังจะสมรสด้วยของมหาวิทยาลัย พบว่าบิดามารดาอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมพฤติกรรมทางเพศน้อย บุตรไม่ถูกควบคุมพฤติกรรมทางเพศ จึงมีโอกาสมีเพศสัมพันธ์มากขึ้น ทำให้บุตรมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสเป็นไปในทางเห็นด้วย ซึ่งหากพิจารณาการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยแล้วพบว่าบิดามารดาจะไม่สนใจที่จะอบรมสั่งสอนบุตรปล่อยให้บุตรทำตามอำเภอใจ โดยไม่แนะแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสมให้ (ใจทิพย์ พวงทอง. 2540 : 21 ; อ้างอิงจาก วราภรณ์ รักวิจัย. 2529 : 9-14) บิดามารดาที่มีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมากก็น่าจะมีการควบคุมพฤติกรรมทางเพศน้อย

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนึก (2520 :27) กล่าวถึงการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ซึ่งเป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบรักน้อยและควบคุมน้อย ทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามากมาย ซึ่งเป็นเด็กที่ไม่สามารถควบคุมความประพฤติของตนเองได้ เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้จะมีลักษณะรับผิดชอบต่ำ ขาดความมีระเบียบแบบแผน มีลักษณะมุงอนาคดต่ำ และมีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ สุรศักดิ์ เอื้อมเก็บ(2541 : 58) หากวัยรุ่นมีลักษณะมุงอนาคดต่ำ และมีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำนั้น จะไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมของการอดได้รอได้ในสถานการณ์ต่างๆ จะปฏิบัติตนไม่ค่อยเหมาะสมกับกาลเทศะ ไม่ต้องการทำอะไรตามกฎเกณฑ์ขอบเขตและตามข้อจำกัดที่วางไว้ จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการเป็นบุคคลที่มีลักษณะมุงอนาคดต่ำ และมีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ อาจจะเป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลมีการกระทำที่ไม่เหมาะสม ไม่ต้องการทำตามกฎเกณฑ์และละเมิดบรรทัดฐานของสังคมที่วางไว้ ซึ่ง พะเยาร์ ละกะเต็บ(2538 : 17) มองว่าการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสในสายตาของผู้ใหญ่มากแล้วก็ถือว่าเป็นการละเมิดบรรทัดฐานของสังคม

วิทยา นาควัชระ (นิตยสารดิฉัน. 2542) จากคอลัมภ์มองชีวิตเรื่องนักศึกษาชายตัว ซึ่งจากการสัมภาษณ์ก็พบว่าเกิดจากการที่เสียตัวกับแฟนมาก่อนแล้ว สาเหตุหนึ่งก็เป็นเพราะ การ

มีจิตได้สำนึกที่รู้ว่าตัวเองต่ำต้อยอยู่แล้ว ซึ่งมาจากการเลี้ยงดูที่ไม่ได้รับการยกย่องอย่างเหมาะสมจากสังคม แวดล้อมในครอบครัว ที่มุ่งเข้าหาการจับผิดกันทำให้คนรู้สึกต่ำต้อย โอกาสจะได้ดีหรือทำดีก็ยาก เป็นการสะสมความรู้สึกผิดหรือไม่ดีเอาไว้ในตัวมากขึ้น พร้อมทั้งจะทำความผิดหรือสิ่งที่ไม่เหมาะสมได้ง่ายขึ้น ฉะนั้นการขายบริการทางเพศก็ไม่น่าจะเสียหายอะไร ซึ่งเด็กที่ถูกเลี้ยงดูมาแบบปล่อยปละละเลย เด็กจะมีความรู้สึกว่าเขาไม่ปลอดภัยทางอารมณ์ รู้สึกว่าตนเองไร้ค่า มีปมด้อย (เกษร จีจุมปัน. 2532)

จากเอกสารและงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้รวบรวมมาพอจะกล่าวได้ว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย จะทำให้เด็กอยากได้รับความสนใจจากคนอื่น ๆ ตลอดเวลา อยากได้ความรู้สึกเป็นเจ้าของซึ่งกันและกัน รู้สึกว่าตนเองมีค่าเป็นที่ต้องการของอีกฝ่ายหนึ่ง ไม่ต้องการทำอะไรตามกฎหมายเกณฑ์ขอบเขตและตามข้อจำกัดที่วางไว้ มีความวุ่นวายทางอารมณ์สูงแล้วจะแสดงออกในลักษณะตอบโต้ความกดดันหรือต่อต้านการบีบคั้นรอบตัวที่ตนเผชิญอยู่ นอกจากนี้ อาจจะมีลักษณะขัดขึ้น คือวันที่แผลงๆ อาจจะทำให้เกิดการกระทำผิดต่างๆ รวมถึงการล่าสำน มีลักษณะรับผิดชอบต่ำ ขาดความมีระเบียบแบบแผน มีลักษณะมุ่งอนาคต มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ และมีแนวโน้มที่จะไม่บรรลุนิติภาวะและควบคุมตนเองได้น้อย (จิตทิพย์ พวงทอง.2540 : 42;อ้างอิงจาก Papalia and Olds.1993:354; citing Baumrind.1971, Baumrind Black.1967) ซึ่งเกียรติวรรณ อมาตยกุล ผู้อำนวยการโรงเรียนอมาตยกุล กล่าวถึงปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ในกลุ่มวัยรุ่นว่า เด็กที่มีปัญหาคือเด็กที่ขาดการสัมผัสด้วยความรักตั้งแต่ยังเล็กจากพ่อแม่ ทำให้รู้สึกว่าตัวเองขาดความอบอุ่น และพยายามหาคนอื่นที่จะมากอดมาสัมผัสแทนพ่อแม่ และ วจินันท์ โลहितสุข นักจิตวิทยา อาจารย์ประจำภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล กล่าวว่าที่ผ่านมามีงานวิจัยพบว่า วัยรุ่นมีโอกาสมีเพศสัมพันธ์สูงในช่วงเวลา 15.00-19.00 น. เนื่องจากเป็นช่วงที่เลิกเรียนแล้ว ไม่มีคนอยู่บ้าน มีโอกาสใกล้ชิดกันสองต่อสอง ซึ่งความคิดเรื่องเพศระหว่างหญิงและชายแตกต่างกัน โดยชายมักคิดอยากมีความสัมพันธ์กับฝ่ายหญิง เพราะอิทธิพลของฮอร์โมนเพศชาย ขณะที่ฝ่ายหญิงคิดถึงความรัก ความอบอุ่น ความผูกพันจึงยินยอมมีความสัมพันธ์ด้วย (นสพ.มติชนรายวัน วันพุธที่ 22 กค. 2541) มุสเซน และคนอื่นๆ (Mussen and other.1969:627) ได้กล่าวถึง บิดามารดากลุ่มนี้ที่ปล่อยลูกตามสบายทุกอย่าง บิดามารดาประเภทนี้จะไม่สามารถปลูกฝังให้บุตร ให้มีความรับผิดชอบและเป็นตัวของตัวเองได้เลย สรุปจากผลการวิจัยจึงนำไปสู่สมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ คือ วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยสูงจะมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

8. ตัวแปรชีวสังคมกับทัศนคติการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของวัยรุ่น

8.1 เพศกับทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของวัยรุ่น

โรบินสัน คิงส์และบอลสวีก(1972:191-192)ในปี 1965 นักศึกษาชาย 33% และนักศึกษาหญิงมี 70 % เชื่อว่าการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสผิดศีลธรรมจรรยา ส่วนปี 1970 นักศึกษาชาย 14% และนักศึกษาหญิงมี 34 %เชื่อว่าการมีเพศสัมพันธ์ต่อการสมรสขัดต่อศีลธรรมจรรยา

ขนิษฐา โพชนุกูล (2522 :123) ศึกษาทัศนคติของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยต่อการเลือกคู่ครองการวางแผนครอบครัว พบว่านักศึกษาหญิงร้อยละ 31.9 มีทัศนคติการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสว่า พฤติกรรมดังกล่าวเป็นเรื่องไม่เสียหาย ส่วนนักศึกษาชายร้อยละ 59.42 ที่เห็นว่าไม่ใช่เรื่องเสียหาย และ ศึกษาพบว่านักเรียนชายร้อยละ 54.55 เห็นว่าการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสเป็นเรื่องน่าลอง

จริยา พงศ์วิวัฒน์(2526 :22) ศึกษาทัศนคติและความต้องการของนักศึกษาปีที่ 1 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พบว่านิสิตชายมีแนวโน้มเห็นด้วยกับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสมากกว่านิสิตหญิง

พรทิพย์ วงศ์เพชรสง่า(2528 :120-121) ศึกษาการยินยอมให้มีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของนักศึกษามหาวิทยาลัย พบตัวแปรเพศมีความสัมพันธ์ต่อการยินยอม โดยที่เพศชายมีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสอย่างมีนัยสำคัญ

ระวีวรรณ วุฒิประสิทธิ์ (ปาริฉัตต์ ครองจันทร์. 2539 : 12; อ้างอิงจากระวีวรรณ วุฒิประสิทธิ์. 2526 ความรู้ ทัศนคติ และประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร.) ได้ศึกษาพบว่า ร้อยละ 50 ของนักเรียนชายเคยมีเพศสัมพันธ์ โดยมีเพศสัมพันธ์กับหญิงบริการทางเพศร้อยละ 69 ส่วนนักเรียนหญิงเคยมีเพศสัมพันธ์ร้อยละ 2

พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติและคณะ (ปาริฉัตต์ ครองจันทร์. 2539 : 13 ; อ้างอิงจาก พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติและคณะ. 2532 รายงานวิจัยเยาวชนไทย 2531.) พบว่า เยาวชนอายุระหว่าง 15 -24 ปี ที่ทำการศึกษา ตอบว่ามีคนรักร้อยละ 61.1 และในกลุ่มนี้ร้อยละ 17.1 ที่เคยมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศที่ไม่ใช่หญิงบริการ โดยมีเพศสัมพันธ์กับคนรักร้อยละ 51.1

ณัฐดี วิถีธรรม (2539 :175) ศึกษาทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของนักเรียนวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่านักเรียนชายจะมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่านักเรียนหญิง

ปาริฉัตต์ ครองจันทร์ (2539 : 54) ศึกษาพฤติกรรมทางเพศและทัศนคติของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาต่อการมีเพศสัมพันธ์กับคนรักก่อนแต่งงาน พบว่านักศึกษาชายจะมีทัศนคติที่ดี

ต่อการมีเพศสัมพันธ์กับคนรักก่อนการการสมรสมากกว่านักศึกษาหญิง และพฤติกรรมทางเพศของนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ธามนิธิ โคตรวิบูลย์(2540 : ก) ศึกษาความคิดเห็นของวัยรุ่นที่มีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนการสมรสของวัยรุ่นที่ศึกษาในสถาบันการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม พบว่านักเรียนชายและหญิงเห็นด้วยต่อความสัมพันธ์ทางเพศของชายกับหญิง ไม่แตกต่างกัน

ชุตินา ศรีแก้วนวล (2540 : 73) ศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงานของนักศึกษาผู้ใหญ่ในเขตมีนบุรี พบว่าเพศชายมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการการสมรสสูงกว่าเพศหญิง

สุรศักดิ์ เอื้อมเก็บ (2541:93) ศึกษาทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสกับบุคคลที่คาดหวังจะสมรสด้วยของมหาวิทยาลัย พบว่านักศึกษาชายมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสในทางเห็นด้วยมากกว่านักศึกษาเพศหญิง

สำนักงานวิจัยเอแบค-เคเอสซีอินเตอร์เนตโพลล์(เอแบคโพลล์) ได้ผลว่า เพศมีผลต่อทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างในเรื่องเพศสัมพันธ์หลับนอนกับแฟนหรือคู่รักทั้งที่ยังไม่ได้การสมรส โดยชายเห็นด้วยร้อยละ 55.9 หญิงเห็นด้วย ร้อยละ 16.6 แตกต่างอย่างมีนัย

สรุปจากผลการวิจัยเกี่ยวกับตัวแปรเพศ ส่วนใหญ่จะพบว่า เพศชายจะมีทัศนคติการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสแตกต่างจากเพศหญิง จึงนำไปสู่สมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ คือ วัยรุ่นเพศชายมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าเพศหญิง

8.2 วัยของเด็กกับทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของวัยรุ่น

นอกจากปัจจัยในเรื่องเพศแล้ว วัยหรือระดับอายุ ก็เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสได้เช่นกัน ผู้วิจัยจึงขอเสนองานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

ออฟเฟอร์ (Offer.1971:40-48)การศึกษาระยะยาวซึ่งเริ่มทำการศึกษาดังแต่กลุ่มตัวอย่างอยู่ไฮสกูลจนจบเข้าต่อมหาวิทยาลัย พบว่าร้อยละ 80 เห็นว่าจะมี เพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสได้เมื่อจบไฮสกูล ซึ่งร้อยละ 10 เคยมีเพศสัมพันธ์เมื่อกำลังศึกษาอยู่ปลายปีที่ 3 และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 30 เมื่อเป็นนักศึกษาปี 1 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 50 เมื่อศึกษาปี 3

ต่อมาในปี 1972 ฮอปกินส์ เซลินค์ และคานต์เนอร์ (Hopkins,Zelink and Kantner. 1972) ได้ทำการศึกษาเรื่องเพศสัมพันธ์ในเด็กวัยรุ่น โดยสุ่มตัวอย่างสตรีอเมริกันผิวขาวจำนวน 3,132 คน พบว่า ร้อยละ 11 ของกลุ่มตัวอย่าง มีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสครั้งแรก เมื่ออายุ 15 ปี และร้อยละ 40 มีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสเมื่ออายุ 20 ปี (Hopkins, Zelink and Kantner. 1972 : 34 – 49)

การศึกษาของยันเกลวิช (Elbert. 1978 : 337 ; citing Yankelovich. N.d.) พบว่า นักศึกษาดำกว่าระดับมหาวิทยาลัย มีความเห็นว่า การมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสนั้นเป็นเรื่องผิดศีลธรรม ร้อยละ 47 ในขณะที่นักศึกษาระดับวิทยาลัยมีความเห็นเช่นนี้เพียงร้อยละ 22 เท่านั้น

โรเซโร(Rosero.1991:25-29) สัมภาษณ์หญิงอายุระหว่าง 15-24ปี พบว่าหญิงอายุ 17-19ปี เริ่มมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสประมาณ 10% และจะเพิ่มเป็น 38% เมื่อครบอายุ 20ปี กล่าวคือ กลุ่มวัยรุ่นสตรีที่มีอายุน้อยมีแนวโน้มจะมีการเสี่ยงต่อพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสน้อยกว่ากลุ่มที่มีอายุสูงขึ้น

ร้อยตำรวจเอกหญิงสุชาติพิทย์ แสงวัฒนกุล (2536) ได้ศึกษาถึงทัศนคติของนักศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหงที่มีต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส พบว่า อายุ มีความสัมพันธ์ในเชิงลบต่อการมีทัศนคติการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ยิ่งมีอายุมากส่งผลให้บุคคลมีแนวโน้มต่อทัศนคติการยอมรับเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสต่ำลง

ณัฐวดี วิจิตรธรรม(2539 :176) ได้ศึกษาเรื่องทัศนคติการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของนักเรียนวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานครพบว่า นักเรียนวัยรุ่นตอนปลายมีทัศนคติการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่านักเรียนวัยรุ่นตอนต้น

สุรศักดิ์ เอื้อมเก็บ(2541:92) นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นต่างกันมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสกับบุคคลที่คาดหวังจะสมรสด้วยแตกต่างกัน และพบว่านักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่ 4 มีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสไปในทางเห็นด้วยมากกว่านักศึกษาปี3,2,1

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น จะพบว่าวัยรุ่นที่วัยแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสแตกต่างกัน จึงนำไปสู่สมมติฐานของงานวิจัยว่า วัยรุ่นตอนปลาย จะมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่า วัยรุ่นตอนกลาง และวัยรุ่นตอนต้น

8.3 สภาพการอยู่ร่วมกันของบิดามารดากับทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของวัยรุ่น

ฝน แสงสิงแก้ว (2524 : 35 –36) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของครอบครัวไว้ว่า ความผูกพันรักใคร่ในครอบครัว เป็นรากฐานของความสุขของชีวิตเป็นรากฐานของความเป็นปึกแผ่นแห่งสังคมของประเทศชาติ บ้านเมือง และของโลก ในที่สุดชีวิตสังคมย่อมตั้งต้นมาจากครอบครัว ถ้าครอบครัวแตกแยกหรือครอบครัวขาดความผูกพันรักใคร่ต่อกัน ชีวิตในสังคมจะแตกแยกประจวบเจตามตัว

ดังนั้นสภาพครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานของสังคมมนุษย์ที่มีบทบาทสำคัญในการให้ ความรัก การอบรมเลี้ยงดูให้มีพัฒนาการทั้งทางกายสติปัญญา อารมณ์ และสังคม จะเห็นว่า เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูมาในครอบครัวเช่นใด เด็กก็จะได้รับอิทธิพลทางด้านความประพฤติ และทัศนคติอย่างเดียวกับครอบครัว

คอมแทม (Cottam. 1982 : 4606 – A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “Family Structure and Delinquency : The Impact of the Broken Home” วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างของครอบครัวกับพฤติกรรมเหลวไหลโดยการศึกษาเฉพาะครอบครัวแตกแยก กลุ่มตัวอย่างเป็นเยาวชนจาก Denver, Colorado , Seattle และ Washington จำนวน 1,411 คน และญาติของเยาวชนจาก Seattle อีกจำนวน 612 คน ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจะตรวจสอบถึงสภาพความขัดแย้งของชีวิตสมรสในครอบครัว อาชีพของมารดา ทศนคติของมารดาต่อบทบาททางเพศของสามีและภรรยา ความมั่งหวังของมารดา เพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์อันดีระหว่างเด็กกับผู้ปกครอง ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวแตกแยกกับพฤติกรรมเหลวไหล เด็กที่มาจากครอบครัวที่แตกแยกจะมีพฤติกรรมดังกล่าวมากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่สมบูรณ์ (Intact) และจากการทดสอบถึงข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพความขัดแย้งของชีวิตสมรสภายในครอบครัว อาชีพของมารดา ทศนคติของมารดาต่อบทบาททางเพศของสามีและภรรยา พบว่า ไม่มีความน่าเชื่อถือที่จะเป็นตัวทำให้เกิดพัฒนาการของสัมพันธภาพระหว่างเด็กกับผู้ปกครอง

ฟอคและเซคนิค (จริยา พงษ์วิวัฒน์ 2526:19 อ้างอิงจาก Fox and Zelinik.) วิจัยรุ่นหญิงที่มาจากครอบครัวที่พ่อแม่แตกแยกหรือหย่าร้างมีแนวโน้มในการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสสูง

พรทิพย์ วงศ์เพชรสง่า (2528 :120-121) ศึกษาการยินยอมให้มีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของนักศึกษามหาวิทยาลัย โดยศึกษาตัวแปรสถานภาพสมรสของบิดามารดา พบว่า นักศึกษาชายที่บิดามารดามีแนวโน้มยินยอมให้มีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสสูงกว่าบิดามารดาหย่าร้างกัน หรือแยกกันอยู่ ส่วนนักศึกษาหญิงที่มีบิดามารดาหย่าร้างกัน หรือแยกกันอยู่ มีแนวโน้มยินยอมให้มีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสสูงกว่าบิดามารดาอยู่ด้วยกัน

สุภาจริย วิชัยโรจน์ (2529 : 74) ศึกษาการยอมรับพฤติกรรมทางเพศของสตรีของนักศึกษามหาวิทยาลัย ซึ่งได้แก่ พฤติกรรมการเป็นฝ่ายเสนอในการสร้างความสัมพันธ์กับหนุ่มสาว พฤติกรรมการแสดงออกซึ่งความใกล้ชิดกับเพศตรงข้าม พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสในกรณีที่มีความรักต่อกัน ไม่มีความรักต่อกัน และกรณีนอกเหนือการสมรสของผู้ที่แต่งงานแล้ว พฤติกรรมการแสวงหาความสุขทางเพศของผู้ที่เป็นหม้าย และพฤติกรรมการขอใช้บริการทางเพศจากเพศตรงข้าม เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพสมรสของบิดามารดากับการยอมรับพฤติกรรมทางเพศของสตรี พบว่า นักศึกษาที่บิดามารดาเสียชีวิตแล้ว มีอัตราผู้ให้การยอมรับร้อยละ 31.8 และนักศึกษาที่บิดามารดาหย่าร้างหรือแยกกันอยู่ มีอัตราการยอมรับต่ำน้อยที่สุด คือร้อยละ 21.4

พัชรี แนวพานิช (2530 : 75) ได้ศึกษาปัญหาการทำแท้ง และการปฏิบัติด้านการคุมกำเนิดในหญิงอาชีพพิเศษ ศึกษาเฉพาะกรณีหญิงที่ทำงานในบาร์อะโกโก้ผ่านถนนพหลโยธิน พบว่า หญิงที่ศึกษาส่วนมาก มาจากครอบครัวที่ขาดบิดา และ/หรือมารดา อันเนื่องมาจากการ

เสียชีวิตหรือมีการหย่าร้างหรือแยกทางถึงร้อยละ 66 และที่มาจากครอบครัวที่บิดาและมารดาอยู่ด้วยกันมีเพียงร้อยละ 34 แสดงให้เห็นว่าปัจจัยในเรื่องสถานภาพของครอบครัวมีส่วนสำคัญต่อการเข้ามาเป็นอาชีพพิเศษ และจากการสัมภาษณ์ พบว่า หญิงที่ศึกษาส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์ทางเพศก่อนมาประกอบอาชีพนี้ โดยร้อยละ 64 มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกตั้งแต่อายุยังน้อยราวอายุต่ำกว่า 18 ปี และที่พบอายุน้อยที่สุดอายุเพียง 13 ปี ส่วนใหญ่มีเพศสัมพันธ์ ครั้งแรกกับคนรักหรือเพื่อนร้อยละ 76

ขุนมาศ กัลยาณมิตร (2530:132) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเกี่ยวกับการประพฤตินไม่เหมาะสมกับสภาพ และวัยของนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า สถานภาพสมรสของบิดามารดาที่แยกกันอยู่หรือมีเพียงบิดาหรือมารดาเป็นสิ่งสำคัญต่อการประพฤตินไม่เหมาะสมกับสภาพ และวัยเป็นอย่างมาก

ณัฐดี วิจิธรรม(2539 : 177) พบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีสภาพครอบครัวแตกต่างกันทัศนคติการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสไม่แตกต่างกัน พบว่ากลุ่มที่ศึกษาบิดามารดาอยู่ด้วยกันร้อยละ 80.88กลุ่มอื่นไม่ถึงร้อยละ 10 ซึ่งขนาดแตกต่างมากอาจทำให้ไม่พบความแตกต่าง

จุฑามาศ นุชนารถ (2531) พบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่บิดามารดาหย่าร้างกัน มีอัตราการมีเพศสัมพันธ์สูงกว่านักเรียนที่บิดามารดาอยู่ร่วมกัน

ศุภจรี วชิวิวัฒน์ (2533) พบว่า นักเรียนชายที่สถานภาพสมรสของบิดามารดาต่างกันจะมีประสบการณ์ทางเพศต่างกัน โดยที่นักเรียนที่บิดามารดาไม่ได้อยู่ด้วยกันจะมีประสบการณ์ทางเพศสูงกว่านักเรียนที่มีบิดามารดาอยู่ด้วยกัน

อัญชลี คติอนุรักษ์ (2535) พบว่า นักศึกษาที่บิดามารดาไม่ได้อยู่ด้วยกัน หย่าร้างหรือแยกทางกันมีเพศสัมพันธ์มากกว่านักศึกษาที่บิดามารดาอยู่ด้วยกัน

สุรศักดิ์ เอี่ยมเก็บ (2541:93) นักศึกษาที่บิดาหรือมารดาเสียชีวิต มีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสในทางเห็นด้วยมากกว่า นักศึกษาที่บิดามารดาเสียชีวิต อย่างมีนัยสำคัญ ผลการศึกษาปฏิเสธสมมติฐานที่ว่า นักศึกษาที่บิดามารดาเสียชีวิตและบิดามารดาแยกกันอยู่จะมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสในทางเห็นด้วยมากกว่านักศึกษาที่บิดามารดาอยู่ด้วยกัน

จากการเสนองานวิจัยดังกล่าว จะพบว่าสถานภาพครอบครัวเป็นปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ และพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า วัยรุ่นที่มีสภาพภาพการอยู่ร่วมกันของบิดามารดาลักษณะหย่าร้างจะมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าวัยรุ่นที่มีสภาพการอยู่ร่วมกันของบิดามารดาลักษณะอยู่ด้วยกัน ลักษณะแยกกันอยู่ และลักษณะบิดาถึงแก่กรรม หรือมารดาถึงแก่กรรม

8.4 สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวกับทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ ก่อนการสมรสของวัยรุ่น

สุริดา ฉายาลักษณ์ (2531 : 170) ได้ทำการศึกษาถึงสาเหตุของปัญหาของการเป็นมารดาวัยรุ่น พบว่าฐานะทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยหนึ่งของการเป็นมารดาวัยรุ่น มารดาวัยรุ่นเกือบทั้งหมดมาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ ครอบครัวส่วนใหญ่อยู่ในภาวะ การมีหนี้สิน และมีความบีบคั้นด้านการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาไม่ดีเท่าที่ควร

จุฑามาศ นุชนารถ (2531) พบว่า นักเรียนที่ได้รับค่าใช้จ่ายต่างกัน จะมีประสบการณ์ทางเพศที่แตกต่างกันโดยนักเรียนที่ได้รับค่าใช้จ่ายมากกว่าจะมีประสบการณ์ทางเพศมากกว่านักเรียนที่รายได้น้อยกว่า

อัญชลี คติอนุรักษ์ (2535) พฤติกรรมทางเพศที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ของนักศึกษาชายวิทยาลัยอาชีวแห่งหนึ่ง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่านักศึกษาที่มีรายได้น้อยกว่าจะมีประสบการณ์ทางเพศสัมพันธ์สูงกว่านักศึกษารายได้ค่อนข้างต่ำ

ณัฐดี วิจิตรธรรม(2539 :177) เด็กวัยรุ่นที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่างกันมีทัศนคติ ความเชื่อและการประเมินผลของการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสไม่แตกต่างกัน

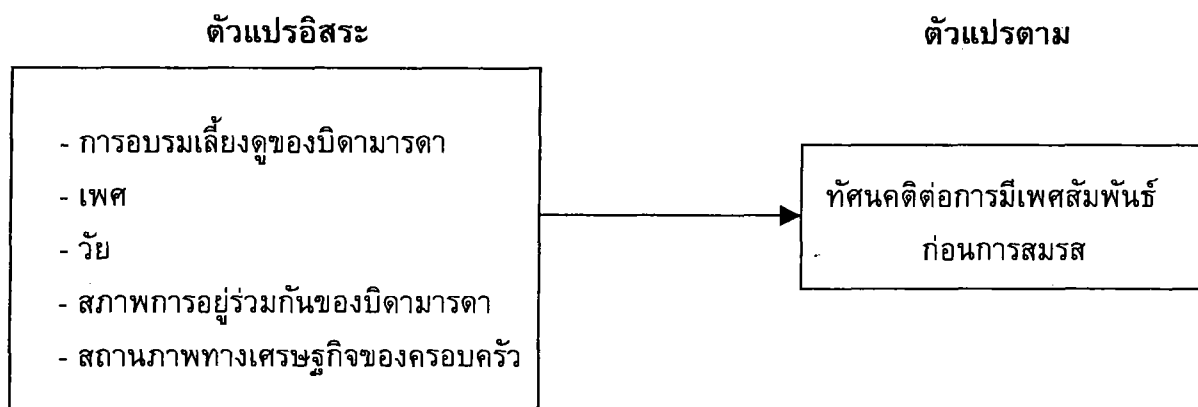
สุรศักดิ์ เอื้อมเก็บ(2541:93) นักศึกษาที่รับรู้ฐานะทางเศรษฐกิจในระดับเหลือใช้มีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสในทางเห็นด้วยมากกว่านักศึกษาที่รับรู้ฐานะทางเศรษฐกิจในระดับพอใช้และขาดแคลนตามลำดับอย่างมีนัยสำคัญ

จากการเสนองานวิจัยดังกล่าว จะพบว่าสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวเป็นปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ และพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า วัยรุ่นที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวแตกต่างกัน มีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสแตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัยรุ่นที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ จะมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าวัยรุ่นที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวปานกลางและสูง

9. สมมติฐานในการวิจัย

- 1) วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยต่ำมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยสูง
 - 2) วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันต่ำมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันสูง
 - 3) วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยสูงมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย
 - 4) วัยรุ่นเพศชายมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าเพศหญิง
 - ✓ 5) วัยรุ่นตอนปลาย มีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่า วัยรุ่นตอนกลาง และวัยรุ่นตอนต้น
 - ✓ 6) วัยรุ่นที่มีสภาพภาพการอยู่ร่วมกันของบิดามารดาลักษณะหย่าร้างมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าวัยรุ่นที่มีสภาพการอยู่ร่วมกันของบิดามารดาลักษณะอยู่ด้วยกัน ลักษณะแยกกันอยู่ และลักษณะบิดาถึงแก่กรรม หรือมารดาถึงแก่กรรม
 - ✓ 7) วัยรุ่นที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ มีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าวัยรุ่นที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวปานกลางและสูง
- ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดระดับความมีนัยสำคัญของสมมติฐานทุกข้อไว้ที่ระดับ .05

10. กรอบแนวคิดในงานวิจัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อทำการศึกษารอบรรณลักษณ์ของบิดามารดากับทัศนคติก่อนการสมรสของวัยรุ่น ซึ่งใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการสำรวจข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีในการดำเนิน การวิจัยออกเป็นขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย
3. วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ประชากร คือ เด็กวัยรุ่นชายและหญิง อายุ 13 - 21 ปี ที่อาศัยอยู่กับบิดาและมารดา หรือ คนใดคนหนึ่ง ในเขตกรุงเทพมหานคร เด็กวัยรุ่นมีการศึกษาอย่างต่ำระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเป็นวัยรุ่นที่มาทำกิจกรรมบริเวณสยามสแควร์ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร

เหตุผลในการเลือกวัยรุ่นบริเวณสยามสแควร์ เพราะว่า สถานที่แห่งนี้เป็นจุดศูนย์รวมของหลายสิ่งหลายอย่างที่เป็นสิ่งดึงดูดวัยรุ่นทุกระดับ ทุกกลุ่มอายุ เช่น มีศูนย์การค้าขนาดใหญ่ ร้านอาหารฟาส์ฟู้ดหลายยี่ห้อ ร้านขายหนังสือ โรงภาพยนตร์ สถาบันสอนพิเศษที่มีชื่อเสียงหลากหลายวิชา เป็นต้น ฉะนั้นกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มได้โดยวิธีนี้จะเป็นการกระจายลักษณะต่างๆของวัยรุ่นที่มาจากหลากหลายสถาบันการศึกษา หลายหลากสภาพความเป็นอยู่ กลุ่มตัวอย่างที่ได้นี้จึงน่าจะเป็นตัวแทนเด็กวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครที่แท้จริงในปัจจุบัน

สำหรับกลุ่มตัวอย่างในการทำวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กวัยรุ่นชายและหญิง อายุ 13 - 21 ปี ที่อาศัยอยู่กับบิดาและมารดา หรือ คนใดคนหนึ่ง ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป โดยเป็นวัยรุ่นที่มานัดพบ มาเที่ยว มาเรียนพิเศษ หรือมาทำกิจกรรมต่างๆ บริเวณสยามสแควร์ โดยมีจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 379 คน กลุ่มตัวอย่างได้รับการสุ่มในช่วงเดือนกันยายนถึงตุลาคม พ.ศ. 2545 ตามวัน เวลา และสถานที่ รายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดรายละเอียด วัน เวลาและสถานที่ ดังนี้

- วัน แบ่งออกเป็น วันธรรมดา (จันทร์ – ศุกร์) และวันหยุด (เสาร์ – อาทิตย์)
- เวลา แบ่งออกเป็น เช้า กลางวัน และเย็น
- สถานที่ แบ่งออกเป็น บริเวณเซ็นเตอร์พอยท์ หน้าศูนย์หนังสือจุฬา (อาคารวิทยกิตติ์) หน้าโรงหนังสือสยาม บริเวณโบนันซ่า และ บริเวณสถาบัน กวดวิชาใกล้โรงแรมโนโวเทล

ขั้นที่ 2 สุ่มเลือกวัน เวลา และสถานที่ ได้ดังนี้

วัน \ เวลา	เช้า	กลางวัน	เย็น
วันธรรมดา			
จันทร์	โบนันซ่า		เซ็นเตอร์พอยท์
อังคาร		หน้าโรงหนังสือสยาม	
พุธ			หน้าศูนย์หนังสือจุฬา
พฤหัสบดี	หน้าศูนย์หนังสือจุฬา	โบนันซ่า	
ศุกร์			สถาบันกวดวิชา
วันหยุด			
เสาร์	หน้าโรงหนังสือสยาม	สถาบันกวดวิชา เซ็นเตอร์พอยท์	โบนันซ่า
อาทิตย์	เซ็นเตอร์พอยท์ สถาบันกวดวิชา	หน้าศูนย์หนังสือจุฬา	หน้าโรงหนังสือสยาม

ขั้นที่ 3 ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถามคัดเลือกเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามคุณสมบัติที่ต้องการศึกษา และเพื่อคัดเลือกจำนวนกลุ่มตัวอย่างให้มีลักษณะใกล้เคียงกัน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

ใช้แบบสอบถามให้ผู้ตอบตอบเองเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ส่วน

- ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับลักษณะประชากร
- ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา
- ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส

ส่วนที่ 1

ข้อมูลลักษณะทางประชากร เป็นคำถามทั่วไปเกี่ยวกับข้อมูลของตัวผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ผู้ที่อยู่อาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน สภาพการอยู่ร่วมกันของบิดา มารดา สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว ลักษณะของคำถามเป็นแบบเลือกตอบ

ส่วนที่ 2

คำถามเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามของ เกษร จิคุ้มบัน (2532) ซึ่งใช้ในการวิจัยเพื่อหาการอบรมเลี้ยงดูที่มีต่อวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ได้เลือกมาเฉพาะ 3 แบบ ได้แก่ แบบประชาธิปไตย แบบเข้มงวดกวดขัน แบบปล่อยปละละเลย โดยนำแบบสอบถามมาดัดแปลงและปรับปรุงข้อความคำถามให้ภาษามีความเหมาะสมกับลักษณะกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนระดับมัธยมต้นมัธยมปลาย และปริญญาตรี ซึ่งแบ่งเป็น 3 แบบดังนี้

ลักษณะแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา ตามการรับรู้ของบุตรมีลักษณะเป็นข้อความเกี่ยวกับ วิธีปฏิบัติของบิดามารดาต่อวัยรุ่น จำนวน 45 ข้อ ซึ่งเนื้อหาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย 15 ข้อ แบบเข้มงวดกวดขัน 15 ข้อ และแบบปล่อยปละละเลย 15 ข้อ การตอบคำถามเป็นลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จาก “มากที่สุด” จนถึง “น้อยที่สุด” โดยให้ผู้ตอบพิจารณาว่าข้อความดังกล่าวตรงกับความเป็นจริงมากน้อยเพียงใด

ตัวอย่างแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู

วิธีที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อท่าน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ก. เมื่อมีปัญหาในครอบครัวพ่อแม่อนุญาตให้ฉันรับฟังและช่วยแก้ปัญหา (ตัวอย่าง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย)					
ข. เมื่อพ่อแม่ต้องการให้ฉันทำอะไร ฉันต้องเชื่อฟังโดยปราศจากข้อโต้แย้งใดๆ (ตัวอย่าง การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน)					
ง. เมื่อฉันถามถึงสิ่งต่างๆ พ่อแม่ก็จะไม่สนใจตอบ (ตัวอย่าง การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย)					

เกณฑ์การให้คะแนน

- คำตอบ “น้อยที่สุด” จะได้ 1 คะแนน
- คำตอบ “น้อย” จะได้ 2 คะแนน
- คำตอบ “ปานกลาง” จะได้ 3 คะแนน
- คำตอบ “มาก” จะได้ 4 คะแนน
- คำตอบ “มากที่สุด” จะได้ 5 คะแนน

คุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือนี้ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามมาให้อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทและคณะกรรมการวิทยานิพนธ์ ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณาตรวจสอบว่าข้อคำถาม แต่ละข้อมีลักษณะตรงกับนิยามที่กำหนดไว้หรือไม่ แล้วนำผลการตรวจมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และได้นำไปทดสอบกับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และหาค่าอำนาจจำแนก ด้วยวิธีหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมโดยใช้สูตรสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Person Product Moment Correlation) คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าสหสัมพันธ์ในทางบวกแต่ละด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แล้วนำข้อที่คัดเลือกได้ไปหาค่าความเชื่อมั่นของแต่ละแบบการอบรมเลี้ยงดู ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแต่ละตอนดังต่อไปนี้

- การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย = .8207
- การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน = .8715
- การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย = .8724

และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวิธีการอบรมเลี้ยงดูทั้งฉบับได้ = .8057

ส่วนที่ 3

คำถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้ใช้ของ สุรศักดิ์ เอื้อมณี (2541) ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างนี้เป็นวัยรุ่นเช่นเดียวกัน โดยใช้ลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ข้อความวัดความคิดเห็นหรือความรู้สึกนึกคิดที่เกี่ยวกับทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส จะมีทั้งข้อความที่เป็นไปในทางบวกและลบพองกัน จำนวน 15 ข้อ

ตัวอย่างแบบสอบถามทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส

ข้อความ	ระดับความเห็นด้วย				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
ข้อความที่มีทัศนคติเป็นบวก ได้แก่					
1.การมีเพศสัมพันธ์กับคนรักไม่ใช่เรื่องผิดปกติแต่อย่างใด หากคาดหวังจะสมรสกัน					
2.การมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสเป็นเรื่องที่น่าลอง					
3.การมีเพศสัมพันธ์สำหรับฝ่ายหญิงเป็นการแสดงออกถึงความรักที่มีต่อฝ่ายชาย					
ข้อความที่มีทัศนคติเป็นลบ ได้แก่					
1.ไม่ควรมีเพศสัมพันธ์หากยังไม่พร้อมที่จะสมรส					
2.การมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสเป็นเรื่องน่าอับอายขายหน้าสำหรับผู้หญิง					
3.ไม่ควรมีเพศสัมพันธ์กับคนรักในขณะที่ศึกษาเล่าเรียน					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความมี 2 ลักษณะ คือข้อความที่แสดงว่าบุคคลนั้นมีทัศนคติในเรื่องเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสในลักษณะที่เห็นด้วย และมีความโน้มเอียงที่บุคคลจะปฏิบัติพฤติกรรมเรื่องเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสในทิศทางที่สนับสนุนและข้อความที่แสดงว่าบุคคลนั้นมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน ในลักษณะที่ไม่เห็นด้วย และมีความโน้มเอียงที่จะปฏิบัติพฤติกรรมเรื่องเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสในทิศทาง ที่จะคัดค้านพฤติกรรมนี้ เกณฑ์ในการตรวจให้คะแนนเป็นดังต่อไปนี้

ก. เมื่อข้อความในทิศทางที่เห็นด้วย หรือข้อความทางบวกให้คะแนน ดังนี้

- คำตอบ “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” จะได้ 5 คะแนน
- คำตอบ “เห็นด้วย” จะได้ 4 คะแนน
- คำตอบ “ไม่แน่ใจ” จะได้ 3 คะแนน
- คำตอบ “ไม่เห็นด้วย” จะได้ 2 คะแนน
- คำตอบ “ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง” จะได้ 1 คะแนน

ข. เมื่อเป็นข้อความในทิศทางที่ไม่เห็นด้วยหรือข้อความทางลบให้คะแนน ดังนี้

- คำตอบ “เห็นด้วยอย่างยิ่ง”	จะได้ 1 คะแนน
- คำตอบ “เห็นด้วย”	จะได้ 2 คะแนน
- คำตอบ “ไม่แน่ใจ”	จะได้ 3 คะแนน
- คำตอบ “ไม่เห็นด้วย”	จะได้ 4 คะแนน
- คำตอบ “ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง”	จะได้ 5 คะแนน

คุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือนี้ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามมาให้อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทและคณะกรรมการปริญญาโทซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณาตรวจสอบว่าข้อคำถาม แต่ละข้อมีลักษณะตรงกับนิยามที่กำหนดไว้หรือไม่ แล้วนำผลการตรวจมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และได้นำไปทดสอบกับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำมาคำนวณหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามรายข้อ โดยหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม เลือกข้อที่ค่าสหสัมพันธ์เป็นบวก และมีนัยสำคัญ แล้วนำข้อที่เลือกไปหาค่า α -Coefficient ได้ค่าความเชื่อมั่น .9337

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำการเก็บข้อมูลโดยกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เลือกตอบด้วยตนเอง
2. นำแบบสอบถามที่เรียบร้อยแล้วมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยเลือกเฉพาะฉบับที่ให้ข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์ตามต้องการ

ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

นำข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีการทางสถิติดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป เพื่อเสนอความถี่ โดยการคำนวณร้อยละ
2. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากแบบสอบถาม
3. ทดสอบสมมติฐานข้อ 1, 2, 3, 4 โดยใช้สถิติ (t-test) ในการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรสองกลุ่ม
4. ทดสอบสมมติฐานข้อ 5, 6, 7 โดยใช้สถิติ (F-test) ในการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยในกรณีที่มีมากกว่าสองกลุ่มขึ้นไป ถ้าพบว่ามีนัยสำคัญจะได้ทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้ วิธี LSD (Least Significant Different) ของ ฟิชเชอร์ (R.A Fisher)
5. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังจะได้นำเสนอได้ต่อไปในบทที่ 4

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดากับทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส” มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของวัยรุ่นตามตัวแปร การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา เพศ วัย สภาพการอยู่ร่วมกันของบิดา มารดา สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว ผู้วิจัยใช้แบบสำรวจในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 379 คน ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science) เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที และค่าเอฟ

การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายและเพื่อสะดวกต่อการนำเสนอผลผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
SD	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา t-Distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา F-Distribution
df	แทน	ชั้นแห่งความอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean of Square)
P	แทน	ค่าระดับการมีนัยสำคัญทางสถิติ
*	แทน	ค่าความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมาย ผู้วิจัยนำเสนอโดยแยกเป็น 3 ตอนดังนี้

1. การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง
2. เปรียบเทียบทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสกับการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาแต่ละแบบ
3. เปรียบเทียบทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสตามตัวแปร เพศ วัย สภาพการอยู่ร่วมกันของบิดา มารดา สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ตอนที่ 1 การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปรต้นของการวิจัย

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
<u>เพศ</u>		
ชาย	164	43.3
หญิง	215	56.7
<u>วัยรุ่น</u>		
ตอนต้น	111	29.3
ตอนกลาง	141	37.2
ตอนปลาย	127	33.5
<u>สภาพการอยู่ร่วมกันของบิดามารดา</u>		
บิดา มารดาอยู่ด้วยกัน	309	81.5
บิดา มารดาแยกกันอยู่	22	5.8
บิดา มารดาหย่าร้าง กัน	31	8.2
บิดาถึงแก่กรรม หรือมารดาถึงแก่กรรม	17	4.5
<u>สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว</u>		
ต่ำ	11	2.9
ปานกลาง	250	66.0
สูง	118	31.1
<u>การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ($\bar{X}=3.759$)</u>		
ต่ำ	172	45.4
สูง	207	54.6
<u>การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ($\bar{X}=2.291$)</u>		
ต่ำ	202	53.3
สูง	177	46.7
<u>การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ($\bar{X}=2.000$)</u>		
ต่ำ	232	61.2
สูง	147	38.8

จากตาราง 1 พบว่า กลุ่มประชากรที่ศึกษาเป็นเด็กวัยรุ่น โดยเพศหญิงมีจำนวนมากกว่าเพศชาย คือ 56.7% และ 43.3% ตามลำดับ ส่วนในเรื่องวัยของเด็กนั้น จำนวนวัยรุ่นตอนกลางมากที่สุด (37.2%) เด็กวัยรุ่นส่วนใหญ่ คือ 81.5% ของกลุ่มตัวอย่าง จะมีบิดามารดาอยู่ด้วยกัน กรณีของเด็กวัยรุ่นซึ่งบิดาถึงแก่กรรมหรือมารดาถึงแก่กรรม มีจำนวนน้อยที่สุด คือ มีเพียง 4.5% ด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง คือ 66.0% ส่วนสถานภาพทางเศรษฐกิจระดับต่ำ มีจำนวนน้อยที่สุด คือ มีเพียง 2.9% ส่วนใหญ่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยสูงมีถึง 54.6% ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันต่ำพบว่ามี 53.3% และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยต่ำพบมากถึง 61.2%

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสกับการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาแต่ละแบบ

2.1 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยแตกต่างกัน เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ว่า “วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยต่ำมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยสูง” ดังผลปรากฏในตารางที่ 2

ตาราง 2 ค่าสถิติพื้นฐานและการเปรียบเทียบทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสเมื่อจำแนกตามระดับอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบ ประชาธิปไตย	N	$\bar{X}$	SD	t	P-Value
ต่ำ	172	2.8702	.6036	1.787*	.037
สูง	207	2.7494	.6946		

จากตาราง 2 แสดงว่า วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยต่ำมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1

2.2 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันแตกต่างกัน เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่า “วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันต่ำมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันสูง” ดังผลปรากฏในตารางที่ 3

ตาราง 3 ค่าสถิติพื้นฐานและการเปรียบเทียบทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสเมื่อจำแนกตามระดับอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน

ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบ เข้มงวดกวดขัน	N	$\bar{X}$	SD	t	P-Value
ต่ำ	202	2.7921	.6692	-384	.350
สูง	177	2.8181	.6439		

จากตาราง 3 แสดงว่า วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันต่ำมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสไม่ดีกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันสูงซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2

2.3 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยแตกต่างกัน เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ว่า "วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยสูงมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย" ดังผลปรากฏในตารางที่ 4

ตาราง 4 ค่าสถิติพื้นฐานและการเปรียบเทียบทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสเมื่อจำแนกตามระดับอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย	N	$\bar{X}$	SD	t	P-Value
ต่ำ	232	2.6842	.6965	-4.853*	.000
สูง	147	2.9937	.5388		

จากตาราง 4 แสดงว่า วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยสูงมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสตามตัวแปร เพศ วัย สภาพการอยู่ร่วมกันของบิดา มารดา สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว

3.1 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของเพศชายและหญิง เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4 ที่ว่า “วัยรุ่นเพศชายมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าเพศหญิง” ดังผลปรากฏในตาราง 5

ตาราง 5 ค่าสถิติพื้นฐานและการเปรียบเทียบทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสเมื่อจำแนกตามเพศ

เพศ	N	$\bar{X}$	SD	t	P-Value
ชาย	164	3.0667	.5953	7.30*	.000
หญิง	215	2.6040	.6317		

จากตาราง 5 พบว่า เด็กวัยรุ่นเพศชาย มีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4

3.2 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสตามแต่ละวัย เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 5 ที่ว่า “วัยรุ่นตอนปลาย มีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่า วัยรุ่นตอนกลาง และวัยรุ่นตอนต้น” ดังผลปรากฏในตาราง 6

ตาราง 6 ค่าสถิติพื้นฐานของทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส ซึ่งจำแนกตาม วัย

วัยรุ่น	N	$\bar{X}$	SD
ตอนต้น	111	2.6174	.6502
ตอนกลาง	141	2.8440	.6735
ตอนปลาย	127	2.9234	.6117

จากตาราง 6 พบว่า ทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของเด็กวัยรุ่นตอนปลาย มีคะแนนสูงสุด ในขณะที่ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานต่ำสุดและเด็กวัยรุ่นตอนต้น มีคะแนนต่ำสุดและมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่ค้อยต่างจากเด็กวัยรุ่นตอนปลาย และเพื่อจะได้ทราบว่าทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของเด็กวัยรุ่นตอนปลายจะดีกว่าวัยรุ่นตอนกลาง และวัยรุ่นตอนต้น หรือไม่ จึงได้ทดสอบโดยใช้ F-test ดังผลในตาราง 7

ตาราง 7 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการ
สมรสจำแนกตามวัย

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P-Value
ระหว่างกลุ่ม	2	5.899	2.949	7.056*	.001
ภายในกลุ่ม	376	157.161	.418		
รวม	378	163.060			

จากตาราง 7 แสดงว่าเด็กวัยรุ่นที่มีวัยต่างกัน มีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และเพื่อหาว่าเด็กวัยรุ่นที่เป็นวัยรุ่นตอนต้น วัยรุ่นตอนกลาง และวัยรุ่นตอนปลาย ว่ามีคู่ใดบ้างที่มีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสแตกต่างกัน จึงได้ทดสอบต่อไปโดยใช้วิธี LSD(Least Significant Different) ของ ฟิชเชอร์ (R.A Fisher) ดังแสดงผลในตาราง 8

ตาราง 8 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส เป็นรายคู่ จำแนกตามวัย

วัยรุ่น	$\bar{X}$	ตอนต้น	ตอนกลาง	ตอนปลาย
		2.6174	2.8440	2.9234
ตอนต้น	2.6174	-	.2266*	.3059*
ตอนกลาง	2.8440		-	.0793
ตอนปลาย	2.9234			-

จากตาราง 8 แสดงว่า วัยรุ่นตอนปลายมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่า วัยรุ่นตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานบางส่วน และ วัยรุ่นตอนกลางมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่า วัยรุ่นตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่วัยรุ่นตอนปลายมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสไม่ดีกว่าวัยรุ่นตอนกลาง ซึ่งผลการวิจัยนี้ปฏิเสธ สมมติฐาน ข้อที่5 เป็นบางส่วน

3.3 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสตามสภาพการอยู่ร่วมกันของบิดามารดา เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 6 ที่ว่า “วัยรุ่นที่มีสภาพภาพการอยู่ร่วมกันของบิดามารดาลักษณะหย่าร้างมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าวัยรุ่นที่มีสภาพการอยู่ร่วมกันของบิดามารดาลักษณะอยู่ด้วยกัน ลักษณะแยกกันอยู่ และลักษณะบิดาถึงแก่กรรม หรือ มารดาถึงแก่กรรม” ดังผลปรากฏในตาราง 9

ตาราง 9 ค่าสถิติพื้นฐานของทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส ซึ่งจำแนกตาม สภาพการอยู่ร่วมกันของบิดามารดา

สภาพการอยู่ร่วมกันของบิดามารดา	N	$\bar{X}$	SD
บิดา มารดาอยู่ด้วยกัน	309	2.8039	.6551
บิดา มารดาแยกกันอยู่	22	2.9515	.6415
บิดา มารดาหย่าร้างกัน	31	2.6000	.7078
บิดาหรือมารดาถึงแก่กรรม	17	2.9922	.5507

จากตาราง 9 พบว่า ทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของวัยรุ่นที่มีสภาพภาพการอยู่ร่วมกันของบิดาหรือมารดาถึงแก่กรรมมีคะแนนสูงสุด ในขณะที่ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานต่ำสุด และเด็กวัยรุ่นที่บิดา มารดาหย่าร้างกัน มีคะแนนต่ำสุดและมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่ค่อนต่างจากเด็กวัยรุ่นที่มีสภาพภาพการอยู่ร่วมกันของบิดามารดาลักษณะหย่าร้าง ลักษณะอยู่ด้วยกัน ลักษณะแยกกันอยู่ และเพื่อจะได้ทราบว่าเด็กวัยรุ่นที่มีสภาพภาพการอยู่ร่วมกันของบิดามารดาแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสแตกต่างกันหรือไม่ จึงได้ทดสอบโดยใช้ F-test ดังผลในตาราง 10

ตาราง 10 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการ
สมรสจำแนกตามสภาพการอยู่ร่วมกันของบิดามารดา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P-Value
ระหว่างกลุ่ม	3	2.371	.790	1.844	.139
ภายในกลุ่ม	375	160.689	.429		
รวม	378	163.060			

จากตาราง 10 แสดงว่าวัยรุ่นที่มีสภาพภาพการอยู่ร่วมกันของบิดามารดาลักษณะ
หย่าร้างมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสไม่ดีกว่าวัยรุ่นที่มีสภาพการอยู่ร่วมกันของ
บิดามารดาลักษณะอยู่ด้วยกัน ลักษณะแยกกันอยู่ และลักษณะบิดาถึงแก่กรรม หรือมารดาถึง
แก่กรรม ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 6

3.4 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสตามสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 7 ที่ว่า "วัยรุ่นที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ มีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าวัยรุ่นที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวปานกลางและสูง" ดังผลปรากฏในตาราง 11

ตาราง 11 ค่าสถิติพื้นฐานของทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส ซึ่งจำแนกตาม สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว

สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว	N	$\bar{X}$	SD
ต่ำ	11	2.9758	.5209
ปานกลาง	250	2.7803	.6267
สูง	118	2.8390	.7276

จากตาราง 11 พบว่า ทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำมีคะแนนสูงสุด ในขณะที่ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานต่ำสุดและเด็กวัยรุ่นที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวปานกลาง มีคะแนนต่ำสุดและมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่ต่างจากเด็กวัยรุ่นที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวสูงและเพื่อจะได้ทราบว่าทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ จะดีกว่าวัยรุ่นที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวปานกลางและสูงหรือไม่ จึงได้ทดสอบโดยใช้ F-test ดังผลในตาราง 12

ตาราง 12 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการ
สมรสจำแนกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P-Value
ระหว่างกลุ่ม	2	.610	.305	.706	.494
ภายในกลุ่ม	376	162.450	.432		
รวม	378	163.060			

จากตาราง 12 แสดงว่าวัยรุ่นที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ มีทัศนคติ
ต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสไม่ดีกว่าวัยรุ่นที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวปาน
กลางและสูง ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 7

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดากับทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของเด็กวัยรุ่น มีจุดประสงค์เพื่อ

- 1) เปรียบเทียบทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของวัยรุ่นตามปริมาณการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาแต่ละแบบ
- 2) เปรียบเทียบทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของวัยรุ่นตามตัวแปรเพศ วัย สภาพการอยู่ร่วมกันของบิดา มารดา สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว

สมมติฐานการวิจัย

- (1) วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยต่ำมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยสูง
- (2) วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันต่ำมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันสูง
- (3) วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยสูงมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย
- (4) วัยรุ่นเพศชายมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าเพศหญิง
- (5) วัยรุ่นตอนปลายมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่า วัยรุ่นตอนกลาง และวัยรุ่นตอนต้น
- (6) วัยรุ่นที่มีสภาพการอยู่ร่วมกันของบิดามารดาลักษณะหย่าร้างมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าวัยรุ่นที่มีสภาพการอยู่ร่วมกันของบิดามารดาลักษณะอยู่ด้วยกัน ลักษณะแยกกันอยู่ และลักษณะบิดาถึงแก่กรรม หรือมารดาถึงแก่กรรม
- (7) วัยรุ่นที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าวัยรุ่นที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวปานกลางและสูง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดระดับความมีนัยสำคัญของสมมติฐานทุกข้อไว้ที่ระดับ .05

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรเป็นเด็กวัยรุ่นชายและหญิง อายุ 13 - 21 ปี ที่อาศัยอยู่กับบิดาและมารดา หรือคนใดคนหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร เด็กวัยรุ่นมีการศึกษาอย่างต่ำระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเป็นวัยรุ่นที่มาทำกิจกรรมบริเวณสยามสแควร์ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่สุ่มมาได้รับการสุ่มในช่วงเดือนกันยายนถึงตุลาคม พ.ศ. 2545 ตามวัน เวลา และสถานที่ โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจได้จำนวน 379 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบทดสอบนี้ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับลักษณะประชากร จำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา จำนวน 45 ข้อ

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส จำนวน 15 ข้อ

3. วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา โดยดัดแปลงและปรับปรุงมาจากแบบสอบถามของ เกษร จีจุ่มบัน (2532) และสร้างแบบสอบถามทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสโดยดัดแปลงและปรับปรุงจากแบบสอบถามของสุรศักดิ์ เอี่ยมเก็บ (2541) จากนั้นนำแบบทดสอบทั้ง 2 ฉบับไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 4 ท่าน คือ รองศาสตราจารย์ ดร. ดวงเดือน ศาสตราภักดิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประณต คำจิณห์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วัฒนา ศรีสัตย์วาจา อาจารย์ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร อาจารย์สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ตรวจสอบ เมื่อปรับปรุงแล้วนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน แล้วนำแบบทดสอบมา หาค่าอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่น ซึ่งได้ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา = .8057 และความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส = .9337

2. นำแบบทดสอบที่แก้ไขแล้วทั้ง 3 ตอน ไปให้ กลุ่มตัวอย่างทดสอบ ทีละคน จำนวนทั้งสิ้น 400 ชุด แต่ได้รับแบบสอบถามที่ตอบครบถ้วนสมบูรณ์ทุกฉบับ จำนวน 379 ชุด แบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ 21 ชุด คิดเป็นร้อยละ 5.25 จึงนำมาวิเคราะห์จำนวน 379 ชุด

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยต่ำมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันต่ำมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสไม่ดีกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันสูง
3. วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยสูงมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. วัยรุ่นเพศชายมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
5. วัยรุ่นตอนปลายมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่า วัยรุ่นตอนต้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ วัยรุ่นตอนกลางมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าวัยรุ่นตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนวัยรุ่นตอนปลายมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสไม่ดีกว่าวัยรุ่นตอนกลาง
6. วัยรุ่นที่มีสภาพภาพการอยู่ร่วมกันของบิดามารดาลักษณะหย่าร้างมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสไม่ดีกว่าวัยรุ่นที่มีสภาพการอยู่ร่วมกันของบิดามารดาลักษณะอยู่ด้วยกัน ลักษณะแยกกันอยู่ และลักษณะบิดาถึงแก่กรรม หรือมารดาถึงแก่กรรม
7. วัยรุ่นที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ มีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสไม่ดีกว่าวัยรุ่นที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวปานกลางและสูง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ตามลำดับดังนี้

1. ผลการศึกษาการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย พบว่า วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยต่ำมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่ 1 กลุ่มที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยต่ำ มีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่า กลุ่มที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยสูงซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิสาร์ตันทองอุปการ (2538: 89) ศึกษารูปแบบการสื่อสารในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อเรื่องเพศ โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบการสื่อสารแบบเปิด ลักษณะครอบครัวแบบนี้จะให้สิทธิและความเสมอภาคแก่บุตรหลาน เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น ซึ่งเป็นลักษณะครอบครัว

ประชาธิปไตย ผลการศึกษาพบว่าลักษณะรูปแบบการสื่อสารแบบเปิดส่วนใหญ่จะมีทัศนคติเชิงบวก คือมีความเข้าใจต่อเรื่องเพศ การที่วัยรุ่นมีทัศนคติที่ดีต่อเรื่องเพศ ย่อมช่วยให้พวกเขาเข้าใจตนเอง แสดงบทบาททางเพศได้อย่างเหมาะสม ปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่นได้ง่าย สามารถตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต การเลือกคู่ครอง และการมีครอบครัวได้อย่างดี รวมทั้งยังเป็นวิถีทางหนึ่งที่จะช่วยลดปัญหาทางเพศ โดยเป็นเครื่องปลูกฝังความรับผิดชอบในการแสดงออกเกี่ยวกับเรื่องเพศ เมื่อพิจารณาจะเห็นว่าการสื่อสารแบบเปิดนั้น หากมีปัญหาเกิดขึ้นมา ก็จะนำปัญหานั้นมาปรึกษากับบิดามารดา เช่นเดียวกับเฮิร์ลอค (เกษร จีจุมป็น. 2532 : 37-38 ; อ้างอิงจาก Hurlock. 1955 : 433-435) กล่าวว่าเมื่อเวลาเขามีปัญหา ก็อยากจะเข้าไปปรึกษาหารือกับพ่อแม่ และมักจะได้รับการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง เพราะบิดามารดาเป็นผู้มีประสบการณ์มากกว่า ซึ่งการปรึกษาหารือกันระหว่างบุตรกับบิดามารดา ลักษณะเช่นนี้ก็เป็นกรอบแบบเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เด็กพวกนี้ เด็กจะได้รับความรักความอบอุ่นจากพ่อแม่ จะได้รับการอธิบายเหตุผลในเรื่องต่างๆ ให้เข้าใจ เด็กมีอิสระในการเรียนรู้และทำตามความต้องการภายใต้การดูแลจากพ่อแม่ ทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกมีคุณค่าในตัวเอง จะมีสติยับยั้งชั่งใจกว่า เด็กจะยอมรับกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่สมาชิกในครอบครัวร่วมกันออกความคิดเห็น ซึ่งเด็กจะทำในสิ่งที่สมาชิกในครอบครัวยอมรับซึ่งกันและกัน เด็กที่ได้รับการ อบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยเด็กเหล่านี้จะมีความเป็นตัวของตัวเอง ให้ความร่วมมือกับผู้อื่น มีความอดทนในการทำงาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีลักษณะมุ่งอนาคต และมีเหตุผลเชิง จริยธรรมในระดับสูง (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจันก. 2520 : 28-34) ดังนั้นวัยรุ่นที่มีการ อบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยต่ำ มีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่า วัยรุ่นที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยสูง

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันต่ำมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสไม่ดีกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันสูง จากการตั้งสมมติฐานไว้ว่าวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันต่ำจะมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันสูงเนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยพบว่า ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน บิดามารดาหรือผู้ปกครองจะมีอำนาจสิทธิ์ขาดเต็มที่ กฎระเบียบในครอบครัวจะเข้มงวดตายตัวจะมีการควบคุมเป็นลักษณะของครอบครัวอิตาเลียน เป็นกรอบแบบเลี้ยงดูที่บิดามารดาควบคุมอย่างเข้มงวดทั้งพฤติกรรม ความคิด ทัศนคติ และความรู้สึกของเด็กโดยบิดามารดาจะออกคำสั่ง หรือตั้งกฎเกณฑ์ให้ปฏิบัติเสมอ ถ้าไม่ปฏิบัติตามจะถูกลงโทษ (ใจทิพย์ พวงทอง. 2540) และบุตรจะต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตามสิ่งที่บิดามารดาต้องการโดยไม่มีข้อโต้แย้ง (Harris and Liebert. 1987 : 280, 1991 : 322-323; Citing Baumrind. 1967, 1975) จากงานวิจัยของพิมพ์พรรณ ศิลปสุวรรณ (2536 : 97) พบว่า วัยรุ่น

ที่มีการเชื่อฟัง คำอบรมสั่งสอนมากมีระดับพฤติกรรมเพศสัมพันธ์ต่ำสุดในขณะเดียวกัน วัยรุ่นที่มีการเชื่อฟัง คำอบรมสั่งสอนน้อยมีระดับพฤติกรรมเพศสัมพันธ์สูงสุด เพราะหากเด็กไม่เชื่อฟัง คำสั่งสอน ผลที่ตามมาเด็กอาจจะถูกลงโทษ และงานวิจัยของนิศารัตน์ ทองอุปการ (2538:87) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวและทัศนคติต่อเรื่องเพศของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร ยังพบว่า ถ้าหากบิดามารดาควบคุมพฤติกรรมทางเพศมาก เด็กจะมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์เป็นไปในทางไม่เห็นด้วย จึงนำมาซึ่งการตั้งสมมติฐานว่าแตกต่างกัน แต่เมื่อผู้วิจัยทำการทดสอบแล้วพบผลที่ไม่แตกต่างกัน นั่นอาจเป็นเพราะว่า การอบรมเลี้ยงดูลักษณะนี้ อาจทำให้ผลการศึกษาดูออกมาได้ 2 ลักษณะ ดังงานวิจัยของดวงกมล เวชยรรยงรัตน์ (2526 : 552 – 555) ที่ได้สรุปว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด จะทำให้เกิดลักษณะพฤติกรรมของเด็กที่ได้รับการอบรมแบบนี้แสดงออกได้ในสองลักษณะคือ มีความหวาดกลัว ไม่กล้าตัดสินใจ และอีกประเภทคือกล้าตัดสินใจอย่างบ้าบิ่น พวกนี้จะไม่สนใจระเบียบวินัยเลย โดยจะใช้ตนเองเป็นหลัก กระทำตามที่ตนเองชอบ เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้มักเป็นเด็กที่เข้าสู่วัยรุ่นด้วยแรงต้านผู้ใหญ่มาก่อนข้างแรง ซึ่งเกิดพฤติกรรมเป็นปัญหาต่อสังคม เช่น หนีโรงเรียน ใช้จ่ายเสพติด ส่ำสอนหรือรุ่นว้ายเกินวัยทางเพศและอื่นๆ แบบที่ไทยเราเรียกว่า “ใจแตก” หากเปรียบเทียบให้ชัดเจน ก็เสมือนว่าเด็กวัยรุ่นคือ ลูกโป่งที่พองโต บิดามารดาเปรียบเสมือนมือที่โอบ จับประคอง ลูกโป่งลูกนี้อยู่ ฉะนั้นเมื่อเด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูลักษณะนี้ก็เหมือนกับลูกโป่งใบนี้ถูกกดรัด บีบอยู่ ตามความต้องการของบิดามารดา ทำให้ลูกโป่งใบนี้เล็กลงได้ เหมือนการที่วัยรุ่นถูกบิดามารดาควบคุมให้ทำตามคำสั่ง ทำให้เด็กวัยรุ่นขาดอิสระที่เกิดจากการควบคุมของบิดามารดา เนื่องจากการเข้มงวดต่อกิจกรรมต่างๆ ของบุตร บิดามารดาจะควบคุมพฤติกรรม ความคิด ทัศนคติ และความรู้สึกของเด็กโดยบิดามารดาจะออกคำสั่ง หรือตั้งกฎเกณฑ์ให้ปฏิบัติเสมอ ถ้าไม่ปฏิบัติตามจะถูกลงโทษ เด็กจึงไม่มีความเป็นตัวของตัวเองและรู้สึกว่าตนเองนั้นเป็นเด็กอยู่เสมอ ดังที่ ไรส์ (พะเยาว์ ละกะเต็บ. 2538 : 17 ; อ้างอิงจาก Reiss. 1967) กล่าวไว้ว่าเด็กวัยรุ่นกลุ่มนี้อาจจะมีแนวโน้มที่จะยอมรับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสต่ำ เด็กกลุ่มนี้น่าจะเป็นเด็กที่เชื่อฟังซึ่งดูเหมือนจะเป็นลักษณะที่ดี แต่ที่น่าเป็นห่วงก็คือเด็กจะมีลักษณะขี้อาย ประหม่า และพึ่งพาผู้อื่น (Sroufe, Cooper and DeHart. 1992 : 458-459 ; citing Block.1971, Emmerich.1977) แต่ในทางตรงกันข้ามหากลูกโป่งบางใบเมื่อถูกบีบ สุดท้ายกลับระเบิด นั่นก็อาจเป็นเพราะว่าเด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูลักษณะนี้จะส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการทางจริยธรรมต่ำ (Morrison. 1990 : 343 ; citing Maccoby and Martin. 1983) ทำให้เด็กเหล่านี้นักจะขาดเหตุผล จึงมักจะทำอะไรโดยขาดการไตร่ตรอง ขาดการอดทนต่อสิ่งที่ยาวนานต่าง ๆ ได้ไม่ดี (Faw and Belkin.1989 : 387) กล่าวได้ว่าเด็กวัยรุ่นกลุ่มที่สองนี้อาจจะมีแนวโน้มที่ทำให้มีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสในทางบวก การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน จะส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการทางจริยธรรมต่ำ (Morrison.1990 : 343 ; citing

Maccoby and Martin. 1983) เด็กเหล่านี้มักลงโทษตนเอง และหนีห่างจากสังคม (Faw and Belkin. 1989 : 387) ดังงานวิจัยของนิศารัตน์ ทองอุปการ (2538 : 87-89) ศึกษารูปแบบการสื่อสารในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อเรื่องเพศ ในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อเรื่องเพศโดยกลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบการสื่อสารแบบปิด พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบปิดส่วนใหญ่จะมีทัศนคติต่อเรื่องเพศเป็นกลาง กล่าวได้ว่า แม้กลุ่มตัวอย่างจะไม่มีทัศนคติเชิงลบต่อเรื่องเพศ แต่ส่วนใหญ่ยังขาดความเข้าใจที่ถูกต้องต่อเรื่องเพศทัศนคติจึงเป็นกลางมากกว่า นั้นแสดงว่าเด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูมาลักษณะนี้จะไม่มีความเป็นกลาง ไม่บวก และยังไม่ลบ แต่เมื่อใดที่เด็กกลุ่มนี้เจอสิ่งยั่ว หรือพบกับกลุ่มเพื่อนที่ไม่ดีก็เป็นการเสี่ยง ที่เด็กกลุ่มนี้จะหลงเชื่อเพื่อนได้ง่าย

Conclusion

3. ผลการศึกษาการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย พบว่า สนิบสนุนสมมติฐานที่ 3 และจากผลการวิจัยก็พบว่า เด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยสูงมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าเด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยต่ำ ผลการวิจัยสอดคล้องกับ ผลการสำรวจของสำนักงานวิจัยเอแบคโพลล์ (พย. 2545) ที่ศึกษาเรื่องความคิดและพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น : กรณีศึกษาเปรียบเทียบมุมมองของวัยรุ่นที่อยู่ในระบบการศึกษาสามัญ (มัธยมปลาย) และสายอาชีพ (ปวช.) พ่อแม่และครูพบว่าในปัจจุบันด้านความรักความอบอุ่นในครอบครัวที่สัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนของวัยรุ่นหญิง โดยวัยรุ่นหญิงที่ระบุว่าได้รับเวลาจากพ่อแม่เอาใจใส่ดูแลไม่มากพอ มีร้อยละ 21.2 ที่มีเพศสัมพันธ์แล้ว ขณะที่กลุ่มที่ระบุว่าได้รับความเอาใจใส่ดูแลมากพอ มีร้อยละ 7.5 ที่เคยมีประสบการณ์ทางเพศแล้ว หรือคิดเป็นประมาณ 1 ใน 3 ของกลุ่มแรก นั้นแสดงว่าการที่ลูกได้รับเวลาจากพ่อแม่เอาใจใส่ดูแลไม่มากพอ เป็นการปฏิบัติของบิดามารดาที่มีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และยังพบอีกว่า ยิ่งบุคคลมีอิสระจากการควบคุมดูแลของผู้ใหญ่อาทิ บิดามารดามากเท่าใดแล้ว โอกาสในทางกายภาพที่เข้าสู่การมีพฤติกรรมทางเพศก่อนการสมรสจะยิ่งเพิ่มมากขึ้นและมีการยอมรับเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสมากด้วย การมีอิสระจากการควบคุมดูแลหากพิจารณาถึงลักษณะการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมากเด็กวัยรุ่นก็จะมีอิสระมากตาม (พะเยาว์ ละกะเต็บ. 2538 : 17 ; อ้างอิงจาก Reiss. 1967) ฉะนั้นเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูลักษณะนี้มากจึงมีโอกาสมอบรับเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสมากขึ้น จากงานวิจัยของอัญชลี คติอนุรักษ์ (ปาริฉัตต์ ครองจันทร์. 2535 ; อ้างอิงจาก อัญชลี คติอนุรักษ์. 2539 : 17) ที่ศึกษาเรื่องพฤติกรรมทางเพศและทัศนคติของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสก็พบว่านักศึกษาที่ปรึกษาปัญหาส่วนตัวกับเพื่อนมีเพศสัมพันธ์มากกว่านักศึกษาที่ปรึกษาปัญหาส่วนตัวกับบิดามารดาหรือญาติพี่น้อง หากเด็กวัยรุ่นที่ได้รับการ อบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย บิดามารดาของเด็กกลุ่มนี้จะไม่เอาใจใส่ ไม่สนใจบุตร ฉะนั้นเมื่อ

เด็กกลุ่มนี้จะปรึกษาปัญหาส่วนตัวก็จะไม่ได้ปรึกษากับบิดามารดานั้นเป็นเพราะความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับลูกที่ห่างเหินกัน การพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น การรับฟังปัญหาภายในครอบครัว คงมีโอกาสดังกล่าวขึ้นได้น้อยมาก (ศุภาศิริ การิกาญจน์. 2541 : 49-50) และผลที่พบยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรศักดิ์ เอื้อมณี (2541:98) ที่ศึกษาทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสกับบุคคลที่คาดหวังจะสมรสด้วยของนักศึกษามหาวิทยาลัย พบว่าบิดามารดาอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมพฤติกรรมทางเพศน้อย บุตรไม่ถูกควบคุมพฤติกรรมทางเพศ จึงมีโอกาสมีเพศสัมพันธ์มากขึ้น ทำให้บุตรมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสเป็นไปในทางเห็นด้วย ซึ่งหากพิจารณาการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยแล้วพบว่าบิดามารดาจะไม่สนใจที่จะอบรมสั่งสอนบุตรปล่อยให้บุตรทำตามอำเภอใจ โดยไม่แนะแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสมให้ (ใจทิพย์ พวงทอง. 2540 : 21 ; อ้างอิงจาก วราภรณ์ รักวิจัย. 2529 : 9-14) ดังนั้นวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยสูงจึงมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าเด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยต่ำ

4. เพศ ผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นเพศชายมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่ 4 เมื่อพิจารณาจะเห็นว่าทัศนคติของบุคคลนั้นแตกต่างกันตามความรู้สึกนึกคิดประสบการณ์การอบรมสั่งสอน ความเชื่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมไทยนั้นเป็นเมืองพุทธ การพูดถึงเรื่องเพศ หรือการศึกษาเรื่องเพศนั้น ยังไม่เป็นที่ยอมรับเท่าที่ควร มักจะถูกมองในด้านลบ ประกอบกับวัฒนธรรมประเพณีของสังคมไทยโบราณนั้นจะอบรมสั่งสอนให้สุภาพสตรีรักษาวงศ์วงศ์เป็นแม่บ้านแม่เรือน ห้ามออกนอกบ้าน ดังนั้นในเรื่องเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์นี้ ทำให้สตรีมีลักษณะต้องอยู่ในวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของสังคม ไม่กล้าที่จะออกมาแสดงความคิดเห็นมากนัก (วรัญญู กุลศิริก. 2541 : 129) เนื่องจากอิทธิพลของสังคมและวัฒนธรรมไทยที่คาดหวังให้เพศหญิงต้องปฏิบัติอยู่ในกรอบประเพณีวัฒนธรรมมากกว่าชายด้วยการอบรมปลูกฝังให้ประพฤติปฏิบัติตนเป็นกุลสตรีที่ดีจนมีคำกล่าวที่เป็นเงื่อนไขในสังคมไทยว่า "สตรีนั้นต้องปฏิบัติตนให้สมกับที่จะเป็นแม่ศรีเรือนในอนาคต" หรือคำกล่าวที่ว่า "ดูช้างให้ดูที่หาง ดูนางให้ดูที่แม่" คำกล่าวนี้เป็นสิ่งที่กระตุ้นให้สตรีไทย ต้องพยายามวางตัวให้ดี และเหมาะสม ตลอดจนพ่อแม่ต้องพยายามอบรมบ่มนิสัยบุตรสาวให้เป็นที่ยอมรับและได้รับการยกย่องจากสังคม และรางวัลที่ได้รับจากสังคมนี้ ช่วยกระตุ้นหรือเป็นแรงเสริมให้สตรีไทยปฏิบัติตามแบบฉบับของวัฒนธรรมไทย และถ้าเพศหญิงประพฤติตนผิดจากบรรทัดฐานของสังคมและวัฒนธรรมไทยดูเหมือนสังคมจะลงโทษรุนแรงกว่าชาย (ชลธิ์ กุลประดิษฐ์. 2527 : 65) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชณี วิเศษสังข์ (2517 : 63 - 67) ที่ศึกษาพฤติกรรมที่ชายหญิงปฏิบัติต่อกันในลักษณะต่างๆ เช่น ชายหญิงอยู่ในที่ลับตา ได้เสียกันโดยไม่คิดแต่งงานกันเป็นต้น โดยให้เด็กวัยรุ่นพิจารณาว่าผิดหรือถูกอย่างไร พบว่า เด็ก

วัยรุ่นชายเห็นด้วยกับพฤติกรรมที่ชายหญิงแสดงต่อกัน เหล่านั้นมากกว่าเด็กวัยรุ่นหญิง และจากผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐวดี วิจิธรรม (2539) ที่พบว่า นักเรียนชายมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าเพศหญิง จากผลการสำรวจความคิดเห็นและพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นของเอแบคโพลล์ (พย. 2545) ที่ถามถึงอายุที่คิดว่าเหมาะสมสำหรับการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกของตนเอง พบว่า เด็กวัยรุ่นชาย มากที่สุดคิดว่าอายุต่ำกว่า 20 ปี ถึงร้อยละ 49.3 อายุเฉลี่ยที่ 19 ปี ส่วนเด็กวัยรุ่นหญิง มากที่สุดคิดว่าอายุ 25 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 50 อายุเฉลี่ย คือ 23 ปี และสอดคล้องกับ เจอซิล (1979) ได้ศึกษานักศึกษาวัยรุ่น พบว่า นักศึกษาชายมีพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสร้อยละ 75 ส่วนนักศึกษาหญิงมีเพียงร้อยละ 30 เท่านั้น นอกจากนี้ผู้ชายมีความคิดที่จะแสวงหาการมีเพศสัมพันธ์มากกว่าผู้หญิงเพราะคิดว่าไม่มีความเสียหายอะไร ผู้ชายเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นแล้วยังไม่เคยมีเพศสัมพันธ์จะถูกเพื่อนๆ ล้อเลียนต่าง ๆ นานา ทำให้เกิดความอับอาย ทำให้มีความคิดและพฤติกรรมในทางนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์สูงกว่าผู้หญิง นอกจากนี้ในสังคมไทยมีลักษณะหรือเอกลักษณ์ประจำชาติ คือ หญิงไทยมักจะรักนวลสงวนตัว ไม่ซิงสุกก่อนห้าม หรือมีเสรีภาพทางเพศเหมือนกับประเทศทางตะวันตก ผู้หญิงไทยจะไม่แสดงความต้องการทางเพศอย่างเปิดเผย ไม่คบหาผู้ชาย การรู้จักเพศตรงข้ามต้องอยู่ภายใต้การดูแลของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง (วันทนี วาสิกสิน.2526 : 11) ดังนั้น วัยรุ่นเพศชายมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าเพศหญิง

5. วัย ผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นตอนปลายมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าวัยรุ่นตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และวัยรุ่นตอนกลางมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าวัยรุ่นตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนวัยรุ่นตอนปลายมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสไม่ดีกว่าวัยรุ่นตอนกลาง ซึ่งผลการวิจัยนี้ปฏิเสธสมมติฐาน ข้อที่5 เป็นบางส่วน ผลการศึกษาค้นครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐวดี วิจิธรรม (2539) ที่พบว่าวัยรุ่นตอนปลายมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าวัยรุ่นตอนต้น ยังมีทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล ของฟิชบินและไอเซน อธิบายไว้ว่า นักเรียนวัยรุ่นตอนต้นมีความเชื่อว่า การมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสทำให้เสียการเรียน หมดอนาคต หมดคุณค่าความเป็นกุลสตรี มากกว่าวัยรุ่นตอนปลาย ส่วนวัยรุ่นตอนปลายเชื่อว่า การมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส ทำให้ได้ศึกษานิสัยจิตใจกัน และมีประสบการณ์ทางเพศมากกว่าวัยรุ่นตอนต้น จึงทำให้นักเรียนวัยรุ่นตอนปลายมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าวัยรุ่นตอนต้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์พรรณ ศิลปสุวรรณ (2536 : 119) ซึ่งพบว่า ผู้ที่มีอายุมากมีโอกาสต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงาน เพิ่มมากยิ่งขึ้น และจากงานวิจัยครั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบกับระหว่างกลุ่มพบว่าวัยรุ่นตอนกลางกับวัยรุ่นตอนปลาย มีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสไม่แตกต่างกัน ถึงแม้จะอยู่ในวัยที่ต่างกัน วัยรุ่นตอนกลางคือวัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่4-6 หรือ ประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 – 3 และ

วัยรุ่นตอนปลาย คือ วัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1-4 หรือ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1 – 2 (อนุปริญญา) ซึ่งอายุที่แตกต่างกันในช่วงนี้ ไม่ได้ทำให้ทัศนคติในเรื่องนี้แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่า ในปัจจุบันผลการสำรวจพบว่าเด็กวัยรุ่นไทยมีค่าเฉลี่ยการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกเร็วขึ้น คือ อายุ 16 ปี เร็วกว่าเมื่อยี่สิบปีก่อนถึง 4 ปี (ผู้จัดการ. 2545 : 6) และจากผลการสำรวจความคิดเห็นและพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นของสำนักวิจัยเอแบคโพลล์ (2545) พบว่าอายุที่มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกโดยเฉลี่ยของวัยรุ่นปัจจุบันซึ่งอยู่ที่ 16 ปี พบว่าต่ำกว่ารุ่นพ่อแม่ ซึ่งเฉลี่ยอยู่ที่ 21 ปี และครูคือ 24 ปี สอดคล้องกับ อัญชลี คติอนุรักษ (2535) พบว่า อายุเฉลี่ยของนักศึกษาชายที่มีเพศสัมพันธ์คือช่วง อายุ 15-17 ปี โดยมีอายุเฉลี่ยของการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกประมาณ 16.7 ปี และพบว่าอายุเฉลี่ยของการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกคือ 16 ปี (จุฑามาศ นุชนารถ. :2531 ; อ้างอิงจาก ปาริฉัตร ครองจันทร์. 2539 : 14) ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าเด็กวัยรุ่นตอนกลางในปัจจุบันมีโอกาสมิเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสสูงขึ้น อาจเป็นเพราะว่าสังคมที่วัยรุ่นในปัจจุบันพบเจอเต็มไปด้วยสิ่งต่างๆมากมายที่ทำให้เด็กในปัจจุบันรู้มาก เห็นมากขึ้น อย่างเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต ทำให้เด็กวัยรุ่นโตเร็วขึ้น ฉะนั้นวัยรุ่นตอนกลางกับวัยรุ่นตอนปลายจึงมีทัศนคติในเรื่องเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสไม่ต่างกัน ซึ่งพบว่าในงานวิจัยของปาริฉัตร ครองจันทร์ (2539 : 57) ที่ศึกษาพฤติกรรมทางเพศและทัศนคติของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส พบว่า นักศึกษาที่อายุต่างกันมีทัศนคติไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

6. สภาพการอยู่ร่วมกันของบิดามารดา ผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ มีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสไม่ดีกว่าวัยรุ่นที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวปานกลางและสูง จากสาเหตุที่ตั้งสมมติฐานไว้ว่า วัยรุ่นที่มีสภาพการอยู่ร่วมกันของบิดามารดาลักษณะหย่าร้างมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าวัยรุ่นที่มีสภาพการอยู่ร่วมกันของบิดามารดาลักษณะอยู่ด้วยกัน ลักษณะแยกกันอยู่ และลักษณะบิดาถึงแก่กรรม หรือมารดาถึงแก่กรรม เนื่องมาจากพบบางงานวิจัยของพรทิพย์ วงศ์เพชรสง่า (2528 :120-121) ที่ศึกษาการยินยอมให้มีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของนักศึกษามหาวิทยาลัย โดยศึกษาตัวแปรสถานภาพสมรสของบิดามารดา พบว่า นักศึกษาชายที่บิดามารดามีแนวโน้มยินยอมให้มีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสสูงกว่าบิดามารดาหย่าร้างกัน หรือแยกกันอยู่ ส่วนนักศึกษาหญิงที่มีบิดามารดาหย่าร้างกัน หรือแยกกันอยู่ มีแนวโน้มยินยอมให้มีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสสูงกว่าบิดามารดาอยู่ด้วยกันและงานวิจัยของอัญชลี คติอนุรักษ (2535) พบว่า นักศึกษาที่บิดามารดาไม่ได้อยู่ด้วยกัน หย่าร้างหรือแยกทางกันมีเพศสัมพันธ์มากกว่านักศึกษาที่บิดามารดาอยู่ด้วยกัน จึงนำมาซึ่งการตั้งสมมติฐานว่าแตกต่างกัน แต่เมื่อผู้วิจัยทำการทดสอบแล้วพบผลที่ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่าแม้วัยรุ่นจะพักอาศัยอยู่กับบิดามารดา หรือไม่ก็ตาม แต่การอบรมสั่งสอน การเลี้ยงดูที่จะเป็นสิ่งที่ส่งผลที่ใกล้ชิดตัววัยรุ่นมากกว่า

หากบิดามารดาอยู่ร่วมกันกับบุตรแต่ไม่สนใจหรือเอาใจใส่ในการอบรมเลี้ยงดูบุตรก็ไม่แตกต่างกับวัยรุ่นที่บิดามารดาไม่อยู่ร่วมกัน (กรองทิพย์ จันแยม. 2538 : 151) ดังนั้นแม้ว่าลูกจะอยู่กับมารดา หรือลูกจะอยู่กับบิดา โดยที่บิดา มารดาหย่าร้างขาดจากกัน ก็ตามแต่ถ้าบิดา มารดาพยายามเป็นแบบอย่างที่ดีให้ลูกเห็น และพยายามให้การอบรมและคำชี้แนะต่างๆ แล้วเด็กก็จะมีภูมิคุ้มกันที่ดีจากการรับค่านิยมต่างๆ ที่ไม่เหมาะสมกับประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดังเช่นค่านิยมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของวัยรุ่นซึ่งเป็นหนึ่งในค่านิยมดังกล่าวและงานวิจัยของปาริฉัตต์ ครองขันต์ (2539 : 74) ก็พบว่าตัวแปรเกี่ยวกับสถานภาพสมรสของบิดามารดา ไม่พบความแตกต่างกัน แต่งานวิจัยนี้ขัดแย้งกับงานวิจัยของพรทิพย์ เพชรวงษ์สง่า (2528 : 56) ศึกษาเรื่องการยินยอมให้มีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของนักศึกษามหาวิทยาลัยพบว่านักศึกษาที่บิดามารดาอยู่ด้วยกันยินยอมให้มีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 31.6 ในขณะที่นักศึกษาที่บิดา มารดาหย่าร้างกัน ยอมให้มีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 17.9 และนักศึกษาที่บิดามารดาเสียชีวิตแล้ว ยอมให้มีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสร้อยละ 49.9 และอีกประการที่ทำให้เด็กวัยรุ่นที่มีสภาพการอยู่ร่วมกันของบิดามารดาต่างกันมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสไม่แตกต่างกันนั้น อาจเป็นเพราะขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่แบ่งตามสภาพครอบครัว พบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 81.5 เป็นเด็กวัยรุ่นที่บิดามารดาอยู่ด้วยกัน ส่วนกลุ่มอื่นมีไม่ถึงร้อยละ 10 ซึ่งขนาดแตกต่างมากอาจทำให้ไม่พบความแตกต่าง

(8) 7. สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว ผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสไม่ดีกว่าวัยรุ่นที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวปานกลางและสูง จากสาเหตุที่ตั้งสมมติฐานไว้ว่าวัยรุ่นที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าวัยรุ่นที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวปานกลางและสูง เนื่องจากงานวิจัยของจุฬามาศ นุชนารถ (2531) พบว่า นักเรียนที่ได้รับค่าใช้จ่ายต่างกัน จะมีประสบการณ์ทางเพศที่แตกต่างกันโดยนักเรียนที่ได้รับค่าใช้จ่ายมากกว่าจะมีประสบการณ์ทางเพศมากกว่านักเรียนที่รายได้ต่ำกว่าและงานวิจัยของ สุรศักดิ์ เอื้อมณี (2541:93) ศึกษาเรื่อง ทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสกับบุคคลที่คาดหวังจะสมรสด้วยของนักศึกษามหาวิทยาลัย พบว่านักศึกษาที่รับรู้ฐานะทางเศรษฐกิจในระดับเหลือใช้มีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสในทางเห็นด้วยมากกว่านักศึกษาที่รับรู้ฐานะทางเศรษฐกิจในระดับพอใช้และขาดแคลนตามลำดับ แต่งานวิจัยนี้พบผลที่ไม่แตกต่างกัน โดยอาจเป็นผลเนื่องมาจาก ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่แบ่งตามสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 66 เป็น เด็กวัยรุ่นที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวปานกลาง ส่วนกลุ่มวัยรุ่นที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวสูง ร้อยละ 31.1 และกลุ่มวัยรุ่นที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ มีเพียงร้อยละ 2.9 ซึ่งขนาดแตกต่างมากอาจทำให้ไม่พบความแตกต่าง และทั้งนี้งานวิจัยของสุชิน บัวงาม (2528) ได้กล่าวถึงสภาพ

เศรษฐกิจของครอบครัวกับเจตคติต่อความรู้เรื่องเพศ จากงานวิจัยเรื่องการศึกษาเจตคติของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษาที่มีต่อความรู้เรื่องเพศ พบว่า อาชีพของบิดามารดา ที่แตกต่างกันทำให้นักศึกษามีเจตคติต่อความรู้เรื่องเพศไม่แตกต่างกัน อนึ่ง อาชีพของบิดามารดา จะเป็นตัวกำหนดรายได้ซึ่งเป็นระดับเศรษฐกิจของครอบครัว คือถ้าบิดามารดามีรายได้สูง เด็กวัยรุ่นย่อมจะได้รับค่าใช้จ่ายสูงตาม นั้นก็แสดงถึงการรับรู้ระดับเศรษฐกิจของครอบครัวก็จะสูงตามไปด้วย ในทำนองเดียวกันถ้าหากบิดามารดามีรายได้ต่ำ เด็กวัยรุ่นย่อมจะได้รับค่าใช้จ่ายต่ำตาม การรับรู้ระดับเศรษฐกิจของครอบครัวก็จะต่ำไปด้วย เนื่องจากเด็กวัยรุ่นจะมีรายได้จากการอุปการะของบิดามารดา เป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นย่อมนำไปสู่การมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสที่ไม่ต่างกัน จากงานวิจัยของณัฐดี วิธธรรม(2539 :177) ศึกษาทัศนคติการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของนักเรียนวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าเด็กวัยรุ่นที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่างกันมีทัศนคติ ความเชื่อและการประเมินผลของการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสไม่แตกต่างกัน และงานวิจัยของกรองทิพย์ จันแยม (2538 : 151) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนและสื่อบุคคลกับการยอมรับค่านิยมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของวัยรุ่นพบว่านักศึกษาที่ได้รับเงินค่าใช้จ่ายต่างกัน ยอมรับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของวัยรุ่นไม่แตกต่างกัน และงานวิจัยของธาดา ลีเกษม (2545 : 76-77) ศึกษาเจตคติต่อความสัมพันธ์ทางเพศก่อนการสมรสของนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า นิสิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวสูง ปานกลาง และต่ำ มีการยอมรับความสัมพันธ์ทางเพศก่อนการสมรสไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสแตกต่างกันและยังพบอีกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยต่ำจะมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยสูง ดังนั้นในส่วนหนึ่งที่สำคัญในการที่จะปรับเปลี่ยนได้นั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กวัยรุ่น ซึ่งได้แก่ บิดามารดา ผู้ปกครอง ควรให้ความรัก ความอบอุ่น ความปลอดภัยดูแลเอาใจใส่ให้สอดคล้องกับเด็ก อบรมเลี้ยงดูให้เด็กรู้จักคิด รู้จักใช้เหตุผล สอนให้คำนึงถึงความเสมอภาคทางเพศจะช่วยให้เด็กได้พัฒนาตนเอง ให้มีทัศนคติทางเพศในทางที่เหมาะสม โดยเลือกสรรข้อดีและประโยชน์ของรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กภายในครอบครัวมาผสมผสานใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพครอบครัวของตน สำหรับครู อาจารย์ ก็ควรที่จะให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์การรู้จักป้องกันปัญหาที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ รัฐบาลควรที่จะส่งเสริมอย่างจริงจังให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องและเอกชนเผย

แพร่ความรู้ในการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานอย่างถูกวิธี เข้าใจถึงจิตใจของเด็กในแต่ละวัย สนับสนุนการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับครอบครัว เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความสนใจและเห็นความสำคัญของครอบครัว เช่น การจัดงานวันครอบครัวแห่งชาติในวันที่ 14 เมษายนของทุกปี เป็นการสร้างเกราะป้องกันภัยที่ดีสำหรับบุตรหลาน

1.2 จากผลการศึกษาพบว่า เด็กวัยรุ่นเพศชายจะมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีกว่าเด็กวัยรุ่นเพศหญิง จะเห็นได้ว่าเป็นแนวความคิด ความเชื่อที่ไม่เหมาะสม ดังนั้นควรหาทางปรับเปลี่ยนทัศนคติ แนวความคิด ความเชื่อ ในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของเด็กวัยรุ่นชายให้ไปในแนวทางที่ถูกต้องและเหมาะสม เช่น พยายามลดความเชื่อที่ว่า การมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสเป็นการผ่อนคลายความเครียด เป็นการศึกษานิสัยจิตใจซึ่งกันและกัน เป็นต้น โดยผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งไม่ใช่แค่บิดามารดาหรือครู อาจารย์เท่านั้น แต่รวมไปถึงสื่อมวลชน และรัฐบาลที่ควรจรรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ กิจกรรมที่เกี่ยวกับค่านิยมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสในแง่ที่ถูกต้องเหมาะสม

1.3 และจากผลการศึกษาพบว่า วัยแตกต่างกัน จะมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสแตกต่างกัน ซึ่งพบว่าวัยรุ่นตอนปลายจะมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดีที่สุด ดังนั้น ในวัยรุ่นตอนปลายเป็นวัยที่มีอัตราเสี่ยงที่จะมีพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสมากที่สุด แต่ที่น่าสังเกตพบว่าวัยรุ่นตอนกลางมีทัศนคติต่อเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสไม่ต่างกับวัยรุ่นตอนปลาย นั้นแสดงให้เห็นว่า วัยรุ่นกลางเป็นวัยที่มีอัตราเสี่ยงสูงต่อเรื่องนี้ ฉะนั้นบิดามารดาจึงควรทำความเข้าใจบุตรและเอาใจใส่อย่างถูกต้อง ไม่ควบคุมมากเกินไป และไม่ควรปล่อยปละละเลยเกินสมควร ในขณะเดียวกันองค์กรต่างๆ ควรจะจัดดำเนินโครงการจัดอบรม ให้ความรู้ที่เหมาะสมกับวัยรุ่น หรือจัดกิจกรรมที่จะกระตุ้นเตือนถึงพิษภัยที่จะตามมา เช่น โรคเอดส์ ปัญหาการทำแท้ง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะเด็กวัยรุ่นบริเวณสยามสแควร์เท่านั้น ซึ่งผลการศึกษาจะอยู่ในวงที่จำกัดเท่านั้น ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรที่จะเพิ่มบริเวณสำรวจกลุ่มประชากร เช่นขยายพื้นที่ไปบริเวณศึกษาโดยรอบกรุงเทพและปริมณฑล เช่น ผังธนบุรี นนทบุรี สมุทรปราการ เพื่อให้ผลการศึกษาได้ข้อมูลที่แตกต่างตามที่ต้องการศึกษาและชัดเจนยิ่งขึ้น

2.2 ควรขยายขอบเขตการศึกษาไปสู่ประชากรกลุ่มอื่นๆ เช่น ในกลุ่มวัยรุ่นที่ไม่ได้เป็นนักเรียนนักศึกษา หรือกลุ่มผู้ใหญ่ที่ยังไม่ได้แต่งงาน เพื่อที่จะอธิบายและทำความเข้าใจเรื่องดังกล่าวในกลุ่มประชากรอื่นๆ และอาจจะเปรียบเทียบว่าทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสเหมือนหรือต่างจากประชากรที่ผู้วิจัยศึกษาหรือไม่ อย่างไร

2.3 การศึกษาวิจัยครั้งต่อไป อาจจะศึกษาด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อจะได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูกับทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส ได้อย่างละเอียดลึกซึ้งมากขึ้น

2.4 การศึกษาวิจัยครั้งต่อไปอาจนำแนวความคิดหรือทฤษฎีอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูกับทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส มาเพิ่มเติมขยายขอบเขตการอธิบายเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวให้มากขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกวลี. (2542, 30 ธันวาคม). "ปี 2000 ปีแห่งครอบครัวคุณภาพใหม่," *กรุงเทพธุรกิจ*.
- กรองทิพย์ จันแยม. (2538). *ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกาเปิดรับสื่อมวลชนและสื่อบุคคลกับการยอมรับค่านิยมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของวัยรุ่น*. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. (นิเทศศาสตรพัฒนาการ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- กองบรรณาธิการ. (2540,พฤศจิกายน). "วัยรุ่น วุ่นเซ็กส์ !," *นิตยสารแม่และเด็ก*. 21(309). ไม่ปรากฏหน้า
- เกษร จิ์จุมป็น. (2532). *การอบรมเลี้ยงดูที่มีต่อวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2531 จังหวัดสุพรรณบุรี*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว).พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก. ถ่ายเอกสาร.
- ชนิษฐา โพชนกุล. (2522). *ทัศนคติของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยต่อการเลือกคู่ครอง การวางแผนครอบครัว*. วิทยานิพนธ์ สค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- คณะทำงานวางแผนพัฒนาสตรีระยะยาว. (2526). *รายงานการศึกษาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาสตรีระยะยาว (2525-2544)*. กรุงเทพฯ : คຸຣຸສກາ.
- จริยา พงศ์วิวัฒน์. (2526). *ทัศนคติและความต้องการของนักศึกษาปีที่ 1 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*. วิทยานิพนธ์ สศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- จำเรียง ภาวิจิตร. (2522). "ทรงศนะบางประการของนักศึกษาเกี่ยวกับครอบครัวและสังคม," ใน *รายงานการสัมมนาทางวิชาการเรื่องลักษณะสังคมไทย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จุฑามาศ นุชนารถ. (2531). *การมีเพศสัมพันธ์และการคุมกำเนิดของกลุ่มนักเรียนวัยรุ่นระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญในจังหวัดสุพรรณบุรี*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (เจริญพันธ์และวางแผนประชากร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ใจทิพย์ พวงทอง. (2540). *การศึกษาความสอดคล้องระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดากับการอบรมเลี้ยงดูตามการรับรู้ของบุตรวัยรุ่น*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.

ณวิวรรณ สุขพันธ์โพธาราม. (2527). **พัฒนาการวัยรุ่นและบทบาทครู**. กรุงเทพฯ : มิตรนราการพิมพ์.

เจลิยา บุญยงค์. (2528). **การศึกษาชีวิตครอบครัว (Family Education)**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพลานามัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ชลธิ์ กุลประดิษฐ์. (2527). **ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติที่มีต่อวัฒนธรรมกับการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตเมืองพัทยา**. ปรินญาณินท์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.

ชุลีพร อินทรไพบูลย์. (2536). **ค่านิยมเกี่ยวกับพฤติกรรมในเรื่องเพศของนักเรียนวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ สค.ม. (อาชีวศึกษาและงานยุติธรรม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

ชุตินา ศรีแก้วนวล. (2540). **การศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงานของนักศึกษาผู้ใหญ่ในเขตมินบุรี**. ปรินญาณินท์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.

ขุนมาศ กัลยาณมิตร. (2530). **ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับการประพฤตินอเหมาะสมกับสภาพและวัยของนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร**. ปรินญาณินท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.

/ ญัฐวดี วิจิธรรม. (2539). **ทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของนักเรียนวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร**. ปรินญาณินท์ กศ.ม.(จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ดาร์ตัน โชติพันธุ์โสภณ. (2527). **ปัจจัยที่กำหนดขนาดครอบครัวในอุดมคติของวัยรุ่น**. วิทยานิพนธ์. วท.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.

ดวงกมล เวชยรรยรัตน์. (2526). **“อิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางครอบครัว,” ใน เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาพัฒนาการเด็กและการเลี้ยงดู หน่วยที่ 8-15 (Child Care and Development)**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน ,อรพินธ์ ชูชม และงามตา วนินทานนท์. (2528). **ปัจจัยทางจิตวิทยานิเวศที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของมารดาไทย : รายงานการวิจัยฉบับที่ 32**. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .

- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนึก. (2520). **จริยธรรมของเยาวชนไทย : รายงานการวิจัย ฉบับที่ 21**. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .
- เต็มศิริ บุญยสิงห์. (2526). “วัยรุ่นและการปรับตัว,” **เพศศึกษา : สมาคมวางแผนครอบครัว**. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยกิจการพิมพ์.
- “ตะลึง! วัยรุ่นยุค ฟรีเซ็กส์,” (2543, 7 มีนาคม). **ผู้จัดการรายวัน**.
- ทวีริสมี ธนาคมและคณะ. (2512). **ตำราพัฒนาการของครอบครัวและเด็ก**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยกิจ.
- ทัศนีย์ ปุวรรตน์. (2529). **การศึกษาทักษะและบทบาทในครอบครัวของบุรุษที่มีผลต่อการพัฒนาสตรี**. วิทยานิพนธ์ สด.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- เทียนฉาย กิระนันท์ และไพศาล เล็กอุทัย. (2530). **กรุงเทพมหานคร 2545**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตยา สุวรรณชฎ. (2520, ตุลาคม). “ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับพฤติกรรม,” **วารสารพัฒนบริหารศาสตร์**. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์.
- ธาดา ลิเกษม. (2545). **เจตคติต่อความสัมพันธ์ทางเพศก่อนการสมรสของนิสิตนักศึกษา ระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาให้คำปรึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ธามนิจ โคตรวิบูรณ์. (2540). **ความคิดเห็นของวัยรุ่นที่มีต่อความสัมพันธ์ทางเพศก่อนการสมรสของวัยรุ่นที่ศึกษาในสถาบันการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 และ มัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- นงนุช โรจนเลิศ. (2533). **การศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเองของนักเรียนวัยรุ่น**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นงลักษณ์ เอมประดิษฐ์. (2540). **รูปแบบครอบครัวไทยของสังคมสมัยใหม่ : แนวโน้มในอนาคต**. สังคมสงเคราะห์. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นงวัลย์ กัมพลาศิริ. (2524). **การศึกษาสภาวะแวดล้อมทางครอบครัวของผู้ป่วยจิตเวชวัยรุ่น**. วิทยานิพนธ์ สด.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

นภาพร หะวานนท์. (2520). **ผลการออกไปทำงานนอกบ้านของภรรยาที่มีต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว**. วิทยานิพนธ์ สด.ม. (สังคมวิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นลินี มกรเสน. (2541, 22 กรกฎาคม). "ปัญหา ฟรีเซ็กส์ ของวัยรุ่น," **มติชนรายวัน**.

นิตยา พิริยะธรรมวงศ์. (2533). **การศึกษาเปรียบเทียบลักษณะทางด้านประชากร เศรษฐกิจและสังคมระหว่างผู้หย่าร้างและผู้ไม่หย่าร้างในกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

นิยม บุญมี. (2530). **ครอบครัวสัมพันธ์**. ภาควิชาคหกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .

✓ นิตารัตน์ ทองอุปการ. (2538). **ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารภายในครอบครัวและทัศนคติต่อเรื่องเพศของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ วศ.ม. (สื่อสารมวลชน). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

บำรุง สุขพรรณ. (2533, มกราคม-มีนาคม). "ครอบครัวไทยสมัยใหม่ต้อนรับการเปลี่ยนแปลงไปสู่ยุคดิจิทัล," **วารสารไทย**. หน้า 10.

ปาริฉัตร ครองจันทร์. (2539). **พฤติกรรมทางเพศและทัศนคติของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาต่อการมีเพศสัมพันธ์กับคนรักก่อนแต่งงาน**. ภาคนิพนธ์ พบ.ม. (พัฒนสังคม) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

ประสาท หลักศิลา. (2516). **สารานุกรมศัพท์สังคมวิทยา-มานุษยวิทยา**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

ประสาร ทิพย์ธารา. (2521). **พัฒนาการเด็กและการอบรมเลี้ยงดู**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แพร่พิทยา.

ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. (2525). "ครอบครัวสลาย: ปัจจัยภายนอกและภายใน," **วารสารสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา**. กรุงเทพฯ.

ฝน แสงสิงแก้ว. (2510, กรกฎาคม - ตุลาคม). "ความผูกพันรักใคร่ในครอบครัว." **วารสารจิตแพทย์แห่งประเทศไทย** 12. หน้า 100.

----- (2524). **ชีวิตและงาน รวมข้อคิดและข้อเขียนทางสุขภาพจิตและวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.

พรทิพย์ วงศ์เพชรสง่า. (2528). **การยินยอมให้มีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของนักศึกษา มหาวิทยาลัย : การศึกษาเบื้องต้น**. วิทยานิพนธ์ สด.ม. (สังคมวิทยา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. (2530). **ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรสุตา ดิษยวรรณธนะ. (2534). **พฤติกรรมการแสดงออกตามทฤษฎีของดิวอี้โอวานน์กับการอบรมเลี้ยงดูและลักษณะทางชีวสังคมบางประการ ของนักเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร**. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- “พ่อแม่ทำได้ให้คำปรึกษาเรื่องเซ็กส์,” (2544, 4 เมษายน). ผู้จัดการรายวัน.
- พะเยาว์ ละกะเต็บ. (2538). **ตัวแบบสมมุติฐานการยอมรับเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส**. วิทยานิพนธ์ สค.ม. (สังคมวิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- พิชิต พัทธกะเทพสมบัติ. (2532). **รายงานวิจัยเยาวชนไทย 2531**. กรุงเทพฯ
- พิมพ์พรรณ ศิลปสุวรรณ. (2536). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเพศสัมพันธ์ของคนงานสตรีวัยรุ่นในโรงงานอุตสาหกรรม เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ด. (ประชากรศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- พิมพ์รัตน์ จงเจษฎากุล. (2527). **การกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง : การศึกษาด้านเศรษฐกิจและสังคม**. วิทยานิพนธ์ สศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ภัสสร ลิมานนท์. (2529). **การศึกษาทัศนคติและค่านิยมของสตรีไทยเกี่ยวกับการสมรส**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยิ่งยง ยุทธศักดิ์. (2539). **พฤติกรรมทางสังคมของเด็กที่มีลักษณะครอบครัวและสัมพันธ์ภาพในครอบครัวต่างกัน**. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ระพีพรรณ ภูมิกานต์พงษ์. (2540). **การยินยอมให้มีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนการแต่งงาน และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยินยอมให้มีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงาน**. วิทยานิพนธ์ สศ.ม. (สังคมวิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ระวีวรรณ วุฒิประสิทธิ์. (2526). **ความรู้ ทัศนคติ และประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องเพศของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ประชากรศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.

รัชนี้ วิเศษสังข์. (2517). **จรรยาวิพากษ์ของเด็กวัยรุ่นในกรุงเทพฯเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิง**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2525). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.

วรรณภา ลำเจียกเทศ. (2530). **แนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ในครอบครัวในทัศนะของสตรีที่สมรสแล้ว: ศึกษาเฉพาะกรณีสตรีที่มารับบริการจากศูนย์วิจัยการวางแผนครอบครัวโรงพยาบาลศิริราช**. วิทยานิพนธ์ สค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วราภรณ์ ดวงจันทร์. (2530). **การศึกษาความคิดเห็นเด็กชายในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลางต่อปัญหาสามัญหามีเหตุทำร้ายร่างกายภรรยา: ศึกษาเฉพาะกรณีเด็กชายในบ้านกรรณา**. วิทยานิพนธ์ สค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วราภรณ์ รักวิจัย. (2529). **การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .

วรัญญู กุลดิลก. (2541). **ทัศนคติในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของนิสิตมหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ สค.ม. (สังคมวิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิมลศิริ ชำนาญเวช. (2526). **อนาคตของกฎหมายครอบครัวไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิทยา นาควัชร. (2527). **รู้จักชีวิต**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ส่งเสริมพัฒนา.

----- (2542,31 ตุลาคม). "มองชีวิต". **นิตยสารดิฉัน**. กรุงเทพฯ : ฉบับ 544.

✓ วัระชัย บัวผัน. (2534). **ทัศนคติเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัด กรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร**. วิทยานิพนธ์ สค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

วันทนี วาสิกสิน. (2526). **ปัญหาพฤติกรรมทางเพศของมนุษย์กับงานสังคมสงเคราะห์**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศุภจรี วจิวิวัฒน์. (2533). **ความรู้ทัศนคติประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องเพศ และโรคเอดส์ : การศึกษานักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ สค.ม. (วิจัยประชากรและสังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

ศุภลักษณ์ พุทธิพงษ์ศิริ. (2524). **สภาพจิตและพฤติกรรมทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี**. วิทยานิพนธ์ สค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

ศุภาศิริ การิกาญจน์. (2533). **บทบาทของพ่อแม่ ในการสอนเพศศึกษาแก่ลูกสาววัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (ประชากรศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

✓ ศักดิ์ สุนทรเสณี. (2528). **เจตคติ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา.

สถาบันสุขภาพจิตและวัยรุ่น กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (ม.ป.ป.) **เอกสารวัยรุ่นกับการคบเพื่อนต่างเพศ**.

สมพงศ์ ตีรพัฒน์. (2517). **ความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการอบรมเลี้ยงดู ความเชื่อมั่นในตนเองและความรู้สึกกับผิดชอบ**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร..

สรรพศรี ศรีเพ็ญ. (2514). **เพศศาสตร์ศึกษาภาค 1 การแต่งงานและการครองความเป็นโสดพระนคร**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สนิท สมัครการ. (2513). **มีเงินก็นับว่าน้อง มีทองก็นับว่าพี่: ระบบครอบครัวและเครือญาติของไทย**. กรุงเทพฯ : บรรณกิจเทรดดิ้ง.

สิริวรรณ ภาษานนท์. (2530). **ปัญหาสุขภาพจิตของเด็กวัยรุ่นใน 4 จังหวัดชายฝั่งตะวันออก ชลบุรี**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน.

สุกัญญา หุตะเศรณี. (2534, 15 เมษายน). "สถาบันครอบครัว: ปัจจัยที่กำหนดโครงสร้างและความมั่นคงของครัวเรือน," นิตยสาร *Fitness*. ปีที่ 2 เล่มที่ 86, หน้า 122.

สุนทรี กาญจนะวสิต. (2539). **ความคิดเห็นเกี่ยวกับครอบครัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพฯ**. วิทยานิพนธ์ สค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

✓ สุรศักดิ์ เอื้อมเก็บ. (2541). **ทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสกับบุคคลที่คาดหวังจะสมรสด้วยของมหาวิทยาลัย**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .

สุธาทิพย์ แสงวัฒนกุล. (2536). **ทัศนคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงต่อการปล่อยตัวทางเพศก่อนการสมรส**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

- สุริยา วีรวงศ์. (2534, 14 มกราคม). "ครอบครัว: การเปลี่ยนแปลงแนวโน้มของปัญหาและแนวทางแก้ไข," *วารสารวิจัยสังคม*. กรุงเทพฯ.
- สุชาติ โสมประยูร และคณะ. (2521). *เพศศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สุชาติ และ วรณี โสมประยูร. (2525). *เพศศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สุนารี เตชะโชควิวัฒน์. (2527). *ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู วินัยในตนเอง และความภาคภูมิใจในตนเอง*. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.
- สุปาจริย์ วิชัยโรจน์. (2529). *การยอมรับพฤติกรรมทางเพศของสตรีของนักศึกษา มหาวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์ สด.ม. (สังคมวิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุธิดา ฉายาลักษณ์. (2531). *การศึกษาสาเหตุและปัญหาของการเป็นมารดาวัยรุ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ป่วยสูติกรรม โรงพยาบาลราชวิถี ระหว่างเดือน พฤษภาคม-มิถุนายน 2531*. วิทยานิพนธ์ สด.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- โสภา ชูพิกุลชัยและคณะ. (2531). *การศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับจริยธรรม ค่านิยม และ ประเพณีวัฒนธรรมของครอบครัวไทยที่มีต่อการอบรมเลี้ยงดูบุตร: ศึกษาเฉพาะกรณีในเขตกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ : สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สำนักงานสถิติแห่งประเทศไทย. (2531). *รายงานผลการสำรวจทัศนคติเกี่ยวกับบุตร*. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานวิจัยเอแบค-เคเอสซี อินเทอร์เน็ตโพลล์. (2542). *"เพศสัมพันธ์ในวัยเรียนของเยาวชนไทย : กรณีศึกษาทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างนักเรียน- นักศึกษาในเขตกรุงเทพ"*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ.
- อนุลักษณ์ นิตริช. (2525). *ความคิดเห็นเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ การเลือกคู่ครอง การสมรสและการหย่าร้างของนักศึกษาวิทยาลัยครูภาคตะวันตก*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อมรา พงศาพิชญ์และคณะ. (2531). *40 ปีของการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทย*. สถาบันวิจัยสังคม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรรถัย ชื่นมนุชย์. (2518). *จิตวิทยาเกี่ยวกับโรคจิตโรคประสาท และความผิดปกติทางเพศ*. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครการพิมพ์.

- อรพินทร์ ชูชม และอัจฉรา สุขารมณ์. (2532). **องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการปรับตัวของนักเรียนวัยรุ่น**. รายงานการวิจัยฉบับที่ 48. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.
- “ออกเตห ระวังเสียความบริสุทธิ์ ผลวิจัยชี้กลุ่มหอพักอันตรายสุด,” (2543, 7 พฤศจิกายน). **ผู้จัดการรายวัน**.
- อัญชลี จุมพฏจามีกร. (มปท.) “คุณเป็นพ่อแม่ประเภทใด,” **เว็บไซต์ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี**.
- อัจฉรา ทองตัน. (2536). **การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อัญชลี คติอนุรักษ์. (2535). **พฤติกรรมทางเพศที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ของนักศึกษาชายวิทยาลัยอาชีวศึกษาแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- อุ้นตา นพคุณ. (2532). **รายงานการวิจัยเรื่องปัญหาสวัสดิการเด็กและการตอบสนองโดยองค์การเอกชน**. กรุงเทพฯ : สมาคมสวัสดิการเด็กในประเทศไทย.
- อุ้นตา นพคุณ. (2535). **รายงานผลการวิจัยการศึกษาสถานภาพและนโยบายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาส: เด็กถูกทอดทิ้ง**. โครงการสตรีและเยาวชนศึกษา สถาบันวิจัยสังคม กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุษา จารุสวัสดิ์. (2537, 14 พฤศจิกายน). “เหตุใดวัยรุ่นจึงก่ออาชญากรรม,” มติชนสุดสัปดาห์. หน้า61.
- Bahr, Stephen. J. (1989). **Family interaction**. New York : Macmillan Publishing company.
- Burr Wesley R. and Others. (1979). **Contemporary theory about the family**. Vol. 1, New York : The Free Press.
- Cottam. (1982). **Family Structure and Delinquency : The Impact of the Broken Home**. P.4606-A
- Daniel Offer. (1971). **Sexual Behavior of a Group of Normal Adolescents**. Medical Aspects of Human Sexuality, September. P.40-48.
- Elber, Stewart W. (1978). **Sociology : The Human Science**. New York : McGraw-Hill.
- Faw, T and Belkin, G.S. (1990). **Child Psychology**. Singapore : McGraw-Hill, Inc.
- Paxman,J.M. and R.J. Zuckerman. (1987). **Laws and Policies Affecting Adolescent Health**. W.H.O. Geneva.

Haffman, M.L. (1970). ***Carmichael's Manual of Child Development***. New York : John Wiley and Sons.

✓ Hurlock, E.B. (1974). ***Adolescent Development***. New York : Mc Graw-Hall Kogakuka Company.

Landis,Paul H. (1952). ***Adolescence and Youth : The Process of Maturing***. New York : McGraw-Hill Book Company.

Morrison, G.S. (1990). ***The World of Child Development***. New York : McGraw-Hill, Inc.

Rogers,Dorothy. (1962). ***The Psychology of Adolescence***. New York: Meredith Pulishing Company.

Rosero. (1991). ***"Premarital Sex In Costa Rica,"*** Internation Family Planning Perspectives and Digest.

Srouf, L.A., Cooper, R.G. and DeHart, G.B. (1992). ***Child Development***. 2nd ed. New York: McGraw-Hill, Inc.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา

และ

แบบสอบถามทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส

แบบสอบถามเพื่องานวิจัย

คำชี้แจง :

แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบที่ต้องการศึกษา การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ต่อเด็กวัยรุ่นและทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส ประโยชน์เพื่อใช้ในการทำปริญญานิพนธ์เท่านั้น จึงขอความกรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง ซึ่งในแต่ละข้อคำถามจะไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด และช่วยตอบคำถามให้ครบทุกข้อ โดยคำตอบของน้องที่ได้มาจะถูกเก็บเป็นความลับ และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลคำตอบโดยเสนอแต่ภาพรวมเท่านั้น

ผู้วิจัยขอแสดงความขอบคุณน้องที่ให้ความร่วมมือมา ณ โอกาสนี้

พัชรินทร์ วินัยกุลพงศ์
นักศึกษาปริญญาโท จิตวิทยาพัฒนาการ
(ภาคพิเศษ)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป กรุณาตอบคำถามต่อไปนี้ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านต้องการตอบ และเติมข้อมูลในช่องว่าง

1. เพศ 1() ชาย 2() หญิง
2. อายุ _____ ปี
3. กำลังศึกษาระดับ 1. () ม.ต้น ระบุ ม. _____ 2. () ม.ปลาย ระบุ ม. _____
3. () ปวช. ระบุ ปี _____ 4. () ปวส./อนุปริญญา ระบุ ปี _____
5. () ปริญญาตรี ปี _____
4. สภาพการอยู่ร่วมกันของบิดามารดาของข้าพเจ้า
1. () บิดามารดาอยู่ด้วยกัน 2. () บิดามารดาแยกกันอยู่
3. () บิดามารดาหย่าร้างกัน 4. () บิดาหรือมารดาเสียชีวิต
5. สภาพเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของครอบครัวข้าพเจ้า
1. () ลำบาก 2. () ค่อนข้างลำบาก 3. () พอมีพอกิน 4. () ค่อนข้างสบาย 5. () สบาย

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู

ให้นักเรียนระลึกถึงเหตุการณ์ที่ล่วงเลยมาแล้วว่าพ่อแม่ได้ปฏิบัติต่อตัวท่านในลักษณะใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องคำตอบที่ท่านเห็นว่าตรงกับความจริงเกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุดเพียง 1 คำตอบ

วิธีที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อท่าน	เป็นจริง ที่สุด	ค่อนข้าง เป็นจริง	เป็นจริง ปานกลาง	ค่อนข้าง ไม่เป็นจริง	ไม่เป็น จริงเลย
1. พ่อแม่จะพูดคุยกับฉันอย่างสนุกสนาน					
2. พ่อแม่มักซื้อสิ่งของให้ลูก ๆ เท่ากันทุกคน					
3. พ่อแม่อนุญาตให้ฉันไปเที่ยวนอกบ้านได้ตามสมควร					
4. เมื่อฉันมีปัญหา เช่น ปัญหาการเรียน ปัญหาเรื่องเพื่อน ฉันมักจะปรึกษาพ่อแม่					
5. พ่อแม่รับฟังความคิดเห็นของฉันเสมอ					
6. เวลาจะพาไปเที่ยวนอกบ้าน พ่อแม่มักจะถามฉันก่อนว่าอยากไปเที่ยวที่ไหน					
7. เมื่อฉันทำผิด พ่อแม่มักให้ออกสาธน์ชี้แจงเหตุผล					
8. พ่อแม่มักจะถามความคิดเห็นของฉันในเรื่องต่าง ๆ					
9. ฉันเลือกคบเพื่อนได้ทั้งชายและหญิงโดยพ่อแม่ไม่ห้าม					
10. พ่อแม่มักจะให้ฉันขบคิดปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเองและจะช่วยเหลือเมื่อฉันคิดไม่ออก					
11. เมื่อฉันทำอะไรแล้วพลาดหวัง พ่อแม่จะพูดให้กำลังใจ					
12. ฉันสามารถตัดสินใจในเรื่องการคบเพื่อนได้ พ่อแม่คอยให้คำปรึกษาเท่านั้น					
13. ถ้าฉันพยายามทำสิ่งใดแล้วไม่สำเร็จหรือทำได้ไม่ดี พ่อแม่จะให้กำลังใจฉันและบอกให้ฉันลองทำใหม่					
14. เมื่อฉันจะซื้อของที่ราคาแพง พ่อแม่จะให้ฉันอธิบายเหตุผลและความจำเป็นของของที่จะซื้อ ก่อนตัดสินใจซื้อ					
15. เมื่อฉันมีข้อสงสัยเกี่ยวกับเรื่องเพศ ฉันสามารถถามพ่อแม่ได้และท่านจะอธิบายให้ฟัง					
16. พ่อแม่มักจะซื้อสิ่งของเครื่องใช้ให้ฉัน ตามที่ท่านชอบมากกว่าที่ฉันชอบ					
17. พ่อแม่มักไม่อนุญาตให้ฉันไปเที่ยวกับเพื่อน ๆ นอกจากไปกับพ่อแม่					
18. เมื่อฉันขออนุญาตไปเที่ยวกับเพื่อน ๆ มักไม่ได้รับอนุญาต					
19. ถ้าฉันจะใช้ของใช้ในครอบครัว ต้องได้รับอนุญาตจากพ่อแม่ทุกครั้ง					
20. วันหยุดวันเสาร์อาทิตย์ พ่อแม่มักไม่อนุญาตให้ฉันออกไปเที่ยวนอกบ้าน					

วิธีที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อท่าน	เป็น จริงที่สุด	ค่อนข้าง เป็นจริง	เป็นจริง ปานกลาง	ค่อนข้าง ไม่เป็นจริง	ไม่เป็น จริงเลย
21. ถ้าพ่อแม่ไม่อยู่บ้าน ฉันจะรู้สึกสบายใจและโล่งใจมาก					
22. พ่อแม่จะกำหนดว่าฉันจะเลือกเรียนหรือประกอบอาชีพอะไร					
23. ถ้าเพื่อนของฉันเป็นคนที่พ่อแม่ไม่ชอบ ท่านจะสั่งให้เลิกคบ					
24. พ่อแม่ต้องการให้ฉันทำตามสิ่งที่ท่านต้องการ					
25. เวลาฉันทำผิดพ่อแม่มักดุทันที แม่ไม่ใช้ที่บ้าน					
26. เมื่อฉันทำผิดมักจะถูกดุและถูกลงโทษ					
27. ถ้าฉันสอบตกพ่อแม่คงจะลงโทษฉันอย่างหนัก					
28. เวลาฉันผิดหวัง พ่อแม่จะดุซ้ำอีก					
29. พ่อแม่มักเป็นผู้เลือกแบบเสื้อผ้าให้กับฉัน					
30. พ่อแม่มักแอบฟังเวลาฉันคุยโทรศัพท์กับเพื่อน					
31. เมื่อฉันทำอะไรพ่อแม่ก็ไม่สนใจ					
32. เวลาฉันมีปัญหาพ่อแม่มักเฉย ฉันต้องแก้ปัญหาเอง					
33. เวลาฉันทำดีพ่อแม่ไม่ค่อยชมเชย					
34. หลังเลิกเรียน เมื่อกลับถึงบ้าน พ่อแม่ไม่เคยสนใจถามไถ่					
35. พ่อแม่ไม่เคยอยู่ปรึกษาหารือหรือพูดจากับฉัน					
36. ฉันอยู่บ้านอย่างไม่มีความอบอุ่นใจ					
37. พ่อแม่ไม่เคยสนใจว่าฉันจะแต่งตัวอย่างไร แบบไหน					
38. พ่อแม่ไม่ดูตำที่ฉันมักดูโทรทัศน์หรือฟังวิทยุอยู่จนดึก แม้วินรุ่งขึ้นต้องตื่นเข้าไปเรียน					
39. ฉันมีอิสระในการเลือกคบเพื่อนได้ทั้งชายและหญิง โดยที่พ่อแม่จะไม่เข้ามาถามไถ่ถึงเรื่องเพื่อนเลย					
40. พ่อแม่ไม่ค่อยให้ความสนใจฉันไม่ว่าเรื่องใด ๆ					
41. เมื่อฉันถามถึงสิ่งต่าง ๆ พ่อแม่ก็ไม่สนใจตอบ					
42. ฉันไปค้างบ้านเพื่อนได้โดยไม่ต้องขออนุญาตจากพ่อแม่					
43. เมื่อฉันมีข้อสงสัยเกี่ยวกับเรื่องราวทางเพศ เมื่อฉันถามพ่อแม่จะไม่ตอบและไม่ใส่ใจ					
44. ฉันโตมากับการแก้ปัญหาเอง โดยไม่มีโอกาสปรึกษาพ่อแม่					
45. พ่อแม่ไม่สนใจถามถึงเรื่องการเรียนของฉัน					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส

น้องมีความคิดเห็นอย่างไรกับข้อความข้างล่างต่อไปนี้ ช่วยตอบตรงความคิดเห็นของน้อง

ไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิดแต่อย่างใด กรุณาช่วยตอบทุกข้อ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่น้องจะตอบ

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. การมีเพศสัมพันธ์ไม่ใช่เรื่องผิดปกติดังแต่อย่างใด หากทั้งคู่คาดหวังจะสมรสกัน					
2. การมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสเป็นการแสดงออกถึงความรักที่มีต่อผู้รัก					
3. การมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสเป็นเรื่องน่าอับอายขายหน้า					
4. สังคมไทยน่าจะยอมรับการมีเพศสัมพันธ์กับคนรักก่อนการสมรส					
5. เมื่อมีเพศสัมพันธ์กับคนรักต้องรับผิดชอบด้วยการสมรสกันในอนาคต					
6. การมีเพศสัมพันธ์กับคนรักก่อนการสมรสเป็นเรื่องปกติที่ยอมรับได้					
7. การมีเพศสัมพันธ์กับคนรักจะทำให้ความรักและความสัมพันธ์แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น					
8. การมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสเป็นเรื่องผิดพลาดในชีวิตของผู้หญิง					
9. การมีเพศสัมพันธ์กับคนรักก่อนการสมรสเป็นเรื่องผิดศีลธรรม					
10. หญิงและชายที่ดีต้องรักษาความบริสุทธิ์ไว้จนถึงวันสมรส					
11. การมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสเรียกได้ว่าเป็นการสำส่อนทางเพศ					
12. การทดลองอยู่กินด้วยกันก่อนการสมรสเป็นเรื่องที่ดีเพราะจะทำให้รู้จักพฤติกรรมที่แท้จริงของแต่ละฝ่าย					
13. การมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสเป็นการผ่อนคลายอารมณ์					
14. การมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสเป็นประสบการณ์ที่น่าตื่นเต้น					
15. การมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส มีแต่จะทำให้เกิดผลเสีย					

ภาคผนวก ข

การวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

ตาราง 13 ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาแต่ละแบบ

การอบรมเลี้ยงดู แบบประชาธิปไตย		การอบรมเลี้ยงดู แบบเข้มงวดกวดขัน		การอบรมเลี้ยงดู แบบปล่อยปละละเลย	
ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก
1	.699	16	.664	31	.530
2	.725	17	.603	32	.493
3	.347	18	.585	33	.584
4	.501	19	.494	34	.561
5	.732	20	.467	35	.643
6	.432	21	.475	36	.616
7	.634	22	.571	37	.472
8	.571	23	.482	38	.459
9	.474	24	.415	39	.532
10	.401	25	.731	40	.738
11	.556	26	.596	41	.685
12	.526	27	.805	42	.578
13	.574	28	.560	43	.573
14	.337	29	.572	44	.626
15	.415	30	.598	45	.623

ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา = .8057

ตาราง 14 ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทัศนคติการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส

ทัศนคติการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส	
ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก
1	.616
2	.663
3	.749
4	.803
5	.617
6	.805
7	.661
8	.716
9	.733
10	.803
11	.635
12	.745
13	.689
14	.652
15	.732

ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทัศนคติการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส = .9337

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวพัชรินทร์ วินัยกุลพงศ์
วันเดือนปีเกิด	24 พฤศจิกายน 2518
สถานที่เกิด	เขตบางคอแหลม จังหวัด กรุงเทพฯ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	196/1 ถ.สาธุประดิษฐ์ แขวงบางโคล่ เขตบางคอแหลม กรุงเทพฯ 10120
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	Field Supervisor
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	บริษัท โอกลีวี แอนด์ เมเธอร์ (ประเทศไทย) จำกัด อาคารสีลมเซ็นเตอร์ ถนนสีลม แขวงสุริยวงศ์ เขตบางรัก กรุงเทพฯ 10500
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2536	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย เขตพญาไท จังหวัด กรุงเทพฯ
พ.ศ. 2540	ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (จิตวิทยา) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2546	ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาพัฒนาการ) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ